הארץ

1.80 ש"ח יום ו' כ"ה בטבת תשמ"ח, 15 בינואר 1988 VOL.69/20886 JANUARY 15 1988

סוף לצמיתות

הלק גדול מאוהדי הבירה, מתגוררים במקרקעין של מינהל מקרקעי ישראל. עקב כך הם נאלצים לשלם דמי הכירה וכן דמי הסכמה — כל אימת שבר צונם למכור וכתום או להרחיב דירתם...

ועדת גולדנברג, שמינתה הממשלה, המליצה על רפורמה שמטרתה שיחרור האוכלוסיה מנד לותו במינהל. המלצות אלה נגנזו ע"י אנטרסנטים שנים ובראשם אנשי המינהל.

עתה יזם ח"כ רובינשטיין יו"ר תנועת המרכז, דיון בכנסת שמטרתו איטור המלצות אלה.

תנועת המרכז

חנא סניורא נעצר לפני שעמד להודיע על "הרחבת מרי אזרחי"

3 אישים מעזה שהיו אמורים להצטרף למסיבת העיתונאים שיום עוכבו ברצועה ● 3 עיתונאים ממזרח ירושלים עצורים בחשד חברות בארגון עויין

מאת נדב שרגאי ודן סגיר

מקורות בשטחים מסרו כי חנא סניורא, עורך העיתון אל פג'ר, נעצר ונחקר אתמול במשך חמש שעות במשטרת ירושלים, לאחר שתכנן לכנס ביחד עם עוד שלושה פעילים מעזה מסיבת עיתונאים במלון אמריקן קולוני שבמזרח העיר. הארבעה עמדו להודיע על שורת צעדים נוספים במסגרת "המרי האזרחי", עליו הכריז סניורא בשבוע שעבר.

סניורא שוחרר אתמול בערבית.

(סוף בעמוד 10)

צה"ל מפעיל מצור כלכלי־צבאי על רבע מיליון איש במחנות

ההערכה היא כי הסוחרים והפועלים בשטחים ייאלצו לבסוף לעשות את חשבון הנפש וההפסדים, ויפעילו לחצים על מארגני הפרות־הסדר להפסיק את המהומות

פרשנות/

זאב שיף

כרבע מיליון עד כ־300 אלף פלשתינאים במחנות הפליטים ברצועת עזה והגדה נמצאים כיום במצור כלכלי־צבאי שתכליתו לגרום, לדעתם של אנשי הביטחון, לשינוי במגמת המהומות וללחצים פנימיים בקרב האוכלוסיה הפלשתינאית כנגד מארגני הפרות הסדר.

מרביתם של אלה שנגדם מופנה הלחץ הכלכלי נמצאים כיום ברצועת עזה. שבעה מחנות פליטים, כולל הגדול שבהם — ג'בליה, שבו מתגוררים כ־50 אלף איש — נמצאים במצור צה"ל. רק מחנה פליטים אחד, מגאזי, שבו לא היו הפרות סדר רבות, אינו נמצא

(סוף בעמוד 6)

כוננות לתפילות במיסגדים; ההוראה: למנוע בכוח הפגנות

תושבי השטחים מציינים היום את "יום החלל הפלשתיני" ● אתמול ארעו רק הפרות סדר קלות ● בודקים נסיבות מותו של ערבי כבן 30 שחדר לשטח אש של צה"ל במדבר יהודה

מאת דן סגיר, ראובן פדהצור, ואיתן רבין סופרי "הארץ"

מאות שוטרים, אנשי מג"ב וצה"ל יתגברו את מערך הכוחות במזרח ירושלים לקראת "יום החלל הפלשתיני" החל היום. ועדת התיאום של אירגוני התבלה הכריזו על יום זה כ"יום ירושלים" וריכוז פעולות המחאה בעיר.

הדגש בפריסת כוחות הביטחון יהיה על אזור המסגדים בהר הבית, לאור האופי הדתי שהיה למהומות והפגנות בתקופה האחרונה.

באחרונה שונו במעט ההוראות לכוחות צה"ל בשטחים והן מדגישות כי יש לפעול בכוח בכל מקרה של הפרת סדר או הפגנה.

הדגש בהוראות הוא על הצורך להפגין נחישות מול מפירי הסדר והמפגינים. היחידות בשטחים הונחו להגיב בנחישות בכל מקרה בו מתארגנת הפגנה, ולא להמתין להתפתחותה, גם באותם מקרים

(סוף בעמוד 6)

"אלמוני עקב אחרי — ולפתע זינק עלי; נאבקתי אתו והשתלטתי עליו"

ערבי תושב השטחים נעצר כחשוד בנסיון לחטוף את סגן יובל ליבנה בצומת השרון, ליד כפר סבא ● יובל: "פעלתי אינסטינקטיבית; בדיעבד זה מפחיד — הוא היה יכול להתגבר עלי בקלות ולהרוג אותי" ● בעל כלי רכב סייע להחזיק בערבי ואחר הזעיק משטרה

מאת נורית אמיתי

ערבי תושב השטחים ניסה אתמול לפגוע בקצין צה"ל באזור צומת השרון, סמוך לבית משפט השלום ותחנת המשטרה בכפר סבא. המקרה התרחש אתמול, סמוך לשעה 5 בבוקר. סגן יובל ליבנה, בן 22, המשרת בצפון הארץ, יצא מרחוב טשרניחובסקי ועשה דרכו לצומת כפר סבא, כשהוא חמוש ברובה.

הקצין סיפר, כי תוך העלטה ששררה עדיין בשעה זו, הוא הבחין באלמוני שעקב אחריו, ועירנותו גברה כאשר הבחין בכך. האלמוני זינק עליו מאחור ולפת אותו. הקצין הצליח להשתחרר מהלפיתה, דרך את נשקו וירה לעבר הקרקע. התפתח מאבק ביניהם ובסופו של דבר, הצליח הקצין להשתלט על התוקף.

שני עוברי אורח תושבי כפר סבא, שהיו בדרכם לעבודה, הבחינו במתרחש, הזעיקו את השוטרים. בחיפוש על גופו של החשוד בנסיון החטיפה נמצא גם סכין מטבח גדולה.

בראיון שהעניק סגן ליבנה לגלי צה"ל, אמר כי פעל אינסטינקטיבית. עוד סיפר, כי השתמש בכוח כדי להכניע את התוקף וירה לכיוון האדמה. במשטרה שיבחו את התנהגות הקצין, וציינו לשבח את קור רוחו והכוונת הנשק והיריות לעבר האדמה.

מפקד מרחב השרון נצ"מ משה פרידמן מסר, כי חקירת המשטרה העלתה, שהנסיון לחטוף את החייל היה מתוכנן מראש. התוקף המתין בצומת לחייל, עקב אחריו ומטרתו היתה לחטוף את החייל עם נשקו האישי. המשטרה בודקת אם היו לו שותפים ואם המתינה לו מכונית באיזור. סגן ליבנה סיפר על הדקות שבהם נאבק עם תוקפו: "פעלתי מתוך אינסטינקטים. זרקתי אותו מעלי. הוא לפת אותי בצוואר ואולם כאשר הוא היה לפני, דרכתי את הנשק וירית לאדמה. חשבתי שהוא יברח. באותו רגע השתמשתי בכוח. שני בעלי כלי רכב שעברו במקום סייעו לי, אחד מהם נשאר עימי והשני רץ להזעיק שוטרים".

"בדיעבד", אמר סגן ליבנה, "זה מפחיד. אני יודע שהוא יכול היה להתגבר עלי בקלות ולהרוג אותי". הקצין קיבל ואמר: מה שיש לי לומר הוא שיש לשמור כל הזמן על עירנות וללכת עם הנשק. מפקד מרחב השרון נצ"מ משה פרידמן הודיע, כי ימליץ על סגן יובל ליבנה לקבל ציון לשבח על שפעל בצורה נכונה ואמיצה.

סגן יובל ליבנה, אתמול. (צילום: אורון מאירי, "חדשות")

מפגינים ירו באקדחים תוצרת־בית

מאת ראובן פדהצור

באחרונה נתקלים חיילי צה"ל בשטחים, בצעירים המפעילים אקדחים מאולתרים, היורים תחמושת חיה. האקדחים מורכבים מצינור ויריות, אליהם מחוברת רצועת גומי המפעילה נוקר. הצעירים משתמשים בכדורי רובה הנמצאים בשימוש צה"ל, אשר אותם הם אוספים בשטח. חלק מהכדורים אבדו לחיילי צה"ל, במהלך פעילותם בשטח.

הטווח האפקטיבי של האקדחים המאולתרים הוא כמה עשרות מטרים. הקליע הנורה מאקדחים אלה מסוגל לפגוע קשות, ואף לגרום למוות.

גרמניה נגד יוזמה בפרלמנט האירופי להטיל סנקציות כלכליות על ישראל

מאת דניאל דגן סופר "הארץ" באירופה

בון (מיוחד ל"הארץ"). הקאנצלר הלמוט קוהל דחה אתמול בתוקף רעיונות להטיל סנקציות כלכליות אירופאיות על ישראל בשל המצב בשטחים המוחזקים. בפגישה עם עתונאי חוץ בבון אמר קוהל: "אינני תומך בצעדים כאלה בדרך כלל, וגם לא במקרה שלפנינו. הצעדים המוצעים לא יביאו לשום שיפור במצב".

קוהל השיב על שאלות של עתונאים ערביים, שהזכירו יוזמות שהועלו בפרלמנט האירופי בשטרסבורג להקפיא הסכמים סחר עם ישראל, או להטיל עליה עונשים כלכליים אחרים.

על המצב בשטחים אמר הקאנצלר, כי נחוצים צעדים כדי להקל על תנאי החיים ולעודד לתושבים. הוא דיבר בצורה כללית ביותר, ולא העלה דרישות ברורות

(סוף בעמוד 10)

החרפה בתיפקוד בתיה"ח: הרופאים והמרדימים מחריפים את העיצומים

מאת ערנה אירידור כתבת "הארץ"

צפויה החמרה ברמת התפקוד של בתי החולים הממשלתיים והצבוריים בשבוע הבא, עקב החמרת העיצומים של רופאי המדינה, הרופאים המרדימים ועובדי המעבדות.

מיום א' מתכוונים הרופאים להרחיב את השבתת מרפאות החוץ ומחלקות היום לתשעה בתי חולים. כן תימשך ההשבתה שהוחלה אתמול של מרפאות החוץ ומחלקות היום בבתי החולים "ברזילי" באשקלון, "אסף הרופא" בצריפין, "הלל יפה" בחולון, "שערי צדק" בירושלים ובית החולים הפסיכיאטרי "איתנים" שליד ירושלים. ובנוסף אליהם ישבתו מרפאות החוץ ומחלקות יום בבתי החולים ע"ש זיו בצפת, "פוריה" בטבריה, "הלל יפה" בחדרה ו"פרדסיה" בית חולים פסיכיאטרי ליד נתניה. עם זאת לא ייפגעו היחידות — במרפאות ומחלקות יום — לטיפולי דיאליזה וטיפולים אונקולוגיים.

הרופאים הודיעו כי השבתת מרפאות ומחלקות בבתי חולים ממשלתיים ועירוניים תימשך כל עוד מסרב האוצר להכנס עמם למו"מ על הפעלת משמרת שניה בבתי החולים הממשלתיים, בתנאים זהים לאלו שיופעלו החל מ־15 לפברואר בבתי החולים של קופת החולים הכללית.

תימשך שביתת מרדימים

הרופאים המרדימים ימשיכו גם בשבוע הבא בהשבתה לסירוגין של חדרי הניתוח בבתי החולים. ביום א' ישביתו את חדרי הניתוח בבתי חולים "העמק" בעפולה, ו"ברזילי"

(סוף בעמוד 6)

הארץ היום

מתפרסם היום בעמודים

חלק א' 10–11

חלק ג' 1 – 12

שוק ההון

ירידות חדות

מאת יהודה שרוני

שווי השוק של המניות הרשומות למסחר בבורסה ירד בשבוע שעבר ב־400 מיליון דולר, והוא עומד כעת על 4.45 מיליארד דולר. ירידות השערים החדות שהיו בשבוע האחרון בבורסה מיוחסות לשמועות על הטלת מס על רווחים בבורסה, ולצמצום נוסף במעגל המשקיעים. בשוק המניות בבורסה נרשמו אתמול ירידות שערים חדות יחסית. בנק ישראל צמצם את פעילותו בשוק אגרות החוב, נוכח עודפי ההכנסות הגדולים שיהיו בתקציב השנה. בנק ישראל פיחת אתמול את השקל לעומת הדולר, נוכח עליה קלה בדולר בעולם.

היום מדד דצמבר — עד 1.5%; מדד 1987 — כ־16%

מאת דן סגיר

מדד המחירים לצרכן של חודש דצמבר יתפרסם היום בשעות הצהרים. ההערכה בחוגים כלכליים בירושלים ששיעורו יהיה בין 1% ל־1.5%.

פירסום המדד האחרון לשנת 1987 יאפשר עריכת סיכומי עליית המחירים ואחוז האינפלציה בשנה שחלפה. בהתאם לתחזית מדד דצמבר מוערכת האינפלציה השנתית ב־1987 בכ־16%.

עורך את העמוד: בועז שפירא

סוף שבוע עם הארץ

עמ' ב'1:
היום בו הם יתחילו לירות — יואל מרקוס
תנו לנוגדנים לעבוד — א. שוויצר
הצעות מגונות — נחמיה שטרסלר
חשיבותה של סקרנות — דן מרגלית
מלחמות התיאטרון — מיכאל הנדלזלץ

עמ' ב'2:

הכל על פרשת קלמנוביץ' — עקיבא אלדר, אריה לביא, יואב קרני

עמ' ב'3:
נקודת־שבירה — נדב שרגאי
ההתחדדות — דן כספי
בדד בגלימה שחורה — רומן פרישטר
יעקב ו־12 ילדיו — מרדכי ארציאלי

עמ' ב'4:
המירוץ לבית הלבן: נקודת הזינוק — ניוזוויק
ברית־המועצות: כתב־עת חדש — להימונד
מפעלות־תרבות — ניוזוויק

עמ' ב'5:
כתב זר — תום שגב
כספת

עמ' ב'6־7:
תרבות וספרות

עמ' ב'8:
הטלוויזיה של השבוע — הדה בושס

החייגן המדבר PCphone
מערכת ממוחשבת לניהול שיחות יוצאות
טל. 03-7517324

שרות הארץ

מזג האוויר

התחזית: גשמים לפרקים עם ירידה בטמפרטורות. תשקיף לשבת: גשום, סופות רעמים, רוחות חזקות.

● ירושלים: 6–10. ● תל־אביב: 11–16. ● חיפה: 11–14. ● באר־שבע: 5–14. הגולן 8–10, טבריה 10–15, שומרון 8–12, נתב"ג 9–16, יריחו 10–18, אילת 11–20.

שערי הדולר

	שער הדולר בש"ח	השינוי
יציג	1.5614	+0.0031
נוטעים	1.8556	+0.0034
שחור	1.6600	—

שער הסל

יציג	1.7166	−0.0010

בגליון זה 32 עמודים בצירוף 48 מוסף העיתון מופיע ב־3 חלקים

מועצת הבטחון קוראת לישראל לבטל הגירושים ולהחזיר הארבעה

תוך מחלוקת קשה בוואשינגטון נמנעה ארה"ב מגינוי ישראל

שגריר ארה"ב באו"ם: ישיבות חוזרות ונשנות במועצת הביטחון לא מסייעות להרגעת השטחים ● נציג אש"ף באו"ם: אני מופתע ומדוכא מעמדת ארה"ב ● דובר מחלקת המדינה סרב להתייחס לפרשת מעצר העתונאים במזרח ירושלים והסתפק בהודעה: "אנו תומכים בחופש הביטוי, אולם אין בכוונתנו לפסוק בכל ענין בטחוני קטן הצץ שם"

מאת שלמה שמיר וצבי בראל סופרי "הארץ"

ארה"ב נמנעה אמש מהצבעה במועצת הביטחון שאישרה ברוב של 14 ללא התנגדות ועם הימנעות אמריקאית — החלטה הקוראת לישראל לבטל את החלטתה לנקוט בצעדי גירושים נגד פלשתינים ולהחזיר את הארבעה שגורשו שלשום. ההחלטה מביעה צער על

(סוף בעמוד 10)

ארבעת המגורשים — אתמול ליד מארג' או זהור בלבנון, סמוך לרצועת־הבטחון. (תצלום א"פ)

המגורשים רוצים לעבור לארה"ב

בא לבנון התכוון להחזירם ברצועת הבטחון אולם ישראל סגרה המעברים ● מצרים: הגירוש מסכן את הסדר השלום ● תת־מזכ"ל או"ם מרק גולדינג הפציר בפרס להימנע מעוד גירושים

מאת מנחם הורוביץ וגדעון אלון

צבא לבנון העביר אתמול את ארבעת הפלשתינאים, שגורשו שלשום מישראל ללבנון, אל שער הכניסה לרצועת הביטחון, אולם מקורות ישראליים ברצועת הביטחון הודיעו [illegible] כי ארבעת המגורשים לא יוכלו לחזור אל [illegible] אמצעים כדי למנוע את חזרת

(סוף בעמוד 10)

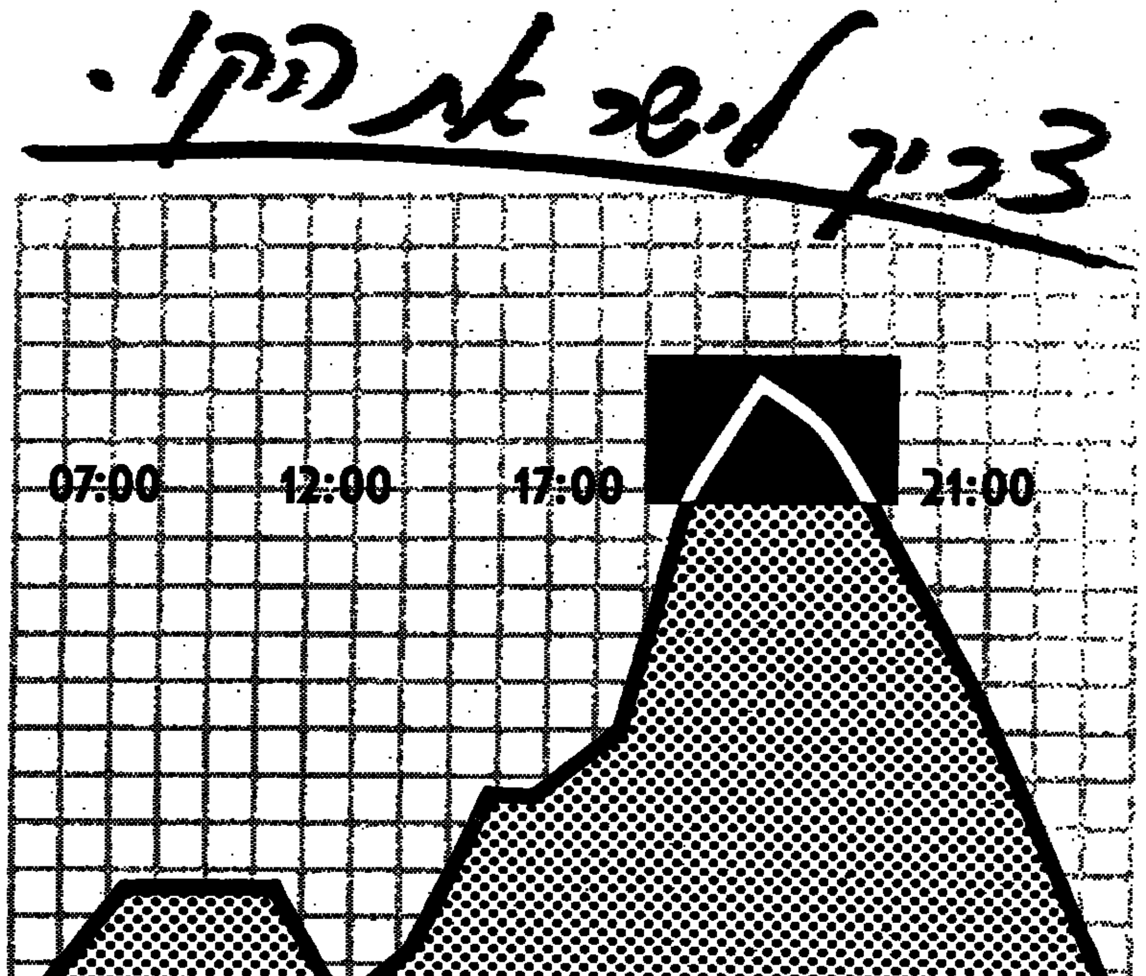

להפחית את צריכת החשמל בין 5 אחה"צ ל־9 בערב

כל יום, בין 5 ל־9 בערב, עולה צריכת החשמל הביתית בעקומה חדה מאוד כלפי מעלה. בשעות אלו מגיעה הצריכה לשיא בבת אחת.

אז מה הבעיה?

כדי לספק את שיאי הביקוש האלה, חייבת חברת החשמל להפעיל את כל כושר הייצור שלה ולהשקיע הון עתק בתחנות כוח נוספות ובהרחבה של רשת החשמל. כל זה בשביל 4 שעות ביממה... ובשאר שעות היממה יעמוד הציוד היקר הזה מושבת מעבודה. זהו בזבוז בקנה מידה של מיליוני דולארים.

מה אתה יכול לעשות?

במעט תשומת־לב תוכל להשתתף במאמץ ל"יישור" קו צריכת החשמל. הוויתורים הנדרשים ממך לשם כך אינם מסובכים בכלל: בין חמש לתשע בערב להימנע ככל הניתן מהפעלה של "זוללי" חשמל כגון: דודי־חימום מים, מכונות־כביסה, מייבשי־כביסה ומדיחי־כלים.

תודה על המאמץ - זה חשוב לכולנו.

חברת החשמל לישראל

שיחת היום / אורית גלילי

עם: הזמר חיים משה
על: הופעתו בעצרת למען החוקה בכיכר מלכי ישראל במוצ"ש

אין לי שום כוונות להצטנן בגלל החוקה

בימים האחרונים התעורר פולמוס אם זה הזמן המתאים להביא עשרות אלפי אנשים לכיכר מלכי ישראל להפגין בעד החוקה במקום על הנעשה בשטחים. מה דעתך?

התפקיד שלי הוא לשיר ואני לא מתעסק בשאלות של מה יותר חשוב — חוקה או שטחים. אם היו קוראים לי לשיר בשטחים, הייתי הולך.

איך הגעת לעצרת כזו על החוקה. זה מתוך ההזדהות?

לפני חודש וחצי פנה אלי ד"ר קנת מן מהפקולטה למשפטים באוניברסיטת ת"א, שהוא גם ידיד שלי, וביקש ממני להופיע בעצרת למען החוקה. הוא הסביר לי שחוקה למדינת ישראל זה דבר חשוב — שזה יחזק את זכויות האזרח ושאני אוכל לבחור את חברי הכנסת ישירות. הוא הסביר לי שזה מבוסס על האמת "צדק צדק תרדוף" וכיוון שאני אדם עסוק בענייני בלי להתעמק ביותר מדי שאלות.

אתה מבית דתי. מבחינתך אין לזה משמעות שהחוקה מרובה על הפרדת הדת מן המדינה?

אני בטוח שאלה שכתבו את החוקה לא הרגו בהרבה מהתורה. אני מרקע דתי ומכבד לקיים את "ואהבת לרעך כמוך". "כבד את אביך ואת אמך", "לא תרצח", "לא תגנוב" — בעצם אני מקיים תשע מתוך עשרת הדיברות ואל תשאלי אותי מה היא האחת שאותה אני לא מקפיד לקיים.

האם זו דרך מובנה בעיניך להביא נושא לתודעת הציבור באמצעות זמרים?

אולי דרך האמנים אפשר יהיה להעביר את החוקה במדינה. יהיו לא מעט אנשים שבמוצ"ש יחד פשו היכן לבלות ופתאום ישימו לב ששלום חנוך וחיים משה מו־פיעים בכיכר מלכי ישראל. תוך כדי האזנה לשירים הם ישמעו גם כמה מלים על החוקה ובסך הכל זה יהיה רק לטובת העניין. הכל תלוי בגשם שלא יקלקל את כל הארוע הזה. אין לי שום כוונות להצטנן בגלל החוקה.

כמה אנשים אתה מעריך אתה יכול להביא לכיכר מלכי ישראל ומה אתה מתכוון לשיר להם בעצרת על החוקה?

בסוכות באו לשמוע רק אותי כעשרת אלפים איש ואני בטוח ששלום חנוך יביא עוד יותר קהל ממני. עוד לא תכננתי מה אשיר וגם אסור לגלות אבל בדרך כלל אני בוחר את השירים לפי סוג הקהל: אם זה ציבור אינטלגנטי ורגיש אני אשיר להם את "ואולי", "לכל נדרי". אם זה קהל אוהב לעשות שמח אז אני אשיר להם את "אהבת חיי", "תודה", ו"עוד יום עולה".

ברוב המקרים ירו רק סגני אלופים ומעלה, ברובים הגורמים רק לפציעה

— סיפר הרמטכ"ל רב אלוף דן שומרון בהופיעו בפני "מועדון העתונות"

(ע). "ארבעת המגורשים לא יחזרו למדינת ישראל, כיוון שאנו לא ניתן להם לחזור" — אמר אמש הרמטכ"ל, רב אלוף דן שומרון, בהשיבו לשאלות ב"מועדון העתונות" ב"בית סוקולוב" בתל אביב. בהתייחסו להתקפות המילוליות מבפנים על חיילי צה"ל, אמר הרמטכ"ל, כי עלול להיווצר מצב בו יפסיקו חיילי צה"ל להרגיש כשליחי הציבור, וי־היו למעשה מנותקים ממנו.

"אופי הפקודות בצה"ל הוא שיורים רק במי שמסכן את חיי החיילים, אבל כשיורים לכיוון הרגלים לתוך קבוצה גדולה של אנשים, קשה מאוד לוודא שהפגיעה תהיה מדוייקת ולא ייפגע משהוא ליד האדם אליו מכוונים. לדבריו, ברוב המקרים ירו קצינים בדרגת סגן אלוף ומעלה, ואלה מצויידים ברוב המקרים ברובים בעלי קוטר זעיר, שגורם רק לפציעה ולא להרג.

הוא שלל בכל תוקף מעצר עד סוף הבירור של כל חייל ההורג מפגין ערבי, וציין שבמקרה כזה נערך תחקיר מעמיק ללא מעצר החייל.

הרמטכ"ל מסר, כי כתוצאה מהמצב הקיים בשטחים והסיכון כי מהומות יתפתחו גם בעתיד, התחיל צה"ל ללמד פיזור הפגנות בבתי הספר שלו, אולם ציין כי לימוד פעולות שיטור אלו יהיה משני בלבד ללימודים הרגילים בצבא.

בהקשר זה הוא סיפר, כי צה"ל רכש תוך כדי המהומות ציוד רב לפיזור הפגנות ותוך כמה חודשים יוכנסו למערך צה"ל כבאיות מתוצרת קיבוץ בית אלפא לפיזור הפגנות.

הרמטכ"ל הדגיש, כי לא ניתן לפתוח במו"מ על עתיד השטחים, כל עוד נמשכות ההפגנות, ושלל את יציאת צה"ל באורח חד־צדדי מהרצועה.

לא קיים גבול בטוח

בסקרו את המצב בגבולות ציין הרמטכ"ל, כי ברגע לא קיים גבול בטוח לישראל. הוא הזכיר את חדירת שלושת המחבלים מגבול ירדן, ותפיסתם ליד קיבוץ מעוז חיים, וגילה, כי לצה"ל ידועות התארגנויות נוספות מגבול זה. "ירדן איננה גבול הרמטי, למרות שהירדנים אינם רוצים בחדירות דרך גבולם".

גם את הגבול עם מצרים אי אפשר לראות כסגור הרמטי, בשל מספר החדירות ומקרי ירי לעבר חיילי צה"ל.

הוא ציין את עבודת השב"כ בשטחים, וסיפר, כי בשנה האחרונה נתפסו כ־90 אחוזים מחוליות הטרור בשטחים, חלקן לפני ביצוע פעולות וחלקן לאחר מכן.

הרמטכ"ל העלה על גם את רמתה של הקצונה הצעירה בצה"ל והדגיש, כי הצבא ממשיך בקיום אימונים ותרגילי כוננות, כולל אימון מערך המילואים.

רב אלוף שומרון חזר וציין את החשיבות בהפסקת פרוייקט הל"ביא", שלולא בוטל, היה צורך בקיצוץ משמעותי בצה"ל, כולל בסדר הכוחות. הפסקת הפרוייקט איפשרה לצה"ל להגדיל את ההזמנות מהתעשיה הצבאית בשנה הקרובה ב־23 אחוזים ומרפא"ל ב־30 אחוזים.

ירידה בחדירות מחבלים

בתחילת דבריו סקר הרמטכ"ל את הפעילות החבלנית בשנת 1987 לעומת השנה הקודמת.

ב־1986 נערכו 920 נסיונות של מחבלים לחדור לתוך גבול הביטחון בצפון, מתוכם חדרו 98 לגבול ישראל. במספר זה נכללו גם מקרי ירי הקטיושות לתוך גבול ישראל.

ב־1987 נערכו 604 נסיונות חדירה, מתוכם 43 חדרו עד לגבול ישראל.

ב־1986 נהרגו בצפון כ־125 מחבלים וב־1987 — 250. מפעולות חיל האוויר ב־1986 נהרגו 50 מחבלים וב־1987 — 75 מחבלים.

רב אלוף שומרון אמר, כי הידיעות וההערכות הקיימות בצה"ל אינן מצביעות על סימנים המעידים על כוונת סוריה לפתוח במלחמה בזמן הנראה לעין, אולם הוא הדגיש, כי בסוריה תלויה כל מערכת ההחלטות בנשיא אסאד, ולכן קשה יותר לצפות את תגובתה של מערכת הפעלת ללא בקרה.

הוא סיפר, כי הסורים עוסקים בהטמעת נשק כימי בראשי חץ של טילים, הם רואים בכך נסיון לאיזון אסטרטגי עם ישראל, המצויירת, לדעתם, בנשק בלתי קונבנציונלי.

הנחה את המסיבה גדעון סאמט, יו"ר מועדון העתונות.

מומחים הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה טוענים: חישובי ראש הרשות לתכנון כלכלי מוטעים

גם בניכוי העונתיות — המדד במחצית השניה של 1987 עמד על 14—15% בלבד

מאת אברהם טל

מומחי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה קבעו באופן חד־משמעי כי מדד־גודל עליית המחירים במחצית השניה של 1987 עמד על 14—15 אחוזים במונחים שנתיים.

לתוצאה זו מגיעים בין אם מתבססים על נתוני ההתייקרות הגולמיים, ובין אם מתבססים על נתונים מנוכי עונתיות.

כזכור ערכו שני כלכלנים, הפרופ' שלמה מיטל, מנהל הרשות לתכנון כלכלי במשרד הכלכלה והתכנון, ויעקב פישר מבנק ישראל, מחקר המוכיח לדעתם כי קצב עליית המחירים בשלושת החודשים האחרונים של 1987, בניכוי גורמים עונתיים, עמד על 20—24 אחוזים בחישוב שנתי, ולא כ־16 אחוזים, כפי שעלה מנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה שפורסמו עד כה.

מומחי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בדקו את נתוני ההתייקרות במחצית השניה של 1987 בשלושה אופנים: הנתונים הגולמיים כפי שהם, הנתונים הגולמיים אך ללא הסעיפים העונתיים המובהקים (ירקות ופירות, הלבשה והנעלה, דיור), ונתונים מנוכי עונתיות בשיטות שהם מגדירים אותן "סבירות". בכל שלוש השיטות נמצא, שקצב ההתייקרות בששת החודשים האחרונים עמד על 14—15 אחוזים בחישוב שנתי.

להערכת הסטטיסטיקאים, התוצאות שאליהן הגיעו מיטל ופישר מוטעות בגלל ליקויים בשיטת הניכוי של הגורמים העונתיים. לדבריהם, הובאו ההוכחות לכך לידיעת שני הכלכלנים.

בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה אמרו עוד כי עומדים לרשותם הנתונים הנדרשים לחישוב מדדי מחירים מנוכי עונתיות. הם נמנעים במודע מלעשות זאת, משום שהתוצאות עלולות לעוות את התמונה. לדבריהם, הגורמים המקריים המשפיעים על רמת המחירים הכללית במשק, חזקים לעתים הרבה יותר מאשר הגורמים העונתיים.

חוגים כלכליים העירו השבוע כי הפירסום הבולט למימצאי המחקר של ראש רשות התכנון הכלכלי והכלכלן בבנק ישראל, עוד בטרם נידון המחקר בבנק ישראל ונבדק בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ניתן כדי לתמוך בתביעה להקדמת הפיחות. ברור שהתביעה לפיחות היתה משכנעת לאין ערוך אילו התברר, שהאינפלציה ה"בסיסית" עומדת עתה על 24 אחוזים בחישוב שנתי, ולא על 16 אחוזים או פחות.

מיפלס הכנרת עלה השבוע ב־10 ס"מ

מאת אלי אלעד
סופר "הארץ"

מיפלס הכנרת עלה בשבוע החולף ב־10 ס"מ נוספים ואתמול בבוקר נמדד באגם מיפלס של מינוס 210.44 מ' מתחת לפני הים.

מאז ראשית החורף מסתכמת עליית המיפלס ב־52 ס"מ, המהווים תוספת של כ־90 מיליון מ"ק מים בקירוב. למעשה זרמו לכנרת מאז ראשית החורף עוד כמה עשרות מי־ליוני מ"ק מים, אולם אלה נשאבו על ידי מקורות.

צה"ל הכין רשימת נוהלי מעצר וחקירה לסוהרי צד"ל באל־חיאם

מאת ראובן פדהצור
סופר הצבאי של "הארץ"

באחרונה הושלמה הכנת פקודות הקבע, נוהלי המעצר ושיטות החקירה לשימושם של הסוהרים בכלא אל־חיאם ברצועת לבנון.

הפקודות והנוהלים גובשו בצה"ל ותורגמו לערבית.

הכתוב באה בעקבות גילויים של מקרים בהם לא נהגו אנשיו של הגנרל לאחד על פי אמות מידה המקובלות על צה"ל.

באל־חיאם נמצאים היום כ־250 עצורים, שנעצרו על ידי צד"ל, בפקודתו של הגנרל לאחד.

מערכת המשפט המטפלת בעצירים אלה היא זו של צד"ל, והגנרל לאחד הוא זה הקובע למעשה את גורלם של העצורים.

הרוב המכריע של העצורים הם שיעים, אך נמצאים בכלא גם מספר קטן של סונים ודרוזים.

כמו כן נמצאות בכלא 8 עצירות, הכלואות בנפרד מהגברים.

הגנרל לאחד אינו מאפשר ביקורים של הצלב האדום בכלא חיאם, אך מאפשר ביקורי משפחות.

כל עציר נבדק בדיקה רפואית לפני המעצר ורופא מבית החולים במארג' עיון מבקר בקביעות בכלא.

הטלוויזיה סרבה לשדר כתבה שהוכנה על ידי דובר צה"ל

מאת לילי גלילי כתבת "הארץ"

הטלוויזיה סרבה להקרין שלשום כתבה על גדוד ארבעת הפלש־תינאים שהוכנה למעשה ע"י דובר צה"ל.

לצורך הכנת הכתבה, גייס דובר צה"ל לשירות מילואים את כתב הטלוויזיה בני ליס ושלם(?) שעשו את הכתבה כחיילים, דבר שהקנה לדובר צה"ל את הזכות לאשר את הכתבה.

כאשר הגיעה הכתבה למחלקת החדשות סירב העורך יעקב אחי־מאיר להקרינה מבלי שיסופק לה־פות בה מראש. גם עובדים בכירים במחלקה טענו, כי יש משום הונאה בשידור כתבה שהוכנה למעשה ע"י דובר צה"ל, והצגתה ככתבה עצמאית של הטלוויזיה בקולו של ליס. רק כמה תמונות בודדות ללא קריינות הוקרנו בתוכנית מבט. [illegible] להשתמש בה למטרות הזכרה והדרכה, עודד בעל רב בצה"ל, הוא יצחק רבין העיד על כך בסיום הופעתו במקף.

עובדי דובק נוטים לחדש את הייצור ביום ראשון

מאת יהונתן שרמן
כתב "הארץ" לענייני כלכלה

מסתמנת אפשרות שעובדי דובק יחדשו את הייצור ביום ראשון. ההחלטה הסופית על חידוש הייצור תתקבל היום, אך נראה כי הנטיה בקרב נציגי העובדים היא לחדש את הייצור ולאפשר למשרד התעשיה עוד ארכה של מספר ימים לסיום בדיקותיו. בדיקות אלו יקבעו אם יש מקום להעלות את מחירי הסיגריות ובאיזה שיעור.

חברת דובק אמורה היתה להשלים את העברת כל הנתונים הדרושים למשרד התעשיה ולרואה החשבון העצמאי, סעד רמולי, על מנת לאפשר להם לסיים את בדיקותיהם. המדובר הוא בנתוני השנים 86' ו־87', הדרושים לקביעת הגידול בעלויות של החברה.

דוד שאשא, יו"ר ועד העובדים מסר ל"הארץ", כי הוא ונציגי העובדים מקווים להפגש היום עם יורם בליזובסקי, מנכ"ל משרד התעשיה, על מנת לשמוע ממנו אם ומתי תאושר עליית מחירי הסיגריות. לדבריו: "אם תהיה פגישה עם בליזובסקי היום, תהיה אוירה הברורה בנושא הייצור".

העברת החומר למשרד התעשיה נעשת כיום על ידי חשב דובק והעובדים עצמם אינם שותפים כעת למשא ומתן בין הנהלת דובק למשרד התעשיה בנושא זה. הנהלת החברה התחייבה להעביר את כל החומר עד אמש.

אתמול הושבת הייצור ב־12 בצהרים, לאחר שנגמר עיבוד מלאי הטבק בתהליך ובעקבות הפסקת הייצור מחריף המחסור בסיגריות, שהיה קיים עוד קודם, עקב המלאים הקטנים שהיו בידי החברה והמפיצים. המחסור החמור ביותר הוא בסיגריות "טיים", המהוות 70 אחוזים מהצריכה בארץ.

במשרד התעשיה בוחנים את האפשרות של מתן היתר יבוא לסיגריות מתוצרת חוץ ללא מיסוי, כך שחבילת סיגריות תעלה כדולר אחד בלבד לצרכן, אך נראה כי הצעה זו איננה ישימה בגלל פרק הזמן שיארך להתארגן לקראת הבאת הסיגריות ושיווקן בארץ. המדובר הוא בשבוע. ההערכה במשרד התעשיה היא, שדובק תחזור לייצר סיגריות בתוך מספר ימים.

איתן רבין, סופר "הארץ", מוסר כי אלפי חפיסות סיגריות מתוצרת דובק "טיים" ו"ברודווי" של אזור הסחר החופשי באילת הועברו על ידי בלדרים תושבי אילת צפונה. מדובר בתושבים אילתים שנתבקשו על ידי קרוביהם בצפון לקנות עבורם סיגריות בגלל המחסור של סיגריות השוק בארץ. העברת הסיגריות נעשית באמצעות חבילות של מוניות שרות באילת, באמצעות ארקיע וכן נהגי אגד המעבירים סיגריות לדורשים בצפון.

דאו ג'ונס ירד ב־8 נק'

מאת שלמה שמיר
סופר "הארץ" בניו־יורק

ניו־יורק (מיוחד ל"הארץ"). סחר איטי ומאופק ציין אתמול את הבורסה בניו־יורק, ומספר המניות שנסחרו ירד לשפל של 140 מיליון. הדבר הוסבר בהתאפקות מצד מוסדות פיננסים גדולים, המחכים לנתונים על גרעון סחר החוץ שי־פורסמו היום.

מדד דאו ג'ונס הראה אתמול על ירידה של 8.62, כשהמדד הכללי הוא 1916.11.

אמש בתיאטרון / מיכאל הנדלזלץ

עוול למחזה מקורי

תיאטרון החאן הירושלמי מעלה במסגרת חג המחזה המקורי את "מי תהום" מאת הלל מיטלפונקט. בימוי: עמית גזית. תפאורה ותלבושות: אבי שבוי. הלחנה וניהול מוסיקלי: אהוד בנאי בשיתוף עם נועם זייל־הלוי.

כשהועלה מחזהו של הלל מיטלפונקט לראשונה, לפני כעשר שנים, היתה זו אחת ההצגות הטובות של תיאטרון נאטורליסטי־חברתי, שהוא גם פיוטי. חבורת צעירים חיה על שפת ביצה, והביצה היא גם מקום וגם משל. אנשים אבודים, אלימים, מתפשים זה את זה דרך מאבקי כוח ומציירים מציאות של אנשים אבודים. הדיאלוג הוא נבון ואמין, הדמויות מעוצבות היטב, והרקע מעניק מימד של פיוט, המפקיע את המחזה מתחום הנאטורליזם גרידא.

כוחו של המחזה על איכויותיו המיוחדות קיים ושריר גם היום, אבל הוא תלוי ביכולתו של הבימאי, שידע להעמיד על הבימה מציאות אמינה, שרק אם היא קיימת, יבוא לידי ביטוי הפיוט. ביצוע כזה לא נמצא בעמית גזית.

גרוע מכך: בתיאטרון החאן לא נמצאו השחקנים שיוכלו להחיות את המחזה. אם הם עצמם לא מאמינים בטקסט שהם משחקים, המירב שהם מצליחים להגיע אליו הוא קריקטורה של הווי עבריינים מלאכותי, אין שום סיבה שאני אאמין במה שהם עושים. הם נשמעים מזוייפים.

לאריה צלבר היה רגע אחד של אמת, שבו הוא מגשים את מה שהמחזה מאפשר. התפאורה איננה מסייעת לשחקנים, והמעברים המוארים באור רקע מאטים את ההצגה ומפרידים אותה עוד יותר.

בסך הכל זוהי הפקה תיאטרונית העושה עוול למחזה מקורי.

ראיתי שמעתי

תקציב האו"ם: רק ישראל התנגדה

במסגרת העימות המתמשך בין ישראל לאו"ם, היתה משלחת ישראל באו"ם היחידה שהצביעה בימים אלה נגד תקציב האו"ם לשנה זו, בסך חמישה מיליארד דולר. בישיבת הנהלת משרד החוץ שהתקיימה בימים האחרונים, נמתחה ביקורת על השגריר בנימין נתניהו, שהביא לכך שישראל עמדה לבדה מול נציגי כל המדינות החברות בארגון. הסמנכ"ל לארגונים בין לאומיים, יחזקאל ברנע, הסביר שההחלטה להתנגד באה בשל סעיף תקציבי שבו מקצה האו"ם חמישה מיליון דולר לנציגות של אש"ף. בישיבה נאמר כי מוטב היה להסתייג מסעיף זה ולהצביע בעד התקציב כולו.

בתום סקירה על דיוני עצרת האו"ם, אמרו חברי ההנהלה כי למרבה המזל הסתיימה העצרת ימים אחדים לפני פרוץ המהומות בשטחים, וכך חסכה מעצמה ישראל גינויים גם מפורום זה.

א. לם

מלכת היופי של האינדיאנים והציר הכלכלי

עו"ד גבי לוי, הציר הכלכלי של ישראל בארה"ב וקנדה, שהה בישראל בביקור מולדת, וסיפר לחבריו שהחיפוש המתמיד אחר משקיעים שיגיעו לישראל איננו תמיד בהכרח מלאכה קשה ומשעממת.

להמחיש את דבריו, סיפר שלפני שבועות אחדים התארח בצפון דקוטה שבארה"ב, ובמהלך הביקור הרשמי, לאחר שהוצגו בפניו בכירי המדינה, ובכלל זה המושל, ראש העיר ואישים נוספים, הוצג גם בפני יפהפיה אינדיאנית שרק סרט סמלי כיסה את גופה. כאשר הבחינו המארחים בתדהמתו של לוי מיהרו להסביר לו שזו מלכת היופי של האינדיאנים שאוהבים משבטיהם מאכלסים את צפון דקוטה.

אריה לביא

הוארך תוקף האשרות של המשלחת הסובייטית

אשרות השהייה בישראל של שמונה חברי המשלחת הקונסולרית הסובייטית הוארכו על ידי משרד החוץ למשך חודש ימים בלבד (כלומר עד ה־14 בפברואר). צעד זה ננקט בעקבות הודעתו של המנכ"ל המיניסטר של משרד החוץ, ד"ר יוסי ביילין, לראש המשלחת הקונסולרית הסובייטית, גאורגי מרטירוסוב, כי ישראל תובעת מברית־המועצות לכבד את עקרון ההדדיות ולאפשר למשלחת קונסולרית מישראל לפתוח נציגות במוסקווה במקביל לשהייתה של המשלחת הסובייטית בארץ. מרטירוסוב אמר לביילין כי הבקשה הישראלית נמצאת עכשיו בבדיקה במוסקווה.

ג.ארם

מלכת היופי של האינדיאנים והציר הכלכלי

עו"ד גבי לוי, הציר הכלכלי של ישראל בארה"ב וקנדה, שהה בישראל בביקור מולדת, וסיפר לחבריו שהחיפוש המתמיד אחר משקיעים שיגיעו לישראל איננו תמיד בהכרח מלאכה קשה ומשעממת.

להמחיש את דבריו, סיפר שלפני שבועות אחדים התארח בצפון דקוטה שבארה"ב, ובמהלך הביקור הרשמי, לאחר שהוצגו בפניו בכירי המדינה, ובכלל זה המושל, ראש העיר ואישים נוספים, הוצג גם בפני יפהפיה אינדיאנית שרק סרט סמלי כיסה את גופה. כאשר הבחינו המארחים בתדהמתו של לוי מיהרו להסביר לו שזו מלכת היופי של האינדיאנים שאוהבים משבטיהם מאכלסים את צפון דקוטה.

אריה לביא

ישראלי צייר בול או"ם חדש

הדואר האו"ם ינפיק בסוף החודש בול חדש בערך נקוב של שלושה סנט. בול זה צויר בידי צייר ישראלי, דוד בן הדור, והודפס בדפוס הראקליו פורטייר בספרד. הבול נועד למשלוח דברי דואר במרכז האו"ם בניו־יורק, ויחליף את הבול הקודם שהוצא בשנת 1976. הבול החדש מתאר את סמל האו"ם בצורת כדור הארץ שמוח וכתובת: "למען עולם טוב יותר".

בן הדור הוא פנים חדשות בדואר האו"ם, אך צייר רבים מבולי ישראל בשנים האחרונות.

ציירים ישראליים אחרים זכו אף הם בעבר להיכלל בין ציירי בולי האו"ם, ביניהם אליעזר וייסהוף, שזכה בכך חמש פעמים רצופות.

חיים גלאון

ראקל וולש: עכשיו היא שרה

שחקנית הקולנוע האמריקאית ראקל וולש (47), החלה בקריירה של זמרת פופ. את הופעת הבכורה שלה ערכה במועדון "המנהטן" הניו־יורקי. וולש, המודה בציניות שהיא עוד רוצה להיות [illegible], לבשה ליתר ביטחון שמלה שקופה ביותר. אך העתון TODAY U.S.A. אמר זאת בבירור: "דיסקו בצורתו הגרועה ביותר".

ד"ר הרצל רוזנבלום, עורך "ידיעות אחרונות" לשעבר ואחד החותמים על מגילת העצמאות, הגיש אתמול לראש הממשלה, יצחק שמיר, בלשכתו, את ספרו "ציטות מן הים". בהקדשה לשמיר כתב ד"ר רוזנבלום: "לראש הממשלה המכהן ברגע המסוכן ביותר בתולדות המדינה — יהיה אלוהים עימך". השיב על כך שמיר: "הסכנה היא לא מהערבים, לא מאירופה ולא מאמריקה, אלא מהיהודים בתוך המדינה". (צילום: מגי איילון, לשכת העתונות הממשלתית)

בעריכת עירית רוזנבלום

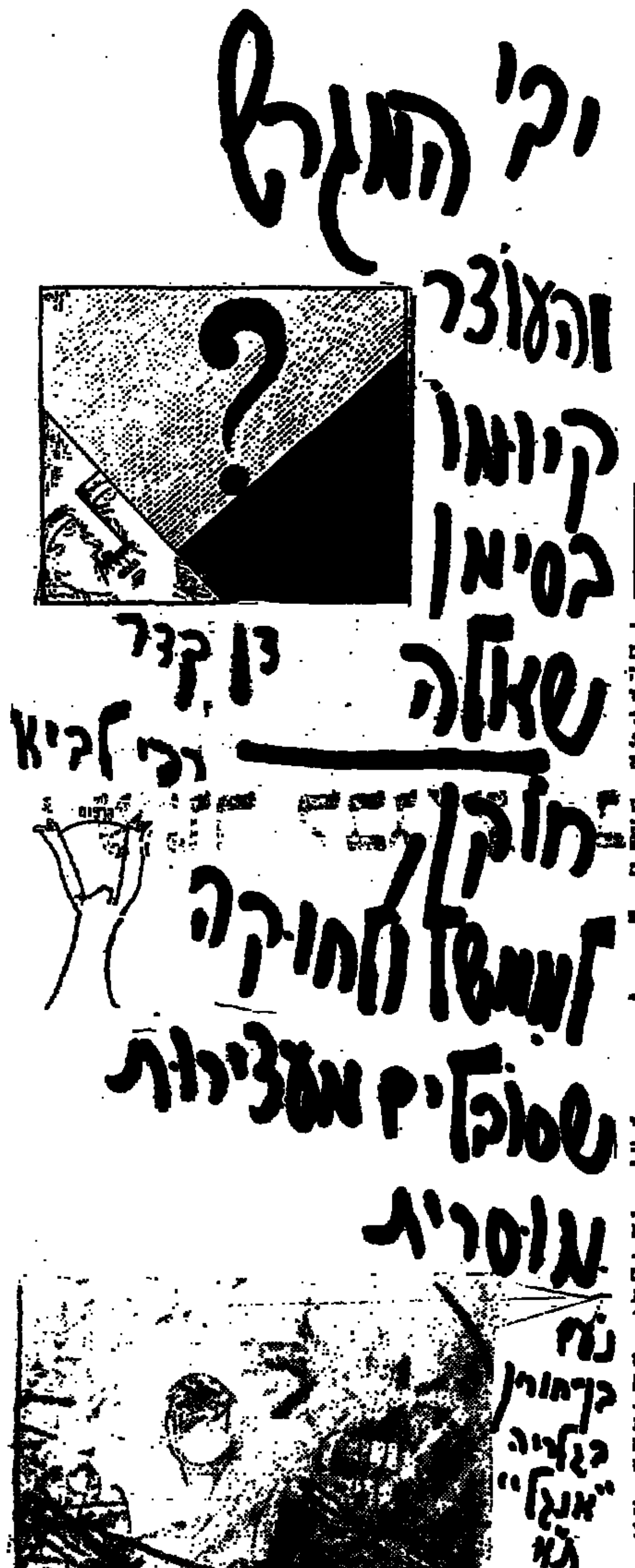

אל על

	ממוצ' מינימום	ממוצ' מקס'		הטמפרטורות אתמול	
אמסטרדם	6	9	גשום	4	8
אתונה	9	13	מע"ח	8	12
בוקארשט	−2	2	מע"ח	—	—
בריסל	7	9	גשום	0	10
וינה	−1	−1	מעונן	−1	1
ז'נבה	0	2	שלג קל	0	4
לונדון	3	9	גשם	7	10
ליסבון	9	14	מע"ח	6	14
מדריד	2	7	גשם קל	4	10
ניו־יורק	−6	7	בהיר	0	6
פאריס	4	10	גשם	6	10
פרנקפורט	−2	2	מעונן	−3	4
ציריך	−4	−3	שלג קל	—	—
קהיר	3	10	גשם קל	11	19
קופנהאגן	1	3	מע"ח	3	4
רומא	8	12	מעונן	6	12
שטוקהולם	2	6	מעונן	1	4

ELAL אל על

מדויק מהימן ובזמן

1. שיחזור כל הגדלים עד 90 ס"מ רוחב. ללא הדבקה וללא הגבלת אורך
2. הקטנות והגדלות.
3. העתקות שמש וסמי אורגינלים מילרים בדיסטבל וניר כסף.
4. צילום מסמכים.
5. כריכת חוברות בספירלות.
6. הדפסה במעבד תמלילים.
7. הדבקה על קרטונים.

כפל־אור — מכון להעתקות אור
רח' אחד העם 5 ת"ד 44611, חיפה 31445 טלפון: 670788, 667401

הודעה חשובה!!!
סאן־אוף־א־ביץ'
הנמצא בירמיהו 13 תל אביב
פתוחה לקהל הרחב
מתקבלות גם הזמנות
לבגדים אקסקלוסיביים
אל תחמיצו!!!!
טלפון: 03-614486-7.

במלאת שלושים לפטירתה בטרם־עת של
אשתי, אמנו, סבתנו ואחותי
גוצ'ה גיטלר ז"ל
האהובה, היקרה והבלתי־נשכחת
נעלה אל קברה ונקיים אזכרה וגילוי המצבה
ביום ראשון, 17.1.1988 בשעה 12.00,
בבית העלמין בחולון, שער חרש
המשפחה בארץ ובחו"ל

בצער רב ובכאב אנו מודיעים על פטירתה של אמנו סבתנו ואחותנו היקרה
גיטה קופילוביץ
אלמנת יהודה קופילוביץ ז"ל
ההלויה תצא היום יום ששי כ"ה טבת תשמ"ח 15.1.88 בשעה 10.30 לפנה"צ
מבית ההלויות העירוני רח' דפנה 5 תל־אביב לבית העלמין בקרית שאול.
אוטובוס יעמוד לרשות המלוים.

בנה וכלתו: שי ונורה קופילוביץ
נכדיה: אזי וב"ב
ריקי וב"ב
נילי, הילי, ליאת, שלי והדס
אחותה: סימה ספורובסקי

השבעה בבית המנוחה רח' בן יהודה 174 ת"א

אנו מודיעים בצער רב על פטירתה של
גיטה קופילוביץ
ומשתתפים בצער המשפחה

לון תמרוקים בע"מ
ההנהלה
וצוות העובדים

ותיקי הפלמ"ח יפתחו את בקבוקי השמפניה בטכס הפעלת קו האוטובוס החדש

החרדים בי"ם מאיימים לשבש מחר חנוכת הקו האמור לפעול בשבתות

מאת גדעון אלון
סופר "הארץ"

החרדים בירושלים מאיימים לשבש מחר את הפעלת קו האו־טובוס החדש בין ביה"ח הדסה בהר הצופים וביה"ח הדסה בעין כרם, האמור לפעול בשבת. הפעלת הקו היא ביוזמת מפלגת המרכז הליברלי־ אברהם (פריצ'י) פריד, חבר במפלגת המרכז.

השבועון החרדי "יום השש־י" מספר בגליונו המופיע היום כי באות רבני שכונות ובתי כנסת בכל רחבי ירושלים יקראו השבת בדרשה תיהם לציבור המתפללים לנתק כל מגע כלכלי ועסקי עם חברות ומוד־דים, שיתנו ידם להפעלת קו האו־טובוס החדש.

פריד אמר אמש כי לרגל חנוכת הקו החדש יהיה טכס חגיגי בשער ביה"ח בהר הצופים. כבאות בקבוק השמפניה יפתחו ותיקי פלמ"ח שהיו בין פורצי הדרך בורמה. וליד ימק"א יגישו מלצריות כיבוד קל לנוסעים.

עפ"י התכנון יבצע אוטובוס תיירים מפואר בקו החדש נסיעות הלוך ושוב בהר הצופים לעין כרם. הדרך תהיה ג'דאת, שער שכם, בניין עירית ירושלים, רחוב שלומציון המלכה, המלך דוד, עמק רפאים משם למושבה הגרמנית, הקטמונים, רחוב הרצוג, ומשם דרך כנות וקרית יובל לעין כרם. כל אחת מהנסיעות תימשך כ־45 דקות. פריד הדגיש כי אין כל כוונה להתגרות באוכלוסיה הדתית, אלא רק לתת שירות ללא תשלום לציבור הנוס־עים שאין לו רכב פרטי להגיע למקום חפצו.

פריד אמר כי המבצע ממומן בעיקר מתרומות. לדבריו, מביה"ח הדסה בעין כרם הודיעו לו כי לא יאפשרו לאוטובוס להיכנס לתוך ביה"ח, בהתייחסו לאיומיהם של גורמים חרדיים לשבש את תנועת האוטובוס, ציין פריד, כי גייס חברת אבטחה מיוחדת ולמאבטחים יהיה קשר עם מוקד החברה ואם יהיו התנגשויות עם חרדים, תיזעק המשטרה. הוא הביע את תקוותו שנ־סיעת הבכורה תעבור ללא כל הפרעות מצד גורמים חרדיים.

גורמים חרדיים ציינו אמש כי בעקבות הפעלת קו האוטובוס החדש בירושלים בשבתות, שמהווה התגרות גלויה בציבור הדתי והפרה של הסטטוס קוו, הם מתכוונים להגביר את הפגנות השבת ברחוב בר־אילן נגד מכוניות חולפות.

בביקור נציגי ועדת הפנים ביפו

"המצב כאן גרוע ממזבלת חירייה, דבר לא משתנה"

טען ראש האגודה המוסלמית למען ערביי יפו והוסיף: "המהומות נבעו ממצוקת הדיור ולא משנאת היהודים" ● ח"כ שליטא הציע לתושבים לא להתנגד לתכנית מדרון יפו: "האחים האמיתיים שלכם הם היהודים ולא אלה החיים מעבר לגבול"

מאת חיים הנדוורקר
סופר "הארץ" בתל אביב

המהומות שפרצו ביפו והבי־טויים שהושמעו במסגרתן נבעו ממצוקת הדיור של התושבים ולא משנאת היהודים — אמר עבד כבוב, ראש האגודה המוסל־מית למען ערביי יפו, במהלך סיור שקיימה במקום ועדת הפנים של הכנסת. בסיור נטלו חלק רק שני חכ"ים — דב שי־לנסקי, יו"ר הועדה, ובני שליטא.

הביקור החל בתקלה, כאשר הערי אוולאי, סמנכ"ל חלמיש ואיש חירות, ביקש לדעת מה יהיה המסלול המדוייק של הסיור. כאשר שמע, כי חברי הכנסת יתארחו בביתו של כבוב, הטיל וטו, משום שלטענתו "לא רצה שביתו של כבוב יהפוך מקום עליה לרגל בעתיד".

בסופו של דבר התרצה אוולאי. המארחים הובילו את האורחים לבתים מטים לנפול. אוולאי לא היה מרוצה. שילנסקי התלהב מכמה בתים שמצבם טוב יותר: "תראו איזה בית יפה". צמוד אליו אוולאי סיפק את התשובות לטענות התושבים. מילת הקסם היא כניסתו של פרוייקט שיקום השכונות לשכונת עג'מי. התוש־בים גילו ספקנות. "אני מכיר את היהודים יותר טוב ממך", אמר לי אחד התושבים, נהג מונית בגר־קעונו, "הם לא יעשו שום דבר". שליטא טען כי "אין שום הצדקה לאירועים שהיו ביפו. גם לא המצוקה של התושבים. אבל את ההרסה הזאת של מגורים שבאלה יש לסלק".

כבוב השיב: "המשטרה היתה יכולה לנהוג ביתר איפוק, ואז הרוחות לא היו מתלהטות. המצב כאן הוא יותר קשה מאשר במ־זבלת חירייה. שם לפחות הזבל מתחלף, כאן הכל קבוע. הילדים כאן משחקים בחורבות, כל הבר־קוקים באים לכאן". ועוד הוא אומר: "אילו ראש עיריית תל אביב, שלמה להט, היה בא ומר־גיע את הרוחות, דבר לא היה קורה. אבל לא היה לנו כאן ראש עיר שיעזור לפתור את הבעיה".

עבד כבוב, חבר דן בקו 100 לקהיר, חושש כי פרוייקט מדרון יפו שיוקם באיזור "יביא לסילוק הערבים וימשוך לכאן יהודים אריסטוקרטיים".

שליטא: "אני מבין שפרוייקט מדרון יפו יעזור לכם. אני מציע לא להתנגד לתוכניות. מנסיוני כל ההתנגדות גורמת לעיכוב של שנים. אנו במשטר דמוקרטי. הדמוקרטיה הזו הורסת אות־נו...כל המדינה סובלת בגלל הדמוקרטיה המשתוללת. אי אפ־שר בגללה לבנות בתים ולסלול כבישים".

והוא מוסיף: "האחים האמי־תיים שלכם הם היהודים, ולא מי שחי מאחורי הגבול, ואתם צרי־כים לזכור את זה". שילנסקי מוכיח, כי חברי הועדה הערביים לא באו משום מה. "וראי הם עסוקים", הוסיף.

ח"כ מיכאל איתן לקהילה בלוס אנג'לס: לא לתרום לשיקום עג'מי

בלא כל קשר לסיור זה פנה ח"כ מיכאל איתן (ליכוד) לקהי־לה היהודית בלוס אנג'לס ומתח ביקורת על תכניתה לתמוך כספית בשיקום שכונת עג'מי ביפו.

התכנית לשיקום עג'מי מתר־כנת במסגרת פרוייקט שיקום שכונות ונתמכת על ידי שר השיכון, דוד לוי. הקהילה היהו־דית אשר מבקשת לגייס מיליוני דולרים לצורך הפרוייקט, פנתה לחברי הכנסת וביקשה את ברכתם לתכנית.

איתן גורס כי כוונת הקהילה גורמת נזק רב למדינת ישראל ולתדמיתה. לדבריו, יוזמה זו מתפרשת בחו"ל "כתיקון עוול, שכביכול גרמו היהודים "הכובשים" לערבים הנדוכים".

עוד גורס איתן, כי "משכונת עג'מי יצאו לא מכבר עשרות פורעים זורקי אבנים ברחוב יפת השמיעו סיסמאות לאומניות ואנ־טישמיות. על כן מוטב שהקה־ילה היהודית בלוס אנג'לס תפעל לשיפור רווחת האזרחים הנאמנים למדינה שמשרתים בצ־בא, כמו יהודים, דרוזים צ'רקסים והבדואים".

לשכת עורכי הדין שוקלת לעתור לבג"ץ כנגד חריש

כדי לחייבו להעביר לידי הלשכה את החומר הרלוונטי הקשור לחשדות נגד היועצים המשפטיים לשעבר של השב"כ, כאילו היו שותפים לנורמת עדויות השקר של אנשי השב"כ

מאת גדעון אלון,
סופר "הארץ"

לשכת עורכי הדין שוקלת אפש־רות לעתור לבג"ץ נגד היועץ המש־פטי לממשלה, יוסף חריש, על מנת שיחייב אותו להעביר לידי ראשי הלשכה את כל החומר הרלוונטי הקשור לחשדות נגד היועצים המש־פטיים לשעבר של השב"כ, כאילו היו שותפים לנורמת עדויות השקר של אנשי השב"כ.

ראש לשכת עורכי הדין, עו"ד יעקב רובין, שסיפר על כך במפגש עם סטודנטים למשפטים באוניבר־סיטה העברית בירושלים, ציין כי ועדה מיוחדת של הלשכה המליצה בעקבות דו"ח לנדוי לבדוק את האפשרות להעמיד את היועצים המשפטיים לשעבר של השב"כ לדין משמעתי, אולם כדי שלשכת עורכי הדין תוכל לממש את סמכותה על פי החוק, לבדוק את ההיבטים המש־פטיים של הפרשה, עליה לקבל את כל החומר הקשור ליועצים המש־פטים האלה, בכלל זה שמותיהם, העבירות המיוחסות להם וכד'.

לסופר "הארץ" נודע כי לשכת עורכי הדין פנתה תחילה לראש הממשלה, יצחק שמיר, ולראש השב"כ בעניין זה, אולם שמיר הציע להם להעביר את הפניה לחריש. לדברי גורמים בלשכת עורכי הדין, לא נענה עד כה חריש לפניותיהם להעביר לידיהם את החומר הקשור ליועצים המשפטיים לשעבר של השב"כ ולכן עומדות בפניהם שתי אפשרויות — או להפסיק כל טיפול בפרשה או לעתור לבג"ץ.

בתגובה נמסר אמש מטעם היועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש, כי "הפניה של לשכת עורכי הדין עדיין בטיפול והיא אינה פשוטה". כן צויין שאין לו שום כוונה להתעלם מפניית לשכת עורכי הדין.

סופר "הארץ" מציין כי ועדת לנ־דוי, שבדקה את שיטות החקירה של השב"כ, קבעה בדו"ח שלה כי "היועצים המשפטיים של השירות, שהיו מודעים לשיטה הנהוגה, היו חייבים להזהיר, להתריע ולהזעיק שמים וארץ. בכך שלא עשו כן והש־לימו עם המצב, עשו עצמם שותפים לאחריות במידה לא פחותה מזו של ראשי השירות".

שמיר מנסה למנוע איחוד חלקי עם חסידי מודעי

תנועת החרות מאיימת לקצץ את הייצוג הליבראלי לחצי

אם לא יתבצע הסכם האיחוד בין שתי המפלגות בזמן הקרוב

מאת אילן שחורי
סופר "הארץ" לעניני מפלגות

תנועת החרות הגדיעה למפלגה הליבראלית, כי אם לא יתבצע הסכם האיחוד בין שתי המפלגות בזמן הקרוב, תקצץ חרות ערב הבחירות את הייצוג הליבראלי לחצי ותעמיד אותו על שש־שבעה מקומות רי־אליים בלבד ברשימת הליכוד. כך הודיע אמש השר יצחק מודעי בכנס חירום של אנשי מוסדות במפלגה הליבראלית, בו דנו על אפשרות פי־לוג המפלגה ואיחוד חלקי עם חרות.

מודעי הודיע, כי ראש הממשלה, יצחק שמיר, פנה אליו וביקשו שלא להכריז על איחוד חלקי ומר צדדי, על ידי פילוג הליבראלים. לדברי מודעי שמיר ביקשו פסק זמן של עשרה ימים עד שבועיים כדי לשוחח עם השרים אברהם שריר, משה ניסים, וגדעון פת, כדי לאפשר איחוד מלא ומושלם בין הליבראלים לחרות. מודעי מסר, כי הוא נענה לבקשת ראש הממשלה, אך הדגיש כי אם בתום שבועיים אלה לא יהיה שינוי, הוא וחבריו מתאחדים לבדם עם תנועת החרות.

בכנס בבית המפלגה הליבראלית השתתפו כ־70 מתומכיו של מודעי במוסדות המפלגה. נשמעו בו קריאות לפילוג מידי של המפלגה הליבראלית והקמת סיעה נפרדת של מודעי בכנסת. השר מודעי אמר, כי המפלגה הליבראלית הגיעה לקץ הדרך, אם השרים מתנגדי האיחוד לא ישנו את עמדתם זו, עצם יהיה סופה של המפלגה הליבראלית.

בתגובה להכרזותיו של מודעי ול־כינוס סיעתו מסר אמש יו"ר הנהלת המפלגה הליבראלית, השר אברהם שריר, כי אם יביא מודעי לפילוג המפלגה הליבראלית, יוביל הדבר לסופו של הליכוד ולוויתור מוחלט על השלטון. לדבריו אין הוא מאמין כי תנועת החרות מאיימת בקיצוץ יצוג הליבראלים בכנסת. לדבריו, ביצוע האיחוד יבוא רק לאחר כינוס ועידה נבחרת חדשה של הליבר־אלית, בה יהיה גיוס כוחות חדשים כדי שהמפלגה תבוא עם עוצמה רבה לאיחוד הליכוד.

הבהרה

משפחתו של ד"ר אמנון גול־דנברג קיבלה עבור הקרקע שמכרה בחודה לאחים רייכמן רק 1.1 מי־ליון דולר ולא שני מיליון דולר, כפי שפורסם אתמול. יעקב רייכמן מנכ"ל חברת האחים רייכמן שמסר על כך מסביר שהשקעותיו בקרקע זו, כולל מיסים והוצאות מימון, הגיעו לשני מיליון דולר.

ערכה את העמוד: עדה ארשטיין

לאכול ולהפגש
במבנה 5
ארוחות צהרים עסקיות
במבנה 5
בין 18־22 ש"ח
שבת צהרים עם חמין
טל' 813563 - נמל יפו
חניה במקום
פתוח ברציפות מ־12 בצהרים אל תוך הלילה
7 ימים בשבוע

שגריר מצרים בישראל, מוחמד באסיוני נכח בשיעור ערבית בחטיבת ביניים בבית־ספר בראשון לציון, במהלך ביקורו בעיר. באמצע ראש העיר. הדגיש: הגירושים הם עוד מכשול בדרך אל השלום.

עוזי ברעם חזר בו מהחלטתו להתפטר

לאחר שהוקם פורום הכרעות פוליטי חדש במפלגה

מאת אילן שחורי

מזכ"ל מפלגת העבודה, ח"כ עוזי ברעם, חזר בו אתמול מהחלטתו להתפטר מתפקידו, לאחר שלשכת מפלגת העבודה החליטה אתמול להקים פורום הכרעות פוליטי חדש במפלגה בראשותו של ח"כ ברעם. בו יהיו 15 חברים, כולל פרס, רבין ואחרים משרי העבודה, מזכירי ההסתדרות, תעשת, יו"ר הסיעה בכנסת ואחרים.

הקמתו של הגוף החדש, אישור מחדש של הדמוקרטיזציה במפלגה וקביעה כי נושא השלום יהיה המסר המרכזי של העבודה בבחירות הקרו־בות היו שלושת הנושאים שהובילו אתמול להחלטתו של ברעם לחזור בו מהתפטרותו, עליה מסר לפני שבוע. השר משה שחל היה היחיד שהסתייג מהקמתו של מוסד ההכרעות החדש וטען כי דעתו אינה נוחה מכך והמוסד החדש אינו תפארת הדמוקרטיה. "אם צריך היה לספק סולם לברעם כדי שיחזור מהתפטרותו, אני בעד. אך אני לא חושב שצריך לתת לגוף הזה סמכויות מעבר למוסדות האחרים של המפלגה" - אמר שחל. ראשי חוג הניצים העבירו אמש תביעה חד משמעית ליו"ר מפלגת העבודה, שמעון פרס, בה דרשו כי במוסד ההכרעות שהוקם ייצגו את הניצים יו"ר הכנסת שלמה הילל ויו"ר הסי־כנות ח"כ שמחה דיניץ.

ברעם מסר אמש בתום ישיבת לשכת מפלגת העבודה כי הוא מקווה שהזעזוע שהביא על מפלגת העבודה עם התפטרותו יביא לכך שקולה יהיה מעתה ברור יותר, חבריה ידברו בקול אחד, ויפעלו בהרמוניה. "השגתי את מה שרציתי. אני מקווה שהחלטות לשכת מפלגת העבודה יאפשרו לי מעתה לתפקד טוב יותר כמזכ"ל המפלגה וכיו"ר מטה הבחירות" — אמר ברעם. לדבריו, בפורום החדש ילובנו סו־גיות מדיניות וכלכליות של מפלגת העבודה ולא יהיה מעתה מצב שלמפלגת העבודה יהיו שניים־של־לושה קולות באותם נושאים. עוד אמר כי גם שר הביטחון, יצחק רבין, הסכים להקמתו של הפורום ול־עובדה כי הנושאים בהם יטפל ילובנו במסגרת הפורום. ברעם הו־דיע כי הוועדה המדינית של מפלגת העבודה תתכנס תוך מספר ימים לדיון ראשוני בפרשת האירועים בשטחים ולאחר מכן יתכנס הפורום החדש לדון בנושא.

במהלך ישיבת הלשכה אמר ברעם כי החליט להתפטר מתפקידו לאחר שבמצב שנוצר לא היה מוכן לקחת אחריות לניהול המפלגה בשנת בחירות. "הייתי מוטרד מהב־עיה של העדר ניווט ותיאום בין השליחים במוסדות השונים בשנת הבחירות, כאשר הכל מוטל על המאזניים, כאשר אמינות המסר המפלגתי הוא שיקבע את גורל הב־חירות. אני מבקש שלמפלגה יהיו מסרים ברורים לקראת הבחירות", אמר ברעם.

יו"ר מפלגת העבודה, מ"מ ראש הממשלה שמעון פרס, אמר כי הוא תומך בדרישותיו של ברעם, אולם לכל אחד יש דרך משלו לנהל מפלגה.

זוכר את הקיץ?
עכשיו - מבצע
התקנה חינם*
+ 8 תשלומים
ברשת בית המזגן

*לרוכשים מזגנים מפוצלים
אמקור ■ תדיראן ■ אלקטרה
* להתקנה סטנדרטית (כולל 2 מ' צנרת)
לא כולל תוספות ודרישות מיוחדות.
■ אחריות כפולה לכל מזגן
ומחיר נמוך ממחיר היצרן
■ יעוץ והתקנה
ע"י טכנאים עובדי החברה

בית המזגן
דואג שתחסוך
גם בהוצאות
תפעול המזגנים
SUN-GARD
SUNGUARD - ציפוי שמשות
מונע חדירת חום
השמש בקיץ.
בחורף שומר על
החום בחדר.
מקטין את עלות
השימוש במזגן.

בית המזגן
סוכנות ראשית - רעננה: הגליל 3, 052-455166
■ ת"א: אבן גבירול 31, 03-292313, 03-283593
■ חולון: סוקולוב 110, 03-881856 03-881601
■ ר"ג וגבעתיים: כצנלסון 113, 03-731152
■ פ"ת: שטמפר 34, 03-904843, 03-9222805
■ ראשל"צ: פינסקר 4, 03-996197
■ רמת השרון: סוקולוב 29, 03-402212
■ רעננה: אחוזה 90 (פינת הגליל), 052-22939
■ רחובות: הרצל 219, 08-463962, 08-460702
■ נתניה: הרצל 39, 053-27908
■ ירושלים: הגידם 1, 02-226208
■ חיפה: יוסף 59, 04-668471 04-673154
■ באר-שבע: ההסתדרות 48, 057-76928
■ הרצליה: פתיחה בקרוב
■ אשדוד: פתיחה בקרוב

שערי המניות 14.1.88

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש ש"ח ע"נ
בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה						
אגוד ש	22789		20	−1		−36
הספנות 0.1	1350		1547	+12	+0.9	+1161
הספנות א 0.5	751		310	−9	−1.2	−255
כללי לא בהסדר	15290		97	−500	−3.2	−196
ט.ב.ב. 0.5	7200	בה	1532	−235	−3.2	−2132
בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה ל 88						
אי־די רג 100.0	102250		544	−200	−0.2	−464
אי־די ב 100.0	102100			−700	−0.7	−1
אי־די בב א	615700			+1000	+0.2	+20
אגוד 0.1	76250		27			−27
דיסקונט ב	130450		32	−400	−0.3	−37
דיסקונט א	130560		59	−300	−0.2	−85
דיסקונט שה ב	15490		130	+200	+1.3	+131
המזרחי ש	42000		721	−200	−0.5	−771
המזרחי ם	41950		8	−450	−1.1	−8
הפועלים בבב	90006	צב				
הפועלים ש	69330		910	−400	−0.6	−1816
הפועלים ם	69450		146	−100	−0.1	−46
כללי א 1.0	176900		14	+100	+0.1	+77
כללי שה 7	8450		42	−100	−1.2	−42
בלל 0.1	44040		7313	−90	−0.2	−6363
בלל שה 11	16500		50	−50	−0.3	−74
מימון ומסחר 1.0	58500		15			+50
מימון ומסחר 5.0	29950	צב				
בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה ל 89						
אי־די רג 100.0	124600		54	−600	−0.5	−35
אי־די ב 100.0	124700	לג				
אי־די בב א	772000	לג				−1
אגוד ז ש"ח	95100		2			+18
דיסקונט ב'	159500	לג				
דיסקונט א'	159810		1			+19
מזרחי ש'	51360		40	−140	−0.3	−62
מזרחי מ'	50580	לג				+3
הפועלים ש'	85130		75	−521	−0.6	−89
הפועלים מ'	85100		10	−1700	−2	−10
כללי א'	216400		3	−1200	−0.6	−5
בל"ל מסוק	53910		128	−100	−0.2	−5
בנקים למשכנתאות						
אדנים 0.1	24330		10	−1000	−4	−10
לאומשכנ' ש	8074		19			−19
לאומשכנ' ם	8293		10			−10
כרמל ש	5380		202	−100	−1.8	−202
כרמל שה 1	4330			−20	−0.5	−150
פת משכ ש	2150		701			+670
משכן ב ש	3390		750	−100	−2.9	−750
עצמאות 0.1	18150			−350	−1.9	−66
מיזב 1.0	7470		4	−150	−2	−104
טפחות משכ ש	22200		4	−701	−3.1	−4
טפחות רג ש	21405		59			−9
טפחות שה 2	5540		90			−90
יעשר 1.0	2858		60	−42	−1.5	−60
יעשר 5.0	1710	תב	222	−127	−6.9	−342
מוסדות מימון						
שלמון אש	881		3990	−50	−5.6	−10468
החקלאות משכ א	326026	לג				
החקלאות משכ ב	205000	לג				
לאומי תעש' א ש	11630		10	−200	−1.7	−40
מתוח תעש' משכ	126505	לג				
פת תעש' בב ג	460000	לג				
פת תעש' בב גג	277438	לג				
פת תעש' בב גגג	271458	לג				
פת תעש' בב ר	279000	לג				
פת תעש' בב רר	65056	לג				
מרס קבלנים 5.0	949		1628			−58
תיירות בב	221000	לג				
כלל ליסינג 0.1א	25100		45	−450	−1.8	−55
כלל ליסינג 0.5ב	23500		150			
ביטוח						
איילון	114		29900			
ארנון	135.5		1000			+2000
ארנס 0.1	1540		685	−52	−3.3	−1338
ארנס א 0.5	1095		845			+273
בטוח משנה 0.1	315					
בטוח משנה 0.5	198		7284			
מגבה אש	228	תב		+20	+10	+5500
מגבה הם	186		15000			
הדר 1.0	154		9149	−1	−0.7	−4681
הדר 5.0	112		6575	−1	−0.9	−4384
הדר אש מר 2	138		4000	−5	−3.5	−6489
הפניקס 0.1	725		36	−5	−0.7	−36
הפניקס 0.5	595		800	−5	−0.8	−800
המשמר־הראל 1.0	5099	שב				
המשמר־הראל 5.0	4260		518	−80	−1.8	−588
מנורה 1.0	1420		41			−41
מנורה 5.0	1000		271			−196
סהר 1.0	366		3600	−12	−3.2	−5233
סקוריטס 0.1	963		48	−10	−1	−496
צור ש	260		2000	−7	−2.6	−1400
ציון השקעות 1.0	4380	שב				
ציון השקעות 5.0	1140		30	+18	+1.6	+30
מסחר						
אינטר גאמא 1 ש	794		917	−35	−4.2	−1480
אינטר גאמא 5 ש	580		6072	−24	−4	−12240
מאור עזרא 1.0	770		3590	−28	−3.5	−4232
מאור עזרא אש	390		255	−15	−3.7	−255
כלל אש 4	362		20455			−10455
כלל אגח 2	155		4194			+3529
קריסטל 1.0	876		2149	−4	−0.5	−2714
רפק 0.1	15300	תב	2	−850	−5.3	−2
רפק 0.5	16000	שב				
שופרסל א 2.0	10800		87			
שופרסל אש	5000		568	−289	−5.5	−1015
שופרסל אגח	107.5		72550			+61950
שירותים						
אמרנא	341		10826	−17	−4.8	−7876
ספנות הספקה 0.1	690	תב	663	−39	−5.4	−1255
ספנות הספקה 0.5	239		8250	−10	−4	−12450
קידר 0.1	850		540	−30	−3.4	−541
קידר 1.0	240		18434	−8	−3.2	−31422
כתר שרונה 0.1	1670		154			−15
כתר שרונה 0.5	970		1420	−45	−4.4	−2845
מלונות ושירותי תיירות						
גלי זהר 1.0	2641	לג				
גלי זהר 5.0	1825	לג				+2.2
מלונות דן 1.0	1850		406			+94
מלונות דן 5.0	1450		1000	−40	−2.7	−840
חוף האלמוג 1.0	7850			+149	+1.9	+60
מלונות הירדן	2890		559			+503
0221010	278		33651	−10	−3.5	−52222
0221317	198	תב	25693	−31	−13.5	−55439
מחשבים ושירותי מחשבים						
תי.לג. 1.0	235		225			−223
תי.לג אש	95		8345			−4845
תי.לג אג"ח	101		15058			+15812
יעקא 1.0	6000		152	−40	−0.7	−101
מ.ל.ל. 1.0	11000	שב				
מ.ל.ל. 5.0	2280		185	−106	−4.4	−557
ניקוב מחשבים 1	1010	בה	320	−20	−1.9	−241
ניקוב מחשב 5	364		8804			
ניקוב אש מר 2	835		1549	−5	−0.6	−1185
תים מחשבים 1.0	656		4930	−23	−3.4	−7210
נדל"ן, בינוי ופיתוח						
אזורים אש	640		1008	−20	−3	−6233
אזורים אגח	136.5		7120	−2	−1.4	−5120
אילון 1.0	188.5		7610			−1369
אל־רוב 1.0	339		1063			−65
אפריקה 0.1	40200		52	−1100	−2.7	−57
אפריקה אש	18900		26	−1200	−6	−43
ארזים	5400		412	−200	−3.6	−258
אילנין 0.1	2399		505	−51	−2.1	−383
אילנין 0.5	1999		180			−95
ברמנית 1.0	2790		100	−50	−1.8	−99
ברמנית 5.0	2240		225	−100	−4.3	−282
דנקנר 1.0	5440		238	−260	−4.6	−338
ודעי 0.1	188		500			−500
ודעי 0.5	150		208			
המכלול 1.0	747	לג				−3
המכלול 5.0	355	לג				
תלב 0.1	—		—	הפסקה	מסחר	—
תלב 0.5	—		—	הפסקה	מסחר	—
חברה לירושלים	283		13550	−9	−3.1	−14520
ירושלים אש	96		8035	−5	−0.5	−11965
כנים 0.1	3793		331	−70	−1.8	−575
כנים 0.5	3153		500	−100	−3.1	−500
ישפר 0.1	3370		122			+82
ישראלום 1.0	1100		176	−20	−1.8	−306
ישרס 10.0	18730		216	−200	−1.1	−208
בנק פיתוח 1.0	2700		52	−312	−3.9	−65
לנדאו 1.0	6800	בה	208	−500	−4.2	−311
לנדאו 5.0	2327	מב		−125	−5	−1977
מתנ. 1.0	320	לג				−2
מתנ אש 2	192	לג				+6
מתנ אגח	117	לג				
מאגרי בניה 1.0	547	לג				
מישכאל 5.0	162.5	תב	12513	−14	−7.9	−28472
מישכאל אש	162		10323	−8	−4.7	−17909
מגרב 5.0	1669		1198			−177
מרלו 1.0	1817		2692			+544
ליבנסון 1.0	430					
ליבנסון 5.0	177.5		2108			−4405
ליפשיץ 1.0	330		1000			+251
ליפשיץ 5.0	177	תב	10000	−14	−7.3	−15500
ליפשיץ אש 1	117		8473			
ליפשיץ אגח	98		16348			
נאות אביב 0.5	3280		59	−60	−1.8	−147
נכסי אזורים	322		8376			−5304
נתי השקעות 1.0	695		1008			+455
נקש 1.0	1200		200	+5	+0.4	+36
עתי ופלע מר 1 ש	—		—	הפסקה	מסחר	—
קסירה 0.1	3697		22	−10	−0.3	−422
קסירה 0.5	1445		1641	+49	+3.5	+3552

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש ש"ח ע"נ
רוגבין 1.0	345		5116			−371
רוגבין 5.0	184		1173	−5	−0.8	−2273
רוגבין אש	910	בה	445	+10	+1.1	+45
רוגבין אג"ח	124		5000	−5	−1.2	−5000
חקלאות						
מטעי הדר 0.1	2315		100			
מטעי הדר 0.5	2350		34			−34
מהדרין 0.1	6100		569	−134	−2.2	−919
מהדרין אש	3320		169	−70	−2.1	−219
נכסי הדרים 1.0	1497		950	−40	−2.6	−964
פרי־אור 0.5	2260		1100	+30	+1.4	+451
מזון וטבק						
דובק בב ש	3050		654	−145	−4.5	−811
דובק בב ב	3870		385			−67
תלבל 1.0	390		437			−85
תלבל 5.0	346	צב				
תלבל אגח	102.5		13200	−1	−1	−3200
סנמר בירה 1.0	30500		19	−102	−0.5	−21
סנמר בירה 5.0	24853		50			−34
יכור 1.0	1010	צב				
יכור א 5.0	610		382	−20	−3.2	−1315
יכור אש 2	325		576			
מן 1.0	450	בה	200	+5	+1.1	+465
מן 5.0	316		500			
סנפרוסט 1.0	14700	תב	18	−800	−5.2	−159
עסיס ב 0.5	330		1050	−10	−2.9	−8927
אבגל סקל 1	2250		240	−69	−3	−315
שמן מבב א	1525	תב	525	+75	+5.2	+1676
טכסטיל והלבשה						
אדער מר 1 ש	489		1000			−1000
אדער אש	284	תב	1193	−20	−6.6	−4458
אדער אגח	109.5		3499			−3499
אפיס 1.0	501		201			
אמבת ברוך 1.0	340		807	−5	−1.5	−807
אמבת ברוך 5.0	250		1000	+11	+4.6	+600
אתא א	309		350	−1	−0.3	−300
ארגמן רג ש	10200		28			−17
דלתא־גליל 1.0	1400		2004	−70	−4.8	−3774
דלתא־גליל א 5.0	1140		2525			
מכוניות במזור 1	1550		40	−50	−3.1	−80
מכוניות במזור 5	751	צב				
ויסלגר 1.0	315		230	+2	+0.6	+318
ויסלגר 5.0	239		79	+2	+0.8	+79
וודיגון 1.0	5199		64	+39	+0.8	+81
זיקית 1.0	1780		764	−66	−3.6	−829
זיקית 5.0	1500		1500			
זיקית אש	634		250	−21	−3.2	−250
כתר	154	תב	4238	−17	−9.9	−5738
כתר אש	95		2694	−1	−1	−2694
לודזיה 0.1	830	בה	1350	+11	+1.4	+1522
לודזיה 0.4	574		2137	−4	−0.7	−2137
ליגה 1.0	207		3517			+183
עים 1.0	373		2716			+529
עים 5.0	191		1745	−5	−0.5	−1495
עים אש	149.5		4590	−1	−0.7	−7110
עים אגח	117		6030			−6030
עסק מרינה 1 ש	218		4261	−2	−0.9	−2126
עסק אש	109		5164	−2	−1.8	−4110
פולגת א	890		826	+18	+2.1	+340
פלימן א 0.5	9880		25	−49	−0.5	−105
פרגוד	1040		1185			−24
ביגוד סבירנה	7150		28	−250	−3.4	−87

שף רנאמנות
בטוחה
כלל
ניהול תיקי השקעות, ניהול קרנות נאמנות וניהול קופות גמל.

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש ש"ח ע"נ
מתכת ומוצריה						
אורדן 0.1	6620		31	−40	−0.9	−72
אורדן 0.5	5750		258			
אלומות 1.0	6650	צב				
אלומות 5.0	4970	שב				
כבלים ש	320		655	−15	−4.5	−1566
כבלים אש	83		3400			
כבלים אג"ח	97.5		10250			+7510
כבלים אגח	97		29244			
הנכף 1.0	588		275	−31	−5	−506
הנכף 5.0	338	תב	967	−21	−5.9	−2027
הנכף אש	3150		188			+33
זיקה 1.0	2700	שב				
זיקה 5.0	1411		51	−36	−2.5	−150
קשמאות מד 5.0	3408		186			
כבלי ציון 1.0	2300		320			+52
כבלי ציון 5.0	1225		2568	−8	−0.7	−1818
קרגל 1.0	215		4599	−6	−2.7	−3770
קרגל 5.0	127		3690	−3	−2.3	−5187
מתשן 0.1	34900		117	−500	−1.3	−64
מתשן 0.5	14300		189			+1
מקר פלדה 1.0	1980		2780	−60	−2.9	−3221
קינג 1.0	670	תב	395	−39	−5.5	−830
קינג 5.0	390		1352	−19	−4.7	−1852
קליל 1.0	2640		1540	−60	−2.2	−2074
קליל 5.0	2100		1331	−29	−1.4	−1486
קליל אש	1055	בה	2608	−20	−1.9	−2633
קליל אגח	121		5800			+1242
שלמות 5.0	6200		110	−6	−0.1	−95
תעשיות לכיש 1.0	730		365	−20	−2.7	−365
תעשיות לכיש 5.0	436			−12	−2.7	−550
חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה						
אלביט 5.0	261700		36	−800	−0.3	−47
אלקו 0.1	10000	בה	28	+101	+1	+15
אלקו 0.25 ש	4809		648	+47	+1	+431
אלקו 0.25 ם	4990		142	+119	+2.4	+122
אלקטרה 0.1	1870		1600			−700
אלקטרה א 0.5	1481		998			−709
אש 5	955		152			−72
אגח 3	140		9729	−1	−0.7	−13122
אורית 1.0	14650	תב	87	−1080	−6.4	−137
כלל תעש אלק'	2825		1656	−70	−3.3	−2656
כלל אלקטרוניקה	552		4907	+1	+0.2	+5199
כלל אלק אש'	96.5		92706	−5	−0.5	−26222
מטקטרוניקס 1.0	1180		2250			+649
מטקטרוניקס 5.0	988		5860	−20	−2	−9080
מיכטנגר 1.0	452		646			+286
מיכטנגר 5.0	400		700			−408
ציקלון 1.0	2227	בה	201	−248	−10	−1089
ציקלון 5.0	1310	תב	858	−118	−7.8	−2951
קנטשטין אילד 1.	4130		50			+200
קנטשטין אילד 5.	2767	שב				
ת.א.ת. 1.0	1010		786			+196
ת.א.ת. 5.0	443		6453			+3442
תדאה	829		258	−17	−2	−7281
מוצרי בניה						
א.ש. תעשיות 1.	184		26953	−5	−2.9	−52097
א.ש. אש	635		647	−11	−1.7	−1290
א.ש. אגח	152		24164			
אקרשטיין 1.0	509		1996	−6	−0.8	−3377
אקרשטיין 5.0	330		4189	−5	−1.5	−4189
אקרשטיין אש	424		460	−14	−3.2	−1110
אקרשטיין אגח	125.5		18000			
אבים בלוס	126		4055	−5	−4.2	−9086
בלוס אש	74		7510	−2	−2.6	−8840
מודל השק בוע	570		2777	−5	−0.9	−2277
מתאיקה ולמנן 1	21668	לג				
מתאיקה ולמנן 5	16747	שב				
נגב קרמיקה	430		3295	−14	−3.2	−6024
נגב קרמיקה אש	225		2811	−7	−3	−1189
כימיה, גומי ופלסטיק						
אגן 5.0	1520		522	−69	−4.3	−3585
אליאנס ב	1571		50	−4	−0.3	−19
גל תעשיות 1.0	568	שב				
גל תעשיות 5.0	271	בה		+1	+0.4	+18
גל אש	105		3080	−5	−0.5	−745
גל אגח	98.5			+1	+1	+10000
דשנים 0.1	4701		285	−200	−4.1	−450
דשנים 0.5	1645		488	−40	−2.4	−488
חישה כב' 10.0	900		4774			+1157
ליפסקי 1.0	2260		430	+60	+2.7	+430
מקסימה 1.0	785		128			+78
מקסימה 5.0	580	שב				
כנר 1.0	29055		78			−6
כנר 5.0	19230		125	−170	−0.9	−129
פריקלאס	548		7539	−19	−3.4	−14496
פריקלאס אש'	155		4650	−1	−0.6	−4850
קים ביניקל 1.0	4090		375	−110	−2.2	−572
קים אש	2700		800	−80	−2.9	−600
קים אגח	109		13000	−1	−0.9	−17000
תיא 5.0	4605		475			−11
פרוטארום 10.0	63700		98	−750	−1.2	−280
עץ, נייר ודפוס						
כתר	178.5		9210	−5	−1.4	−10560
רפרון 1.0	6008		18	−30	−0.5	−15
רפרון 5.0	4150	בה	40	−60	−1.4	−64
ת.מ.ג. 1.0	10850		188	+350	+3.5	+221
יפו 1.0	1725		850	−30	−1.7	−850
לבידי אשקלון 1	805		6317			−2617
מלט ב 0.5	33800		3			+2
קרגל	873		14167	−19	−2.1	−19131
קרגל אש'	570		2740			+1750
רים 0.1	568		2705			−3969
רים 0.4	220		3300	−8	−3.5	−4348
תעל ב 0.2	19850		191			−191
תעשיות שונות						
אורין 1.0	306		6047	+8	+2.7	+7374
אורין 5.0	135		8600	−5	−0.4	−3245
תמישה יוד	2733		52	−27	−1	−52
הבנפלק 1.0	1423		161			−61
הבנפלק 5.0	1232		258	+12	+1	+92

השקעות בתעשייה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש ש"ח ע"נ
כור בב' ש	6901		215			+270
תעשיות אש	160		15674	−5	−3	−18099
תעשיות אגח	109		151102	+5	+0.5	+222910
חברות השקעה						
אמיק ש	6300		58			−4
אי.די.בי. אש	3480		1651			−503
אי.די.בי. אג"ח	101		175300			−3800
אלסי ש	1144		1430	−11	−1	−1430
גחלת 1.0	1074	צב				
גחלת אש	800		113	+50	+6.7	+415
גחלת אגח	107			+5	+1.4	+300
דנבאר 1.0	489	תב	2060	+34	+7.5	+1547
דנבאר 5.0	384		222			−222
חברה לישראל 5.0	3775		2464	−25	−0.7	−723
חלמנון 0.1	116000	צב				
חלמנון ש 1.0	23800		16			−11
אבמגא א 0.5	22500		79	+650	+3	+71
פועלים השק ש	715		6377	−15	−2.1	−11514
דיסקונט השק אש	917		3752	−23	−2.5	−6864
דיסקונט השק אגח	106			+1	+0.9	+3000
מזרחי השק ש	29405		40	−1300	−4.2	−81
כור השקעות 12%	13300	צב				
דדיון 1.0	2103		766			+287
דדיון 5.0	854		639			+463
יעוא ש	12700		55			−53
ירדן א 0.1	1527		2	−13	−1	−2
כלל 50.0	1125		2351	+50	+4.7	+2586
מבור 0.1	417		1000	−15	−3	−500
מבור א 0.5	412		360			−160
מבור אש	168		3000			
מבור אגח 1	120		3500			
מו השק ש	2360	תב	520	−200	−7.8	−1715
מבה א 0.1	7450		124	−86	−1.1	−112
מבה 0.5	4982		264	−100	−2	−497
סריך ב 2.5	13048		166	−400	−3	−743
סידן 1.0	116		13674	−3	−2.5	−7184
סידן 5.0	77		7906	−2	−2.5	−12816
סידן אש	55		42992	−5	−2.7	−35647
סידן אגח	105.5		18080	−5	−0.5	−25080
נסחרות במט"ח						
גוית ם	279		1600			

רשימה מקבילה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש ש"ח ע"נ
מסחר שרותים מלונאות מחשבים						
הדאל 1.0	1164	לג				
יסקל	239		1517	+9	+3.9	+1924
קנמדיטים 0.1	2002		2048	+1	+0.1	+2285
קנמדיטים 0.5	415		2800	+15	+3.8	+1134
קנמדיטים אש	130		5699	+7	+5.7	+10194
טפל 1.0	697		50			
תבל	261		1673	+1	+0.4	+1048
בני הדר	131.5		5518	−5	−3.7	−6770
בני הדר אש 1	92		6065	−6	−6.1	−8065
הפניה הישראלית	67		1580	−5	−0.7	−430
כנס מר 1 ש	2100			−100	−4.6	−50
ארמת מחשבים	447		1542			−219
רנה מיכון 1.0	4848		233			+41
רנה אש'	1490		1452	−1	−0.1	−77
כלל מחשבים 1.0	5861	בה	17	−59	−1	−34
משוב מחשבים 1.0	281		280	−2	−0.7	−280
רשף	445		1410	−6	−1.5	−410
נדל"ן בינוי חקלאות						
אורן 1.0	—		—	הפסקה	מסחר	—
אורן 5.0	—		—	הפסקה	מסחר	—
אפעונים 1.0	655		62			−62
בן־יקר נת 1.0	2940	תב	300	−260	−8.1	−250
חדקר 1.0	—		—	הפסקה	מסחר	—
חדקר 5.0	—		—	הפסקה	מסחר	—
עדי 1.0	1882		373	+12	+0.7	+362
רסק מבכ	2340		149			
רסק רג	1628	בה	351	+16	+1	+366
שמר 5.0	1800		740			−70
שמר אש	227	תב	2024	−100	−30.6	−3976
אנגס	1805		300	+35	+2	+1130
מלקרטס 1.0	1300					
מלקרטס 5.0	731	תב	108	−50	−6.4	−145
תעשייה						
פיס גליק	—		—	הפסקה	מסחר	—
מקס 0.1	3340	כב		−176	−5	−158
מקס 0.5	1650		124	−80	−4.6	−887
תעש וגומין 1.0	2100		180	−50	−1.4	−201
איקמן 5.0	1070	לג				
מורק 1.0	660	לג				
משאבות כלע	119					
מתכת מרום 1.0	95.5		10881	−5	−2.6	−11415
מתכת מרום אש	36		8556			
אלשל	86.5		7211	+1	+1.2	+70
אלשל אש 2	28		37413	−5	−11.1	−49289
בר־מון 1.0	2850		335			−100
בר־מון 5.0	1800		978			−152
מרסמבעם 1.0	5940	שב				
מרסמבעם 5.0	1990		70	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ג.ל.ב. 1.0	1183	תב	100	+8	[illegible]	[illegible]
ג.ל.ב. 5.0	318	תב	125	[illegible]	−10.1	[illegible]
אלון־טק	182		1362	−5	−2.7	−15504
רקטור 1.0	2280		25	−50	−2.2	−101
נקה כמיקל 1.0	3910			+110	+2.9	+50
ת.ג.ל. 1.0	2568		120			−23
ת.ג.ל. 5.0	2300		20	−80	−3.7	−100
תרו א 5.0	6720		15			+15
אורדע פרינט	760		610	−10	−1.3	−1060
סקופיה 1.0	3341		300			+61
גולף	488		1280			−150
ג.גן	416		1090	+10	+2.5	+4520
מוצרי טכנולוגיה	142		4860	−7	−4.7	−6970
השקעה						
אינקונה 0.1	53		13095			
אזום	300		1150			−350
אזום אש	100			−5	−2.4	−1612
אבישור בב'	899		280			
אפיק 1.0	473	לג				+1341
אפיק 5.0	280	לג				
בבין ב' 5.0	13080		126	+100	+0.8	+81.8
ישום השקת	128		6668	−3	−2.4	−5660
ישום אגח־אש	100		1000	−2	−2	−19958
לנרקו 0.1	1305	לג				
לנרקו 0.5	360	לג				
עין השק ב 0.1	2257	בה	148	+160	+7.6	+126
עין השק ב 0.5	1455	בה	254	+90	+6.6	+507
חיפושי נפט						
דלק נפט 1	2210		347			+204
דלק נפט 5	1194		150	−1	−0.1	−340
דלק חיפ' אש 2	305		3507	−5	−1.6	−1152
פז חיפושי נפט	18500		61	−300	−1.6	−81
יואל 5.0	359		7470	−1	−0.3	−3072
יואל אש	101		37000			+21155
מ.ג.ג. 1.0	4350		79	−140	−3.1	−79
מ.ג.ג. 5.0	1845		1085	−65	−3.4	−1018
מראיל ב 0.5	6490		50			
נפטא ש	427	כב		−22	−4.9	−19085

משתנים

שם					
בנק בינלאומי 85	3969	6320	6487	−5.01	19
חברה ש	22979	226	226	−2.59	5
כלל סחר	20981	431	435	−2.49	9
שופרסל ב 10.0	1250	9113	9183	−2.5	3
דלק ג ש	15968	2147	2186	−3.77	25
אפריקה 1.0	143	32819	32516	−4.5	2
ארזים 1.0	41990	907	928	−4.02	22
נכסים ובנין	11501	2322	2355	−3.81	16
הכשרת הישוב	145	62700	63680	−5.25	4
כלל בלין	7410	756	767	−3.94	5
עלית	1755	12865	13095	−5	8
פולגת 4 ג	3773	642	649	−3.82	3
קשמאות מד 1.0	1965	3752	3781	−1.75	4
אלרון 3.0	72	202621	206715	−3.25	7
טבע ש	1832	7682	7788	−3.75	9
ים המלח	2827	2403	2415	−2.75	3
פטרוכימים 10.0	7809	813	815	−2.75	7
מפעלי נייר 10.0	44	276259	279107	−3	9
מרכזת ב 0.1	231	13126	13604	−3.5	5
כלל תעש' 1.0	93684	218	219	−2.48	17
אדירי מתח 2.0	1131	6441	6492	−2.75	4
אלון ש	6135	851	855	−1.96	1
חברה לישראל 1.0	10235	4018	3997	−4.26	24
דיסקונט השק ש	5658	1940	1980	−3	10
כלל 10.0	12213	1157	1165	−3.02	10

שערים בין־בנקאיים

אתמול, בצהריים, 14.1.1988 באירופה

מסירה מידית (ספוט)

$ ארצות הברית	1.8195/1.8205	ליו סטרלינג
מרקים גרמניים	1.6368/1.6378	ליו $ ארה"ב
פלורינים הולנדיים	1.8385/1.8395	
פרנקים שווייצריים	1.3340/1.3350	
פרנקים בלגיים	34.2300/34.2600	
פרנקים צרפתיים	5.5240/5.5270	
לירטות איטלקיות	1203.50/1204.50	
ינים יפניים	126.45/126.55	
$ ארצות הברית	1.3529/1.3534	ליב"ר.

שער הזהב 480.90 $ ארה"ב אונקיה לונדון

מסירה עתידית (פורוורד)

	ד"מ/$	פר"ש/$	$/ליש"ט
1 ח'	1.8174/1.8186	1.3276/1.3288	1.6316 1.6328
3 ח'	1.8123/1.8136	1.3169/1.3183	1.6210/1.6222
6 ח'	1.8041/1.8056	1.3029/1.3046	1.6052/1.6067

הנתונים נמסרו על־ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

סוף שבוע מר

שבוע המסחר בבורסה הסתיים אתמול בהמשך הירידות לכל עבר. ההיצעים בשוק המניות, שהוחזקו על־ידי ציבור הדיר של האוצרים, נקלטו בירידות שערים חריפות יחסית. הגלילה הבורה שיוצבותו השבוע במשקיעי שוק המניות לבלוע, היא ירידה של 8.20 אחוזים במדד המניות הכללי ללא בנקים, קרי מחיקה של כ־400 מיליון דולר בשווי השוק של המניות הנסחרות. לפרות זאת, איש אינו בטוח להסביר כי ירידות השערים השבוע הם סוף המחיקה, וכי בשבוע הבא תגיע התפנית הי־ יחולה. בבורסה סבורים כי צילה של "יועצת סטיינסקי", מנע מה־ ציבור הרחב להתקרב לשוק המניות. האלה ישובו אם בכלל, רק אם תהיה הבהרה חד משמעית לגבי כוונת האוצר בנושא המיסוי על רווחי הון. "לאומי־ פאר" הודיעה השבוע על מבצע למכירת תעודות הקרנות של החברה. הוחל ביום א' בשבוע הבא, למשך חמישה ימים, בשיעור תוספת נוספת של 0.25 אחוזים. לפרות מבצע ההנפקה, מנהלי "פיא" אינם בטוחים סיכויים כי בכוונתם לשבות את מרכיזותם, ולהיכנס בגדול לשוק המניות. "פיא" באותר עסקת עד פרסל, בעית מגילות בבניה, אך לפרות זאת היא פועלת בשוק בשר־ לים בלבד. מאידך, חברת הבר־ וקרים "בטוחה" שבה הגדילה את פעילותה במניות תופעות, ורכשה היצעים בירידות ערך המוחזים איתם, כמו כלל תעשיות, אוזרים, נכסי אוזרים אינטרגאמא 5 ועוד. מחזור המסחר במניות תופעות גדל במקצת לעומת הימים האחרונים, והסתכם ב־8.6 מיליון שקל.

בנק כללי מוכר

המסחר במשתנים הושפע אתמול בעיקר כתוצאה ממכירות שהחרימו על־ידי מנהלי תיקים שפועלים באמצעות בנק כללי. היצעים גדו־ לים מהרגיל נרשמו למניות החברה לישראל. שעורי השוק של מני־ תיהם היה גבוה למדי לבעצמם של אותיים בהסדר הבורסה. במניית החברה לישראל 1 הנסחרות במסגרת הריסתנים, נרשם מחזור ענק של 410 אלף שקל. היצעים בירידות הערך המוחזים עם קבוצת כלל, נקלטו כאמור בעיקר באמצעות חברת הברוקרים "בטוחה".

שבירה נוספת

מניית מישכאל, שההיצעים בה נקלטו בדרך כלל בירידות שערים מתונות, הוצפה אתמול היצע גדול מהרגיל, שנקלט בירידה חדה של 7.9 אחוזים. גם המגמה החיובית במניית ציקלון נשברה אתמול. היצע גדול מהרגיל למניות, נקלט בירידות חדות. ביקוש למניות תאת סופק במהירות וללא שינוי שער, חרף העובדה ששערן נשחק בשבוע האחרון בצורה חדה. היצעים למניות פרגוד, יעקא ואחרות, נקלטו ביר־ ידה מתונה יחסית או ללא שינוי, באמצעות קרנות בנק הפועלים.

אופציות ים סוף צונחות

כתב האופציה של מלונות ים סוף נסחר אתמול לראשונה. הוצף היצע גדול מהרגיל, שנקלט בירידה של 13.5 אחוז. הסיכום מראה כי מומחי הנפקת מלונות ים סוף, שמכרו את אחזקותיהם ביום המסחר הראשון, הוכו מכה כואבת, שלא תישכח במהרה. החברה עומדת לחלק דיוי־ דנד בשיעור של 22.3 אחוז על ההון הנפרע. יום ה"אקס" יהיה ה־1.2.88. אוחרה לא להודיע לרכוש כתבי אופציה לפרות הירידה החדה, זאת כיון שבעלי כתבי האופציות אינם זכאים לדיווידנד. כתוצאה מה"אקס", ירד שער המניה, כך שהשווי התיאורטי של האופציה ירד.

מדד		שינוי יומי ב־%
מדד מניות כללי	96.70	−1.05
כללי ללא בנקים	91.33	−2.05
מדד אג"ח כללי	100.96	−0.29
אג"ח צמוד מדד	100.93	−0.12
אג"ח צמוד מט"ח	101.52	+0.23

גם הבנקאיות יורדות

היצעים בהיקפים בינוניים לבנקאיות שבהסדר, נקלטו בירידות שערים של עד מחצית האחוז. התנו־ דות בבנקאיות נעו השבוע בהתאם לתנודות שערי הדולר בשווקי העולם. בסיכום השבועי ירדו שערי הבנקאיות ב־0.33 אחוזים בממוצע. ירידות השערים בבנקאיות אשר אינן נכללות במסגרת ההסדר, היו חריפות מרובה.

תשואה שנתית דולרית ב־%	פדיון אוק' 88	פדיון אוק' 89
גליל 0.1	13.81	8.97
הפועלים ש	13.80	8.77
אי.די.בי. רג	13.51	9.11
דיסקונט א'	13.45	8.82
המזרחי ש	13.78	9.01

ההבהרה: שלח לא קנה מגרש

חזי שלח, המכהן כדירקטור בחברת מאגרי בנייה, אינו מתכוון לרכוש ממאגרי בנייה מגרש, שעליו הוא יבנה את ביתו. שלח מתכוון לרכוש ממאגרי בנייה נכס אחר ששימש בעבר סניף בנק, הנמצא ברחוב בזל.

בעלי עניין באמבת ברוך קונים

בעלי עניין בחברת הטכסטיל אמבת ברוך מגדילים בימים האחרונים את אחזקותיהם במניות ה־ חברה, זאת בהתבסס על ההנחה שערך המניות גדול משוויים ה־ בורסאי. אתמול עלה שערה של המניה בת 5 שקל ב־4.6 אחוזים.

יהודית באופציות: ביהוה מכונה אופציה עלתה ב־10 אחוזים, לפרות שלא נרשמה על עיסקה. כתב האו־ פציה על שנהר ידך לעשות זאת ב־30.6 אחת.

עליות לקראת המדד

שערי אגרות החוב נטו בדרך כלל לעלות, לקראת פירסום המדד היום. עליות חדות יחסית נרשמו באגרות המצומדות חלקית למדד, והמוחזקות בעיקר על־ידי גופים מוסדיים כגון תכניות חסכון. מחזור המסחר באג"ח הסתכם ב־12.2 מיליון שקל. היקף הפעילות במק"ם היה גבוה יחסית, והסתכם ב־10.3 מיליון שקל.

הדרה	ימים לפדיון	שער	תשואה שנתית
138	6	99.76	16.10
148	13	99.48	15.80
218	20	99.18	16.15
228	27	98.90	16.15
238	34	98.63	15.95
248	41	98.33	16.15
318	48	98.04	16.05
328	55	97.74	16.35
338	62	97.42	16.65
348	68	97.11	16.75
358	76	96.78	17.05
418	83	96.52	16.85
428	90	96.18	17.10
438	97	95.88	17.15
448	104	95.57	17.25
518	111	95.23	17.45
528	118	94.96	17.35
538	125	94.64	17.45
548	132	94.31	17.60
618	139	93.97	17.75

הודעות בורסה

● מזור אחזקות רכשה שטחים נוס־ פים המיועדים להשכרה בבניין היכל הסיטי בשווי של 3 מיליון דולר.

● יסקל אחזקות הקימה חברה מסונפת בשם מכלול יעוץ השקעות שתעסוק בניהול השקעות של פרטים וחברות. למנכ"ל מונה רן אושר.

● כלל סחר הגדילה את אחזקותיה במניות קריסטל ב־34.77 אלף ע.נ.

שערי קרנות הנאמנות

[illegible]	5306.56	5281.89	−64.08	−1.20
[illegible]	463.08	454.03	−6.56	−1.42
[illegible]	262.73	257.71	0.01	0.00
[illegible]	103.30	101.27	0.06	0.06
[illegible]	1754.18	1721.33	−5.19	−0.30
[illegible]	171.66	168.33	−3.39	−1.97
[illegible]	162.15	159.10	−0.04	−0.03
[illegible]	431.32	422.30	−0.15	−0.04
[illegible]	138.74	136.03	−0.28	−0.21
[illegible]	288.31	286.21	−0.83	−0.29
[illegible]	815.80	800.05	−4.10	−0.51
[illegible]	5279.45	5177.54	−18.66	−0.36
[illegible]	5489.55	5369.14	−41.31	−0.76
[illegible]	777.07	767.40	−2.36	−0.31
[illegible]	647.14	634.04	−0.62	−0.10
[illegible]	688.01	679.60	−1.12	−0.16
[illegible]	100.68	98.27	−0.67	−0.68
[illegible]	101.29	100.44	−0.04	−0.04
[illegible]	96.14	93.84	−1.64	−1.72
[illegible]	327.29	323.32	−6.13	−1.86
[illegible]	146.99	143.77	−3.62	−2.46
[illegible]	190.49	186.77	−0.30	−0.16
[illegible]	91.37	90.28	−1.85	−2.01
[illegible]	254.74	252.31	−1.04	−0.41
[illegible]	166.06	162.88	−2.10	−1.27
[illegible]	527.95	517.81	−5.47	−1.05
[illegible]	490.02	480.30	−5.17	−1.06
[illegible]	312.57	310.37	−0.20	−0.06
[illegible]	1556.91	1527.79	−8.33	−0.54
[illegible]	114.88	113.18	−0.21	−0.19
[illegible]	451.61	446.39	−1.20	−0.27
[illegible]	103.51	101.98	−0.23	−0.23
[illegible]	3382.04	3316.57	−27.73	−0.83
[illegible]	646.14	638.39	−0.79	−0.12
[illegible]	356.55	353.04	−4.61	−1.29
[illegible]	504.44	498.28	−4.26	−0.85
[illegible]	247.96	242.90	−0.18	−0.07
[illegible]	1566.50	1536.79	−4.37	−0.28
[illegible]	268.71	263.73	−0.49	−0.19
[illegible]	605.47	595.25	−3.26	−0.54
[illegible]	343.32	336.99	−4.44	−1.30
[illegible]	381.42	374.26	−6.65	−1.75
[illegible]	393.60	389.97	−5.02	−1.27
[illegible]	408.34	405.56	−1.99	−0.49
[illegible]	561.09	551.71	−1.63	−0.29
[illegible]	2399.42	2341.09	−80.10	−3.31
[illegible]	109.34	107.72	−0.13	−0.12
[illegible]	135.22	133.22	−0.13	−0.10
[illegible]	478.03	472.17	−8.72	−1.81
[illegible]	161.69	159.50	−0.13	−0.08
[illegible]	143.79	143.16	−0.20	−0.14
[illegible]	217.35	215.92	−0.10	−0.05
[illegible]	149.57	149.27	−0.22	−0.15
[illegible]	114.22	111.81	−0.29	−0.26
[illegible]	6442.45	6389.70	−37.47	−0.58
[illegible]	460.01	454.52	−1.22	−0.27
[illegible]	174.34	171.05	−2.78	−1.60
[illegible]	377.54	374.27	−2.81	−0.75
[illegible]	447.98	442.67	−0.85	−0.19
[illegible]	320.03	316.16	−5.89	−1.83
[illegible]	132.57	130.95	−0.38	−0.29
[illegible]	665.59	654.25	−3.76	−0.57
[illegible]	262.15	260.27	−0.51	−0.20
[illegible]	147.38	145.01	−0.69	−0.47
[illegible]	1229.92	1212.55	−5.98	−0.49
[illegible]	4903.12	4808.08	−36.06	−0.74
[illegible]	128.57	127.04	−0.02	−0.02
[illegible]	381.16	373.70	−5.28	−1.39
[illegible]	1921.82	1884.05	−2.07	−0.11
[illegible]	378.30	375.82	−0.23	−0.06
[illegible]	1371.93	1345.80	−0.75	−0.06
[illegible]	3957.50	3922.76	−5.65	−0.14
[illegible]	256.35	252.66	0.65	0.26
[illegible]	3746.72	3713.03	−14.45	−0.39
[illegible]	1700.96	1676.83	−27.81	−1.63
[illegible]	884.27	876.08	−3.87	−0.44
[illegible]	25582.86	25193.92	−108.63	−0.43
[illegible]	1034.50	1014.69	−1.37	−0.13
[illegible]	4663.80	4575.39	−28.16	−0.61
[illegible]	770.55	756.29	−0.87	−0.11
[illegible]	384.84	382.36	0.19	0.05
[illegible]	100.61	98.77	−1.42	−1.42
[illegible]	125.05	124.54	−0.11	−0.09
[illegible]	1355.74	1330.50	−1.60	−0.12
[illegible]	148.28	146.08	−0.49	−0.33
[illegible]	288.62	286.75	−6.15	−2.10
[illegible]	488.94	481.31	−4.63	−0.95
[illegible]	151.61	149.40	−2.01	−1.35
[illegible]	680.32	668.71	−5.75	−0.85
[illegible]	140.44	137.69	−0.33	−0.24
[illegible]	373.27	370.83	−0.24	−0.06
[illegible]	534.68	528.13	−1.08	−0.20
[illegible]	387.19	382.72	−4.53	−1.17
[illegible]	175.41	174.97	−0.23	−0.13
[illegible]	367.63	363.41	−4.64	−1.26
[illegible]	766.16	760.94	−7.74	−1.01
[illegible]	489.75	482.65	−1.81	−0.37
[illegible]	114.40	112.02	−0.01	−0.01
[illegible]	2523.57	2504.24	−18.17	−0.72
[illegible]	503.21	497.08	−0.92	−0.18
[illegible]	133.72	131.24	0.12	0.09
[illegible]	1638.30	1607.33	−15.86	−0.98
[illegible]	552.59	545.68	−0.76	−0.14
[illegible]	484.28	478.32	−3.52	−0.73
[illegible]	126.62	126.12	−0.09	−0.07
[illegible]	1131.81	1109.64	−1.71	−0.15
[illegible]	535.75	528.04	−4.23	−0.79
[illegible]	146.55	143.71	−0.24	−0.17
[illegible]	170.00	169.15	−1.64	−0.96
[illegible]	104.05	102.80	−0.13	−0.13
[illegible]	18943.17	18791.67	−182.99	−0.96
[illegible]	133.11	132.92	−0.17	−0.13
[illegible]	889.83	874.97	−7.13	−0.81
[illegible]	416.17	410.76	−0.91	−0.22
[illegible]	455.00	449.53	−1.01	−0.22
[illegible]	346.81	343.68	0.61	0.18
[illegible]	103.63	102.38	−0.19	−0.19
[illegible]	449.77	446.68	−3.49	−0.78
[illegible]	411.39	403.68	−0.84	−0.21
[illegible]	736.19	725.85	−9.34	−1.27
[illegible]	777.81	759.11	−16.16	−2.08
[illegible]	189.15	185.49	−0.27	−0.15
[illegible]	252.42	250.07	−2.86	−1.13
[illegible]	523.26	530.66	−7.56	−1.43
[illegible]	548.70	542.06	−1.04	−0.19
[illegible]	105.00	103.00	0.14	0.14
[illegible]	250.87	246.02	0.02	0.01
[illegible]	199.24	197.90	−0.70	−0.35
[illegible]	116.79	114.64	−0.07	−0.06
[illegible]	536.34	532.11	−1.40	−0.26

שערי אגרות החוב

4.25% שגיא

סדרה	שער	שינוי
4101	480.5	+0.2
4102	162.1	+0.1
4103	155.7	− −
4104	150.9	− −
4301	150.9	− −
4302	142.8	+0.2
4303	141.9	+0.2
4304	139.8	+0.2
4105	124.8	−0.8
4106	121.7	−0.8
4107	118	−0.9
4108	116	−0.8
4109	113.5	−0.4
4110	115.3	−0.4
4201	141	+0.8
4204	135.2	+0.9
4205	132.7	+0.8
4206	129	−0.4
4207	128.7	−0.5
4208	127	−0.5
4209	124.3	−0.5
4210	121.2	−0.5
4211	117.6	−0.4
4212	116.5	−0.6
4213	113.7	−0.6

3% מלווה מדינה (100% הצמדה)

סדרה	שער	שינוי
3601	43470	−244
3602	40081	−236
3603	37292	−218
3604	33527	+15
3605	30608	+14
3606	26839	+13
3607	26819	+73
3608	25382	+69
3609	24054	+69
3610	22253	−193
3611	21500	−192
3612	20879	−191
3613	19527	−184
3614	18746	−181
3615	17307	−171
3616	16051	+7
3617	15046	−48
3618	14270	−260
3619	13137	−44
3620	12407	−52
3621	12012	−87
3622	10894	−25
3623	10191	−61
3624	9649	+4
3625	8739	−69
3626	8172	+4
3627	7582	+4
3628	6967	+7
3629	6530	+6
3630	6176	+6
3631	5696	+3
3632	5365	+2
3633	5170	+2
3634	4517	−42
3635	4273	−40
3636	4116	−40
3637	3891	−18
3638	3624	−17
3639	3319	−16
3640	2715	−34
3641	2354	−29
3642	2102	−24
3643	1824	−22
3644	1671	+1
3645	1537	+1

4.25% גליל

סדרה	שער	שינוי
3701	1295	−37
3702	959.4	−28.1
3703	846.1	−24.1
3704	724.9	−20.9
3751	385.5	−14.6
3752	158.5	−3.6
3753	152	−3.5
3901	143.7	− −
3902	136.9	− −
3903	136	− −
3904	133.8	−0.1
3754	134.8	− −
3755	133.8	+0.7
3756	129.2	+0.1
3757	126.8	+0.1
3758	124.4	+0.1
3759	124.1	+0.1
3760	122.4	+0.1
3761	119.8	+0.1
3762	116.7	+0.1
3763	113.1	− −
3764	111.2	− −
3765	108.5	− −
3766	110.3	− −
3791	112.2	−1.5
3792	110.2	−1.5
3826	148	+1.6
3827	137.4	+1.5
3828	132.7	+1.5
3829	130.3	+1.5
3830	127.8	+0.8
3831	127.5	+0.8
3832	125.8	+0.8
3833	123.2	+0.8
3834	120	+0.8

4%, 6%, 7% פיתוח (80% הצמדה)

סדרה	שער	שינוי
3521	172700	+100
3522	166000	+200
3523	156300	+100
3524	157100	− −
3525	154100	− −
3526	155200	− −
3527	150501	− −
3528	146401	− −
3529	147600	− −
3530	142601	− −
3531	142601	− −
3532	138401	− −
3533	137900	− −
3534	130400	− −
3535	130508	− −
3536	130100	−500
3537	130000	−500
3538	122080	−620
3539	123000	−500
3540	122580	−620
3541	118450	− −
3542	118200	− −
3543	112600	− −
3544	112400	− −
3545	109700	− −
3546	116100	+200
3547	115900	+100
3548	115600	− −
3549	109600	− −
3550	109150	− −
3551	109001	− −
3552	100301	− −
3553	99100	− −
3554	99802	− −
3555	99800	− −
3556	95200	− −
3557	95702	+300
3558	95100	− −
3559	91800	−150
3560	87200	− −
3561	86900	− −
3571	86800	− −
3572	87200	− −
3573	87150	+200
3574	80351	+300
3575	81237	+827
3576	81074	+833
3579	75031	+813
3577	80505	+34
3578	74417	+31
3580	68738	−314
3581	62688	−301
3582	57836	−293
3583	54199	+23
3584	51639	+20
3585	51138	+21
3586	46633	+18
3588	46651	+19
3589	42600	+17
3587	46437	−480
3591	42341	−456
3592	42355	−457
3593	42302	−457
3590	42064	+18
3595	40156	+17
3594	40392	−439

5% מלווה פיתוח (בריחה כפולה)

סדרה	שער	שינוי
2001	168600	+100
2002	168600	− −
2003	163200	− −
2004	164500	− −
2005	154000	− −
2006	154400	− −
2007	151400	− −
2008	149600	− −
2009	151500	− −
2010	151000	− −
2011	148200	− −
2012	147750	− −
2013	147700	− −
2014	145700	+1400
2015	145000	− −
2016	145500	− −
2017	141800	− −
2018	140700	+100
2019	139700	− −
2020	137100	− −
2021	136300	− −
2022	130000	− −
2023	129400	− −
2024	121200	− −
2025	121800	− −
2026	122100	− −
2027	117000	−701
2028	117400	− −
2029	110600	− −
2030	111400	− −
2031	107257	− −
2032	111680	− −
2033	106300	− −
2034	105898	− −
2035	96200	+300
2036	97000	− −
2037	94410	− −
2038	92700	− −
2039	88200	− −
2040	89500	− −
2041	83500	+100
2051	85300	+350
2052	78200	+1200
2053	78555	−1238
2055	72659	−1210
2054	81338	+18
2056	75818	+16
2057	71965	+23
2059	65727	+21
2058	74362	+9
2060	69346	+8
2061	44601	−670
2062	40747	−634
2063	38899	−629

צבורות זהב

סדרה	שער	שינוי
5 יר	126.9	−1.6

רימון

סדרה	שער	שינוי
7006	195.2	+0.4
7007	180.6	+0.3
7008	171.6	+0.4
7009	166.1	+0.4
7010	159.4	+2
7011	150.7	+1.6
7012	145.4	+1.5
7013	137.4	+1.2
7014	119.7	+1.1
7015	102.7	+1.6
7016	102	+1.7
7017	101.3	+1.7
7018	101.1	+1.7
7019	101.5	+1.7
7020	101.3	+1.7
7021	100.4	+1.7
7201	97.6	+0.2

גלבוע

סדרה	שער	שינוי
6101	13509	+28
6102	8251	+82
6103	7294	+14
6104	6746	+14
6105	6405	+13
6106	6168	+13
6107	5930	+12
6108	4277	+9
6109	4069	+ •
6110	4000	+ •
6111	3356	+7
6112	3259	+6
6113	2202	+5
6151	847.5	−3.2
6152	812.4	−3.1
6153	716.7	−9.2
6154	704.5	−9.1
6155	453.2	−1.2
6156	369.8	−1.5
6157	278.5	−0.7
6158	263.5	−0.6
6159	219	+0.5
6160	205.4	−1.6
6161	198.2	−1.5
6162	182.5	+2.3
6163	166.6	−1.4
6164	162.4	−1.3
6165	151.3	+0.3
6166	143.9	−0.1
6167	140.3	−0.1
6168	137.9	−0.1
6169	129.1	+0.3
6170	122.3	+0.8
6171	86.8	+0.2
6172	85.6	+0.2
6801	92.6	−0.2

100% מט"ח

סדרה	שער	שינוי
אל אופ	1576	− −
אלביט	223	− −
אלתא	1218	−12
אלסינט	2500	+7
סאיטקס	1129	+15
תורד 84	107	− −
תורד 85	391	− −
דה"ש הים	265.5	+2
ד"ם הים	188.1	−0.5
כור	159.3	−0.7
כלל	460	− −
כיטנר ד	179	− −
כיטנר ב	239.2	− −
כיטנר	268	− −
רז	148	+2.9
טל גב	175.8	− −
תיעשה	264.5	− −

מדד מט"ח

סדרה	שער	שינוי
בלגת	150	− −
ד"ם הים	155.8	− −
כור	149.1	− −
כלל	182	− −
נב ד"ם	150.3	− −
מאכה	150.9	− −
מאכה	145.8	− −
מאכה	148.9	−1.3
לאומי	144	−1

מקט יצואן אופנת העור מס' 1 של ישראל

*בקניה מעל 300 ש"ח

هكذا عن الاصل

مكذا من الاصل

ספורט

בעריכת יחזאל ארזי

עוד ניצחון בדרך הקשה

רק בדקות הסיום הצליח מכבי תל־אביב "לברוח" ולהכניע את אורתז 92–78 ★ האלוף הישראלי פיגר כבר 27–40 אבל השתפר אחרי ההפסקה ★ מֶגי (31 נק' ו־10 ריבאונדים) — השחקן מספר אחד

מאת מיכאל קרנון

בכניסה להיכל הספורט אמש, אמרו לי כמה מאוהדי מכבי: "הערב יהיה מישחק קל". כנראה שהם לא מכירים את הקבוצה שלהם. אבל מכבי תל־אביב אין מישחקים קלים. סוף טוב הכל טוב, אבל הניצחון 92–78 (42–36) על אלופת צרפת אורתז, לא ירשם בספר הזהב של המועדון.

בליגה הקשה הזו הקרויה בית הגמר, כל ניצחון הוא חשוב ומקנה 2 נקודות. אבל אחרי היכולת המרשימה בשבוע שעבר בקלן, היה מקום לצפות לתצוגת כדורסל טובה יותר מול אורתז, שכבר אינה אותה קבוצה יעילה כמו בעונה שעברה. אבל כאשר קולעים 36 נקודות במחצית הראשונה, מאבדים בפרק זמן זה 9 כדורים ומפגרים בצורה בולטת בכדורים החוזרים, צריכים להיות שבעי רצון גם מפיגור של 6 נקודות, בעיקר אחרי פיגור 27–40, ארבע דקות לסיום.

בפרק זמן זה לא היתה למכבי התקפה וגם לא הגנה. האורחים השיגו סלים קלים, בעיקר האמריקאי גבה הקומה טומי שפלד. מאידך שיחק קן בארלו כטירון ולא הכיר לרגע את השחקן המצוין שהיה במישחקים אחרים העונה. המאמן שלו לפני ההפסקה התכבס בשתי נקודות שעשין אותן קלע 55 שניות לפני סיום המחצית רז כדורים חוזרים בהגנה.

אבל הבעיה העיקרית של מכבי היתה המישחק הקבוצתי. מול קבוצה מאורגנת היטב כמו אורתז, זה בלט במיוחד. שלושה הרכזים שנוסו לא הצליחו להריץ את מכבי וזה בדיוק מה שרצו הצרפתים. הם צוממו את רחבת הסל ומנעו הבקעת הכדורים למגי ובארלו וגם היקשו על קלעי החוץ של מכבי. בהתקפה עשה קורטר שמות (19 נק' עד להפסקה) ואיש משחקני מכבי לא הצליח לעצרו.

מוטי ארואסטי הלוחם, ניצח על התאוששות של מכבי בדקות הסיום של המחצית כאשר הקבוצה קלעה 9 נקודות לעומת 2 של אורתז וירדה להפסקה בפיגור של 6 נקודות בלבד. מכבי פתח את המחצית השניה עם שלושה שחקני חוץ (ארואסטי, סימס וברקוביץ') ואחרי שתי דקות וארבעים שניות עלה ליתרון 49–48. השינוי הבולט היה בהגנה. האיזורית של מכבי היתה יעילה הרבה יותר מהאישית ואורתז לא מצאה דרך איך לפצחה. מיקי בלט בדקות הפתיחה אבל לאחר מכן התעייף.

במצב של 59–59 הוליכו סימס ודניאל את ברקוביץ' וארואסטי. מכבי עלה ל־65–59 עם 2 סלים של 3 נקודות של ג'מצ'י. מהעבר השני הגיב השפנגל הולש בשני סלים של 3 נקודות ואורתז שמרה על פיגור קטן של 4 עד 6 נקודות. שלוש דקות לסיום עוד הוביל מכבי רק 82–78. אבל יציאתם בחמש עבירות בזה אחר זה של השפנגל, שפלד והאוקה, איפשרו למכבי לקלוע 10 נקודות ללא מענה ולסיים בניצחון ברור.

רק שחקן אחד שמר על רמתו הרגילה — קווין מגי עם 31 נקודות באחוז מצוין (75) ו־10 ריבאונדים. אם מכבי ניצח אמש, זה בעיקר בזכותו.

מכבי תל־אביב — אורתז 92–78 (42–36)

● המצטיין: קווין מגי

● למכבי קלעו: מגי 31 (12 מ־16, 7 מ־8), ג'מצ'י 17 (6 מ־8, 3 מ־4, 3x2 נק'), ברקוביץ' 13 (6 מ־11, 3x1 נק'), בארלו 12 (3 מ־8, 6 מ־6), סימס 7 (2 מ־4, 3 מ־4), ליפין 6 (2 מ־3), דניאל 4 (2 מ־5), קורנליוס 2 (1 מ־1). מה"כ זריקות שדה: 34 מ־57 (60 אחוז). עונשין: 19 מ־22 (86 אחוז). כדורים חוזרים: 18 הגנה, 8 התקפה (מגי 10, בארלו 10). איבודי כדור: 14. עבירות: 13.

● לאורתז קלעו: קורטר 31 (11 מ־20, 6 מ־6, 3x2 נק'), שפלד 20 (9 מ־10, 2 צ"ע), האוקה 10 (5 מ־12), קאבה 7 (3 מ־3, 1 מ־2), השפנגל 6 (2 מ־7, 3x2 נק'), באוז 4 (2 מ־6). מה"כ זריקות שדה: 32 מ־64 (50 אחוז). בעונשין: 9 מ־11 (82 אחוז). כדורים חוזרים: 13 הגנה, 9 התקפה (שפלד 12). איבודי כדור: 10. עבירות: 25.

● שופטים: קאסגלי (טורקיה) וג'ונס (ויילס). 10,000 צופים בהיכל הספורט.

קווין מֶגי, השחקן המצטיין של מכבי, מול הצרפתי דניאל האוקה אמש בהיכל הספורט. מכבי ניצחה 92–78 (צילום: עודי קרן)

קליין: לא היינו מוכנים בפתיחה ★ איני מבין מה קורה לבארלו

מה הם אמרו

מאת יוסי לוין

מכבי תל־אביב השלים אמש מאמץ מצויין של הקבוצות הישראליות בגביעי אירופה — שמונה ניצחונות בתוך שבועיים. למרות זאת חייבים להודות שהמישחק אמש מול אורתז היה אחד המעצבנים יותר מבחינת מכבי תל־אביב בתקופה אחרונה. רק לקראת הסיום הצליחו כדורסלני מכבי לברוח ולנצח.

בסיום לא ראינו אופוריה אצל מכבי. כולם יודעים היטב שהקבוצה לא שיחקה אמש טוב. אבל גם כך אפשר למצוא נקודה אופטימית. מיקי ברקוביץ: "גדולתה של קבוצה נמדדת כאשר היא מנצחת גם כשהיא לא משחקת טוב". זה בדיוק מה שרוחן אחרי המישחק.

המאמן רלף קליין מדבר במסיבת העיתונאים על היכולת הגרועה של הקבוצה אמש: "ידעתי מראש שיהיה מישחק מרגיז כזה. אורתז לא מתאימה לסיגנון של מכבי. הם מוליכים כדור טוב ומסמים היטב. גם ברגעים הקשים היה לי בטחון שנוכל לנצח את המישחק".

מהן הסיבות להולשה של הקבוצה בחצי הראשון?

"יש לי הרגשה לא טובה לגבי כל הטקסים האלה לפני המישחק. הרווית פגעו בריכוז של השחקנים. גם לי היתה טעות. הכנסתי את השחקנים רבע שעה מאוחר מדי כך שהחימום לא היה חימום. עלינו למישחק לא מוכנים".

איך אתה מסביר את ההולשה של בארלו?

"קני לא היה במישחק, קשה לי להבין למה. נראה לי שהוא איבד את הבטחון. אבל אין לו סיבה לכך. אני בטוח שבהמשך יחזור לעצמו".

ובשבוע הבא בבלגראד?

"נצטרך לשחק כמו בקלן ושאלר היום יהיה איתנו. במישחק הזה נצטרך להחזיק את הכדור כפי שאורתז עשתה לנו היום".

המאמן הצרפתי ג'ורג' פישר לא הגיע למסיבת העיתונאים. בשובו עם הכתבים הצרפתים הוא מתח ביקורת קשה על השופטים, שלדבריו קיפחו את קבוצתו. ומה עוד? "מישחק ההתקפה של מכבי במחצית השניה, ניצח את המישחק. בעיית העבירות שלנו בסיום המישחק לא נתנה לנו לחזור לתמונה".

מחוץ לחדר ההלבשה של מכבי האווירה רגועה למדי. מוטי ארואסטי: "לא שיחקנו טוב אבל טוב שניצחנו. אני בכושר אישי טוב".

הן ליפין, שקיבל אמש עידוד מאסיבי מהקהל של מכבי, מדבר גם הוא על המישחק ההולש של קבוצתו: "זה אחד המישחקים הולשים שלנו. אני שמח שרוח הלחימה ניצחה את המישחק. עכשיו המשך נראה ורוד, כי זה תלוי רק בנו וזה טוב".

דורון ג'מצ'י מייחס את הניצחון לבעיית העבירות של אורתז: "ניצלנו את הצ'אנס של יציאת שחקני המפתח שלהם. לגבי בלגראד אבל מכבי הכל אפשרי".

כדורסל

במו"צש בכפר גלעדי: גליל — הפועל חיפה

מאת כתב "ספורט הארץ"

מישחקי המחזור הה־13 בליגה הלאומית יפתחו כבר מחר בערב (20.00) כאשר הפועל גליל עליון יארח בבית צישרי בכפר גלעדי את הפועל חיפה. במישחק הראשון בחיפה ניצח הגליל 62–61.

ספונסור חדש לליוורפול

ליוורפול (עיתו). אחרי שש שנים של חסות יצרנית הצבעים "קראון", מחליפה ליוורפול את הספונסור שלה. מעתה תהיה המובילה בליגה האנגלית בחסות של יצרנית מכונות הכביסה היפאנית "קנדי", שתשלם לה סכום של 1.8 מיליון דולאר לשלוש שנים.

מחר בדרבי התל־אביבי במחזור הי"ט

אלי תגר: אני מקווה שמכבי ת"א לא יתאושש דווקא נגדנו

התחזיות שלהם

מאת משה הרגעש

תוצאות המחזור הקודם

● בי. י־ם — מכ. נתניה 2–1
● הפ. ת"א — צפ. חולון 2–1
● בני־יהודה — שמשון 1–0
● בי. ת"א — מכ. חיפה 2–0
● הפו. לוד — ה. כ"ס 1–1
● מכ. פ"ת — מכ. ת"א 0–0
● ה. ב"ש — הפו. פ"ת 1–1

טבלת הליגה הלאומית

1.	מכ. נתניה	18	22–52	34
2.	הפ. ת"א	18	13–18	32
3.	בי. ת"א	18	15–28	30
4.	כפר־סבא	18	14–20	30
5.	שמשון	18	11–17	27
6.	באר־שבע	18	11–14	26
7.	בית"ר י־ם	18	28–26	25
8.	הפ. פ"ת	18	23–22	24
9.	בני־יהודה	18	13–15	23
10.	מכבי ת"א	18	20–24	21
11.	צפ. חולון	18	16–12	18
12.	מכ. חיפה	18	21–19	16
13.	הפועל לוד	18	37–14	13
14.	מכבי פ"ת	18	26–11	12

מכבי נתניה — הפועל לוד
(בסיבוב הראשון: 6–1 — נתניה: ר' — 14.30)

● יגאל מנחם, נתניה: כולם חושבים שזה יהיה מישחק קל. אך זה עיתוי גרוע ביותר להתמודד עם לוד. הם ישחקו כמו לביא פצוע ולכן עלינו להזהר כפל כפליים.

● יעקב אסקפלון, מאמן לוד: הסיכויים לא נוטים אלינו ולמעשה אין לנו הרבה מה לעשות. אבל לא נרים ידיים. בכל זאת יש לנו יתרון מסוים. אין לנו מה להפסיד, רק לנתניה.

הפועל תל־אביב — מכבי פתח־תקוה
(בסיבוב הראשון: 2–1 — בלומפילד: ר' — 14.30)

● יוסי זאבה, הפועל ת"א: אם רוצים להמשיך להיות בת־מנה חייבים להמשיך לנצח כי גם לנתניה יש מישחק קל. שחקני פ"ת יעשו הכל כדי לברוח מהתחתית אך הכל תלוי בנו.

● עופר פביאן, מכבי פ"ת: הפועל ת"א נמצא אמנם בכושר טוב אך הייתי מציע לא להקל בנו ראש. אנחנו התאוששנו קצת במישחק עם מכבי ת"א. תיקו בהחלט יהיה מכובד עבורנו.

מכבי תל־אביב — בית"ר תל־אביב
(בסיבוב הראשון: 1–2 — רמת־גן: 14.30)

● דוד אזולאי, מכבי ת"א: צריך רק לנצח. כדי שנוכל לעשות זאת עלינו לעלות למגרש כמו נמרים ולהילחם על כל כדור. אך לחימה בלבד לא תספיק צריך גם לשחק כדורגל.

● אלי תגר, בית"ר ת"א: אנו משחקים נגד חיה פצועה. אני מקווה שמכבי לא יתאושש על חשבוננו. אנחנו רוצים לנצח בכל מישחק. הסיכויים שקולים לטובת המעט בטבלה.

בני־יהודה — בית"ר ירושלים
(בסיבוב הראשון: 1–1 — שכונת התקווה: 14.30)

● אמציה ברקוביץ, עוזר מאמן בני־יהודה: בשבת ניצחנו להיות. שלא... שיחקנו. הפעם אנחנו מתמודדים עם האלופה, נצטרך לשחק בהתלהבות ובמוטיבציה כדי לזכות בנקודות.

● אבי כהן, בית"ר י־ם: מאד קשה להתמודד עם בני יהודה בשכונת התקווה. זהו מגרש ביתי מובהק. חייבים לנצח אם אנחנו רוצים להמשיך בדרך הנכונה לכיוון הצמרת.

הפועל באר־שבע — מכבי חיפה
(בסיבוב הראשון: 1–0 — באר־שבע: 14.30)

● שמעון ביטון, באר־שבע: שלוש שנות לא ניצחנו שני מישחקים רצוף. מכבי חיפה יבוא רוצה להשיג נקודה. אנחנו נשחק התקפי במטרה להבקיע מה שיותר שערים.

● דאני ארמלי, מכבי חיפה: נכנסנו לבירוק גדול אחרי הזעזוע שספגנו בשבת. בכדורגל יש הרבה הפתעות. אני מקווה שנוכל לעשות בבאר־שבע מה שהם עשו לנו בחיפה.

הפועל כפר־סבא — צפירים חולון
(בסיבוב הראשון: 1–1 — כפר־סבא: 14.30)

● רן רבינוביץ, כפר־סבא: יתרון הבתיות יעמוד לנו. שחקני חולון הוכיחו כי הם קבוצה מאד עקשנית. אך גם אם הם יסגרו את המישחק אני מאמין שנוכל להבקיע ולנצח.

● גיל ויתנקי, חולון: אנחנו באים לנצח כמו בכל מישחק. השחקנים מבינים היטב את חומרת המצב אליו נקלענו. כ"ס מאפשרת לירוב לשחק. אני מקווה שנבקיע שער יותר.

הפועל פ"ת — שמשון
(בסיבוב הראשון: 1–1 — פתח־תקוה: 14.30)

● ... אלון, הפועל פ"ת: שמשון קבוצה טובה המטפסת לעצמה בטבלה. יש לה שחקנים מנוסים גם בשחקני חוץ. אנחנו צריכים לשחק בצורה הרגילה, פתוח במטרה לנצח.

● נסים ברדה, שמשון: אני מקווה שלא נאכזב כמו בשבת כאשר הפסדנו לבני־יהודה. זהו מישחק מפתח עבור שמשון שיקבע אם נרד למטה או נעלה. תיקו יהיה טוב בחוץ.

במוקד: המוביל מירושלים מארח את השלישי מטבריה

ליגה ארצית

מאת אילן פיש

טבלת הליגה הארצית

1.	הפועל י־ם	18	22–41	41
2.	הפו. חיפה	18	11–19	38
3.	הפ. טבריה	18	25–24	34
4.	מכ. יבנה	18	19–23	31
5.	הפועל ר"ג	18	20–19	26
6.	הפו. חדרה	18	27–27	25
7.	הפ. בת־ים	18	17–18	22
8.	מ. שעריים	18	22–22	22
9.	מכבי יפו	18	12–12	22
10.	הפו. יהוד	18	26–25	22
11.	בי. נתניה	18	23–19	21
12.	ר. עמידר	18	23–21	20
13.	הכח ר"ג	18	24–14	14
14.	הפועל עכו	18	31–16	9

קרב צמרת מרתק יהיה במחזור ה־19 בליגה הארצית. המוליך, הפועל ירושלים, יארח לעיני קהל רב (אם מזג האויר יאפשר זאת) את השלישי בטבלה הפועל טבריה. לירושלים 41 נקודות ולטבריה 34. מישחק נוח מאוד צפוי לשני בדירוג, הפועל חיפה (38 נקודות), נגד סוגר הטבלה הפועל עכו. בהנחה שחיפה תנצח, היא תהנה מכל תוצאה בבירה. נצחון ירושלמי יוסיף הפרש על חיפה בעוד שלוש נקודות. נצחון טבריה, ישווה את מספר הנקודות של חיפה לזה של ירושלים.

בתחתית: עמידר תארח את הפועל חדרה ואילו הכח, שנוצח ב־12 מתוך 13 מישחקיו האחרונים, יבא למישחק חוץ קשה, נגד מכבי יבנה.

מישחק אחד בלבד יערך מהשעה הראשית (14.30). הפועל רמת־גן יארח את בית"ר נתניה ב־12.30. ההתמודדות תהיה באיצטדיון רמת־גן, כמישחק מוקדם לדרבי התל־אביבי בליגה הלאומית בין בית"ר למכבי. שתי רמת־גניות אורחות. הכח ומכבי רמת־עמידר, מאבקות.

הפועל בת־ים ומכבי יפו, שהתמודדו באמצע השבוע במישחק גביע (3–2 לבת־ים), יפגשו שוב באותו מגרש, בחולון. ביהוד יארח הפועל המקומי את מכבי שעריים.

יום שקט במלבורן ★ רק לונדגרן (מדורג 11) הודח

טניס

מלבורן (שרות "ספורט הארץ"). יום שקט עבר אתמול על הטניסאים המדורגים באליפות הפתוחה של אוסטרליה. הקרבן היחיד היה המדורג 11, פטר לונדגרן משוודיה, שנוצח ע"י האוסטרלי ג'ון פרולי 6–1, 6–3, 6–3.

מדורגים אחרים משוודיה ניצחו ללא בעיות: אלוף אשתקד המדורג שני סטפאן אדברג גבר על אלכסנדר מרונץ (גרמניה) 6–4, 6–3, 6–1, המדורג שלישי מאטס וילאנדר הכניע את סיימון יול (אוסטרליה) 6–4, 6–2, 6–4, והמדורג שישי אנדרס יאריד ניצח את האיטלקי ג'אנלוקה פוצי 6–4, 6–7, 6–3.

פוצי לא היה האיטלקי היחיד שנוצח. המדורג מספר אחד של איטליה שישחק קרוב להראי נגד ישראל בגביע דייויס בעוד שלושה שבועות, פאולו קאנה, נכנע לאוסטרלי מארק קראצמן 6–4, 3–6, 1–6, 1–6. קאנה ודייגו נארגיזו ניצחו בסיבוב הראשון בזוגות ע"י האוסטרלים קהיל וקראצמן 6–7, 6–4 אבל צמד איטלקי אחר, קנאפ ופוצי, ניצח את האמריקאים ג'יאנלהה וגראנב המדורגים במקום השישי, 6–4, 6–4.

אנדריי צ'סנוקוב, שהדיח בסיבוב הראשון את עמוס מנסדורף, עלה לסיבוב השלישי בניצחון 6–1, 7–5, 6–7 על הצרפתי מאריק באנוילס. המדורג שמיני, סלובודאן ז'יוויונוביץ', ניצח את הבריטי סטיבן שאו 6–4, 6–4, 6–7, 6–3 בעוד שיוהאן קריק, שזכה פעמים בעבר באליפות זו, הודח ע"י השוודי מגנוס גוסטפסון 6–3, 6–1, 6–4.

המדורגת ראשונה, שטפי גראף, עלתה לסיבוב השלישי בניצחון 6–0, 6–1, על האוסטרלית ג'אקי תומפסון. פאם שרייבר (4) גברה על רוזאלין פיירבנק (דרא"פ) 7–5, 6–3, 6–0.

גם הסופרקאפ לפורטו

אחרי שזכתה בגביע אירופה לאלופות ובגביע הבין־יבשתי, ניצחה פורטו גם בגמר הסופרקאפ האירופי את איאקס אמסטרדם. במישחק הגומלין בפורטוגל ניצחה פורטו 1–0 (כמו במישחק הראשון) משער של סוסה בדקה ה־87. בתצלום: מגאלהאייס מפורטו (מימין) מכדרר מול דקמסמים מאיאקס (צילום איפי)

ליגה אנגלית

ליוורפול מארחת את ארסנל

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). ארסנל יוצאת מחר לאיצטדיון אנפילד במטרה "להציל" את הליגה האנגלית מול המובילה הבלתי־מנוצחת ליוורפול. "התותחנים" מדורגים במקום השלישי אבל מפגרים ב־14 נקודות אחרי ליוורפול שגם שיחקה שני מישחקים פחות.

השניה, נוטינגהאם פורסט, מארחת את הלפני אחרונה צ'רלטון ומנצ'סטר יונייטד (רביעית) משחקת באולד טראפורד נגד סאותהמפטון.

יתר המישחקים: לוטון — דרבי, נוריץ' — אוורטון, פורטסמות — אוכספורד, ק.פ. ריינג'רס — ווסט האם, שפילד ונסדיי — צ'לסי, טוטנהאם — קובנטרי, ווימבלדון — ווטפורד.

אן.בי.אי.

סנסציה בל.א. הקליפרס גברו על הלייקרס

ניו־יורק (איפ"י). סנסציה בדרבי של לוס־אנג'לס. הקליפרס, אחרי 11 הפסדים רצופים, ניצחו את הלייקרס, אחרי 15 ניצחונות רצופים, 110–109, אחרי הארכה. מייקל קייג' היה הקלע המצטיין בין המנצחים עם 23 נקודות.

דומיניק ווילקינס הציב שיא קליעה אישי (43 נק') בניצחון אטלנטה על סקרמנטו 120–110 וקווין מקהייל קלע 31 נק' בניצחון בוסטון על דטרויט 143–105. ברבע השלישי קלעה בוסטון 43 נקודות.

תוצאות נוספות: פילדלפיה — ניו ג'רזי 104–95, דאלאס — אינדיאנה 110–108, יוטה — פורטלנד 116–104, פיניקס — יוסטון 117–106, סיאטל — גולדן סטייט 144–115.

גביע האלופות

טרייסר נוצחה במילאנו 94–100 ע"י ברצלונה

מילאנו (שרות "ספורט הארץ"). ברצלונה חזרה, חזק לתמונת בית הגמר של גביע אירופה לאלופות. אמש באה ל"פאלאטרוסארדי" של מילאנו וניצחה את אלופת אירופה טרייסר 100–94. גם במחצית הוליכו כדורסלני ברצלונה 50–44. סך אפיטאליו היה הבולט בשחקני ברצלונה כשקלע 28 נקודות. טרייסר סבלה מיום חלש במיוחד של ריקי בראון.

● לברצלונה קלעו: אפי 28, סיבליין 18, מקהוואל 15, סולד מאבאל 14, היגנס 10, נוריס 7, מרטינס 6, קוסטה 2.

● לטרייסר קלעו: מקארו 37, מנגין 13, מונטקי 11, דאגנוטי 9, בראון 8, פרמייל 8, אלדי 8.

בסלוניקי קלע ניקי גאליס 49 נקודות בניצחון אריס על ורדבס 120–99. סרבוטיץ' 26 ואופאוליס 17 הצטיינו גם הם. שילשום ניצחה פרטיזן בלגראד בקלן את סאטורן 101–95.

טבלת בית הגמר
(אחרי 6 מחזורים)

1.	פרטיזן	11	549–588
2.	מכבי	10	530–586
3.	טרייסר	10	548–540
4.	אריס	10	579–585
5.	ברצלונה	8	572–582
6.	סאטורן	8	589–590
7.	ורדבס	8	621–574
8.	אורתז	7	549–523

● בשבוע הבא יסתיים הסיבוב הראשון במישחקים הבאים: ביום רביעי תארח אורתז את ברצלונה וורדבס את סאטורן. ביום חמישי תארח פרטיזן בלגראד את מכבי תל־אביב ואריס סלוניקי את טרייסר מילאנו.

גלושקוב שבר רגל — הוחלף בקאורטה ע"י אמריקאי ממוצא ליטאי

קאורטה (שרות "ספורט הארץ"). ג'יארגי גלושקוב, הסנטר הבולגרי הגבוה של כאיאידרו קאורטה המדליקה בליגה האיטלקית, שבר את רגלו ולא יוחזר לפעילות בתקופה הקרובה. במקומו הובא לקאורטה שחקן אמריקאי ממוצא ליטאי, ג'ו ארלאוקאס, בן 23, שגובהו 2.03 מטר.

ארלאוקאס שיחק במאקרגמבו קינגס מהליגה המיקצוענית.

ליגה סקוטית

ריינג'רס אצל הארטס

גלאזגו (שרות "ספורט הארץ"). הארטס, המדורגת שניה (42 נק'), מארחת את האלופה ריינג'רס, המדורגת רביעית (41) במישחק המרכזי במחזור ה־30. המוליכה סלטיק (45), מארחת את היברניאן. יתר המישחקים: אברדין — דאנפרמלין, דאנדי — דאנדי יונייטד, פאלקירק — סנט מירן, מורטון — מאתרוול.

● קול השלום יעביר היום בשידור חי, החל מהשעה 15.00, את תיאור שני מישחקי הליגה הלאומית בכדורגל: מכבי נתניה — הפועל לוד והפועל תל־אביב — מכבי פתח תקוה.

גביע קוראץ'

מאת אילן פיש
כתב "ספורט הארץ"

הפועל ת"א, עוד צעד קטן והוא בחצי גמר גביע קוראץ'. אבן הנגף האחרונה בדרך לחצי הגמר תהיה קבוצת יוגופלסטיקה ספליט. המישחק בשבוע הבא באוסישקין. הסיכויים לניצחון טובים, טובים מאוד. והכל בזכות הניצחון הגדול, שילשום בערב, בסארגוסה 80–79. לחיים זלוטיקמן חלק נכבד בכך. שבע שניות לסיום התחמם וקלע. הספרדים הצליחו רק לצמצם בסיום לנקודה.

אמש, לאחר דרך ארוכה שעשה עם הכדור לישראל, היה זלוטיקמן לצאת קדימה למשחק הקבע נגד ספליט: "יוגוסלביה קבוצה טובה. היא מדורגת ראשונה ביוגוסלביה — אני חושב ללא הספר — וזה מסמיך בליגה עם קבוצות כמו פרטיזן וציבונה. המישחק מתקיים בארץ ואנחנו פייבוריטים. ביוגוסלביה נוצחנו רק ב־3 הפרש, במארסה. לכן אין סיבה שלא ננצח. הדבר תלוי בנו באותו ערב. לאחר שניצחנו קבוצה ביתית מובסת כסארגוסה, יהיה מצער מאד אם לא נשלים את המשימה".

מה הסתפות לניצחון?

"נצטרך לשחק קבוצתי ולבוא מרוכזים בידיעה שזה מישחק שחייבים לעלות ולנצח. אם נבוא בהרגשה כזו, אני חושב שנעלה. אין לנו מה להתבייש ברמה שלנו בפני אף קבוצה באירופה".

כבר שוררת בית... "עד לא התאוששנו מהמשחק בספרד והבר היינו בנסיעה חזרה... לא פחות — נגד אליצור נתניה — ...".

שרף: הופתעתי מקבוצתי

יוסי לוין מוסיף: אליצור נתניה חזר אמש לארץ. המאמן צבי שרף יצא הישר מנמל התעופה למישחק של מכבי תל־אביב ביד־אליהו. מישחק כדורסל, שהוא מכיר, בגביע אירופה, הוא אינו מוכן להחמיץ. העיתונים הספרדים דיברו אתמול על הערב השחור של הכדורסל הספרדי. אך את שרף זה ודאי לא

זלוטיקמן: אם ניכשל בבית מול ספליט זה יהיה מצער

עניין. הוא עשה היסטוריה נוספת מול ריאל — ניצחון שני במאדריד: "בשביל לנצח את ריאל מדריד צריך לשחק טוב. ושיחקנו טוב. הפתיעה אותי לטובה העובדה שלא נשברנו גם כשריאל לחצה אותנו לקראת הסוף. אני מקווה שלא נהיה כעת עם האף למעלה. עבדנו קשה מאוד כדי להגיע למצב בו נמצאת הקבוצה כעת. עכשיו אסור לנו לרדת. הניצחון הזה לא נותן לי אפילו אחד אפס במישחק עם הפועל תל־אביב ביום ראשון".

לדעתו של שרף עזרה האוסטר בריייק של ריאל, היה המפתח לניצחון: "אולי עזרה לי העובדה שהיכרתי אותם הרבה יותר טוב ממה שהם הכירו אותנו. שמרנו טוב בהגנה והיו לנו אחוזי קליעה טובים".

אזלו כל הכרטיסים לפתיחה ולנעילה של אליפות אירופה

דיסלדורף (ע"ה). כל הכרטיסים למישחק הפתיחה של אליפות אירופה בכדורגל, בין מערב גרמניה לאיטליה ב־10 ביוני בדיסלדורף ולמישחק הגמר ב־25 בו במינכן — אזלו שעות אחדות לאחר הגרלת המישחקים שלשום.

כרטיסים מעטים עדיין נותרו למישחקיה האחרים של מערב גרמניה, נגד דנמרק ב־14 ביוני וכעבור שלושה ימים נגד ספרד במינכן.

המארגנים מסרו, שנותרו כרטיסים רבים ליותר מ־11 מישחקי הטורניר.

קנס כספי על עיראק

... הקונגרס של התאחדות הכדורגל הבינלאומית (פיפ"א) קנסה את עיראק בסכום של 20,000 פראנקים שווייציים (14,900 דולר) ואיימה לגרשה מטורניר הכדורגל הקדם אולימפי למשחקי סיאול.

בהודעה שפורסמה ביום רביעי, ציינה פיפ"א כי הקנס הוא תוצאה של תקריות אחרי המשחק שהתנהל בחודש שעבר נגד כווית, בו נוצחה עיראק 2–1. אנשי בטחון נאלצו להגן על השופט מסינגפור, כאמרן צ'אגדורה, מפני פגיעות גופניות.

אורה קראפל משווייץ, שהודיעה אתמול בשבוע את האמריקאית זינה גאריסון מאליפות אוסטרליה במלבורן. (צילום איפי)

המשכים מעמוד 1

מצור כלכלי־צבאי

(סוף מעמוד 1)

בעזה. בגדה השמו במצור 5 מחנות פליטים מתוך 18 המחנות שבאזור. יש מחנות שבהם העוצר הוא חיצוני בעיקר, אין יוצא ובא. בפנים מתירים להולך מתושבים לנוע. מחנות אחרים נמצאים בלחץ כבד ביותר, כמו מחנה בורג' שברצועה שבו אין מתירים לצאת מהבתים. מחנה בורג' היה אחד המוקדים בתקופת המהומות.

פירושו של מצור זה שאנשים אינם יוצאים לעבודה ואינם מקבלים שכר לפרנסת משפחותיהם, ושחיי המסחר קפאו כמעט כליל. במצב כזה סובלים לא רק המורדים אלא גם הפועלים. ההנחה היא כי אלה יאלצו לבסוף לעשות את חשבון הנפש והמפגינים ויפעילו לחצים על המסיתים להפסיק את המהומות. יש לציין כי קו זה מנוגד לקו שהיה נקוט בדרך כלל בעבר, שקבע כי יש לעשות הכל כדי שהחיים של כלל האוכלוסיה לא יופרעו ושמעגל האיבה לא יתרחב.

יש אמנם סימנים למתיחויות ברצועת עזה בין הפליטים והתושבים המקומיים, המתגוררים מחוץ למחנות. כאשר הראשונים טוענים כי עיקר הנטל נופל עליהם. אך אין לדעת כיצד יתפתחו הדברים. יתכן שהלחץ הכלכלי יעזור ומארגני המהומות ייאלצו להגיע למסקנה כי הסבל על העם גדול מדי ומיותר. האפשרות האחרת היא שהמצור הכלכלי־צבאי יהפך למתרגז ולהתמרצצות גדולה יותר, משום שהיאוש בקרב האוכלוסיה יגבר. השאלה עד כמה להשתמש בנשק זה של המצור הכלכלי היא כרגע שאלת המפתח אצל אלה המנהלים את המאבק נגד המהומות בשטחים.

(סוף מעמוד 1)

שקיימת אפשרות להתמודדות ללא התערבות צה"ל.

צה"ל הורים לשטחים עשרות פלוגות. פעילות כוחות גדולים אלה פוגעת בשיגרת האימונים שלו.

למרות הצהרות, שאינן מורות לחיילי צה"ל להגביל את פעילות אמצעי התקשורת, אלא באיזורים המוכרזים כסגורים, ישנן מדי פעם

משחק בינארצי בכדורגל
ישראל — בלגיה
יום ג' 19.1.88
בשעה 16.45
באיצטדיון רמת־גן

המשך מבצע המינויים למשחקים
בלגיה * צרפת * פולין * ואנגליה
ב־50% הנחה.

המצב בשטחים

יזמות מקומיות של קצינים המתנגדים לעיתונאים וצלמים.

נמשכה שביתת המסחר

אתמול נמשכה שביתת המסחר בגדה, אולם מכוונת הפרות סדר והתנגשויות בין מפגינים ערבים לכוחות צה"ל אלו היו מועטות אתמול יחסית לימים האחרונים. במזרח ירושלים שביתת המסחר היתה חלקית, ומלבד מקרים בודדים של ידוי אבנים לא היו תקריות בולטות. צה"ל ממשיך בהטלת העוצר על מחנות הפליטים באזור רמאללה — אל עמרי, ג'ילאזון, כדורא, קלנדיה ואל ערוב — וכן על מחנות הפליטים בגדה בלטה שליד שכם ומחנה טול כרם.

ללא קשר ברור להפגנות ולהתנגשויות בתקופה האחרונה בין כוחות צה"ל לצעירים ערבים, הובאה אתמול גוויתו של צעיר ערבי כבן 30 אל ביתו בבית ג'אלה, שמת ביריות. מקורות צבאיים מסרו אמש שההרוג כנראה בעת ששהה באזור המשמש כשטח אש של צה"ל בהר יהודה, והי נסיבות מותו של הצעיר ייחקרו ע"י הצבא. גורמים ערבים מקומיים טוענים שההרוג רעה את עדרו בשטח ששימש את צה"ל, והירי נועד לסלקו מהמקום עם עדרו.

הפגנה מול הקונסוליה

אתמול התקיימה מול הקונסוליה האמריקאית במזרח ירושלים הפגנה שקטה של כ־40 אזרחים אמריקאים המתגוררים בשטחים במחאה על מדיניות התמיכה האמריקנית של ארה"ב בישראל. המפגינים נשאו שלטים בנוסח: "ארה"ב, חדלי לממן את הכיבוש הישראלי", "אמריקה יכולה לעצור את זה", "הפסיקו הגירושים" ו"הפלשתינאים מבקשים למען חירות". ההפגנה התנהלה בשקט ללא התערבות כוח המשטרה הקטן שנכח במקום.

מסיבת עיתונאים במזרח ירושלים

במסיבת עתונאים במלון "נאשנאל פלאס" שבמזרח ירושלים תקפה קבוצה של אישים פלשתיניים את ישראל והנעשה בשטחים. מארגני מסיבת העיתונאים פירסמו גילוי דעת בשם "המוסדות הלאומיים הפלשתיניים". הקריא את גילוי הדעת סרי נוסיבה. אותו על הבמה ישבו ד"ר גבי ברמקי נשיא מיכללת ביר־זית, הד"ר כמאל עזרא רנטיסי מרמאללה. בקהל ישבו אישים מהשטחים וביניהם מבריק עוואד ואחרים. לפני תחילת מסיבת העיתונאים ניסתה המשטרה להקירה שני עיתונאים ערבים, ונמסר שהשלטונות מנעו מכמה עיתונאים ערבים מרצועת עזה להגיע למסיבת העיתונאים.

בגילוי הדעת של מארגני הכינוס נאמר כי "בשבועות האחרונים היינו עדים להתקוממות לאומית נגד ישראל וצעדי הדיכוי הגידוש שלה. ההתקוממות עלתה בעשרות הרוגים, מאות פצועים ואלפי עצורים. ההתקוממות באה להמחיש את הזכות הלאומית להגדרה עצמית והקמת מדינה פלשתינית ע"י אש"פ שהוא הנציג היחיד של העם הפלשתיני". בהמשך מוזהרים הפלשתינאים שהמשך הכיבוש יוביל לשפיכות דמים גדולה והתרמצות להשיג שלום בין הצדדים תיעלם. לדבריהם השגת שלום תהא דרך ועידה בינ"ל בהשתתפות כל הצדדים כולל אש"פ וחמש המעצמות הקבועות במועצת הביטחון.

בין היתר דרשו האישים הפלשתינאים במסיבת העיתונאים לאפשר קיום מגעים פוליטיים בין התושבים בשטחים לבין אש"פ, ולבטל את ההגבלות על הפעילות הפוליטית בשטחים. בתחום הכלכלי דרשו הפלשתינאים לבטל את המע"מ ושאר המיסים שמוטלים בשטחים, להחזיר את כספי הקרנות שנגבים מפועלים ערבים שעובדים בישראל לעובדים, הפשרת רשיונות בניה ופיתוח, הפסקת הפריצות של ריבוי החקלאות והכלכלה בשטחים, והפסקת ניצול מקורות המים והמשאבים הטבעיים של הגדה ע"י ישראל.

בהמשך מסיבת העיתונאים ובתשובה לשאלות בינו הדוברים הערבים את יחסם של השלטונות הישראלים לעיתונאים הערבים הסובלים ממעצרים מינהליים ומעצרים רגילים בשל עבודתם העיתונאית.

אי שקט ברצועה

בכל רצועת עזה היו אתמול הפרות סדר קלות שהתבטאו בהנפת שלטים, צמד סיסמאות.

הוטל עוצר על כפר בני סוהילה, בית להיה ובית חנון. דובר צה"ל בפיקוד הדרום לא ידע להסביר את סיבתו.

מקורות של אונר"א ברצועה מסרו כי במחנות הפליטים ברצועת עזה מחסור חמור באוכל, ילדים לא הולכים לבית הספר, הפועלים לא יוצאים לעבודה וחיילים מבצעים סריקות תכופות בתוך הבתים. "המצב עלול לגרום התפרצות מחודשת" טענו.

אתמול נערך דיון בחאן יונס בהשתתפות אלוף פיקוד הדרום ואנשי המינהל האזרחי.

לא מכרת
לא שילמת
לוח העיר
קבלת מודעות
20.00–8.00 מ'
03־371261

בתי החולים

(סוף מעמוד 1)

באשקלון, ביום ב' ישבתו חדרי הניתוח בבתי החולים "פוריה" בטבריה ו"הדסה" בהר הצופים. ביום ג' ישבתו חדרי הניתוח בבית החולים ע"ש זיו בצפת ובבית חולים "שערי צדק" בירושלים. בבתי החולים אלו יבצעו רק ניתוחים דחופים להצלת חיי אדם.

דובר החברה להרדמה, ד"ר גבריאל גורמן, אמר ל"הארץ", כי האוצר לא מתייחס למרדימים ברצינות אלא להמשיך בעיצומים. לדבריו, בתוספת שכר של 50 שקלים בחודש אי אפשר למשוך רופאים מרדימים למקצוע. בכל שבוע יש נשירה של רופאים מרדימים מהמקצוע, וכדי להגדיל את שכרם הם עושים הסבה למקצועות רפואיים אחרים, שבהם יש אפשרויות לעסוק ברפואה פרטית.

עובדי המעבדות

עובדי המעבדות ישבתו ביום ד' לשתי יממות את כל מעבדות בתי החולים, מאחר ואינם מוכנים להמתין יותר להחלטת ועדת המעקב בתבעם פיתרון מיידי לשכרם. עובדי המשק והמינהל מאיימים גם הם להתחיל בעיצומים לקראת סוף השבוע.

שרת הבריאות שושנה ארבילי־אלמוזלינו פנתה לממלא מקום ראש הממשלה, שמעון פרס להעלות את נושא מצוקת מערכת הבריאות בשיחה עם שר האוצר משה נסים.

להכריה, משרד הבריאות דורש מהאוצר להעביר לתקציב בתי החולים הממשלתיים של 23 מליון שקלים, כשיעור חובן של קופת חולים לאומית וקופת חולים מאוחדת לבתי החולים הממשלתיים עבור אשפוז מבוטחים. עוד דורשת שרת הבריאות להבהיר לשר האוצר כי אין שום סיבה שמשרדה יוכל לגבות 32.5 מליון שקלים בשנת התקציב 1988–89. סכום זה בתקציב שאושר מותנה בהכנסה ממבוטחים. כן תובע משרד הבריאות לקבוע מחיר ריאלי ליום אשפוז בהתחשב בעלויות הטיפולים במחלקות השונות. (בין בינואר העלה מחיר יום אשפוז ב־25% ל־252 ש"ח, אולם העלאה זו, לטענת המשרד, אינה מכסה עלות יום אשפוז במחלקה כירורגית, טיפול נמרץ, אונקולוגיה ואחרות.

רופאי קופ"ח מאיימים

מנהלות חטיבת רופאי בתי החולים של קופת חולים הכללית קבלה אתמול החלטה לפעול במגמה לסכל כל ניסיון של האוצר ללחוץ על ההסתדרות להכניס שינויים בהסכם שחתמה הנהלת קופת חולים הכללית עם להפעלת משמרת שניה בחדרי הניתוח והמרפאות החוץ. ועד הרופאים חזר והודיע אתמול למזכיר ההסתדרות ולהנהלת הקופה כי לא יקבלו על הדעת לפתוח במו"מ על ההסכם או על סעיף מסעיפיו.

ביום השנה למות סטודנט שעונה למוות בחקירת המשטרה

אלפי סטודנטים יידו אבנים ופצצות תבערה בהתנגשות עם שוטרים בסיאול

סיאול (אי־פי). קרוב לשלושת אלפים סטודנטים שהשליכו אבנים ופצצות תבערה, התנגשו אתמול עם המשטרה במהלך הפגנה נגד הממשלה באוניברסיטה הממשלתית של סיאול. השוטרים ירו פצצות גאז, כדי להפסיק את ההפגנה הראשונה השנה.

ההפגנה פרצה כאשר הרשויות החוקרה בדבר טענות, שסבירים במשטרה מעורבים בקשר להסתיר את סיבות מותו של סטודנט לפני שנה.

לא נמסר על פצועים או עצורים.

סטודנטים כ־18 מכללות ברחבי המדינה התקבצו בקמפוס של אוניברסיטת סיאול ביום השנה למותו של סטודנט האוניברסיטה, שעונה למוות בשעת חקירה במשטרה.

בתחילה טענה המשטרה, כי מותו של הסטודנט היה תאונה, אך אחר כך הודתה כי הוא עונה למוות.

הסטודנטים החלו את הפגנתם בטכס זיכרון. במהלכו הם שרפו את דמותו של רו, שזכה לאחרונה בבחירות הכלליות בדרום קוריאה. הסטודנטים טענו כי רו, גנראל לשעבר, היה מעורב בקשר, אשר הביא לניצחונו של הנשיא הנוכחי, צ'ון דו־הואן, לשלטון בשנת 1979. עוד טענו הסטודנטים, כי הממשלה השתמשה בדרכי מרמה בקנה מידה רחב כדי להביא לניצחונו של רו בבחירות האחרונות.

פריגטה איראנית מס' 7, שצולמה כ־20 מילין מן החוף של דובאי אתמול, עם אוניית מלחמה איטלקית לופו זפירו (מאחור). שתי האוניות התקרבו זו לזו, אך אנשי הצוותים החליפו דברים בידידות, והמשיכו כל אחת בדרכה ללא תקריות. (תצלום אי־פי).

ערכה את העמוד: עדה אושפיז

בוריס ילצין המודח קיבל תפקיד חדש

מוסקווה, (ע"ת). בוריס ילצין, מי שהודח מתפקידו כמנהיג המפלגה הקומוניסטית במוסקווה ואושפז בנובמבר בבית חולי נפש, החל לעסוק בתפקידו החדש – זאת גילה אתמול דובר סובייטי. דובר משרד החוץ גנאדי גראסימוב אמר במסיבת עיתונאים עם זאת, שרופאיו של ילצין המליצו שלא יעבוד במישרה מלאה.

ילצין, תומך קולני ברפורמות, ומי שנחשב כבן חסותו של מיכאל גורבאצ'וב, פוטר ב־11 בנובמבר, בטענה שהוא אחראי "למישגים פוליטיים חמורים".

שבוע לאחר מכן נמסר, כי נתמנה לתפקיד סגן ראשון ליו"ר הוועדה הממלכתית לבנייה – תפקיד בדרג של שר.

ילצין, שנמנה בזמן פיטוריו עם החברים הלא מצביעים של הלשכה המדינית השלטת במדינה, איבד למעשה תפקיד זה, אך טרם נמסרה הודעה רשמית על סילוקו מה"פוליטביורו".

כשנשאל גראסימוב במסיבת העיתונאים, אם שב ילצין לפוליטביורו הוא השיב: "לא. דיברתי רק על העבודה שהוא עושה עתה בוועדה הממלכתית לבנייה".

בשעתו נפוצו שמועות, שילצין, בן ה־56 לקה בהתקף לב או מת, בעקבות גינויו ופיטוריו בכנס של המפלגה הקומוניסטית במוסקווה, שבו השתתף גורבאצ'וב.

האגודה הנוצרית–יהודית בגרמניה טוענת:

בר־אילן מתנגדת לשנות שם בי"ס גרמני הנושא שמו של פושע נאצי

בטענה: אוניברסיטת בר אילן ומכון וייצמן קיבלו תרומות מקרן פרידריך פריד

מאת דניאל דגן
סופר "הארץ" באירופה

בון (מיוחד ל"הארץ"). פעילים גרמניים של האגודה הנוצרית–יהודית לשיתוף פעולה אמרו אמש שהם מזועזעים ממכתב של אוניברסיטת בר אילן, השולל למעשה את יוזמתם לשנות שמו של בית ספר תיכון בעיירה קרייצטאל. בית הספר, שבו לומדים כאלף תלמידים, נקרא כיום על שמו של המיליארדר פרידריך פליק, שהורשע בנירנברג כפושע נאצי.

המכתב התקבל בימים אלה אצל חברי האגודה בעיר זיגן שסמוכה לקלן.

פינחס שפילמן, מנהל המחלקה ליחסי ציבור באוניברסיטת בר אילן, מבקש במכתבו מחברי האגודה לשים לב לעובדה החיובית. לדבריו, "למלא תפקיד בעניין: אוניברסיטת בר אילן ומכון וייצמן למדע קיבלו בשנים האחרונות תרומות מקרן פרידריך פליק".

שפילמן מציין במכתבו, כי היוזמה לתרומות באה מפרידריך פליק עצמו, שהפגין עניין גדול בפרוייקטים מדעיים בארץ וגילה הבנה למתרחש בישראל.

אחד מראשי אגודת הידידות בזיגן, הלמוט פסה, אמר אמש ל"הארץ": "איננו מבינים את העניין. לא ברור לנו כיצד נודע לאוניברסיטת בר אילן על יוזמתנו ומה הסיבה למכתב המבקש למעשה לא לפעול לשינוי שמו של בית הספר. אנחנו סבורים גם עתה, שבתי ספר בגרמניה אינם צריכים לשאת שמות של פושעים נאציים".

פרידריך פליק, שעמד בראש הקונצרן הכלכלי הגדול ביותר בגרמניה, נדון לאחר המלחמה לשבע שנות מאסר על חלקו בניצול כוח העבודה של אסירי מחנות ריכוז ועל תרומתו למאמץ המלחמה של היטלר. פסק הדין הוצא על ידי בית הדין הבינלאומי לפושעי מלחמה בנירנברג. פליק ישב בכלא ארבע שנים, והצליח לשקם במהירות יחסית את האימפריה הכלכלית האדירה שלו.

לפרידריך פליק ולראשי הקונצרן שלו היו קשרים הדוקים עם הצמרת הפוליטית בבון, וכפי שנחשף בשנים האחרונות, התבססו יחסים אלה גם על תרומות נדיבות למפלגות ולאישים. פרידריך פליק נפטר ב־1971 והאימפריה הכלכלית שלו נוהלה מאז על ידי בנו.

ב־1968 תרם פרידריך פליק סכום של שלושה מיליון מרק להקמת בית ספר תיכון בעיר קרייצטאל. כאות הערכה לכך החליטה העירייה הסוציאל–דמוקרטית לקרוא את בית הספר על שם התורם. גם היום שולטים הסוציאל–דמוקרטים בקרייצטאל, ועד כה הם סרבו להענות לדרישות האגודה לשיתוף פעולה נוצרי־יהודי לשנות את שם בית הספר. המפלגה הסוציאל־דמוקרטית היתה בין אלה שנהנו מן התרומות של פליק.

פעילי האגודה פנו בעניין לנשיא מערב גרמניה, לקאנצלר, לראש ממשלת המדינה המחוזית נורדריין וסטפאליה ולאישים אחרים. שר התרבות במדינה המחוזית כתב להם, שמשרדו אישר את השם פרידריך פליק בהתאם להמלצה של מועצת העירייה.

רייגן יעבור בדיקת סרטן

וואשינגטון (ע"צ וע"ת). הנשיא רייגן יעבור בדיקת סרטן חצי־שנתית שיגרתית בעקבות הניתוח שנעשה לו ב־1985 להוצאת גידול סרטני מן המעי הגס. הבדיקה תהיה היום, הודיע הבית הלבן.

יום קודם לכן נמסר, כי הנשיא סבל מקלקול קיבה, בחילות והקאות. אך הבית הלבן הדגיש, כי אין כל קשר בין שני האירועים.

הנשיא אמר, כי הוא חלה מדבר מה שאכל והוסיף, כי עכשיו הוא מרגיש טוב מאד.

30 נפצעו בהתנגשות רכבות בקנדה

מאת גלעד דוהן
סופר "הארץ" בקנדה

לונדון, אונטריו, (מיוחד ל"הארץ"). לפחות 30 איש נפצעו, מהם שניים קשה, כשרכבת נוסעים התנגשה ברכבת משא לא רחוק מהעיר לונדון, מחוז אונטריו, שבקנדה. רכבת הנוסעים עלתה על רכבת המשא, שהיתה באיחור. לפי דיווח ראשון התאונה קרתה בגלל ראות לקויה שנגרמה על ידי סופת שלג.

מספר הנרצחים בבחירות בפיליפינים הגיע ל־81

עוד מועמד בחירות נורה אתמול בבטנו ואשה מהקהל נהרגה

באגילה, 14 (ע"ר). מועמד בבחירות המקומיות בפיליפינים נורה בבטנו, שעה שהשמיע נאום ואשה מן הקהל נהרגה. כשמספר הקורבנות של מסע הבחירות המקומיות הגיע ל־81 – זאת גילו פקידים אתמול.

האשה נורתה למוות אתמול בעצרת, שבה נפגע המועמד למשרת ראש העיר אלפרידו פרז בבטנו ובכף קשה.

פקידים הודיעו קודם לכן על 7 אנשים אחרים שנהרגו, על רקע הבחירות המקומיות. הם הטילו את האחריות למעשי רצח אלה, על לוחמי גרילה קומוניסטים שהתעלמו מקריאה לשביתת נשק בזמן מסע הבחירות.

פקיד בכיר בפולין:

הרפורמות לא כוללות שיתופם של אנשי אופוזיציה בבחירות

הבחירות לרשויות המקומיות ייערכו ביוני • בין הרפורמות ביטול מעמד מועדף לחלק מהמועמדים והבטחת יותר ממועמד אחד לכל תפקיד

וארשה (אי־פי). פקיד פולני אמר אתמול, כי אנשי אופוזיציה לא יוכלו להתמודד בבחירות הקרובות למועצות המקומיות, וכי בני סיעות פוליטיות שונות לא יתמודדו זה בזה.

קזימיר בארציקובסקי, סגן נשיא מועצת המדינה, אמר במסיבת עיתונאים, כי פולין מתכננת רפורמה בבחירות, כדי "להעמיק את הדמוקרטיה" במדינה. בין הרפורמות ביטול מעמד מועדף לחלק מן המועמדים ברשימה, ודאגה שיהיה יותר ממועמד אחד לכל תפקיד ועריכת רשימות המועמדים בסדר אלפביתי. הוא אמר גם, כי יורחבו סמכויותיו של השלטון המקומי והוקטן תלותו בשלטון המרכזי.

בתשובה לשאלות אמר בארציקובסקי, כי גם להבא רשימות המועמדים יהיו ערוכות כך, שמועמדים חברי המפלגה הקומוניסטית הפולנית יתמודדו רק נגד חברי אותה מפלגה.

גם חברי שתי המפלגות האחרות, מפלגת האיכרים והמפלגה הדמוקרטית, יתמודדו רק נגד חברי מפלגותיהם. שתי המפלגות מכירות בתפקידה ה"מוביל" של המפלגה הקומוניסטית, המעוגן בחוקה.

מבנה זה של רשימות המועמדים מבטיח את ההרכב המפלגתי של המועצות שייבחרו. רשימות המועמדים נערכות לפני הבחירות על ידי "גופים אלקטוראליים", אמר בארציקובסקי.

הבחירות לרשויות המקומיות ייערכו ביוני.

11 אזרחים נהרגו בהתקפות כוחות המורדים במוזאמביק

מוזמביק (אי־פי). חברי "ההתנגדות הלאומית של מוזאמביק" הרגו 11 אזרחים בהתקפה על עיר בצפון המדינה. הם נהדפו בסופו של דבר על ידי כוחות הממשלה, ובמהלך הקרב נהרגו 8 מהם, מסרה אתמול סוכנות הידיעות הלאומית.

לדברי הסוכנות תקפו המורדים, חברי ארגון "ההתנגדות הלאומית של מוזאמביק", ביום רביעי את העיר מגהיקה, 78 קמ' צפונית למאפוטו הבירה. הם הרגו 11 אזרחים, פצעו 28 ובזזו את בית החולים המקומי.

בידיעה לא נמסר על נפגעים מקרב כוחות הממשלה.

חברי הארגון נלחמים מזה 11 שנה להפלת ממשלת מוזמביק הרואה עצמה כמרכסיסטית. אף שהם מדינה אינה מודה בסיוע למורדים, הם הצליחו, בהתקפות פגע וברח על יעדים אזרחיים תבואים באזור ופגעו קשה בכלכלת המדינה.

למרות המאמצים לפיקוח על הילודה

שיעור הילודה ב־1987 בסין הגבוה ביותר מזה חמש שנים

רוב האוכלוסיה מפירה את הכלל להולדת ילד אחד למשפחה

פקינג (ע"ר). בסין חלה עתה עלייה תלולה בילודה, העלולה לגרום ל"משבר אוכלוסין", מסר "יומן העם" הרשמי.

בכתבה בעמוד הראשון מסר אתמול העתון, כי שיעור הילודה במדינה עלול להשתולל, אם לא יחזרו להקפדה בכללים לתכנון המשפחה.

העתון הטיל את האשמה למשבר על התעלמות התושבים מהכלל שהנהיג בסין – ילד אחד למשפחה.

אולם בהוראה נדירה לגבי קשיחותה של מדיניות זו, הודה העתון כי היא בלתי פופולארית. "ילד אחד לזוג אינו תואם את חוקי הטבע", ציין העתון. "אך עלינו לשדל את האנשים לדבוק בכלל זה, למען האומה כולה".

אשתקד השמיעו מומחי דמוגרפיה במערב אזהרות, כאשר סין הודיעה על שיעור הילודה הגבוה ביותר זה חמש שנים – 21.2 לאלף ב־1987, לעומת 20.8 ב־1986.

ביולי אשתקד היו בסין כ־1.072 מיליארד נפש, כ־12 מיליון יותר מאשר בסוף 1986.

העתון ציין, כי על החוק עוברים בעיקר תושבי אזורי השדה, שם ממשיכים לדבוק בערכים הישנים.

"באזורי השדה רוצים כמעט 90 אחוז מהתושבים ביותר מילד אחד, ולפחות מחצית מתושבי הערים רוצים בכך גם הם", כתב.

מיעוטים אתניים וקבוצות מסויימות אחרות אינם כבולים על ידי הכלל של ילד אחד למשפחה.

באזורים מסויימים בדרום סין מתירים השלטונות למשפחות שנולדה להן בת, לשוב ולנסות להוליד בן.

העונשים על לידת ילד שני ללא רשות, כוללים קנסות על כדי 50 אחוז מהכנסת ההורים, עד שהילד מגיע לבגרות.

מטוס סובייטי כמעט התנגש במטוס אמריקאי מעל ימה של יפאן

ארה"ב עשויה להגיש מחאה לבריה"מ על פגיעה באמנת הים

וואשינגטון (אי־פי). מטוס ביון של הצי האמריקאי ומטוס מיג־23 סובייטי התקרבו זה לזה לכדי 4.5 מ' מעל ים יפאן בראשית השבוע, מסרו אתמול פקידי משרד ההגנה.

לדברי הפקידים, שביקשו להישאר בעילום שם, בעקבות התקרית עשויה ארה"ב להגיש מחאה לבריה"מ על פגיעה באמנת הים, בטענה, כי המטוס הסובייטי סיכן את המטוס האמריקאי.

התקרית אירעה ביום שני על פי השעון המקומי, באור יום. מטוס הביון האמריקאי, "פי־3 אוריון", עשה בסיור שגרתי במרחב האווירי הבינלאומי, כאשר התקרב אליו, מספר פעמים מטוס סילון סובייטי. "לא ידענו מה מטרתו, אך לא לקחנו סיכונים", אמר אחד הפקידים. המטוס הסובייטי התקרב לכדי 4.5 מ'. מרחק שיכול היה לגרום להתנגשות.

דוברי הפנטגון והצי סירבו אתמול להגיב על הידיעה.

אין זה דבר בלתי רגיל שמטוסים אמריקאים וסובייטיים מתקרבים זה לזה בתחום האווירי הבינלאומי. חיל האוויר של ארה"ב נוהג ללוות מטוסים סובייטים מעל האוקיינוס השקט בקרבת אלסקה, ומעל האוקיינוס האטלנטי, ליד גרינלנד ואיסלנד. המפגשים אינם עויינים בדרך כלל, אומרים הפקידים, אך המרחק שאליו התקרב המטוס הסובייטי הפעם הוא חריג.

هكذا عن الأصل

صورة عن الاصل

בית חולים "הכרמל" מפעיל שיטה המונעת צורך בדם זר בניתוח לב

התקין מסנן מיוחד במערכת לב־ריאה המשמשת בניתוחים כאלה

מאת ידה טל

שיטה חדשנית, שפותחה בארה"ב, המאפשרת להימנע מהצורך בעירוי דם זר לחולה הנבוחת בלבו, יושמה באחרונה – לראשונה בישראל – במחלקה לניתוחי־לב בבית החולים "כרמל", של קופת החולים הכללית בחיפה.

מדובר במסנן מיוחד שהותקן במערכת לב־ריאה, המשמשת בני־תוחי לב. הפריט הנוסף מאפשר תוך כדי הניתוח, או לאחריו, את סינון דמו של המנותח מקרישי דם, והחזרתו לגוף החולה באופן מיידי.

פרופ' גדעון מרין, מנהל המחלקה לניתוחי לב בביה"ח "כרמל", מסר כי בעוד שבעבר 85 מכל 100 מנותחי לב נזקקו לתרומת דם זר, הרי שהודות לחידוש שהוכנס במערכת לב־ריאה, ירד מספר הנזקקים למנות דם זר בניתוחי לב ל־15 מכל 100 מנותחים. עוד נמסר מטעם ביה"ח "כרמל" כי השיטה, שפותחה, כאמור בארה"ב, לפני כשנה וחצי, עדיין אינה מיושמת ברוב מדינות העולם, אלא בבתי־חולים ספורים בארה"ב. בית־החולים "כרמל" הוא בית החולים היחידי בארץ שיישם עד כה שיטה זו.

השיטה החדשה מופעלת על כל מנותחי הלב ממשקל 40 ק"ג ומעלה. עלות הפריט החדש במערכת לב־ריאה, הוא 30 דולר לניתוח. יצויין, כי מנת דם מחירה 50 דולר.

בניתוח לב פתוח משתמשים בין מנה לשלוש מנות דם למנותח.

צוות טלוויזיה מתכונן לסיקור, אתמול בשכם. מרכיב מסיכות גז (צילום: אגודה ברוסטמן)

נהג אמבולנס נאשם כי גרם למותו של ילד ביום כיפור

(ע). נהג אמבולנס מואשם בבית משפט השלום בתל אביב, בגרימת מותו של ילד רוכב אופניים, ביום הכיפורים.

התביעה מייחסת לנהג, גרימת מות תוך נהיגת רכב ברשלנות.

בכתב האישום נאמר כי הנהג, חיים גל מקיבוץ יקום, נהג ביום כיפור, 3.10.87 בשעה 11.45 בבוקר, באמבולנס מד"א בכביש גהה, מכיוון צומת הכפר הירוק לכיוון הקנטרי קלאב. הנאשם חזר מבית חולים בילינסון, לאחר שהוביל לשם חולה והיה בדרכו חזרה לתחנת מד"א [illegible] צומת הכפר הירוק בכיוון נסיעת הנאשם.

בהיותו במרחק כ־150 מטר מקבוצת רוכבי האופניים, הבחין הנאשם בקבוצה, נאמר בכתב האישום.

התובעת, עו"ד חווה לוין, מאשימה את הנאשם בכך, שנהג בחוסר זהירות, על אף שראה קבוצת ילדים רוכבת על אופניים לפניו. לא האט את מהירות נסיעתו ורק הפעיל את הסירנה על מנת להזהירם. עוד היא מאשימה אותו, שעקף בחוסר [illegible]

ותוך שהוא מפעיל סירנה, סטתה קבוצת הרוכבים ימינה, ואילו אלדד בז'ינסקי, כבן 7, איבד את השליטה על אופניו וסטה שמאלה. בכתב האישום נאמר, כי הנאשם שנהג במהירות גבוהה ובתוך עקיפה, לא הצליח לבלום לכדי עצירה את האמבולנס ופגע עם חזית רכבו בגלגל הקדמי של האופניים. כתוצאה מההתנגשות הזאת, ניתק הגלגל הקדמי של האופניים לחלוטין ואלדד נזרק מאופניו ועף קדימה. כמו כן ניזוק האמבולנס.

אלדד איבד הכרתו מיד [illegible]

אסיר דקר חברו בכלא באר שבע בשל סכסוך על מקום

מאת איתן רבין
סופר הארץ

אסיר בכלא באר שבע, נדקר אתמול על ידי אסיר אחר באמצעות דוקרן, בגלל סכסוך על מקום.

דובר שרות בתי הסוהר ביוני סטסר מסר, כי האסיר הנדקר אושפז בבית החולים, ואין סכנה לחייו.

40 הישובים שמשרד הפנים לא מכיר בהם — הקימו ועד

יפעל נגד נסיונות פינוי ונגד הריסת בתים

מאת נורית כהנא
סופרת "הארץ" בחיפה

[illegible]

עובד שלקה באסבסטוזיס תובע מהמפעל 150,000 שקל פיצוי

טוען כי לאחר שחלה פוטר, אך הובטח לו לשקם אותו במקום עבודה אחר; המפעל — "איתנית" — חזר בו לאחר מכן מהבטחתו

מאת נורית כהנא

תושב נהריה בן 51, מי שהיה עובד במפעל האסבסט "איתנית" ויו"ר ועד העובדים שם - תבע פיצויים מן המפעל בשיעור 150,000 ש"ח.

בתביעה שהגיש לבית משפט השלום בחיפה (באמצעות עו"ד א. ברק), טען האיש כי עבד במפעל מ־1956 ועד 1983. ואז פוטר כתוצאה מסרטן "אסבסטוזיס". בזמן שפוטר הובטח לשקם אותו במקום עבודה אחר. אך לאחר שפרש, חזרה בה חברת "איתנית" מהבטחתה.

בין השנים 1983־1986 ניהל התובע צרכניה, ומאז אפריל 1987 אינו עובד.

עקב מצבו הרפואי הקשה הועמד לפני ועדות רפואיות שונות, שקבעו לו תחילה נכות של 20% ואחרי כן ביטלוה. רק לאחר שפנה מיוזמתו לטוענה למחלות ריאה ולב, ד"ר ש. שפייזר, נקבעה לו נכות של 30% לצמיתות.

האיש מאשים בתביעה את הנהלת המפעל בכך שהקימה והפעילה מפעל היוצר סכנות תברואתיות חמורות כלפי כל השוהים בסביבתו. בתביעה דרישה לפיצוי על אבדן 14 שנות עבודה עד לגיל הפרישה, אבדן זכויות סוציאליות, כאב וסבל.

סימני נפט בחיפה — בלחם של מאפיית אחדות

מאת ידה טל
ונורית כהנא
סופרי "הארץ" בחיפה

משרד הבריאות הורה אתמול למאפיית "אחדות" בחיפה לאסוף מהשיווק את כל מלאי הלחם מתוצרתה לאחר שבבדיקה שגרתית נתגלה שחלק מכיכרות הלחם ששווקו אתמול ממאפייה זו ספוגים בסולר או נפט.

אינג' דניאל רייכמן, ראש שירותי המזון במשרד הבריאות, מסר, כי צוות פקחים מטעם משרד הבריאות, יחד עם מנהלי המאפייה, פעלו לאיתור מקור התקלה כדי שניתן יהיה לאפות לחם לשבת.

משרד הבריאות פנה אתמול לתושבי חיפה הקריות וכן לבעלי החנויות, להימנע בינתיים משיווק וקניית לחם מתוצרת מאפיית "אחדות" עד לסיום הבדיקה.

במשך הלילה, עמדו אנשי משרד הבריאות לערוך בדיקה נוספת במאפייה שרק בסיומה יוחלט אם לאשר הבוקר את שיווק הלחם מתוצרת "אחדות".

משרד המסחר והתעשיה פנה לשאר המאפיות בחיפה, להיערך לאפשרות של הגדלת ייצור הלחם במאפיותיהם במקרה שיוחלט לא להתיר את הייצור במאפיית "אחדות".

מחקירת המשטרה עולה כי אנשי המאפיה אגרו סולר ליד [illegible] לבקבוקי שמן.

האיש, שעבד אתמול במאפיה, לא ידע כנראה על כך, והכניס שמן, שלמעשה היה סולר, לבליל התערובת טרם אפייתה.

מאפיית "אחדות" מייצרת 50% מתצרוכת הלחם בחיפה.

נגיף של דלקת ריאות קטל ילד ברמת השרון

(ע). נגיף שפגע בשלושת ילדי משפחה ברמת השרון, שאחד מילדיה מת בסוף השבוע שעבר, בודד בבית החולים בילינסון בפתח תקוה.

הנגיף הקרוי "אדנוירוס", הוא שגרם לדלקת ריאות קשה במיוחד. לאחר שבודד, קיבלו שתי האחיות טיפול ונמסר, כי יצאו מכלל סכנה. הילדות בנות שש שנים ושמונה חדשים, מאושפזות עדיין בבית החולים בילינסון.

במשרד הבריאות מדגישים, שאף איש מילדי הגנים שבהם שהו הילדים, לא נדבק בנגיף, משום שלמרות תופעת הדגירה שעברה, לא נצפו בקרב הילדים תופעות דומות. יחד עם זאת, ממליצה הרופאה המחוזית של משרד הבריאות, ד"ר חוה אדלה, לגלות ערנות בקרב הילדים ששהו במחיצת הילדים החולים ובכל מקרה של תופעות חום גבוה, קוצר נשימה והקאות, יש לפנות מיד לרופא.

הנגיף שתקף כה קשה את בני המשפחה הוא וירוס ידוע, אך תוקפנותו לגבי ילדים אלה היא נדירה. הרופאים סבורים, כי הווירוס יכול להיות תוקפני במיוחד, כאשר מדובר בילדים שרמת החיסון שלהם ירודה, עקב מחלה קודמת.

עורך המשמרת: משה ריינפלד

במלאת שנה לפטירתה של יקירתנו ומחמד ליבנו
חיה (חיל'ה) כ"ץ ז"ל
לבית גוטליב, מרוקיטנא
נעלה לקברה ביום ראשון כ"ז טבת תשמ"ח 17.1.88 בשעה 4.00 אחה"צ לבית העלמין הדרום בגבול חולון בת־ים.
נפגשים ליד השער הישן
המשפחה

במלאת ארבע שנים לפטירת יקירנו
אליעזר בלומברג ז"ל
נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום שלישי כ"ט טבת תשמ"ח 19.1.88 בשעה 3.00 אחר הצהריים בבית העלמין הדרום בגבול חולון בת־ים.
נפגשים בשער הישן בשעה 2.45
המשפחה

תנועת ויצו בארץ ובעולם
אבלה על פטירתה של חברתנו האהובה
אביבה נג'ר
חברת כבוד של ויצו העולמית
ויצו כואבת את האבידה עם בעלה
אמיל נג'ר
ומשתתפת בצער המשפחה

רעיה יגלום נשיאת ויצו העולמית	מיכל מודעי יו"ר ההנהלה ויצו העולמית	רות תקוע יו"ר ויצו ישראל

לידידנו אמיל נג'ר
ולבני משפחת ויסמן
תנחומינו הכנים על מות עליכם יקירתכם
אביבה נג'ר ז"ל
שרה ועמנואל רסין

ליהושע שפירא ומשפחתו
תנחומינו הכנים באבלך הכבד
במות
אמך ז"ל
צים חברת השיט הישראלית

השתתפותנו באבלו הכבד של
מר צבי אברמוביץ במות האם
לאה אברמוביץ ז"ל
מרכז תנובה

לאבי זץ
מנב"ל אוברסיז אשדוד
משתתפים באבלך הכבד במות אשתך
רבקה ז"ל
תובלה משולבת שרותים בינלאומיים
ההנהלה והעובדים

קבלת מודעות אבל
24 שעות ביממה
מודעון
03-38 38 38

יקירנו ואהובנו
דוד זילברמן ז"ל
איננו
ההלויה התקיימה אתמול יום חמישי 14.1.88 כ"ד טבת תשמ"ח בבית העלמין "הדרום" בגבול חולון בת־ים
האבלים: אחותו — יפה קיר
וכל בני המשפחה

לאלישבע, הילדים והמשפחה
אתכם בשעתכם הקשה
במותו של ידידנו
רחמים מורנו ז"ל
משה ויפה בראון
בוסטון

על מותו הפתאומי של
רחמים מורנו ז"ל
עובד החברה
מתאבלים ומשתתפים בצער המשפחה.
בית דיגיטל

עם אלישבע, שי, ענת ומיכל
אנו כואבים את מותו הפתאומי של חברנו
רחמים מורנו ז"ל
מחלקת תמיכה טכנית
ואגף השירות
דיגיטל

במלאת 10 שנים לפטירת יקירנו
דוד רינדנאו ז"ל
נעלה לקברו ונתיחד עם זכרו ביום שני כ"ח בטבת תשמ"ח 18.1.88 בשעה 16.00 בבית העלמין בכפר סמיר
נפגשים ליד השער.
המשפחה

לאבי זץ ולמשפחה
אתכם באבלכם במות הרעיה
ריקי ז"ל
צים חברת השיט הישראלית

נמצא ללא דופק במגרש טניס וניצל בטיפול נמרץ

מאת עדנה אירידור

צוות טיפול נמרץ של מד"א הצליח להחזיר לנהג דן בן 56 מתל־אביב, את חייו, לאחר טיפול החיאה, על מגרש טניס בגני התערוכה בתל־אביב.

אתמול בשעות אחר הצהרים, התקבלה ידיעה במד"א בתל־אביב, כי אדם מחוסר הכרה מוטל על מגרש הטניס בגני התערוכה. צוות נט"ן (ניידת טיפול נמרץ) שהגיע למקום, מצא את האיש ללא דופק וללא נשימה, כששניים מהנוכחים במגרש מנסים לבצע בו החיאה.

צוות הנט"ן בראשות ד"ר יאיר דניאל ביצע בו במשך 38 דקות פעולות החיאה, תוך כדי הטיפול החל הדופק והנשימה לחזור. הוא הועבר לבית החולים איכילוב. כשהגיע לבית החולים, חזרה אליו הכרתו. הוא אושפז במחלקה לטיפול נמרץ.

מכון ון ליר בירושלים
מזמין את הציבור לארועים המוסיקליים הבאים:
רסיטל לפסנתר של אלן מרקס
יצירות של היידן, שומן וליסט.
במוצאי שבת, 16 בינואר, בשעה 8.00 בערב.
ערב שירי ברכט
עם: אודו זמל (מבכירי השחקנים של הד Schaubühne)
קריאה וזמרה, ואלן מרקס - פסנתר.
ביום רביעי, 20 בינואר, בשעה 8.00 בערב.
הכניסה חופשית
כיכר אלברט אינשטיין

אל על מטענים לכל השערים

שערי מטבע חוץ

14.1.88

המטבע	בנק לאומי מזומנים קניה	בנק לאומי מזומנים מכירה	בנק לאומי העברות והמחאות קניה	בנק לאומי העברות והמחאות מכירה	בנק הפועלים מזומנים קניה	בנק הפועלים מזומנים מכירה	בנק הפועלים העברות והמחאות קניה	בנק הפועלים העברות והמחאות מכירה	בנק דיסקונט מזומנים קניה	בנק דיסקונט מזומנים מכירה	בנק דיסקונט העברות והמחאות קניה	בנק דיסקונט העברות והמחאות מכירה	שער יציג	השינוי היומי
1 דולר	1.52	1.59	1.5518	1.5712	1.52	1.59	1.5513	1.5707	1.52	1.59	1.5523	1.5718	1.5614	0.0031
1 לי"ש	1.76	2.88	2.8227	2.8580	2.77	2.90	2.8219	2.8571	2.77	2.91	2.8244	2.8599	2.8426	-0.0117
1 מארק גרמני	0.93	0.97	0.9485	0.9604	0.93	0.97	0.9466	0.9584	0.93	0.98	0.9483	0.9603	0.9537	-0.0035
1 פרנק צרפתי	0.27	0.29	0.2806	0.2841	0.27	0.29	0.2809	0.2844	0.27	0.29	0.2808	0.2843	0.2826	-0.0010
1 גולדן הולנדי	0.83	0.86	0.8441	0.8546	0.83	0.87	0.8438	0.8543	0.83	0.87	0.8438	0.8544	0.8489	-0.0031
1 פרנק שווייצרי	1.14	1.19	1.1624	1.1769	1.14	1.20	1.1645	1.1790	1.14	1.20	1.1627	1.1774	1.1700	-0.0043
1 כתר שוודי	0.26	0.27	0.2615	0.2648	0.25	0.27	0.2614	0.2647	0.25	0.27	0.2617	0.2650	0.2631	-0.0006
1 כתר נורבגי	0.24	0.25	0.2454	0.2485	0.24	0.25	0.2453	0.2484	0.24	0.25	0.2453	0.2484	0.2469	-0.0001
1 כתר דני	0.24	0.25	0.2467	0.2498	0.24	0.25	0.2466	0.2497	0.24	0.25	0.2469	0.2500	0.2483	-0.0012
1 מרק פיני	0.38	0.40	0.3884	0.3932	0.38	0.40	0.3877	0.3926	0.38	0.40	0.3883	0.3932	0.3907	-0.0008
1 דולר קנדי	1.18	1.23	1.2029	1.2180	1.18	1.24	1.2018	1.2168	1.18	1.24	1.2022	1.2173	1.2099	0.0029
1 דולר אוסטרלי	1.03	1.13	1.1026	1.1163	1.06	1.14	1.1010	1.1147	1.07	1.15	1.1036	1.1175	1.1095	-0.0013
1 ראנד דרא"פ	0.51	0.61	0.7875	0.7974	0.47	0.80	0.7884	0.7982	0.50	0.70	0.7885	0.7984	0.7923	-0.0045
10 פרנקים בלגיים	-	-	0.4532	0.4589	-	-	0.4536	0.4593	-	-	0.4534	0.4591	0.4560	-0.0017
10 שילינג אוסטריים	1.32	1.38	1.3473	1.3641	1.32	1.39	1.3466	1.3634	1.32	1.39	1.3476	1.3645	1.3556	-0.0048
1000 לירטות איטלקיות	1.26	1.33	1.2883	1.3044	1.26	1.34	1.2901	1.3061	1.26	1.35	1.2887	1.3049	1.2970	-0.0044
100 ינים יפאניים	1.20	1.26	1.2277	1.2430	1.21	1.26	1.2271	1.2424	1.20	1.26	1.2276	1.2430	1.2337	-0.0030

190 אנשי "אל על מטענים" בסניפי החברה בעולם –
יטפלו אישית במטעני היצוא והיבוא שלך.
אל על EL AL

קציני משטרה מצרפת חוקרים בארץ פעילות של כנופיית מבריחי סמים

מדובר בעבריינים ישראלים שנעצרו ביולי בצרפת ובבלגיה בחשד שהבריחו הרואין וקוקאין – בין השאר לישראל • קשורים למטען הסמים שנתגלה במכונית בנמל אשדוד

מאת ראובן שפירא
כתב "הארץ"

שלושה קציני משטרה מצרפת הגיעו השבוע לארץ, כדי להמשיך בחקירה ולאסוף חומר ראיות נגד חברי כנופיית עבריינים מישראל, שנעצרו בחודש יולי השנה בצרפת ובבלגיה, בחשד של הברחות הרואין וקוקאין בהיקף נרחב – בין השאר לישראל.

לפי החשד קשורים חברי הכנופיה, תושבי מרכז הארץ, גם להברחת מכונית ה"סיירה", שנתפסה לפני כחודשיים בנמל אשדוד, אחרי שהגיעה מבלגיה ובה מוסתרים כ–14 קילוגרמים הרואין (הכמות הגדולה ביותר שנתפסה בארץ עד היום).

קציני המשטרה מצרפת, נעזרים באנשי היחידה המרכזית של משטרת תל אביב, וביחידות משטרה אחרות, בעבודת החקירה שלהם המיועדת לגבש ראיות להרשעתם של חברי הכנופיה הישראלית, שפעלו כנראה תקופה ארוכה באירופה ועסקו בהברחה שיטתית של סמים קשים.

העבריינים הישראלים נעצרו ב־חודש יולי האחרון באזור פאריס. המשטרה המקומית עצרה לבדיקה שיגרתית מכונית שבה נסעו שני גברים ושתי נשים מישראל. בתוך המכונית נמצאה בעת הבדיקה חבי־לה קטנה, שהכילה ארבעה גרם קוקאין. העצורים הכחישו בתחילה קשר לקוקאין, אך מימצאים שהתג־לו במכונית, קישרו אותם להברחות סמים קשים. שתי הצעירות שישבו במכונית, שוחררו לאחר חקירה. שני הגברים מישל ונתנאל הרצל מזרחי, כבני 30, מראשון לציון, פנים מוכרות למשטרת ישראל, הושארו במעצר.

קוקאין בתחתית

באותו זמן עצרו שוטרים צרפתים לבדיקה מכונית נוספת שנראתה באותו איזור בנסיבות חשודות. במ־כונית זו נסע יהודי תושב בלגיה – אריה גודינסקי – נהג מונית במ־קצועו. בחקירה נמצא קשר בין שתי המכוניות. הן הועלו לבדיקה על מגבה במוסך, ואז התגלה במכונית של גודינסקי קילוגרם קוקאין שהיה מוסתר במיתקן מיוחד בתחתית המכונית.

בעקבות המעצרים בצרפת, הוחלה חקירה משותפת של משטרות צרפת ובלגיה.

בבלגיה נעצרו בעקבות כך בחודש נובמבר שעבר עוד שתי נשים ישראליות – אחת מהן עליזה פחימה, אשתו של עבריין ידוע, חיים פחימה מקרית עקרון. חיים פחימה הצליח להימלט, והוא מבוקש על ידי האינטרפול.

בדירה של בני הזוג פחימה בבלגיה שבה ערכו שוטרים חיפוש נמצא סכום כסף גדול – מיליון פרנקים בלגיים, שהיה מיועד כנראה לרכי־שת סמים. בעקבות חקירת המשט־רות בצרפת ובבלגיה הועבר למשטרת ישראל מידע על מכונית ה"סיירה" שהגיעה לארץ ובה 14 ק־לוגרמים הרואין.

החקירה העלתה, כי חברי הכנו־פיה הכינו בבלגיה מכונית "סיירה" נוספת שגם בה עמדו להבריח הרואין לארץ. במכונית זו כבר הוכן מקום מסתור מיוחד להסתרת הסם. אך לאחר חשיפת הכנופיה, נמכרה המכונית בחצי מחיר בשוק הרכב המשומש בבלגיה, כדי להיפטר ממנה במהירות.

עוד ארון סעף הוצת בתל־אביב

700 מנויי טלפון נותקו

(ע). 700 מנויי טלפון נותקו ביום חמישי בבוקר בתל־אביב, לאחר שארון סעף נוסף של חברת "בזק" הוצת ונשרף חל־קית לפנות בוקר.

הארון, שהוא השמיני שהוצת לאחרונה, ניצב ברחוב נחלת יצחק 63 בתל־אביב.

עד כה חוברו מחדש, כבר כ־90 אחוזים מהטלפונים שנותקו בעבר, בעקבות שריפת ארונות הסעף הקודמים.

בקשה לבטל מסים על מחשבים לבתי הספר

ח"כ תיכון: 150 מיליון דולר לשנה יורדים לטמיון משום שאין ניהול מרכזי לנושא המחשוב במשרדי הממשלה

מאת צבי זרחיה
כתב "הארץ"

ועדת הכספים של הכנסת בבקשת לבטל המסים המכסים המוטלים על מחשבים וחלקי מחשב המיועדים לבתי ספר – מגמה זו הסתמנה בישיבת הוועדה אתמול שדנה בנושא. הוועדה תקיים בקרוב דיון עם משרד האוצר. בנוסף להקים ועדה ציבורית־מקצועית שתייעץ לממשלה בנושא מיחשוב.

חבר הכנסת דן תיכון, שהיה אתמול כיו"ר הוועדה, אמר כי יש להקים ועדה ציבורית שתורכב ממומחים למחשבים ואנשי אקדמיה, שייעצו לממשלה בנושא.

הוועדה תייעל את הצורה והאופן שבו מועברות תוכנות במשרדי הממשלה. תיכון אמר, שנושא המיחשוב במשרדי הממשלה הוא פרטיזני והידע המצוי בתחום המחשבים, הוא נמוך יחסית. ישנה הוצאה לאומית שנתית בסך של חצי מיליארד דולר לשנה, ואין ניהול מרכזי של נושא המיחשוב, במשרדי הממשלה. כ־150 מיליון דולר מההוצאה הלאומית בנושא מיחשוב יורדים, לטענת תיכון, לטמיון.

חברי הכנסת מאיר שטרית ואריאל ויינשטיין, הציעו לצמצם את המכסים על מחשבים.

חבר הכנסת יאיר צבן אמר, שיש לחבר "מדריך לקונה", שיסביר לו כיצד להשתלב במערכת המיחשוב.

חברי הכנסת צבן ותיכון, תבעו אתמול לזמן לוועדה בדחיפות, את נגיד בנק ישראל פרופ' מיכאל ברונו, כדי שיסביר לוועדה את שאירע בפרשת ההיטל על יבוא הון מחו"ל. ההיטל בגובה של 3 אחוזים אושר בוועדה. חרף התנגדות אחדים מחברי הוועדה, בשל לחץ כבד של בנק ישראל. ואולם עתה מודה הבנק בצורך לבטל ההיטל.

ערך את העמוד: משה ריינפלד

נחשפו תחנות סמים בתל־אביב שמכרו לעשרות צרכנים ביום

בתחנה ביפו נתפס ילד בן 12 ששימש "שוליה" לסוחרי סמים

מאת ראובן שפירא
כתב "הארץ"

היחידה המרכזית של משטרת תל אביב, חשפה בשבועות האחרונים מספר תחנות למכירת סמים, שפעלו בהיקף גדול מהרגיל. כאשר ארבעה וגם שישה סוחרי סמים פועלים בכל אחת מהן בעת ובעונה אחת ומוכרים סמים קשים לעשרות צרכנים ביום.

כל תחנה כזאת מכרה ביום, כ־300 מנות הרואין – חלקן גדולות מהמנות המקובלות בשוק הסמים. בתחנת סמים שפעלה ב"פרדס דקה", על גבול יפו בת ים, (מקום המועד לסחר־סמים), חשפו בלשי מיחלק הסמים של היחידה המרכזית, נער בן 12 ששימש "שוליה" לסוחרי הסמים ופעל בשרותם.

את תחנת הסמים הגדולה בפרדס דקה, הפעילו, לפי החשד, שלושה מבני משפחת דקה הערבית, שהפר־דס שייך להם. תפקידו של הנער, בן למשפחה יהודית הרוסה המתגוררת בסביבה, היה להביא את מנות ההרואין ממקום מסתור, בחבית לצרכני הסמים, אחרי ששילמו תמורת הסם לסוחרים שהפעילו את התחנה. תמורת עבודתו כ"שוליית סוחר סמים" השתכר הנער כ־10 שקלים ביום. הנער הובא בפני שופט תשלח למוסד סגור.

במהלך חשיפתה של תחנת הסמים, נעצרה עבריינית בת 19 מחיפה, שבאה לקנות סמים במקום. הזדהתה בזהות שאולה של קצינה בדרגת סגן בצה"ל. חקירה העלתה, כי העבריינית ושותפה (שהוא עבר־יין נמלט) הזדהה אף הוא בשם שאול, פרצו לדירתה של הקצינה וגנבו את מסמכי הזיהוי שלה וכל ציוד נוסף, והתחזו בשמותיהם בעת שנתפסו על ידי השוטרים.

במהלך חקירת המשטרה התברר, כי השניים חשודים בהתפרצות לדירה נוספת, ממנה גנבו תכשיטים, ובהפצה של צ'קים גנובים.

על פי הערכת אנשי היחידה המרכזית, פועלות באיזור תל אביב עשרות תחנות סמים. בשנה האחרונה גדלו בהרבה, כמויות הסמים המוברחות לארץ.

הריבית הממוצעת במכרז המוניטרי: 20.5% לשנה

מאת דן סגיר

שיעור הריבית הממוצע שנקבע אתמול במכרז של בנק ישראל להלוואה מוניטרית לבנקים, השלישי בחודש זה, בסכום כולל של 750 מיליון ש"ח, הוא 20.5% לשנה. שיעור הריבית שבו נסגר המכרז הוא 19.5% לשנה. לבנקים שהציעו במכרז ריבית נמוכה משיעור זה לא הוקצו כספים במכרז זה.

מבנק ישראל נמסר שהקצאת הסכום הכולל בין הבנקים נעשתה בריביות שונות, בהתאם לריביות שהציעו הבנקים שהשתתפו במכרז. ההלוואה המוניטרית פטורה מחובת נזילות בבנק ישראל. ולכן עלותה לבנקים שוות ערך לשיעור ריבית של 17% לשנה בגיוס פקדונות מהציבור (פח"ק) ע"י הבנקים. אתמול פרעו הבנקים הלוואה מוניטרית בסכום כולל של 750 מיליון ש"ח שהועמדה להם במכרז בשבוע שעבר.

לכבדי שמיעה

מכון פרטי לבדיקות שמיעה והתאמות מכשירי שמיעה

מבצע לגיל הזהב

בדיקות שמיעה וייעוץ חינם לקשישים בחודשים ינואר עד מרץ 1988

מכשירי שמיעה נסתרים בתעלת האוזן, מותאמים באופן אינ־דיווידואלית, מכשירי שמיעה קונבנציונליים אביזרי עזר לכבדי שמיעה. מעבדת שירות עם ציוד חדשני ושרות אישי – כל זאת ועוד תמצא בחברת מדסון נא לתאם תור מראש בטלפון

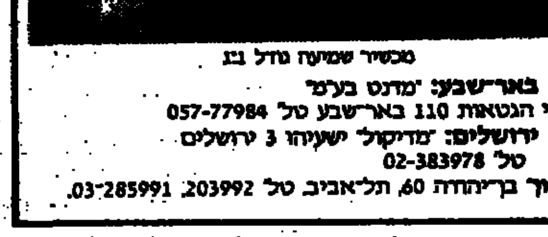

מכשיר שמיעה גודל בג

סניף באר־שבע: "מדנט בע"מ" מורדי הגטאות 110 באר־שבע טל 057-77984
סניף ירושלים: "מדיקול" ישעיהו 3 ירושלים טל' 02-383978
"מדסון" בן־יהודה 60, תל־אביב, טל 203992, 03-285991

מי הוא פיזיוטרפיסט?

מדור בריאות ורכילות

מאת דן בן ישי

קופות החולים אינן מסוגלות להתגבר על הביקוש הרב לשרותי פיזיותרפיה. בשנים האחרונות פועלים בענף שורה של בעלי מקצועות אחרים. לא כולם מוכרים על ידי משרד הבריאות או כשרים למתן טיפולים מסוג זה. הזקוקים לטיפול פיזיותרפי נאלצים להמתין זמן רב עד שהם מתקבלים לטיפול.

בימים אלה עוסקת ועדה מיוחדת מטעם משרד הבריאות בקביעת קריטריונים לרישוי העיסוק בשורה של מקצועות פרה־רפואיים. אחד הנושאים הקשים הצפוי לדיון במיסגרת ועדה זו הוא לקבוע מי רשאי לעסוק בפיזיותרפיה.

הועדה הוקמה לאחר שגם משרד הבריאות הגיע למסקנה הבלתי נמנעת שבתחום המקצועות הפרה־רפואיים, ובמיוחד במקצועות הר־תרפיים כגון: פיזיותרפיה, כירופר־קטיקה, רפלקסולוגיה, אקופונקטורה, אקופרסורה, פלדנקרייז ואחרים, נוצר בשנים האחרונות מצב בלתי נסבל.

לכעשת, [illegible] לקום בבוקר ולהחליט שדירתו הפכה למכון פיזיותרפיה. הוא לא חייב ברשיון לאיש על הכשרתו, ני־סיונו והקשר שלו למקצוע שבו הוא מתיימר לעסוק.

במשרד הבריאות מעריכים, שכ־יום פועלים עשרות מכונים לפי־זיותרפיה, כאשר מאות אנשים אחרים, חלקם עם הכשרה מסוימת וחלקם ללא כל הכשרה, עוסקים בריפוי זה.

ביקוש רב לטיפולים

הפיזיותרפיה נהנית בשנים האחרונות מגיאות. בזכות ביקוש גדל והולך לבעלי מקצוע בתחום זה.

הביקוש הגובר לטיפולים פיזיקליים, ובכלל זה פיזיותרפיה, הינו פועל יוצא מהעליה ברמת החיים ומהשאיפה של מי שסובלים מ־כאבים לנסות ולפתור אותם בכל דרך אפשרית. אם בעבר הסתפק מי שסבל מכאבי גב בבקבוק גומי או בכוסות רוח, הרי שהיום לבדו שניתן להתגבר על הכאבים באופן מהיר יותר ובדרך פחות מכאיבה.

לכאורה, אמורות קופות החולים לספק [illegible] פיזיותרפים במיד־ת הביקוש הגובר. אך [illegible] אינן מסוגלות להתגבר על הביקוש הרב לשרותים מסוג זה.

שירותים רק בחלק מהמרפאות

שרותי פיזיותרפיה ניתנים רק בחלק ממרפאות קופות החולים. דוגמא בולטת לכך: היא קופת־חו־לים הכללית בה יש בכל איזור המרכז פחות מתריסר מכונים המס־קים בפיזיותרפיה לעומת עשרות רבות של מרפאות רגילות. הביקו־שים לשרותי הפיזיותרפיה במכונים הפ־יזוקים, רב ביותר. מיספר העוב־דים במכונים הללו מצומצם מאוד. ואינו מסוגל לעמוד בלחץ הגובר. המיתקנים והמכשירים הנמצאים בשימוש מכונים אלה לא תמיד עונים על הצרכים. וחלקם מיושן מאוד.

התוצאה היא, שהזקוקים לפי־זיותרפיה נאלצים להמתין לעתים זמן רב עד שהם מתקבלים לטיפול.

פעמים, אורך התור שבועות ארוכים. ובמיקרים חריגים אפילו מספר חו־דשים. כי שמגיע מועד הטיפול שלו, עדיין לא מובטח לו שאכנם יקבל אותו. מרבית העובדים במ־כונים הללו הן נשים שחלקן הגדול במישרות חלקיות, ולא פעם קורה שבגלל תקלות שונות, אחת או יותר מהעובדות במכונים אלה אינה מגיעה לעבודתה. כך מגיע אדם שהמתין לטיפול שבועות ארוכים, ואינו מצליח לקבל את הטיפול או שהטיפול שהוא מקבל הינו מזורז מאוד. יותר בעל אופי סימלי, ובלבד שלא יאלצו לדחות את האיש.

מי זקוק לפיזיותרפיה?

לשרותי פיזיותרפיה נזקקים שורה ארוכה של סובלים ממח־לות כאשר אלה מקבלים מספר טיפולים עיקריים:
- טיפול נשימתי אחרי ניתוחים, כדי למנוע בין היתר דלקות ראות.
- טיפול נשימתי לחולי אסטמה ובחולות ריאתיות אחרות.
- [illegible] שיקומי לאחר [illegible] דם בכף.
- טיפול שיקומי אחרי תאונות.
- טיפולים בילדים פגועים ("ילדי אילן").
- טיפולים בנוער שנועד למנוע פריצות דיסק והתקפי לב.

שכר נמוך בקופות חולים

קופות החולים נמצאות כמעט באופן מתמיד במצב שבו הן זקוקות לפיזיותרפיסטים. הסיבה לכך נעוצה בחוסר התלהבות של הפיזיותרפיס־טים לעבוד עבור קופות החולים. וזאת בשל השכר הנמוך שמציעות הקופות לבעלי מקצוע בתחום זה.

לצורך הדגמה, די לציין ששכרו של פיזיותרפיסט מתחיל מגיע לכ־600–700 שקל למשרה מלאה הכוללת במרבית המיקרים עבודה מפוצלת במספר ימים בשבוע. שכרו של פיזיותרפיסט בעל ותק של 10–15 שנים ובעל דירוג גבוה יותר. מגיע לכ־1200–1500 שקל לחודש.

כך נוצר מעגל סגור. קיימת חוסר נכונות לעבוד עבור קופות החולים כאשר בולטת נשירה של בעלי מקצועות. לעתים לארצות זרות. פי־זיותרפיסטים רבים מנסים את מזלם בחו"ל. בארה"ב, למשל, מגיע שכרו של פיזיותרפיסט מתחיל לכ־2000 דולר לחודש. במרכנים הכלכליים של ארץ זו זה אומנם לא הרבה כסף, אך יחסית לשכר שכאן יש בכך כדי לפתות לא מעטים לרדת לכמה שנים "כדי לעשות כסף". הסוף ידוע. לא כולם חוזרים.

גידול ניכר באוכלוסיה הבוגרת

גורם נוסף לביקוש הרב לשרותי פיזיותרפיה הוא הגידול המתמיד באוכלוסיה הבוגרת כאשר מיספרם של בעלי המקצוע החדשים אינו מדביק את הגידול בביקוש. בתי הספר לפיזיותרפיה: אסף הרופא, מכון וינגייט ותל־השומר מכשירים מדי שנה רק כ־100 פיזיותרפיס־טים. בגלל תנאי השכר הירודים לא כולם מתחילים לעסוק במקצוע. חלק ניכר מהבוגרים ניקלטים במ־קצועות אחרים לצד העוסקים מהמקצוע.

עקב הקושי לקבל שרותי פי־זיותרפיה בקופת־חולים פונים בעלי היכולת, אך לא רק הם, למכונים הפרטיים. אלה לא תמיד ניפתחים על ידי המוכשרים מבין הפיזיותר־פיסטים. אלא על ידי בעלי הון המסחרי. לעיתים מדובר באלה שלא סיימו כלל את לימודיהם, או שההכשרה שלהם אינה בפיזיותר־פיה אלא במקצוע קרוב כגון: מורים לחינוך גופני ומעסים.

הפיתוי "לפתוח מכון" גדול. מחיר הטיפול, הנקבע על ידי הארגון הארצי לפיזיותרפיה ואורך כ־40 דקות, מגיע ל־30 שקל. שהם לע־תים ההכנסה מיום עבודה שלם בקופת־חולים. לכן מובנת הנהירה לפתיחת מכונים למיניהם שיצרו שוק פרוע. במצב זה, המחירים הנקבעים על ידי הארגון הארצי לפיזיותרפיה לא נשמרים. ובפועל ניתנים שרותי פיזיותרפיה בשלל מחירים שבין 20 ל־50 שקל.

הביקוש לטיפולים משככי כאבים יצר מצב שבו לא רק הפיזיותרפיס־טים עוסקים בתחום זה. לענף זה הרו בשנים האחרונות שורה של בעלי מקצועות אחרים שלא כולם מוכרים על ידי משרד הבריאות או כשרים למתן טיפולים. בין אלה ניתן לציין כירופרקטים, אקופונ־קטוריסטים, רפלקסולוגים, מדריכי פלדנקרייז ומדריכי שיטת אלכ־סנדר. כולן שיטות טיפול לא קונבנציונליות שמשרד הבריאות עדיין לא קבע את הקריטריונים למתן רישיונות וסמכות לעוסקים במקצועות אלה.

משרד פופובסקי

אבחונים גרפולוגיים
הכוונה בחיים ובתעסוקה

ארלוזורוב 1
רמת גן.
טל 724938

חבר באגודה הישראלית לגרפולוגיה מדעית

יעוץ חינם

נושר השיער?
חבל על כל שערה!

אנו נעניק לך טיפול קוסמטי רפואי שכולל:
- יעוץ תזונתי
- טיפול אינדבידואלי נגד נשירת שיער לפי בדיקת מעבדה
- הרכבת שמפו אינדבידואלי
- במידת הצורך השתלת שיער

לפרטים במרכז הטיפולי בר־ליקבורניק רח' פרנקפורט 10 ת"א. טל 242835 נא לתאם תור מראש

a l b a r — ע ל ב ר
rehab products ltd. — מוצרי שקום בע"מ

★ אביזרים לפיזיוטרפיה ולריפוי בעיסוק.
★ מנופים לשימוש ביתי ומוסדי.
★ עגלות חשמליות מתקפלות.
★ מיטות חשמליות ומכשירי עזר לתפקוד יום יומי.

חדש: מחממי ידיים רגליים וגוף

רח' כפר יונה 6 רמת־אביב, ת"א; טל. 03-419050
פתוח בימים ב',ד',ה', בשעות 09.00-15.00

נפתח מכון לכלי דם פריפריה (גפיים).

אחת הבעיות השכיחות והקשות בהם נתקלים רופאים רבים היא חסימת עורקים וורידים עמוקים בג־פיים העליונות והתחתונות הגורמת לאספקת דם לקויה לאוורים אלו – כיום, הגישה המקובלת לטיפול בבעיות אלו היא השיטה הנתחנית ממנה נרתעים רוב רובם של החו־לים, ובמקרים מסוימים לא ניתן לטפל בשיטה זו בגלל מיקום החסימה... פגיעות אלו בכלי דם מהוות קושי גדול בחיי היומיום של החולה וגורמות להגבלה ניכרת בתפקוד – מן הבעיות הנפוצות: הגבלה בהליכה ממושכת, פצעים הגורמים לנמק מוחלט של הגפה ול־עיתים אף מחייבים כריתתה.

בארצות אירופה נהוגה שיטה טפולית הרגילה בטיפול שמרני בעזרת מיכשור מיוחד המאפשרת שיפור ניכר ומשמעותי בחולה. דר' קציס למד שיטה זו בגרמניה ומציג אותה כעת בארץ – להלן 2 מקרים שטופלו במרפאתו:

1. מר ש. בן 48, מורה באחד מבתי הספר בארץ הגיע למרפאה עקב חסימת עורקים (טרשת עורקים) וה־גבלה קשה בהליכה. בבית החולים בו טופל המליץ על נתוח מעקף בשני רגליו אך הוא סירב – מר ש. הגיע למרפאה, חסר אונים בהרגשה שגם כאן במרפאה לא יוכל שנוי במצבו ושלא יהיה מנוס מנתוח – לאחר מספר טפולים בעזרת מכשיר חשמלי האלקטרוני הוטב מצבו של מר ש. עד כדי הליכה חופשית ללא הגבלת מרחק.

2. גב' ב. בת 42 מעשנת "כבדה" חולה במחלת בירגר (פגיעה חמורה בכלי דם קטנים) הנפוצה בעיקר במעשנים. עברה כריתת רגל שמאל לפני כ־5 שנים. גב' ב. הגיעה למרפאה עם רגל ימין במצב של "לפני קטיעה": רגל נמקית עם פצעים נמקים – החל בטיפול אנטנסיבי בעזרת אמבטיות חשמ־ליות ומכשיר אלקטרוני ומצב הרגל השתפר עד כדי רפוי כמעט מלא של הפצעים הנמקים והדיכה מוחלטת על הרגל. השיטה הטיפו־לית במרפאת כלי דם מבוססת על שימוש במכשיר אלקטרוני וחשמלי שעיקרו ומטרתו היא הזרמת דם וזר־מה סדירה ותקינה לכל אותם כלי דם חסומים ופגיעים מסיבות רפו־איות שונות, חיזוק שרירים והפסקת כאב עד כדי הליכה ותנועה חופשית של האיבר הפגוע.

כמו כן ניתן לטפל באופן שמרני בחולים הסובלים מנמק התחלתי בג־פיים על רקע סכרתי, מחלת רנו (כחולון באצבעות מלווה בפצעים) מחלת בירגר, בעיות עמפסיות ב־דיים לאחר כריתת שד ובכיבים בשוקיים על רקע אי ספיקה ורידית וזאת בעזרת מכשיר תא לחץ מקומי. הטיפול ואינו מהווה סיכון לחולי לב או יתר לחץ דם. מרפאת כלי הדם שהחלה פעולתה לאחרונה בהר־צליה מספקת תקוה ועזרה ניכרת תוך כדי שימוש באמצעים שמרניים ובלתי חודרניים לחולים שנזקקו עד כה לטיפול נתוח קיצוני, או שנותרו חסרי אונים לאחר כשלון כל שיטות הטיפול הקונבנציונלי.

פנים: הדרך החלקה

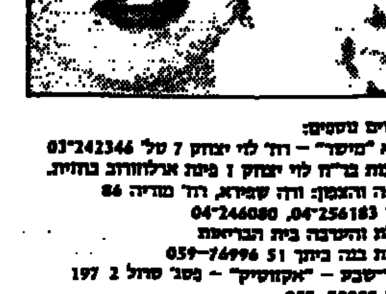

להזים [illegible] קמטי מצח:
מיניסון: מפעיל את שרירי הפנים בדיוק בקצב, במקום ובעוצמה הדרושים לשריר.
עשרות אלפי נשים מרוצות ברחבי העולם.
התוצאות מדהימות.
המחיר 133x3 ש"ח כולל מע"מ, הדרכה ואחריות למכשיר

פרטים נוספים:
ת"א "מישר" – רח' לוי יצחק 7 טל' 03-242346
החנות בר"ח לוי יצחק 1 פינת ארלוזורוב בחולון.
חיפה והצפון: ודה שפירא, רח' מוריה 86 טל' 04-256183, 04-246080
אילת והערבה בית הבריאות
אילת בנה ביתך 51 059-74996
באר־שבע – "אקוטיק" – מסב' סרול 2 197 טל' 057-70080
ראשל"צ – מכון סלנדרטון, רח' שפינוזה 9, טל' 03-9644579

סלנדרטון
מדע הרפואה בשרות היופי

שיטת סילבה

קורס למבוגרים ונוער

תשתחרר מ: מתחים • עצבנות • כאב ראש
תפתח: זיכרון • ריכוז • ביטחון עצמי
תשנה: הרגלים כגון: עישון, אכילת יתר וכו'
ע"י שיטות חדישות ויעילות.

קורס מרוכז ב' 22.1.87 קורס רגיל ב' 2.1.87

פרטים והרשמה
טל': 201240, 03-299040

מכון בדיקה אלרגיות למזון

★ בדיקת שיער לקביעת כמות המינרלים והרעלים בגוף
★ הדרכה הכוונה וייעוץ ע"י

א.ג. אבן חן Ph.D
תזונאי

לקביעת תור
03-239682, 790257

ברכות לעמותת רופאי שיניים בוגרי אוניברסיטה

לעמותת רופאי שיניים בוגרי אוניברסיטה
ברכות לדגל היוסדה
גבריאל פיש כימיקלים
יבואני ניאו דישר ספטו 2000
ומכשיר חיטוי ניקוי דנטלי
רח' ז'בוטינסקי 69, ת.ד. 2011 פתח תקוה
טל. 9245798, 9240444, 03-9230471
neo disher

ברוך אינדיג
מעבדת שיניים "שנהב"
מברך את
עמותת רופאי שיניים
בוגרי אוניברסיטה
לדגל הקמתה

טכנו מדיקל
Techno Medical
מברכים את עמותת רופאי שיניים בוגרי אוניברסיטה עם היוסדה
ת"א דנט טל' 03-613250 — עדי דנט טל' 08-457766
חיפה דנט טל' 04-382822 — ב"ש דנט טל' 057-74688
טכנו מדיקל י־ם טל' 02-234983

מוסד ויצמן לפרסומים במדעי הטבע ובטכנולוגיה

זה עתה הופיעה חוברת
מדע עתון מדעי לכל ל"א/2 ובה:

לא שמועות מפוקפקות
– כאן המומחים עצמם כתבו על
איידס
הנגיף, המגיפה, ההבטים החברתיים
וכן: מאמר מרהיב־עין על הקשת שבענן,
ושפע כתבות, חדשות וידיעות

דמי מנוי לכרך ל"א 45 ש"ח (כולל דמי משלוח) בשיק, באמצעות התלוש או טלפונית בכרטיס אשראי

לכבוד מוסד ויצמן לפרסומים [illegible]

هكذا عن الأصل

המשכים מעמוד 1

ארה"ב ומועצת הבטחון

(סוף מעמוד 1)

שישראל גירשה את האורחים הפלשתינים בניגוד להחלטה קודמת של מועצת הביטחון.

אחרי ההצבעה, נימק שגריר ארה"ב ורנון וולטרס את ההמנעות, בציינו שארה"ב הבהירה לישראל את התנגדותה לגירושים ומצטערת על שישראל גירשה את הארבעה. אבל במקביל סבורה ארה"ב שישיבות חוזרות ונשנות במועצת הביטחון בנושא זה אינן מסייעות לתהליך של הרגעת השטחים. "ארה"ב איננה מאמינה", אמר וולטרס, "שתשומת לב סלקטיבית לנושא היא מוצדקת".

משקיף אש"ף באו"ם לביב טרזי אמר אחרי ההצבעה כי הוא "מופתע ומזועזע" ממה שכינה "השינוי הפתאומי בהשקפת ארה"ב".

ההמנעות האמריקאית היא תוצאה של תיאום מוקדם בין משלחות ישראל ואמריקה. לפי הצעת ישראל הציעה ארה"ב שלשום כי במקום דיון בגירושים תציע ארה"ב הודעה נשיאותית מטעם הנשיא התורן של המועצה — מתוך הערכה מוקדמת שאש"ף ידחה את ההצעה האמריקאית ויבקש דיון. שגריר ישראל בנימין נתניהו תקף בחריפות את החד־צדדיות של מועצת הבי־טחון המתעלמת ממעשי אלימות וטרור במזרח התיכון ומעדיפה להתמקד רק בתלונות נגד ישראל. "גם אם חיילי ישראל היו משליכים פרחים על המפגינים היתה המועצה מוצאת סיבה לגנות את ישראל" אמר. נתניהו תקף בעקיפין את הנשיא התורן של המועצה שגריר בריטניה קריספין טיקל על התב־טאותו הביקורתית נגד ישראל ועל היוזמה שגילה בכינוס המועצה. נתניהו הבהיר כי התנהגות כזאת מצד הנשיא התורן היא חריגה ולא מקובלת. המנעות האמריקאית הוערכה במרכז האו"ם ככשלון לערבים שנתפסו לבקש דיון מתוך הערכה מוטעית שמובטחת להם תמיכת ארה"ב.

מחלוקת בתוך הממשל

ההחלטה ארה"ב להמנע בעת ההצבעה על הצעת ההחלטה המגנה את ישראל על הגרוש נולדה לאחר ויכוח וחילוקי דעות קשים בתוך הממשל. השאלה היתה האם להצטרף להצעת ההחלטה או להמנע. האפשרות להטיל וטו כלל לא עלתה. מקורות במחלקת המדינה מסרו כי כמה מן הפקידים הבכירים סברו כי ארה"ב לא תוכל להצדיק המנעות מן ההצבעה בשעה שבהחלטה הקודמת היא תמכה בהחלטה הקוראת לישראל להמנע מגרוש העצורים.

לדברי פקידים אלה חייבת ארה"ב לגלות עקביות גם בעמדותיה באו"ם ולא רק מעל דוכן דובר מחלקת המדינה. פקידים אחרים סברו כי הצטרפותה של ארה"ב להחלטה מאתמול עלולה לגרוף מבול של החלטות נגד ישראל מדי יום ביומו ולהעמיד את ארה"ב במצב בלתי נסבל בו עמדותיה וסוריה נשחקים מפאת רבוי ההחלטות באו"ם. "החשש הוא גם שהצבעה חוזרת ונשנית עלולה להעניק לאו"ם חשיבות מעבר למה שארה"ב מוכנה להעניק לו".

שגריר ארה"ב באו"ם וולטרס אמר אמנם כי החלטות אלה עלולות להגביר את המתח בשטחים, אולם מקורות בממשל מסרו כי "עמדה זו היא עמדה הסברתית ורוב הדעות בממשל הן שהחלטות אלה אינן בהכרח גורם לרבוי ההפגנות. או לפחות אין בידינו כל הוכחה לכך שהחלטות או"ם או אופן הצבעתה של ארה"ב עליהן משנות את המצב בשטחים".

מנגד חושש הממשל מהדרדרות ואף מקרע ביחסי ישראל ארה"ב לאור משאלי דעת הקהל בישראל, המצביעים על רוב התומך במדיניות היד החזקה ונוכח תגובות מנהיגים בישראל הדוחים את "הצעותיה" של ארה"ב ורואים בה התערבות. נראה כי זה היה השיקול שהכריע בהצבעה אתמול, אף המקורות מב־הירים כי "אם היתה לשון הצעת ההחלטה מתונה יותר היתה ארה"ב מוכנה להצטרף להחלטה ולמעשה כבר היתה קביעה מוקדמת המתירה לשגריר ארה"ב באו"ם לתמוך בהחלטה אם זו היתה משמיטה את הגנוי".

תת שר החוץ לעניני המזרח התי־כון, ריצ'רד מרפי הסביר אתמול לשגריר ישראל משה ארד, כי ההחלטה להמנע מן ההצבעה נולדה לאחר התלבטויות והתחבטויות רבות באשר עמדת הממשל המתנגדת לגרוש ידועה, אולם כדי למנוע את התחושה שקיימת התרחקות בין ארה"ב לישראל החליט הממשל הפעם להמנע. שיחתו של מרפי עם ארד היתה ביוזמתו של מרפי ולאחר שבמהלך היום עשה היועץ המדיני דוד מתנאי מאמצים לשכנע במחלקת המדינה שלא להצטרף להחלטת האו"ם.

טונים נמוכים

הממשל האמריקאי המשיך אתמול להגיב בהססנות, בטונים נמוכים וללא קביעת עמדה נחרצת על הצעדים אותם נוקטת ישראל בשטחים. על הגירוש על מעצר העתונאים הפלשתינאים ועל הצהרתו של יאסר ערפאת.

דובר הבית הלבן מרלין פיצווטר אמר כי הממשל קרא מזה זמן רב לפלשתינאים להכיר בזכות קיומה של ישראל ובהחלטות או"ם 242 ו־338 "אך גם עמדתנו בשאלת הוע־ידה הבינלאומית לא השתנתה על פיה חייב להתקיים מו"מ ישיר בין ישראל לשכנותיה. אנו חשים עם זאת שועידה בינלאומית עשויה להיות מכשיר יעיל שיוליך למו"מ ישיר". פיצווטר הדגיש עם זאת כי הממשל קורא להכרה בישראל מצד אש"ף ללא תלות בקיומה של ועידה בינלאומית.

גם דובר מחלקת המדינה לא יצא מכליו לשמע הצהרתו של ערפאת. "אין בידי הערכה ראשונית על דבריו של ערפאת. הדבר הטוב ביותר אותו אני יכול לומר כרגע הוא לדבוק בעמדתנו כלפי תהליך השלום כפי שהבעתי אותה פעמים רבות בשבועות שחלפו".

דברים אלה כוונו להצהרה שנתן ערפאת בבגדד על פיה הוא מוכן יהיה להכיר בזכות קיומה של ישראל ובכל החלטות או"ם כולל 242 ו־338 אם יסכימו ישראל וארה"ב לכנוסה של ועידה בינלאומית.

מקורות בממשל מסרו כי בכל הנוגע להצהרותיו של ערפאת הן בעבר והן זו האחרונה "נוקט הממשל גישה של חשדנות יותר מכבדה". שמענו הצהרות שונות מפיו של ערפאת ועברנו כבר את גיל ההתרגשות מהן". לדברי המקורות לא הוקדש דיון מיוחד במחלקת המדינה להצהרתו של ערפאת.

מנגד, ממשיך הממשל להתלבט כיצד להגיב על המשך ההפגנות בשטחים ועל מעצר העתונאים והטלת העצר על מחנות הפליטים. הקו הדומיננטי ממשיך להיות זה הקובע "יש לאפשר לישראל לשמור על השקט ולצאת ידי חובת התגובה מבלי להתיחס למקרים ספציפיים". קו זה מונהג על ידי שר החוץ שולץ ומתואם עם הבית הלבן והמועצה לבטחון לאומי. לפיכך גם דובר מחלקת המדינה סרב אתמול להתיחס לפרטי מעצר העתונאים והסתפק באמירה על פיה "אנו תומ־כים בחופש הבטוי והבעת דעה באמצעות העתונות. חופש בטוי זה חשוב לצורך חילופי רעיונות ולשי־מירה על הדיאלוג... אולם אני מהסס מלקבוע עמדה במקרים ספציפיים כאשר אינני יודע מהן ההאשמות (נגד העצורים) ובאילו נסיבות נעצרו".

גם על הדווח על פיו נהרג ילד בן 10 מיריות חיילי צה"ל אמר הדובר צ'ארלס רדמן: "כמו תמיד, מות הוא ענין מצער במיוחד כשמדובר בילד. ענין זה מדגיש את הצורך להשליט איזה שהוא שקט ואפוק במצב".

דובר הבית הלבן הוסיף מצידו כי הממשל מתנגד למעצרים מנהליים, ועמדה זו נכונה גם כלפי מעצר עתונאים — "אולם אין בכוונתנו לפסוק בכל ענין בטחוני קטן הצץ שם".

גרמניה והשוק האירופי

(סוף מעמוד 1)

כלפי ישראל.

השאלות החוזרות ונשנות של העתונאים הערביים סיפקו לקאנצלר הזדמנויות אחדות לגנות את ישראל או לפחות להשמיע ביקורת חריפה. אולם הלמוט קוהל הגיב בחוסר סבלנות מסויים, והשתדל לצנן את התלהבותם של מציגי השאלות.

כך למשל אמר הלמוט קוהל, כי השוק המשותף עשה מה שהוא יכול, ואין להגזים בציפיות מן האירופאים. נציגי מערב גרמניה מכהנים שנה כיושבי ראש של המוסדות הפולי־טיים של השוק המשותף.

בחודש הבא תתכנס בבריסל ועידת פיסגה של ראשי המדינות והממשלות של 12 מדינות השוק, ובין השאר יידון המצב במזרח התי־כון. היום ייצא שר החוץ המערב גרמני לסוריה, ובין השאר ידון שם על המצב בשטחים המוחזקים.

עתונאי מתוניס ביקש מן הקאנצלר לגנות את התנהגותה של ישראל בשטחים.

בתגובה הוציא הלמוט קוהל מכיסו את נוסח המחאה שהגיש השוק המשותף לישראל השבוע, וקרא קטעים אחדים ממנה אך לא הוסיף עליה דבר.

העתונאי דחק בקאנצלר לומר מה דעתו הוא, ועל כך השיב קוהל: "זאת גם דעתי".

העתונאי הוסיף ללחוץ וביקש מקוהל להשמיע תמיכה בזכות ההגדרה העצמית של הפלשתינאים. על כך הגיב הקאנצלר במלים: "דיברתי על כך פעמים רבות. אתה רוצה שאחזור על זה שוב?"

בשבוע הבא צפויה בפרלמנט האירופי בשטרסבורג הצבעה על מספר הסכמים המסדירים את הסחר בין ישראל והשוק לאחר הצטרפות ספרד ופורטוגל לקהיליה האירופית.

סניורה

(סוף מעמוד 1)

שלושה עיתונאים אחרים ממזרח ירושלים, שנעצרו אתמול, נמצאים במעצר באזרון עזיין, ורק היום יוחלט אם לשחררם בערבות, או להביאם לפני שופט, להארכת מעצרם.

שלושת האישים מעזה, שהיו אמורים להגיע לירושלים ולהצטרף למסיבת העיתונאים של סניורה הם: פאיז אבו רחמה, זכריה אל אגא מאגודת הרופאים ברצועה, וחיידר עבד אל שאפי — ראש הסהר האדום ברצועה. השלושה עוכבו ברצועת עזה, על ידי גורמי הביטחון.

לדברי המקורות הבטחוניים, הם עמדו לכנס את מסיבת העיתונאים בעקבות ביצוע גירוש הארבעה ללבנון. הם עמדו להודיע במסיבת העיתונאים על שורת צעדים הקשורה בעניין המרי האזרחי.

לביתו של סניורה הגיעו אתמול, כמה דקות אחרי השעה שמונה בבוקר, שוטרים ממרחב ירושלים, ונטלו אותו עימם לחקירה, במגרש הרוסים. במהלך החקירה נשאל סניורא בין היתר, אודות ראיון שהעניק לפני שנתיים לעיתון בארה"ב, שממנו עשויה היתה להשתמע תמיכה בטרור. כמו כן התבקש סניורא להשלים כמה פרטים בקשר עם הודעתו מלפני מספר ימים, על נושא המרי האזרחי. עם תום החקירה, שוחרר סניורא בערבות עצמית של 2000 ש"ח.

כאשר יצא סניורא מן הפגישה הוא אמר לעיתונאים, כי חקירתו נועדה למנוע ממנו לקיים שתי פגישות שתיכנן לקיים בשעות [illegible] עם הכתב הצבאי של "הארץ", זאב שיף, והפגישה עם תת מזכ"ל האו"ם מריק גולדינג.

שלושת העיתונאים ממזרח ירושלים שנעצרו אתמול הם: מחמד זוחייקה, כתב העיתון אל פג'ר, סאלח זוחייקה, אחד מעורכי א־שעב, עיתון המצדד בקו הרדיקלי בפתח, ועבדול לאטיף ריח, חבר אגודת העיתונאים הערבים, לשעבר עורך באל־שעב. אתמול בלילה אמורה היתה להתקבל החלטה, אם להביאם היום לפני שופט, או לשחררם בערבות. השלושה אינם חשודים בפעילות חבלנית, אלא רק בחברות בארגון עויין ובפעילות הסתה.

בנוסף לשלושה חקרה המשטרה אתמול את איברהים כרעין, שותפה של רמונדה טאויל במשרד העי־תונות הפלשתינאי ועורך השבועון אל־עודה, ואת ראסן איוב, פעיל באיגוד הפועלים הפלשתינאי.

השניים עמדו להשתתף במסיבת העיתונאים שכונסה, כמחאה על הארועים האחרונים בשטחים, במלון נשיונאל פאלס שבמזרח ירושלים. השניים הובאו למטה המשטרה לפני תחילת מסיבת העיתונאים, שם נחקרו ב"חשד לקיום ותכנון אסיפה בלתי חוקית". עם תום החקירה, שוחררו.

ארבעת המגורשים

(סוף מעמוד 1)

הארבעה אל השטח שנמצא בשלי־טת צה"ל וצד"ל.

המעברים שעל גבול אזור הביט־חון היו סגורים אתמול. הסיבה הרש־מית לסגירת המעברים: יום השנה למותו של המג'ור סעד חדד ועצרות זכרון שנערכו באזור הביטחון.

גירוש הארבעה עורר גל מחאות בעולם. הארבעה, לאחר גירושם מישראל, הגיעו לידי שלטונות סוריה בבקעת לבנון, אולם הללו העבירו אותם לצבא לבנון. ואלה הביאום לנקודת המעבר זמראיה, שבסמוך לחצביה, שם השאירו אותם חיילי צה"ל ביום ד'.

מקורות לבנוניים אמרו כי החלטת צבא לבנון להחזיר את המגורשים לרצועת הבטחון, היא בהתאם להחלטת ממשלת לבנון שאין לקבלם.

לפי דברי כתבים, אמרו הארבעה כי אם לא יצליחו להיכנס לרצועת הביטחון במראיה, ייצאו לניו־יורק או לג'נבה.

דובר של החזית העממית, שהמ־גורשים הועברו לידיו בשלב כלשהו בזמן של שהותם בלבנון, אמר שאר־גונו יתקשר בעניין הארבעה לארגון הצלב האדום הבינלאומי. אחד המגורשים, ג'בריל אחמד ראג'וב (34), טען כי לאחר שהם נעצרו ב־28 בדצמבר, עבר עינויים במשך 6 ימי מעצר בכלא קציעות, שם לדבריו כלואים אלפי פלשתינאים.

הרופא הכיר את החדר

רופא ישראלי שבדק את ארבעת המגורשים באזור הביטחון שלשום לפני שגורשו צפונה גילה כי טיפל באחד המגורשים לפני עשר שנים בעת שידו התרסקה בהתפוצצות מטען צד שהחזיק. הרופא [illegible] יגאל שכבה, שימש כאורטופד בבית־החולים אסף הרופא, ושם טיפל בבשיר אחמד כמיל חזיר.

גינויים לישראל

מצרים הבהירה כי גירוש הארבעה ללבנון מסכן תהליך השלום במזרח התיכון ומהווה הפרה של החוק הבינלאומי. "מצרים התנגדה, ותמיד תתנגד, לגירושו של פלשתינאי כלשהו ממולדתו משום שזה נוגד את החלטות האו"ם ומהווה הפרה של אמנת ג'נבה 1949", אמר טאהא פארגאווי, ראש מחלקת פלשתין במשרד החוץ המצרי.

בלבנון הוקיע ראש הממשלה, סאלים אל חוס, את הגירוש והגדיר אותו "הפרה בוטה של זכויות האדם הבסיסיות ביותר".

הצלב האדום הבינלאומי הודיע כי צעדים מסוג זה "אסורים על פי החוק הבינלאומי ההומאניטרי, יהיו המניעים אשר יהיו".

תת־מזכ"ל האו"ם מריק גולדינג הציע אתמול לשר החוץ שמעון פרס שישראל תימנע מגירוש של 5 הפלשתינאים שהוחלט זה מכבר לגרשם. בפגישה שהתקיימה ביוזמתו של גולדינג הוא אמר לפרס כי נשלח ע"י מזכ"ל האו"ם כדי להביע את דאגתו העמוקה מגירושם של 4 הפלשתינאים שלשום.

פרס השיב לו כי הגירושים כעת נמצאים בהליך משפטי שהמערכת הפוליטית איננה רשאית להתערב בו. לדבריו ישראל נוקטת בכל האמצעים כדי להביא להרגעת הרו־חות בשטחים. עם זאת הדגיש כי הפתרון האמיתי נעוץ בתהליך מדיני.

גולדינג החליט להאריך את שהותו בארץ עד למוצ"ש. בכוונתו לכתוב בישראל לפני שובו לניו־יורק את הדו"ח על המצב בשטחים שיוגש לחברי מועצת הביטחון.

זכו בפיס

בהגרלת דבפיס של מפעל הפיס מס. 02/88 שהתקיימה ביום 14.1.88 זכו הכרטיסים הבאים:

ב"וילה + וולוו" זכה המספר 690467

בסך 10,000.00 ש"ח זכו המספרים: 240624; 540220; 347828; 386815; 436540; 461555; 471045; 894651.

בסך 1,000.00 ש"ח זכו המספרים: 021757; 057470; 061137; 062119; 068899; 091750; 123560; 126345; 137625; 138560; 138856; 140928; 154662; 175659; 189404; 195318; 205281; 218159; 220308; 252570; 253070; 257685; 274369; 299949; 316849; 317449; 340655; 345929; 373604; 374586; 378219; 386173; 449179; 449179; 474936; 497448; 500748; 505289; 513692; 535485; 536922; 537411; 559232; 601832; 603450; 606507; 618170; 618919; 641083; 655381; 657535; 660768; 695818; 724878; 731331; 748686; 780605; 804057; 852920; 856864; 869489; 878834; 888864; 890135.

בסך 200.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 0458; 0565; 3039; 4630.

בסך 100.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 246; 485.

בסך 25.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 123; 363; 498; 547.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 1; 3; 8 זכו בסך של 2.50 ש"ח.

הלוח הארצי הארץ חדשות

לרשות הרבוע הכחול
דרוש
מבקר איכות לפירות וירקות
בעל רקע מתאים. רצוי נסיון קודם.
מקום העבודה באזור התעשיה חולון
בדבר פרטים וקביעת ראיון נא לפנות לטל' 03-5593790 למר קארו
קו אופ
רשת הריבוע הכחול

לסופר־מרקט שפע־לצרכן בע"מ
דרושות
★ קופאיות למשמרת בוקר
★ קופאית לאחר הצהרים
★ עובדת למעדניה
טלפון: 052-25224, 052-456719

ניבים
קריירה למקצוענים
לאחד מלקוחותנו בירושלים
דרושים
מנהל נגריה
★ נסיון עשיר בתחום הנגרות התעשייתית
★ הכרה יסודית של מכונות נגרות ומכונות לעיבוד עץ בתעשיה
★ קריאת שרטוטים, דייקנות בעבודה
★ ניהול צוות עובדים
מנהל מחלקת צבע
★ בעל נסיון מוכח בהרכבי צבעים וסוגי צבעים בתעשיה
★ יכולת ניהול צוות עובדים
★ יכולת לפעול עצמאית ובתנאי עומס
נא לפנות בצירוף קורות חיים ופירוט נסיון קודם לת"ד 7223 ירושלים 91071 עבור "ניבים"

לתעשיות לכיש
דרושים
★ מהנדס תעשיה וניהול
★ הנדסאי תעשיה וניהול
★ רתכים
נא לפנות בכתב
לת.ד. 105 שדרות
או בטלפון 6-051-891121

לחברה ידועה בענף השמאות
דרושים באזור ירושלים
1. סוקרים מעריכים
ידע באומנות ותכשיטים – יתרון. רכב – חובה.
2. פקידה
לעבודה חלקית בשעות אחה"צ.
טלפון: 02-660439

נציבות שירות המדינה
ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה
דרושים בירושלים
אקדמאים לעבודה מקצועית
★ דרושים בעלי תואר אקדמאי בסטטיסטיקה או בכלכלה או בכלכלה חקלאית
★ תינתן עדיפות לבעלי ניסיון בעבודה מקצועית
★ העובדים יועסקו בחוזה מיוחד
★ הדרגה תקבע על־פי כללי התקשי"ר ובהתאם לניסיון ודירוג המשרה
המעוניינים מוזמנים לבוא לראיון אישי אצל מר ישראל לייבנר, מנהל המחלקה לסטטיסטיקה חברתית בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הקריה, רוממה ירושלים— ביתן 26, חדר מספר 1
הראיונות יהיו בימים ג' ר"ה 19.1.88 ו־21.1.88 בין השעות 13.00 ל־15.00

ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י — עמל
"עמל" רשת מכללות לטכנאים והנדסאים, בתי ספר תיכוניים טכנולוגיים ומקיפים, בתי ספר לתעשייה ובתי ספר תעשייתיים, נתיבים טכנולוגיים בהתיישבות ומרכזי הכשרה למבוגרים
המשרד: תל־אביב, רח' קהילת קיוב 13, מיקוד 69410, ת.ד. 24106, מיקוד 61240, טלפון 497444
בית ספר עירוני מקיף "עמל" ע"ש מ. שייבר בית שמש
דרושים מורים במקצועות:
1. מורה לפקידות וכתבנות
2. מורה לספרות והבעה
מועמדים מתבקשים לפנות להנהלת ביה"ס בטלפון (דחוף) 02-911371, 02-911635

לחברה מסחרית גדולה העוסקת ביבוא חומרי גלם לתעשיה הכימית
דרושה
מזכירה בכירה לניהול המשרד
מהמועמדת יידרש:
1. השתלבות במערך שיווק ומכירות קיים
2. קיום קשר עם ספקים בחו"ל ולקוחות בארץ
3. ידיעת השפות האנגלית והעברית על בורין וכושר לניהול תכתובת עצמאית בשפות אלה.
4. נסיון קודם בניהול משרד (עדיפות בתחום יבוא או שיווק־יתרון).
5. ידיעת השפה הגרמנית — יתרון.
מועמדות מתאימות תפנינה בצירוף כל הפרטים המבוקשים לת.ד. 4363 חיפה עבור מספר 2282 (מיקוד 31040)

[illegible]
882230 882308

אם את מפעילה מחשב והינך רוצה לעבוד חצי יום התקשרי עימנו
כליל יופי
נצרת עלית
06-571004
(לתשובת המזר בלבד)

לסניפנו בנתניה ובחדרה
דרוש/ה
רופא/ה אורטודונט/ית
בעל/ת ניסיון
המעוניינים מתבקשים/ות לפנות למנהל סניף נתניה הרב קוק 13 טלפון: 053-344655
לסניפנו ברחובות
דרוש/ה
רופא/ת שיניים
בעל/ת ניסיון
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל סניף רחובות רח' בנימין 23 טלפון: 08-457993

המשטרה אתגר
אם הינך מעוניין/ת בתפקיד לא שגרתי!
אם הינך מעוניין/ת בתפקיד עם אתגר!
אם הינך מעוניין/ת במקום עבודה קבוע עם שכר ותנאי שרות טובים
הצטרף אלינו
★ מועמדים מתאימים יוכשרו לתפקידי סיור, חקירות ובילוש
★ לקציני צה"ל ואקדמאים מסלול מואץ לקצונה
★ לחסרי דיור אפשרות להשתתפות בשכר דירה
★ שכר התחלתי כ־1150 ש"ח
לקבלת פרטים נוספים הינך מוזמן לפנות בצירוף תעודות השכלה ופנקס מילואים, לאחת מלשכות הגיוס המפורטות להלן.
★ תל אביב רח' הרכבת 14 טל 3-03-628290
★ ירושלים רח' המלך ג'ורג' 8 טל 02-244433
★ חיפה רח' העצמאות 82 טל 04-661067
★ באר שבע רח' העצמאות 55 טל 057-32521
★ רחובות רח' הרצל 206 טל 08-487488
– סודיות מובטחת –

ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לנוער והחלוץ
מבצעי קיץ
דרושים
מורי/ות דרך
לקראת מבצעי הקיץ תשמ"ח 1988
★ יתקבלו מורי/ות דרך בעלי שליטה מלאה באנגלית או צרפתית.
★ עדיפות ראשונה למורי/ות דרך המוסמכים/ות ע"י משרד התיירות.
★ בעלי נסיון בהדרכת נוער, הדרכה חברתית ו/או הוראה.
★ עד גיל 35
על המעוניינים לפנות בכתב או טלפונית עד 11.3.88 אל האגף למפעלים קצרים ר"ח קרן היסוד 19 א' ירושלים מיקוד: 91920
טלפונים: דוברי אנגלית 4-02-208523
דוברי צרפתית 2-02-208601
אין ההסתדרות הציונית מתחייבת לקבל הצעה כלשהיא.

יותר טוב מנפאואר
לסניף באר־שבע
רמב"ם 31, א'-ה' 08:00-14:00
טל: 057-79523
דרושים
למחלקה הטכנית
★ כלכלן/ית
רקע בחשבונאות, יכולת ארגון וניהול. נדרש נסיון קודם.
★ מנהל/ת יחידה
בתחום האחזקה והמלונאות, להפעלת יחידה עצמאית, כלכלית ותפעולית, שליטה באנגלית, ידיעת שפות נוספות – יתרון. נסיון בארגון וניהול צוות עובדים גדול. יחסי אנוש טובים.
★ חשמלאים מוסמכים
בעלי רשיון. בעלי נסיון. רצוי בתעשיה הכימית.
★ אדריכל נוף/הנדסאי
בעל נסיון בתכנון ועבודות פיתוח
★ עובדי אחזקה
מסגרים מנוסים, נסיון בריתוך. רקע במכונאות בתעשיה.
למחלקה המשרדית
★ מנהל חשבונות סוג 3
בעל נסיון
★ קלדניות/מעבדות תמלילים
מנוסות בלבד
שכר גבוה וכל התנאים הסוציאליים — כחוק
סע למנפאואר בהקדם — זה משתלם
מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
המשרות במודעה זו מוצעות לנשים ולגברים.
מדליון הכסף ניתן כאות הוקרה והכרה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר

דרושים
★ מזכירה בכירה — מספר משרות מעניינות לשולטות בעברית ובאנגלית כולל עיבוד תמלילים ושעות נוספות מעבר ל־17.00—08.00
★ לשעות 15.00—19.00 — מעבדת תמלילים עברית, תכנה א—ב.
★ לשעות 14.00—19.00 — מזכירה מעבדת תמלילים עברית אנגלית מלאה.
★ מעבדות תמלילים — גם לסטודנט/ית לעבודות מזדמנות לפי שעות בשעות גמישות.
★ קופאי קבלה למלון — משמרות כולל לילה.
★ מהנדס אזרחי — לפיקוח על בנית תשתית 5 שנות נסיון.
★ חשמלאי ראשי — עם רשיון למתח גבוה.
★ חרטים, כרסמים, מבקרי טיב, מרכיבים מכניים, מכונאי מכונות מחזיקות.
★ חדרניות למלון 08.00—16.00
עובדי נקיון ומגישות — למטבח מפעלי 7.00—16.00 הסעות + ארוחות, אפשרי מבית־שמש.
★ עובדי־יצור במשמרות [illegible]
מדריכים עיוניים ומעשיים למקצועות:
★ בנית כלים ומורים ★ אלקטרוניקה + תבניות ומבלטים.
★ ת"ב"מ ★ ביקורת טיב ומטלורגיה מעשית.
ירושלים
בן יהודה 7.
טל: 02-242801
טל: 02-222177
דואל
החברה לשרותי כח אדם בע"מ

מערכות גרפיות ממוחשבות
סאיטקס
למערך השרות הבינלאומי
דרושים
מהנדסי אופטו־מכניקה לגיבוי מערכות בחו"ל
במישרה זו תידרשו לתמוך בלקוחות בחו"ל ולתחזק מערכות אופטו־מכניות מתקדמות.
המישרה מיועדת לכם, מהנדסי מכונות/אופטיקה בעלי נסיון של 3 שנים לפחות בפיתוח או בייצור ציוד מכני או אופטומכני מתוחכם. שליטה באנגלית הכרחית. יכולת ביטוי בגרמנית או צרפתית – יתרון.
המועמדים שימצאו מתאימים יעברו קורס הכשרה בארץ ויצאו לתקופת שרות של 3 שנים בחו"ל. עם חזרתם תיפתח לפניהם האפשרות להשתבץ במגוון תפקידים בחברת־האם.
אם אתה מאמין שאתה מתאים למישרה, פנה אלינו בצירוף תולדות חיים, נסיון קודם ומספר טלפון. כל פניה בכתב תיענה. נא להימנע מפניות טלפוניות.
–סודיות מובטחת–
המישרות מיועדות לנשים ולגברים כאחד.
סאיטקס קורפוריישן בע"מ, ת.ד. 330, הרצליה ב' 46103, מח' משאבי־אנוש.

ההסתדרות הציונית העולמית
מפעל מחנות קיץ בחו"ל
רח' קרן היסוד 19/א ירושלים
עדיין דרושים
שליחים/מדריכים למחנות קיץ בחו"ל
מודעה זו מיועדת לך
רק אם הנך בעל הכשרה מקצועית ונסיון בהדרכת ילדים ונוער, באחד מן התחומים המקצועיים הבאים: מוסיקה ושירה בציבור (גיטרה, אקורדיון), ריקודי־עם, הוראת עברית, טבע, אומנות, ספורט (כולל טניס), צילום, ימאות, שחיה, חינוך מיוחד
אם הנך לאחר שירות צבאי/לאומי או משתחרר עד 30.4.88, בעל יכולת להדריך באנגלית, יחיד או נשוי ללא ילדים, הנך מתבקש להתקשר בין התאריכים 15.1.88 עד 20.1.88 (בשעות העבודה) לטלפון 4-02-208543, למפעל מחנות קיץ בחו"ל.
שאלון וחוברת הסברה יישלחו למועמדים מתאימים.
הערות: 1. תאריך היציאה הוא במהלך חודש יוני, אך לא יאוחר מ־24.6.88 והסיום לאחר כ־9 שבועות. השיבה לארץ חובה עד ל־15.10.88.
2. המועמדים יעברו תהליך מיון ומבחנים מקצועיים.
3. תנאי ליציאה השתתפות בסמינרי הכנה.
אין ההסתדרות הציונית מתחייבת לקבל הצעה כלשהי.

לטמפו תעשיות בירה בע"מ
לסניף שיווק חולון
דרושים
מחלקי תוצרת
הכישורים הנדרשים:
השכלה 10 שנות לימוד לפחות
רישיון נהיגה למשאית
מגורים באזור גוש דן
תנאים טובים למועמדים המתאימים
בדבר פרטים נא לפנות מיום א' בשעה 09:00 למחלקת כח־אדם, טמפו רח' המלאכה 9 אזור התעשייה חולון

דרושה
פקידה/כתבנית
הכישורים:
* ידיעת הדפסה
* ידיעה טובה באנגלית
* נסיון במזכירות – יתרון
* יחסי אנוש מעולים

משרה מלאה 08:00 – 17:00,
5 ימי עבודה בשבוע.
נא לפנות בכתב לת.ד. 325, ב"ב.
(העבודה לא בבני־ברק)

מ ת ר ג ם
דרוש מתרגם/ת השולט/ת באיטלקית ועברית למטרת תירגום ספר מאיטלקית לעברית.
בעלי ידע מוחלט בעברית ואיטלקית יתקשרו בטלפון: 03-371792, לקביעת ראיון.

מוסף "תמיר"
דרושים:
מכונאי דיזל
לבעלי נסיון - תנאים טובים
טל' 08-524128 08-533855

מדריכי שיחור
דרוש
איש מכירות
דרישות התפקיד
1) יוצא צבא עד גיל 35
2) השכלה תיכונית לפחות
3) בעל רכב
4) עדיפות לבעלי ניסיון ורקע במכירות לקיבוצים, מושבים ו/או סוכנויות נסיעות חברות תעופה
5) נכונות לעבודה קשה וניידת
תאור התפקיד: ייזום מכירת סדרות של מדריכי טיולים לחו"ל. העבודה כרוכה בנסיעות רבות
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים ופירוט ניסיון אל
[illegible]

לחברה בנמל תעופה בן־גוריון
דרושות
קלדניות לעבודת משמרות
הכישורים הדרושים:
11 שנות לימוד לפחות
ידיעה בסיסית של השפה האנגלית
למועמדות חסרות ניסיון תינתן הכשרה לתפקיד.
ועדת קבלה תתקיים ביום ב' 18.1.88 בין השעות 09:00–12:00 בבניין ממן. נמל תעופה בן־גוריון, מחלקת כח אדם, טל: 03-9715311
נא להצטייד בפנקס מילואים ותעודת זהות.

קופת חולים מכביאל

עוזר לתכנון שרותים רפואיים
התפקיד כולל ביצוע סקרים מחקריים ובדיקות לקראת הקמת שרותים רפואיים
דרישות התפקיד:
* **תואר ראשון במדעי החברה, לפחות**
* **חמש שנות נסיון, רצוי במערכת בריאותית**
* **מקום העבודה תל־אביב**
* **משרה מלאה**

לפרטים נא לפנות לטל: 5101226

המוסד לביטוח לאומי
לסניף המוסד לביטוח לאומי בנתניה
ד ר ו ש י ם
עובדים סוציאליים (אקדמאים)
לתפקיד פקידי שיקום
בדבר פרטים: נא לטלפן
לסניף נתניה טל 053-338061
לנעמה מרבך או לרוזי צפרי

לפרוייקט ייחודי
דרוש
בונה כלים
(TOOL MAKER)
* בעל ניסיון תעשייתי בבניית מבלטים, תבניות ומתקנים: מנוסה בהדרכת עובדים.
* מקום העבודה – ירושלים.

נא לפנות אל "סנונית" הנדסה בע"מ,
טלפון 02-699812

לחברה בינלאומית
עבור
הסניף בירושלים
דרוש
רכז משאבי אנוש
הכישורים הדרושים:
* יחסי אנוש מפותחים
* יזמה וחוש עיסקי
* רקע בכח אדם ורקע בשוק – רצויים
* בעל כושר השתלבות בעבודת צוות
* גיל 24–30

המועמד המתאים יפנה בכתב (רצוי מודפס) בצירוף קורות חיים לת.ד. 23032 ת"א 61230 עבור "רכז".
תשובה מובטחת לכל פניה.

לחברת תמרוקים גדולה
בטירת הכרמל (ליד ההיפר שוק)
דרושים:
1) מחסנאי
כישורים נדרשים: * בוגר קורס מחסנאות – מפטי"ם
* רשיון נהיגה.
* שלוש שנות ניסיון בקבלה והוצאת סחורה.
* לאחר שירות צבאי [illegible]
2) עוזר – לנהג ומחסנאי
* בריאות תקינה.
* לאחר שירות צבאי.
* עדיפות לבעלי רשיון נהיגה.

אפשרויות קידום

3) איש אחזקה
* בוגר בית־ספר טכני.
* לאחר שרות צבאי.
* ניסיון מוכח.

נא לפנות טלפונית בין השעות 08:00–13:00
04-573291 ליהודית

בואו לעבוד בהייאט
דרושים לנו
חדרניות/חדרנים
מפקחי/ות קומה
מלצריות/מלצרים
טבחיות/טבחים
קופאי לילה

המעוניינים יפנו למחלקת כח אדם, טל' 02-821333

הייאט רג'נסי ירושלים
HYATT REGENCY JERUSALEM
32 Lehi Street, Jerusalem 97665 רח' לח"י 32, ירושלים

שופר־סל
אנו מציעים לך להצטרף לחברה דינמית המתפתחת ללא הרף.
חברתנו מציעה לך מעוגנות תעסוקתית,
קידום מקצועי ואישי, תנאי שכר תחרותיים בענף,
הדרכה ותנאים סוציאליים משופרים.

חברת שופר-סל פותחת סניף חדש
"חורב" במרכז אחוזה חיפה.

דרושים לנו לעבודה מיידית:
★ **סגן מנהל סניף**
בעל ניסיון מוכח בנושאי כלי-בית וביגוד
★ **עובדי/ות מחלקת ביגוד וכלי-בית**
ניסיון קודם - יתרון.
★ **קופאים/ות**
★ **סדרני סחורה**
★ **מנהל מחלקת בשר**
★ **עובדי מחלקת בשר**
★ **עובדות מעדניה**
★ **מנהל מחלקת ירקות**
★ **עובדי מחלקת ירקות**
★ **עובדי/ות מאפית וקפיטריה**
★ **עובדים כלליים**

- אין הכרח בניסיון קודם - הכשרה תינתן במקום.
- העבודה במשמרות בוקר ואחה"צ לסירוגין (לא מפוצל).

ראיונות יתקיימו ביום ראשון 17.1.88 בין השעות: 9.00-14.00 בהיפרכל צומת הצ'ק פוסט, חיפה.

מילא
מרכז ייעוץ למשאבי אנוש
עבור אחד מלקוחותינו
מפעל תעשייתי
אנו מחפשים
מנהל אולם יצור
בכפיפות למנהל התפעול

כישורים נדרשים:
* נסיון מוכח כמנהל עבודה בייצור תעשייתי.
* כושר מנהיגות וסמכות אישית.
* השכלה בתחום תהליכי ייצור - יתרון.
* תושב הגליל המערבי - הכרחי.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בלבד ל"מילא" הירקון 45, חיפה. בציון שם המשרה.
סודיות מובטחת!
מודעה זו מיועדת לגברים ונשים כאחד.

גיוס עובדים • מבדקים • ייעוץ והכוון תעסוקתי • ייעוץ ופיתוח ארגוני

לתיעוש אחזקה ותיפעול מערכות בע"מ
דרוש באופן מיידי
ראש צוות אחזקה אלקטרומכנית
במוסד ציבורי באזור המרכז (תל־השומר)
הכישורים:
★ חשמלאי בכיר – ראשי.
★ רשיון למתח גבוה.
★ נסיון באחזקת מערכות קירור מיזוג אוויר והסקה.
★ מגורים באזור.
★ נסיון ניהולי ויחסי אנוש טובים.

תנאים טובים למועמד המתאים
נא להתקשר טלפונית לנורית 04-673747 לקביעת ראיון
– סודיות מובטחת –

לרהיטי ברג ברעננה
דרושה
מרכזנית
חצי משרה
שעות העבודה 07:00–12:00
5 ימים בשבוע
עדיפות לתושבות רעננה
להתקשר למחלקת כ"א טל 052-449696

עגיל באוזן אינו חובה
בוגר בצלאל שרואה בענף הפרסום את עתידו מוזמן להצטרף לצוות הקריאטיבי של פרסום מי־טל. לקביעת ראיון טל. 03-281188

לחברה להוצאה לאור בשרון
דרושים
מנהל/ת מכירות מעולה
* קשר עם גורמים מפעליים / מוסדות בשרון – יתרון
* ניסיון מוכח במכירות
* תנאים מצוינים למתאימים.

עיתונאי
* בעל כושר הבעה מעולה בכתב ובע"פ
* ניסיון בעריכה – יתרון
* אפשרות למשרה חלקית

טל' 052-913106, 052-913093

האוניברסיטה העברית בירושלים
דרוש כלכלן
תאור התפקיד: בדיקת עלויות ועריכת מחירונים לשירותים השונים הניתנים באוניברסיטה. בדיקת כדאיות כלכליות. חישובי התייקרויות, חישובי הצמדות ושיערוכים. טיפול בהעברות תקציביות, שינויים תקציביים ובתקציבים מיוחדים.
דרישות התפקיד: ידיעת שפות: עברית, אנגלית. השכלה: בוגר בכלכלה ו/או סטטיסטיקה [illegible] מוסמך בכלכלה או במינהל עסקים. רצוי ידע בעבודות מחשב ובהפעלת מחשב אישי.
דרגה: בהתאם לכישורי המועמד.
נא לפנות בכתב לאוניברסיטה העברית בירושלים. אגף כוח אדם. הר הצופים. מיקוד 91905

תן ידך לשמירת בטחון הפנים ולאיכות הסביבה
שרות בתי הסוהר
מנהל ארגון

דרושים/דרושות
1. סוהרים/ות למגזר הבטחון
בעלי השכלה של 10 שנות לימוד
2. חובשים
שלב 7 ומעלה, בוגרי קורס חובשים קרביים בצה"ל
3. פסיכולוגים
לענף טיפול בנפגעי סמים ואלכוהול
4. עובדים סוציאליים
בעלי תואר אקדמי בע"וס, נסיון בעבודה טיפולית
5. לבורנט/ית רפואי/ת
עובד/ת מעבדה מוסמך, 3 שנות ותק לפחות, נסיון בעבודה קלינית בכל התחומים
6. רוקח ארצי
דוקטור או מגיסטר בוגר ביה"ס לרוקחות או פקולטה לפורמקולוגיה. נסיון של 5 שנים לפחות בארגון וניהול בית מרקחת קהילתי/צהל"י
אם הנך עונה על התנאים הבאים:
גיל עד 35:
לאחר שרות חובה בצה"ל.
פרופיל 65 ומעלה:
אזרחות ישראלית.
עבר ללא דופי
הנך מתבקש לפנות אל:
לשכת גיוס, רח' מקלף 3 ת"א. טל 03-251128, 266922, עם ת.ז. פנקס מלואים ותעודות המעידות על השכלה
קבלת קבל מ־08.00 עד 15.00

מדריך הארץ

יום שישי
תורנות רופאים
ליטנה רופאים במקרים דחופים בין 6 בערב עד 7 למחרת בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
נוה ים 781111
הרצליה 052-81333
רחובות 08-451333
[illegible]
ביקור רופא 20.00-6.00
ביקור חולים 15.00-8.00
טלפונים 03-433100
[illegible]

תורנות בתי חולים
תל אביב
איכילוב - (כירורגית)
[illegible]

תורנות בתי־מרקחת
תל־אביב
בת פרישמן 66 237326
כיכר צהלון שד' רוטשילד 96 814939
ירושלים
התחנה המרכזית יפו 214 520190
[illegible]

יום שבת
תורנות רופאים
הזמנת רופאים במקרים דחופים מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
נוה ים 781111
הרצליה 052-81333
נתניה 925355
רחובות 08-451333
בת ים 585555
חולון 803133
לוד־רמלה 08-221022

תורנות בתי־חולים
תל אביב
רוקח - (ילדים)
איכילוב - (פנימית, כירורגית)
ירושלים
ביקור חולים - (פנימית, א.א.ג.)
שערי צדק - (פנימית, כירורגית, נשים, ילדים, עיניים)

תורנות בתי־מרקחת
תל־אביב
[illegible]

מרכזי מידע — אגר
02-304504 03-452777 04-549121

הסנה
מוגש בשירות ציבור ע"י
חברה ישראלית לביטוח בע"מ

זמן הדלקת הנרות	ש"ש	מוצ"ש
ירושלים	4.20	5.36
תל אביב	4.37	5.32
חיפה	4.26	5.33

לחברת מעליות
מנהלן
לסניף ירושלים
ידע בהנהח"ש, רקע טכני.
לפנות בכתב יד
לת"ד 288 ירושלים

לחברה דינמית וצעירה
ד ר ו ש / ה
מנהל/ת חשבונות
סוג 2
נסיון בהתאמת לקוחות – חובה
טל: 03-370640 לאלדה מיום א'

לחברת שקם בע"מ
לחנות שקם אבן־גבירול
דרושים
קופאים/יות
במשרה חלקית
הכישורים הדרושים:
1. ידיעה טובה בעברית וחשבון.
2. השכלה 10 שנות לימוד לפחות.
3. גיל 23-45 שנה.
4. הדרכה במקום.
● המעוניינים/ות יפנו בטלפון 03-262161-2
לגב' לאה לקביעת ראיון.

משרד העבודה והרווחה
שרות מבחן למבוגרים
תל־אביב
דרושים/ות
עובדים/ות סוציאליים/ות
קציני מבחן למבוגרים
לעבודה טיפולית מעניינת עם הדרכה מקצועית צמודה בתחומי הטיפול הפרטני, קבוצתי ומשפחתי.
מקום העבודה: אזור תל־אביב והמרכז
● לפנות בין השעות 08:30–13:00
לטלפון 03-820436

רהיטי פיקס
לאיזור ירושלים, חיפה והצפון
ד ר ו ש ה
אשת מכירות בענף הריהוט
* בעלת הופעה נאה * בעלת רכב פרטי
* נסיון במסחר ויחסי ציבור
לחצי משרה
למתאימה משכורת קבועה
לקביעת ראיון נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 69 אזור התעשיה צפוני לוד, או טלפונית
08-244438/59

משרד החינוך והתרבות
דרושים/ות
עובדים/ות קידום נוער ברשויות המקומיות
התפקיד: כולל הדרכה וטיפול במסגרת קבוצתית ואישית בנערים בני 14-18 שאינם עובדים ואינם לומדים (העבודה בשעות לא שגרתיות).
דרישות התפקיד: רצוי תואר ראשון במדעי ההתנהגות. ניסיון בעבודה עם נוער.
המועמדים שיבחרו יועסקו ע"י הרשויות המקומיות
מחוז דרום: אופקים נתיבות באר־שבע.
מחוז תל־אביב: חולון, בת־ים הרצליה, בני־ברק ברמת־השרון.
מועמדים הרואים עצמם מתאימים, יפנו בכתב בצרוף אישורים והמלצות לכתובות הבאות:
במחוז תל־אביב: מר אדוארדו סלבין – משרד החינוך והתרבות אגף הנוער. רח' שוקן 18, תל־אביב.
במחוז דרום: מר שלמה תנטורה – משרד החינוך והתרבות – אגף הנוער. רח' החלוץ 110, באר־שבע.
מועד אחרון להגשת מועמדות:
א' שבט תשמ"ח (20.1.88)

דחוף
דרושים/ות
לעבודה בכל חלקי הארץ
רוכשי מודעות למדריך מיוחד
בענייני נישואין
תנאים מצויינים למתאימים
עדיפות לבעלי רכב
טלפונים: במשרד – 03-613718
בשבת 8.00-13.00 – 24749, 053-341132

לסניפנו באשקלון
דרושים
1. **בוגרי בי"ס מקצועי**
11 שנות לימוד בעלי רקע במכונאות.
2. **מפעיל גליוטינה**
בעל ניסיון.
3. **רתכים**
בכל הרמות.
4. **עובדי יצור**
ל־5 ימי עבודה בשבוע ללא משמרות.
5. בוגרי 12 שנות לימוד מסיימי בי"ס אורט ישראל או רוגזין בעלי רקע טכני מקצועי לעבודה קבועה.
6. בחורים לפני גיוס לעבודה זמנית.
7. **מפ"ט**
יוצאי ת"א או חיל חימוש.

אשקלון
הרצל 14,
בית גור
טל' 051-25097
051-29896

דואל

דרושים
מורים/ות
להנהלת הלשון למבוגרים באולפנים במחוז ירושלים
מורים ללשון העברית מתבקשים לפנות מיד לאגף לחינוך מבוגרים לשכת מחוז ירושלים טלפונים 238608-7

תן ידך לשמירת בטחון הפנים ולאיכות הסביבה
לשרות בתי הסוהר
דרוש/ה
עורך/ת דין
הכישורים הנדרשים
בעל נסיון משפטי של שנתיים לפחות כולל שנת התמחות.
רצוי נסיון בתחום המשפט האזרחי
המעוניינים יפנו ללשכת היועץ המשפטי בנציבות שב"ס – רח' ההסתדרות 5 י-ם
טל' 240771, 02-248020

מכנא עי אלאצל

מכאן ومن الاصل

חדשות כלכלה

"הצריכה הפרטית גדלה ב־7% ב־87', האבטלה פחתה וקופת האוצר — התמלאה בדולרים"

— אומר סגן שר האוצר עדי אמוראי ● "בשנה שעברה הדפיסה הממשלה כחצי מיליארד ש"ח — חצי מהמתוכנן"

(ע). סגן שר האוצר ח"כ עדי אמוראי אמר אתמול, כי הצריכה הפרטית עלתה בשנה שעברה ב־7 אחוזים, האבטלה קטנה וקופת האוצר היתה מלאה בדולרים.

אמוראי אמר, כי ב־1987 הדפיסה הממשלה כחצי מיליארד ש"ח — חצי מן הסכום המתוכנן. טרם ידוע, אם ב־1988 ייאלצו להדפיס כסף נוסף וכמה, או שיגייסו כסף בחו"ל. הוא הוסיף, כי בשנות התקציב הבאות, אי אפשר יהיה להדפיס כספים, לפי חוק בנק ישראל. יחד עם זה ציין, כי אסור לקיים גרעון ובודאי לא בממדים גדולים.

בהופעתו ב"פורום הביטוח" במלון שרתון בתל אביב, אמר סגן שר האוצר, כי שוק ההון לפני 3 שנים, אינו דומה לשוק ההון היום. בעקבות ההצלחה הכלכלית, יחסית, שהיתה בו, שנת 1987 נסתיימה בתוצאות כלכליות טובות, מאז 1972.

סגן שר האוצר ציין, כי כל עוד תהיה האינפלציה בישראל גדולה מהארצות שאיתן היא סוחרת, "יהיו בעיות".

עוד אמר, כי הצמיחה היא תכלית מרכזית לפעילות הכלכלית. לדעתו, צריך רפורמה במס ובשוק ההון, כדי שיהיה הצבר הון בסקטור העסקי. הממשלה, אמר, גייסה ל־6 השנים הבאות 4.2 — 4.5 מיליארד ש"ח, ואילו בנקים וקונצרנים — 5.5 מיליארד ש"ח.

עדי אמוראי

חשש שהפסדי "אבנר" כפולים ממה שהוצג במאזן לאמצע 87'

מאת אריה לביא

חברים במועצת המנהלים של תאגיד הביטוח אבנר חוששים שההפסדים של התאגיד למחצית הראשונה של 1987 גבוהים מההפסד שהוצג במאזן החצי שנתי בשיעור 19 מיליון שקל. כך מסתבר מדיון שנערך במועצת המנהלים של התאגיד העוסק בביטוח חובה לרכב.

במועצת המנהלים של החברה, המצאת בבעלות חברות הביטוח, הובע חשש שההפסד בפועל של אבנר עשוי להיות כפליים מכפי שהוצג במאזן ואולי אף יותר. הפסד המצטבר של התאגיד מגיע ל־164 מיליון שקל.

מנכ"ל התאגיד עוזי אבל אישר שהיו דירקטורים שהביעו חשש שההפסד הרשום אינו משקף את מלוא ההפסד אך לדבריו אלה חששות טבעיים. להערכתו אין לחשוש זה כל בסיס והתוצאות לשנת 1987 כולה, שטרם פורסמו, לא יהיו שונות מהותית מהתוצאות למחצית הראשונה של 1987.

תעריף הביטוח רכב חובה כבר כולל סכום מסויים על חשבון הפסדי העבר אך חברות הביטוח דורשות להגדיל את התעריפים על מנת שניתן יהיה לכסות מהר יותר את הפסדי העבר. הדירקטורים חוששים שאם הממשלה לא תאשר יקור משמעותי בתעריפי ביטוח הרכב, כדי להקטין את הפסדי העבר, אין סיכוי להביא להפחתה משמעותית בהפסדים שהצטברו עד כה בתאגיד.

בקרוב יתחילו דיונים בין האוצר לבין ראשי אבנר, בתביעות חברות הביטוח ליקור התעריפים.

מפעל "אריג'י פיק" הסתבך בחובות במיליונים לבנקים ולשוק האפור

100 העובדים חוששים לגורלם ● מנכ"ל המפעל: איני מתכוון לחסל את העסק

יו"ר דירקטוריון חברת החשמל, בנימין גיבלי (בתמונה: מימין), אירח אתמול את שגריר צרפת בישראל, אלן פורה (במרכז), ואת הנספח הכלכלי הצרפתי, מר הנסינגר, בתחנת הכוח "מאור דוד" בחדרה. בעת הביקור נדונו אפשרויות לשיתוף פעולה בתחום האנרגיה. משמאל בתמונה: מנהל התחנה, מר זיידמן) (צילם: יעקב כהן)

מאת יהודה שרוני

המפעל לייצור שמיכות האריג'י בר "אריג'י פיק", שבבני ברק, הסתבך בחובות של מיליוני דולרים לבנקים ולשוק האפור, ובעליו נקטו צעדי חירום לבצוע את מגידתו.

הנושה העיקרי של המפעל הוא בנק המזרחי. אך קיימים חובות גם לגופים הפועלים בשוק האפור. סוחרי השוק האפור חוששים להעביר למפעל אשראי נוסף, מחשש שיהפוך חוב אבוד. חלק מספקי המפעל חוששים להעביר סחורה נוספת, מחשש שהם לא יקבלו את התמורה. ההסתבכות הכספית נובעת מכך שבעלים לקחו אשראי בהיקף של מיליוני דולרים. אך היקף המכירות לא גדל בהתאם, מה שהוליך עליה תלולה בהוצאות המימון. במגמה לצמצם את ההוצאות, מבקשים הבעלים למכור את המלאי, אף במחיר מוזל. כאחרונה נעשה ניסיון למכור את חלק הארי של מלאי השמיכות.

המפעל מעסיק למעלה מ־100 עובדים החוששים לגורלם. משה פיק, בעל המפעל ומנהלו מסר כי אין בכוונתו לחסל את העסק, הוא הודיע על כך לעובדים. לדבריו, הוא עושה מאמצים גדולים להמשיך ולהתקיים.

עוד חברות בקשיי מימון

באחרונה חלה עליה במספר החברות המחפשות אשראי בשוק האפור, בגלל קשיי המימון.

מפעל שימורי הבשר איזוט, עומד על סף סגירה בגלל חוב גדול לבנק לאומי.

חברת אמקא נתקלה בקשיי מימון עקב ירידה בהיקף המכירות, וגידול במספרם של השיקים החוזרים. החברה, הנשלטת על ידי איש העסקים גיל מורחי, עשתה באחרונה מאמצי הבראה, ומינתה את יעקב הדר (לשעבר מנכ"ל רסקו), כמנכ"ל החברה. עיסקה בתמורה כספית של 3 מיליון שקל, לאספקת 27 אלף יחידות טוסטר–אובן, לשני ועדי עובדים גדולים, תסייע מאוד לחברה. גיל מורחי אישר כי החברה נתקלה בקשיים. אך בימים אלה עלתה על דרך המלך, ואין קושי בהשגת אשראי נוסף.

משרד הבריאות שוקל לשתף היולדות בהוצאות אשפוזן

— עקב סירוב הביטוח הלאומי לעדכן מחיר סל הלידה ב־33%

מאת עדנה ארידור
סופרת "הארץ"

במשרד הבריאות שוקלים לגבות מהיולדות, השלמת הוצאות יום אשפוז ליולדת.

החלטה זו נשקלת, לאור סירובו של המוסד לביטוח לאומי, לעדכן את מחיר סל הלידה ב־33%.

משרד הבריאות דורש מהמוסד למלא אחר המלצות ועדה בינמשרדית שקבעה כי יש לעדכן את מחיר סל הלידה ב־11%. בנוסף לכך דורש המשרד, כי המוסד לביטוח לאומי ישלם 100% ממחיר יום אשפוז ליולדת ולא 80%, כפי שהוא נוהג לעשות זאת על פי הסכמים הסטוריים.

מנכ"ל משרד הבריאות, פרופ' יורם לס, שלח אתמול מברק למנכ"ל המוסד לביטוח לאומי מרדכי ציפורי, בו הוא קובע, כי לא יעלה על הדעת, שהביטוח הלאומי גבה השנה עודף של 300 מליון שקלים, ומצד שני הוא מימן את היולדות, מכורח ביטוח אמהות, ב־80% מעלות הלידה. מצב כזה הוא בלתי נסבל, לאור הגידול במספר לידות פגים ומספר הלידות בהם דרושה התערבות כירורגית. גידול זה של הוצאות לידה מהווה מעמסה על בתי החולים, הנמצאים על סף התמוטטות, קובע מנכ"ל משרד הבריאות.

סופרת "הארץ" מציינת, כי שר העבודה והרווחה דחה את המלצות הועדה הבינמשרדית שקבעה, כי יש להעלות את מחיר סל הלידה ב־11%, ומינה מטעמו ועדה שקבעה, כי יש להעלות את מחיר הסל, ב־3% בלבד. לאור התנגדות משרד הבריאות תחברי ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, מינה השר ועדה אחרת, שהיתה אמורה לסיים את עבודתה בסוף החודש שעבר, אולם עד כה היא לא כונסה.

בהתחשב בעובדה, כי מספר הלידות מגיע ל־100 אלף בשנה, אמור עדכון הסל להכניס לבתי החולים 33 מיליון שקלים — כ־50% מהסכום למערכת האשפוז הממשלתית.

בנק רשאי לייצב שערים בבורסה — רק באישורו של המפקח על הבנקים

מאת דן מגיד

המפקח על הבנקים בבנק ישראל פירסם אתמול הוראות לבנקים, בדבר ייצוב שערי ניירות ערך. בהתאם להוראות המפקח, לא יכולים בנקים לפעול כמייצב ניירות ערך, ללא קבלת אישור מראש לפעולתם זו, מהמפקח על הבנקים.

בכפוף לאישור המפקח, בנק יהיה רשאי לפעול כמייצב של אגרות חוב. באשר למניות, לא יוכלו הבנקים לפעול כמייצב שערים על חשבון עצמם (נוסטרו), אולם יהיו רשאים לפעול כמייצב של מניות על חשבון גוף אחר, אשר אינו שייך לאותה קבוצה בנקאית.

הוראות אלו של המפקח על הבנקים, באות במקביל להנחיות הבורסה לניירות הערך בתל־אביב בנושא. הנחיות אלה מתוות את כללי הפעולה של גופים המייצבים ניירות ערך בבורסה, ודרכי הפיקוח עליהם.

23% מהמערכות הסולריות שבדק משרד התעשיה — לא עמדו בדרישות התקן

מאת יהונתן שרמן

בדיקת התקינה של מערכות סולריות על ידי הממונה על התקינה במשרד התעשיה, העלתה ממצאים מפתיעים: 16 מ־70 היצרנים, שמערכות סולריות מתוצרתם נבדקו, לא עמדו בדרישות התקינה של המשרד — כלומר 23 אחוזים מהיצרנים לא עמדו בדרישות התקן.

השיעור הגבוה ביותר של יצרני מערכות שאינן תקניות היה בירושלים, שבה שליש מ־15 היצרנים שנבדקו, ייצרו את המערכות בניגוד לדרישות התקן.

אברהם ביר, הממונה על התקינה במשרד התעשיה, מסר כי שיווק מערכות סולריות שאינן תקניות הינו בניגוד לחוק ולכן הוצאו צווים נגד היצרנים שנתגלו ליקויים במערכותיהם, האוסרים עליהם על שיווק המערכות.

במשרד התעשיה ציינו, כי תיקי חקירה נפתחו נגד היצרנים הבלתי תקניים ובקרוב יוגשו כתבי אישום נגדם.

ראש מועצת ג'וליס לנגיד בנק ישראל:

הסעיף שהובטח — להשוות מעמד המועצות הדרוזיות — נעדר גם השנה מהתקציב

מאת נורית כהנא

נגיד בנק ישראל, פרופ' מיכאל ברונו, היה אתמול אורחו של המנהיג הרוחני של העדה הדרוזית, שייך אמין טריף, בג'וליס.

בישיבה במועצת ג'וליס, טען ראש המועצה, סלח טריף, בשם הרשויות המקומיות הדרוזיות, כי גם השנה נעדר מתקציב המדינה סעיף המשווה את מעמדן עם מעמד הישובים היהודיים.

הסעיף הוא בסך 50 מיליון ש"ח, לדבריו. כאשר העלו ראשי המועצות הדרוזיות תביעות להשוואת מעמדן בשנה שעברה — נאמר להם שהתקציב "סגור". כאמור, נתבדו תקוותיהם שסעיף כזה ייכלל בתקציב הנוכחי.

ראשי המועצות הדרוזיות ייצאו למאבק בלתי מתפשר בנושא, אמר סלח טריף.

פרופ' ברונו אמר כי אינו יכול להתייחס להבטחות פוליטיות שניתנו. הוא הביע הערכה למנהיגות החדשה שצמחה בעדה ושתרע לקדם את ענייניה.

המלונאים: לדחות דרוג ה"כוכבים" החדש — הוא מעוות

מאת זהר בלומנקרנץ

התאחדות המלונות החליטה אתמול לדרוש ממשרד התיירות, לדחות את מועד תחולת הדירוג החדש בבתי המלון, שנקבע ל־1 במארס, כדי שניתן יהיה לבחון מחדש את הקריטריונים שגיבשה ועדת נוידרפר ושעל פיהם נקבע. בכך מערערת ההתאחדות על תוצאות מבצע הדירוג מחדש (57 בתי מלון הורדו בדרגה) במקביל לזכות שהוקנתה לכל מלון לערער על תוצאות הדירוג מחדש לגביו.

הדעה הכללית אתמול בישיבת הנהלה ההתאחדות היתה, כי הקריטריונים יצרו עיוות וגרמו לכך שמלונות באותה רמה, זכו בדירוג כוכבי שונה.

בהתאחדות הובע חשש, כי אם הדירוג החדש יכנס לתוקפו במועד, תיפגע תנועת התיירות השנה לישראל, שכן סוכני התיירות כבר פרסמו את חבילות הסיור ארצה לשנה הקרובה, בהתאם לדירוג הקיים של בתי המלון. יש מדינות, דוגמת גרמניה המערבית, ששינוי הדירוג עתה יכול להביא לגל של תביעות פיצויים ואף לפתיחתם של הליכים משפטיים פליליים כנגד סוכני התיירות המקומיים בגין פרסום שקרי. בישיבת ההנהלה אתמול נסקר גם המצב הכלכלי במגזר המלונאות, במיוחד לאור השחיקה בשער הדולר.

נדון גם נושא הקריטריונים לקבלת סיוע לשיווק בחו"ל.

הונגריה מרשה ל"ארקיע" ו"סאן דור" לטוס בתחומה לסקנדינוויה

מאת זהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ"
לענייני תעופה

שלטונות התעופה של הונגריה אישרו לחברות תעופת השכר של ישראל "ארקיע" ו"סאן דור", לטוס בתחומה האווירי, בדרכן לסקנדינוויה.

נודע, כי במינהל התעופה האזרחית במשרד התחבורה, ממתינים היום לתשובותיהן של שלטונות התעופה של צ'כוסלובקיה ופולין בהקשר זה. חברות תעופת השכר פנו באמצעות שלטונות התעופה של ישראל, בבקשה משותפת לשלוש מדינות מזרח אירופה, לעבור בתחומן האווירי, כדי שתוכלנה לחסוך כ־35 דקות בטיסותיהן להלסינקי שבפינלנד. זאת — בהמשך לאישור דומה שנתנו באחרונה שלוש מדינות מזרח אירופה, לחברת התעופה "אל על", לטוס בתחומן האווירי, בדרכן של מטוסיה לסקנדינוויה.

אישור שלטונות התעופה של הונגריה בלבד לא יספיק, כדי לטוס בנתיב החדש, הקצר יותר מישראל, וחייבת להתקבל תשובה אחת נוספת בלבד, מכל אחת משתי המדינות — פולין או צ'כוסלובקיה — כדי שהפעלת נתיב הטיסה החדש תהיה כדאית.

ערך את העמוד: משה ריינפלד

תם השיבוץ בחטיבה החדשה בתעשיה האווירית

מאת זהר בלומנקרנץ

נראה שהסתיים שיבוץ בעלי התפקידים למפעלים השונים במסגרת החטיבה החדשה — שתאוחד מחטיבות ההנדסה והייצור — בתעשיה האווירית. מנכ"ל התעשיה האווירית משה קרת יודיע רשמית על המינויים למפעלים החדשים בפגישה עם ועד העובדים בראשית השבוע.

נראה כי בראש המפעל להשבחת מטוסי קרב יעמוד עובדיה הררי, שעמד בראש פרוייקט "הלביא". בראש המפעל לכלי טיס לא מאויישים יעמוד דוד הררי, ששימש כראש משרד פרוייקטים מטוסים לא מאויישים בחטיבת ההנדסה. בראש המפעל למטוסים אזרחיים יעמוד דב סער, סגנו של ראש חטיבת ההנדסה הנוכחי, משה בלומקין. בראש המפעל לשרותי הנדסה יעמוד צרלי אטאלי ובראש מפעלי שרותי יצור יעמוד בן ציון נתנזון. בהנהלת התעשיה האווירית סרבו אמש להתייחס לרשימת השיבוצים החדשה.

קצב מבקש לגייס יותר תלמידי תיכון מבעבר לקטיף הדרים

מאת צבי זרחיה

שר העבודה והרווחה משה קצב פנה לשר החינוך יצחק נבון שיסכים לגיוס תלמידי בתי הספר התיכוניים לקטיף ההדרים בהיקף גדול מבעבר.

עונת ההדרים הנמצאת בעיצומה ניזוקה כשל אי התייצבות פועלי השטחים לקטיף וישנו לחץ כבד מצד החקלאים ההודרים לגורל יבול ליהם.

שרות חקירות כללי ש.ח.כ.
מקבוצת "השמירה"
31 שנות נסיון והצלחה
בארץ ובעולם לשרותך!
מידע כלכלי ומסחרי
חקירת הונאות
חקירת מעילות
שרות פוליגרף
ש.ח.כ. S.I.A.
פרסום קורן
תל־אביב, רח' אנגל 8
טל. 621975, 623084 (03)

מכון ון ליר בירושלים
הרסיטל לפסנתר של אלן מרקס
שנקבע למוצ"ש ה־16.1.1988 בשעה 8.00 בערב
מבוטל
בשל מחלת הפסנתרן.
אתכם הסליחה

טיולים זה השטח שלנו

קניה
עולם הולך ונעלם...
ספארי בלודגים 9 ו־16 יום
11.2 - בהדרכת דייר בני שלמון
"מצרים למתקדמים"
סמינר בדגש: קהיר והדלתא של הנילוס
8.2 - 9 ימים
בהדרכת צוות מדריכים מעולה
סיני
טיולים מלווים בגמלים 7 ימים
מתאים גם לדוברי אנגלית
12.2, 2.3 (פורים)
23.3 (חופשת פסח)
3.4 (חוה"מ פסח)
פסח - טיולים מיוחדים
גיבל סירבל - 7 ימים
מזרח סיני - 7 ימים
טיולי אביב
תורכיה 25.3, 4.4
יוון - 25.3
ספרד - 4.4
מצרים
טיולים של 8 ו־9 ימים
13.1, 17.2, 2.3 (פורים),
23.3 (חופשת פסח),
2.4 (חוה"מ פסח), 27.4
נפאל
פסגות ההימלאיה (33 יום)
פריחה אביבית בגג העולם
24.3 בהדרכת שוקה רווק
בשיתוף ELZVALZA אלזוואלזא
בטיולינו ניצול זמן מירבי, תכנית מלאה, אמינות מינהלית והדרכה מעולה, כל אלה מבטיחים תמורה מלאה למטיילים
טלפן וקבל חוזר טיולים לביתך 381044, 03-375063
מח' טיולי חו"ל השפלה 3 ת"א
החברה להגנת הטבע

להשכרה בשכ"ח קומת משרדים
ברחוב יהודה הלוי 34 תל אביב.
פרטים בטלפון 03-627111
עו"ד י. ברטוב

רשות ניירות ערך
הודעה למבקשי היתר לפרסום תשקיף
רשות ניירות ערך מודיעה בזה, כי בקשות היתר לפרסום תשקיף, שבכוונת המנפיק לפרסמו עד־29.2.88, יש להגיש לא יאוחר מתאריך 29.1.88.
רשות ניירות ערך

קיוליק אנד סופה (ישראל) בע"מ
KULICKE & SOFFA (ISRAEL) LTD
שם חדש לקולסו
חברת קולסו מודיעה על שינוי שם החברה לקיוליק אנד סופה (ישראל) בע"מ.
חברת קולסו הינה חברת בת של קיוליק אנד סופה בארה"ב. בישיבת מועצות המנהלים של שתי החברות, הוחלט על שינוי השם קולסו, על מנת שיהיה זהה לשם חברת האם בארה"ב. קיוליק אנד סופה (ישראל) עוסקת בייצור ציוד ומיכשור מכונות מתוחכמות עבור תעשיית המיקרואלקטרוניקה ברחבי העולם.
מרכז תעשיות מדע ת.ד. 875 חיפה 31008 טל: 510271-04 טלקס 6656-4 פקסימיליה: 535785-04
אנשים . טכנולוגיה . קידמה

למיכל ועמוס קורן
בן, דניאל
אח לגור
נכד
לדינה וגד. לגאן
לעודנה ויהודה קרעננברג

לארכיטקטים, ליצרני עבודות אלומיניום ולרכזי בנייה
עידן חדש בענף האלומיניום
קומפלט + הדרכה + מידע = הכל תחת גג אחד
1 קומפלט — קיימים במרכז - פרופילים, אביזרים, אטמים, מבלטים; קטלוגים ותצוגת דגמים בבתי המסחר המורשים למכירת פרופילי קליל.
2 הדרכה — קליל הקימה 4 מרכזים לייעוץ טכני והדרכה - תצוגה במקום, אפשרות לייצור דגם. חופשי - ללא תשלום הביקור בתיאום מראש
איזור המרכז — אופל 805320, 03-808734 | איזור ירושלים — אלמיר 02 854468 | איזור הדרום — רופל 33124/5, 057-73124 | איזור הצפון — קליל 710957, 04-700424
3 מידע — קטלוגים הכוללים שרטוטי הרכבה, פרופילים, אביזרים, אטמים ומבלטים ניתן לקבל במפעלנו, במרכזי ההדרכה, ובבתי המסחר המורשים למכירת פרופילי קליל.

החלונות עמדו בבדיקות התאמה של מכון התקנים הישראלי לדרישות ת"י 1068 "חלונות אלומיניום"
כל פרופילי קליל מיוצרים בהשגחת מכון התקנים הישראלי.
סימן הזיהוי הבלעדי של פרופילי קליל ≡ 3 פסים
קליל פרופילי אלומיניום
קליל תעשיות בע"מ ■ ת.ד. 210 קרית מוצקין 26114 ■ טל: 700424, 710957 (04) ■ טלקס 471537 KLIL IL ■ פקס. 711180 (04)

ריצ'ארד קליידרמן

בליווי 16 מוסיקאים
Richard Clayderman
אמן אורח ניקולאס דה אנג'ליס גיטרה
על תקליטים וקלטות CBS
האמנים מתארחים בדן ת"א
פסנתר באדיבות ימאהה
3 הופעות אחרונות בהחלט!
ירושלים "בנייני האומה" מחר מוצ"ש 16.1 ב־9.00
תל־אביב "היכל התרבות" יום א' 17.1 ב־5.30 וב־8.45
טלית הפקות - חבר איגוד המפיקים והאמרגנים בישראל

הלוח הארצי

הארץ חדשות

הארץ

קבלת מודעות:
רח' הנגב 4, ת"א
טל: 03-371261
המחיר למלה
ביום שישי וערבי חג
10 ש"ח כולל מע"מ

חדשות העיר כלהעיר צומת השרון כאן הלוח הבטוח

הלוח הארצי כלהעיר ירושלים

דירות למכירה

דירות בכלל

קבלנים מציעים

רמט
פרוייקט "הפסגה" בפסגת זאב
קוטג'ים
דו-משפחתיים
מפוארים
ודירות מדורגות
בנות 4 ו-5
בדבר פרטים
וסיור באתר נא
לתאם טלפונית:
רמט ירושלים
רח' שמואל הנגיד 6
02-248618
02-233820

קוטג'ים

דירות למכירה

וילות ובתים

פנטהאוזים

4 חדרים ויותר

3-3.5 חד'

2-2.5 חדרים

1-1.5 חדרים

מקום בצמרת

"השכונה בירושלים"
הדירה לדוגמא פתוחה
כל יום בין השעות 9.00 – 14.00
הציבור מוזמן לראות ולהתרשם!!
לאיכלוס מיידי
• קוטג' אחרון
• דירת פאר
• שלב ב' דירות יוקרה
4-5 חדרים
נמשכת מכירת שלב ג' ...
דירות 4-5 חדרים
נפתחה ההרשמה למכירת
8 קוטג'ים
• • •
מכירות: "מקום בצמרת"
667464

דירות מרוהטות

דירות בדמ"פ

ביקוש דירות

דירות בשכ"ח

מכוניות

אודי

אוטוביאנקי

אופל

אוסטין

אלפא

אמריקאיות

ב.מ.וו.

דייהטסו

דלתא

וולבו

טלבוט

טנדרים

לנציה

משאיות

מסחריות

מיני-מינור

סובארו

סוסיתא

סיאט

סיטרואן

פולקסוואגן

פורד

פיאט

פיז'ו

רנו

אופנועים

ביקוש רכב

הצעות עבודה

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א-1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מעמדו האישי אלא אם אופי או מהות של התפקיד מונעים קבלתו של בן המין האחר לעבודה הנדונה
העבריינים צפויים לעונש על-פי החוק

מתקבלות הזמנות
ללוח
כל העיר
02-247118
לבעלי כרטיס

مكاتب الاحتلال

הבורסה הארצית / הארץ חדשות

המשך ירושלים

יעד

יעד תעסוקתי-ניהול-מיחשוב

ללקוחותינו בירושלים
דרושים/ות:

- אדריכל בנוסף לחברת מיזה גדולה
- מהנדס מכונות בנוסף עם ידע באלקטרוניקה
- מהנדס תעשיה וניהול צעיר לתפקיד רב אתגרים
- רוקח בנוסף לניהול ייצור בחברה גדולה
- בוגרות ובוגרים משרד מנוהות בעלות כושר הדפסה בעברית ובאנגלית
- סוכן מכירות נבחר לעבודה מעניינת ובכניסה העסוקה חלקית אפשרית
- שרטט בנין בעל נסיון
- הנדסאי/טכנאי כימיה או עוזר רוקח
- הנדסאי תעשיה וניהול עם נסיון כסופר להתפקיד אחראי
- תוכניתנים מעולים בכמחשבי ואגו גדולים בעלי רקע אקדמי
- לתפקידים מעניינים הכתיבות שהייה מבוססת בחו"ל
- מתכנתי פקיד טכני בעל נסיון באחזקה הביבס וידע באנגלית
- מנהל מחסנים ראשי למפעל גדול
- מנהל סניף ירושלים סוכנות ביטוח ארצית בעל ידע רב בתחומי הביטוח
- מנהל אחזקה לבנינים בעל השכלה טכנית וידע באנגלית
- מהנדס! טכנאי! אקדמאי! התקשר ליעד לקבלת מידע תעסוקתי והצעות עבודה הולמות
- מחפש קריירה שניה? מעונין בשינוי ובקידום?

הכוונה מקצועית ע"י פסיכולוג תעסוקתי ביעד!

לקבלת פרטים ורישום פנו לשיבא

בין השעות 16.00—08.00, 02-520022

(מזכירה אלקטרונית אחרי שעות העבודה)

רח' המיסדים 22, ת"ד 23672,

ירושלים 91235, טל' 02-520022

פרסום שיטה

הלוואות

● אצל "דני" סוכנות לביטוח תקבל הלוואות בתנאים נוחים לתקופה ארוכה וביטוח חיים שיכסה תשלום ההלוואה. לעצמאים ולבעלי מפעלים הלוואות ביוחדות. 244791 ם-9.30—13.30 (5934)

חנויות

● חנות במבשרת-ציון מתאימה למכירת מוצרים קטנים + ועד קודם. טל' 8151587, 8263967 (5543)

● חנות עסקית בהרצליה למכירה כיידית. 248422, 248216 (5664)

● במקום מרכזי להשכרה חנות 1000 מ"ר הגדה + 200 מ"ר גלריה. 8000 דולר "הבורסה לנדל"ן" 245117 (5693)

[illegible]

מבני־תעשייה

● בגבעת־שאול, בשכ"ח 980 מ"ר [illegible]

[illegible]

● באיזור התעשיה תלפיות למכירה שטחים בבנין מסחרי מתאים למשרדים/ תעשיה זעירה וחנויות 02-344399

מגרשים

[illegible]

מחסנים

● תלפיות בשכ"ל מחסן וחנות, גישה נוחה 826410, 821260

משרדים

● בבית משרדים במרכז 100 — 240 מ"ר "אבי בנק" 228922 (5572)

[illegible]

אולמות

● להשכרה בגבעת שאול, אולם משולם 135 מ"ר + גלריה 130 מ"ר [illegible]

מציעים למכירה

[illegible]

או.אר.אס.

● רח' אבן ישראל 5, טל' 242152/9

[illegible]

הילה

● בע"מ שרותי כח אדם בן־יהודה 19, טל' 242312

[illegible]

ביקוש עבודה

● בעל כתב המסגר, לניהול מחסן [illegible] (6313)

עסקים

● לעסק מבוסס ובעלות למוץ שוק [illegible]

[illegible]

תיגבור

● רח' שמאי 12 כניסה א. קומה ד. 240438, דרושים:

[illegible]

אביב

● המכולת 5, ק"א 249619 02-228258 דרושים:

- פקידה כללית (5590)
- אחות/מוכרת רפואית (5591)
- עובדים בוגרי בית־ספר מקצועי (5594)
- מנהל מלון (5597)
- מורים מוסכים (5746)

[illegible]

רפואת־עיניים

● מיישת עם נסיון + אנגלית, לטיפול 725144, 521628 (5968)

מנפאואר

● למנפאואר ירושלים, רח' המכולת 5, דרושים:

[illegible]

מוכרים/ות

● מוכרת + נסיון רצינית לחנות תכשיטים ומתנות ברובע (5556) 282859

● לחנות תכשיטים יוקרתית נסיון ואנגלית הכרחי 528817 (6177)

עוזרות ומטפלות

● דרושה אישה לטפלות ילדים סבה"ם ומשק בית, 3 פעמים בשבוע [illegible]

[illegible]

למעון יום ויצו בגבעת זאב דרושות מטפלות ועוזרת למבשלת טלפון 02-361799

חבר

● למחלקה משרדית: ● מזכירת תלמידים חרדים מכוסה למשרה מלאה, 5 ימים (6325)

[illegible]

כאן דרום — הבורסה הארצית — אזור הדרום

דירות למכירה

● למכירה במושבות בני אשדוד 220 מ"ר 96,000 $ ללא תיווך 155137143

וילות ובתים

● למכירה וילה בקנה 160920143 08-33172

● וילה בגן־יבנה 08-574746 161513143

4 חדרים ויותר

[illegible]

3 — 3.5 חדרים

[illegible]

מכוניות

אופל

● קומדוס S 1300 מודל 85 78,000 ק"מ 160253143 051-39961

אלפא רומיאו

● אלפא סוד 1500 1979 051-36659 161353143

ב.מ.וו.

● ב.מ.וו. 79 1600 + תוספות 161808143 08-437946

דייהטסו

● דייהטסו 1300 1982 אלפי ראשונה + מזגן + פסט לשנה 154105143

סובארו

[illegible]

סוסיתא

● חם מסחרי 77 ספס לשנה 08-581885 155522143

פולקסוואגן

[illegible]

פורד

[illegible]

פיאט

[illegible]

פיז'ו

● 505 82 קצ"ש 75,080 מצב מצוין 08-525314, 08-524316 155845143

רנו

[illegible]

הצעות עבודה

עזרות ומטפלות

[illegible]

ביקוש עבודה

[illegible]

עסקים

[illegible]

הלוואות

[illegible]

שידוכים

[illegible]

מכירות ושירותים

[illegible]

לרשת הרבוע הכחול, אגף התחזוקה
דרושים:

חשמלאים מוסמכים

עם רשיון נהיגה, רצוי בעלי נסיון במערכות פיקוד

בדבר פרטים וקביעת ראיון נא לפנות לטלפונים: 03-5560736, 03-5560722, 03-5560890 לרחל

קו אופ

רשת הרבוע הכחול

ג'נרל מיקרוויב ישראל
GENERAL MICROWAVE ISRAEL

★ **מהנדס מכונות**

לתכנון של חוד רכיבי מיקרוגלים ורכיבים אלקטרונים

הכישורים:

יוזמה, יכולת עבודה עצמית

נסיון של 3 שנים לפחות בשטחים הנ"ל

רצוי ניסיון בתכנון מעבר חום ברכיבים אלקטרונים.

★ **מהנדס אלקטרוניקה**

לתכנון מעגלים אנלוגיים מהירים

הכישורים:

יוזמה ויכולת עבודה עצמאית

נסיון קודם של 3 שנים לפחות

נא לפנות בצרוף קורות חיים לת"ד 8444 ירושלים 91083

חדשנות בתדירות גבוהה

פרסום שיטה

לחברה העוסקת ביבוא ושיווק אביזרי אופנה

דרושים/ות

סוכנים/ות

לכל רחבי הארץ

נא לפנות בכתב לת.ד. 8083, תל־אביב

כלי־נגינה

● בהזדמנות אורגן "אלגנט" כחדש [illegible] 762811 (5585)

מחשבים

● "ציון 2800" הזבנה המושכת להנהלת חשבונות [illegible] (5896)

● למכירה מחשב פרסונלי 128 [illegible] 636188 (5504)

פסנתרים

● למכירה שולץ תצורת מיטביה 722948 1975

● פסנתר "בלוטנר" גרמני, צליל מעולה ומצב מעולה 633532

ציוד בניין

● למכירה מגוף סימה אגמיר128, 1985 + בורטר + פיגום חוף 414406, 425869 (6045)

רהיטים

● סלון, ב"צ, מיטות רשמית, 3 כסא 2 820142 בתל (5708)

[illegible]

רהיטים

● אני קונים במזומן רהיטים משומשים רק במצב טוב 528528 (6355)

ריפוי

● ד"ר ביצי צעירות ספירית הולבר [illegible] 224141 (5709)

שירותים

[illegible]

שיפוצים

● שיפוצים, תיקונים ותוספות ביניית ע"י צוות מומחים 664890 (5522)

אבידות ומציאות

[illegible]

בעלי־חיים

[illegible]

טלוויזיות

● טלויזיה צבעונית חדשה "20 + שלט כחדשה 821090

מוכרים

[illegible]

שידוכים

[illegible]

חימום והסקה

[illegible]

ברכה relax

למצבי לחץ והורדת לחץ דם בשיטת ביו־פידבק תרגילים לחיזוק מערכות לב ריאות ועצבים בהדרכת יהודית פויאר סדנאות בירושלים ת"א חיפה 02-813237

אלסינט

לחטיבת ההנדסה בחיפה דרושים

פיסיקאים

אנו מפתחים מוצרים חדשים בתחומי הרפואה האיבחונית: תהודה מגנטית גרעינית, טומוגרפיה ממוחשבת, רפואה גרעינית ואולטרה־סאונד.

הפיסיקאי הוא גורם מרכזי בכל אחד מתחומי הפיתוח וקובע את ביצוע המוצרים ואיכותם הטכנולוגית.

אם אתה מסוגל להתמודד עם אתגרים מקצועיים ברמה גבוהה, אנו מציעים לך לשקול אפשרות שינוי שיגרת עבודתך הנוכחית.

כישורים נדרשים:
- תואר שני או שלישי בפיסיקה נסיונית.
- נסיון מעשי של 5 שנים לפחות במחקר נסיוני או בפיתוח מוצרים.
- נסיון בפיסיקה גרעינית, פיסיקה אטומית, תהודה מגנטית גרעינית או אולטרה־סאונד – יתרון.

סודיות מוחלטת מובטחת.

אנא פנה בצרוף קורות חיים, ת.ז. ושם המשרה למדור גיוס ת.ד. 550 חיפה 31004

מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד.

אלקטרוניקה בשרות הרפואה

פרסום שפי

משרד הבינוי והשיכון — עירית עכו

"דיור 55+" עכו

רח' אח"י אילת 2 (עכו צפון)

לבית "דיור 55+" עכו המאוכלס בזוגות ובודדים – מבוגרים תושבי העיר עכו

דרוש/ה

אם/אב־בית

המועמד שייבחר יתגורר יחד עם משפחתו במקום ויהיה אחראי לניהולו התקין של הבית לרווחת הגרים בו ויסייע להם בניהול אורח חיים עצמאי

על אם/אב הבית ליזום ולדאוג להפעלת תוכנית חברתית ולוודא הענקת שירותים לדיירי הבית מנותני השרותים בקהילה

יתקבלו מועמדים בעלי השכלה תיכונית +, יועדפו מועמדים עם רקע ונסיון בעבודה דומה בארגון ובניהול

על המעוניינים לפנות לפרוות ת.ד. 2344 ירושלים 91022 ולצרף קורות חיים בכתב יד ברור ומסמכים המעידים על השכלה ונסיון קודם

- סודיות מובטחת -

לתעשיה הצבאית באזור חיפה

דרושים/ות:

- **מהנדס/ הנדסאי אלקטרוניקה**
  - לתחזוקת מתקני C.N.C ביצור.
  - דרוש ידע באנגלית וניסיון של שנתיים לפחות.
- **הנדסאי חשמל**
  - בעל ידע בפיקודים ובמערכות תעשייתיות.
  - בעל ניסיון של 7 שנים לפחות.
- **אנשי אחזקה — לטיפול בציוד מתוחכם**
  - מכונאים בוגרי בתי ספר תלת שנתיים.
  - המכירים מערכות הידרואליות ופנאומטיות.
  - ידיעת אנגלית יתרון.
- **חרטים/ כרסמים — לייצור מכשירים מדויקים**
  - בוגרי בתי ספר מקצועיים או קורסים בחריטה וכרסום.
  - בעלי 5 שנות ניסיון
- **צבעים — לצביעה בריסוס**
  - למוצרים תעופתיים.
  - לבעלי ניסיון – יתרון

המתאימים/ות יפנו בכתב בצירוף קורות חיים ותעודות המעידות על השכלה (כולל מספר טלפון לצורך התקשרות), לת.ד. 437 חיפה מיקוד: 31003

— סודיות מובטחת —

התעשיה הצבאית

אינטל

אינטל אלקטרוניקה הינה החברה המובילה בישראל בתחום ייצור רכיבי VLSI למחשבים ולמערכות ספרתיות.

מחסנאי טכני
- נסיון בעבודה במחסן ממוחשב
- ידיעת השפה האנגלית
- נכונות לעבודה במשמרות

סטודנטיות/ים
לעבודה במשמרות קבועות: בקר / ערב / לילה
העבודה במשרה חלקית
- כושר אדמיניסטרטיבי מעולה
- ידיעת הדפסה אנגלית / עברית
- ידיעת השפה האנגלית

מזכירה
לשעות אחה"צ 15.00 — 19.00
- שליטה מלאה בעברית ובאנגלית כולל הדפסה במעבד תמלילים
- נסיון בעבודות מזכירות

המעוניינים יפנו טלפונית לסלי ברנבלום: 02-887321/887436

אינטל אלקטרוניקה בע"מ ת"ד 3173 ירושלים 91031

ייצור מעגלים משולבים בישראל

– סודיות מובטחת –

מודעה זו מיועדת לנשים ולגברים כאחד

פרסום שיטה

קרן קימת לישראל

JNF

דרוש/ה

עוזר/ת ראשי/ת למינהל 1/88

תיאור התפקיד: טיפול בתנאי שירות של שליחים לחו"ל, שיגורם, עריכת משכורותיהם וכיו"ב; קשר עם לשכות הקק"ל בחו"ל, ביצוע מטלות נוספות לפי דרישה.

דרישות המשרה: השכלה אקדמאית מתאימה, ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין רצויה ידיעת שפות לועזיות נוספות וכושר הבעה בכתב ובע"פ בשפת הנ"ל; נסיון בעבודה ארגונית.

מקום מגורים ירושלים

מועמדים/ות מתאימים/ות הממלאים/ות אחר דרישות התפקיד הנ"ל מתבקשים/ות לפנות בכתב עד 25 בינואר 1988 בצירוף תולדות חיים מפורט הכולל השכלה ונסיון, לקרן קימת לישראל, ת"ד 283 ירושלים, ולציין על גבי המעטפה את מס' המכרז.

העיר צומת השרון תל אביב גוש דן והשרון

קונים זהב מהציבור ויהלומים גדולים

ZAMLER
טל: 03-235924

לא מכרת לא שילמת

רק לוח העיר

קבלת מודעות

20.00-8.00

03-371261

דירות למכירה

תל־אביב

4 חדרים ויותר

2—2.5 חדרים

3—3.5 חדרים

1—1.5 חדרים

דירות גג

בתי כפר ומשקים

פנטהאוז

דירות נופש

וילות ובתים

טוביה לשם
דירות
03-481387

בשיכון – למכירה – בית, 4 חדרים, מגרש $ 240,000

בשיכון – למכירה – וילה, 1,300 דונם, בבריכה, שקט. $ 450,000

בשיכון – להשכרה – וילה, תיים, מרוהט, טלפון, מיידי.

בנחלה – למכירה – וילה, 5 דונם, 8 חדרים, מיידי.

בנחלה – למכירה – וילה, דו־קומתית, מגורים, נפרדת. $ 450,000

בנחלה – למכירה – וילה, 6 חדרים, מושקעת, פנוי בנוי. $ 480,000

טוביה לשם
03-481387

בשיכון דן – למכירה – וילה, 5 חדרים, מגרש 400 מ"ר, מושקע, פנוי במיוחד. $ 500,000

בשיכון דן – למכירה – קוטג', 4 חדרים, מרוהט, טלפון, שירותים כפולים. $ 270,000

בתל אביב – בנוה אביבים – למכירה – 2 חדרים (דירת קוטג') ק"א, טלפון, מיידי. $ 70,000

באזורי חן – להשכרה, 1/2 4 קד. מעלית, גג, מרתף, 2 חניות, טלפון.

ברמת גן – תל־בנימין – למכירה – מגרש 1400 מיועד ל־4 קוטגים. $ 800,000

ברעננה – קוטג', משקע, מגרש 371, 4 חדרי שינה, פנוי בנוי. $ 230,000

בירושלים – ברמות – למכורה, 1/2 3 מרפסות, גג, ק"ב, מיידי.

ראשל"צ

חולון ובת־ים

גוש דן

נתניה

איזור השרון

קבלנים מציעים

קידמה

אלפי דירות למכירה בגוש דן
ללא דמי תיווך!!!

מחפש דירה?

התקשר לנו בטלפון את פרטי הדירה שאתה מחפש ואנו נשלח לביתך דרך מחשב עדכני ומפורט של הדירות המתאימות לדרישותיך.
מחיר מבצע 30 ש"ח בלבד (בכרטיס אשראי בטלפון)
ללא דמי תיווך!!!

מוכר דירה?

התקשר לנו בטלפון את פרטי דירתך ואנו נפיץ אותם בין קונים פוטנציאליים כל זאת בחינם ולא התחייבות מצידך.

עובר דירה?

התקשר למשרדינו וקבל לביתך חינם את "משנה מקום" – הירחון לעוברים דירה.

הצטרף ל"קידמה" בשוק הדירות
03-5449973

ויצמן 52 כפר־סבא 85
052-33343

4 חדרים, ק"ב, בלי משקעות מרווחות $83,000

4 חדרים, חדשה, מעלית בהזדמנות $80,000

דירות להשכרה 4, 5 חדרים, טלפון מיידי.

5 – גג 150 מ"ר באזור יוקרתי נוף משגע.

למכירה חנות בדמי מפתח במקום מעולה.

דירות בשנ"ח

"לא מכרת לא שלמת"

קבלת מודעות

לוח העיר

לבעלי כרטיסי אשראי בטל:

290697

293648

هكذا من الاصل

هكذا عن الأصل

הלוח הארצי | הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

חדרים מרוהטים

שותף/שותפה

אוטוביאנקי

AVIS

למכירה
דגמי 1987

ביקוש דירות

דירות בדמ"פ

מכוניות

אאודי

דירות מרוהטות

אוסטין

אופל

בית ניר פרסום

לא מכרת
לא שילמת!
קבלת מודעות
ללוח הארצי
באמצעות
כרטיסי אשראי
או באבן גבירול
66 ת"א
(ליד קולנוע גת)
טל 03-219149
03-218713
נשמח
להישמע

אמריקאיות

וולוו

פולקסווגן

טלבוט

לנצ'יה

מוריס

מיני מיינור

ג'יפים

דייהטסו

דלתה

ב.מ.וו.

איסוזו

אלפא רומאו

חדש
בדיזנגוף
סנטר!!
קבלת מודעות ללוח הארצי
בתנאים
מיוחדים
אטרקציה
הפקות
טל
7517388
שער מס' 2
בקומה הלאומי

משכנתא,
יותר פשוט ממה שאתם חושבים

דירה לא מוצאים כל כך מהר, אבל כשמוצאים, צריך את הכסף מהר, מאד מהר. אנחנו יודעים, ואנחנו איתכם. אם אתם זכאים למשכנתא של משרד השיכון, אנו נטפל עבורכם בנושא תעודת הזכאות ונעניק לכם את המשכנתא בזמן הקצר ביותר האפשרי. את הכסף תוכלו לקבל במשך כל ימי החודש. תוכלו לקבל גם הלוואה

משלימה של הבנק, למקרה שהכסף לא מספיק (ומתי בעצם הכסף כן מספיק?...) גם אם אינכם זכאים למשכנתא של משרד השיכון, אבל רוצים לקנות דירה, לבנות, להרחיב או לשפץ – נשמח לעזור לכם, גם לכם מגיעה משכנתא.
פנו עוד היום אל מומחה המשכנתאות שלנו. הוא יודע, והוא איתכם.

מומחי המשכנתאות עומדים לרשותכם:
תל-אביב, מונטיפיורי 31. 03-202444
ירושלים, המלך ג'ורג' 14. 02-222355
חיפה, רח' הרצליה 24. 04-521673
באר-שבע, העצמאות 54. 057-37903
אילת, מרכז מסחרי. 059-71010
פתח-תקוה, רוטשילד 76. 03-9223422
נתניה, רח' סמילנסקי 7. 053-611577

אשדוד, מרכז מסחרי א'. 08-525111
רחובות, שעריים. הרצל 59. 08-450368
ראשון לציון, הרצל 65. 03-9682246
הרצליה, רח' בן גוריון 2. 052-544111
בת ים, שד' העצמאות 67. 03-585066

אנחנו יודעים, ואנחנו איתכם.

בנק לאומי למשכנתאות

לידיעת המפרסמים ב"לוח העיר"

מודעה באחריות / לא מכרת - לא שילמת

כללי פרסום

● "חודש פרסום" משמעו פרסום אותה מודעה 8 פעמים בתשלום בארבעה שבועות.

● המבצע חל על פרסום מודעות מילים (לא שטח) בלוח העיר בלבד ולגבי נכס או שירות. (להלן: נכס) המוצעים באזור ת"א גוש דן והשרון בלבד.

● אם בתום חודש פרסום ועד להגשת הבקשה להחזר כספי כאמור להלן לא נמכר הנכס בדרך

כלשהיא זכאי המפרסם להחזר התשלום עבור המודעה או לפרסום חודש נוסף במקום ההחזר.

● מודעה בה הוצעו יותר מפריט אחד ונמכר אחד מהם, לא יהא המפרסם זכאי להחזר

● בקשות להחזר כספי או לפרסום חודש נוסף יתקבלו במשרדי הלות ישירות (לא באמצעות משרדי פרסום) רח' הנגב 4 ת"א טל 03-371261 בימים א'-ד' בין השעות 8.00-15.00 ולא יאוחר משבועיים מתום חודש פרסום

מצרצים

סובארו

מגדרים

פורד

סיטרואן

סוזוקי

סוסיתא

פיאט

סיאט

רנו

סימקה־קרייזלר

פולקסוואגן

מודעה באחריות
לא מכרת
לא שילמת
רק בלוח העיר
379-379

זקוק דחוף למודעה?
מודעפון
לשרותך 24 שעות ביממה
03-38 38 38
לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

לא מכרת
לא שילמת
קבלת מודעות
לוח העיר
03 625015
5365759
עד חצות

הלוח הארצי

הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

מסחריות

משאיות

טרקטורים

קרוואנים

אופנועים

בתי־ספר לנהיגה

שרותי רכב

הצעות עבודה

אם יש לך
גישה לילדים
כושר שכנוע
יוזמה והתמדה
תוכלי להרוויח
הרבה כסף
בזמנך הפנוי
(יעל) 03-471569

בית הורים ויצ"ו
שד' דוד המלך 40 ת"א
דרושים/ות
אחים/ות
מוסמכים/ות
מטפלות
בח עזר
וחדרניות
לעבודה עם קשישים
לפנות 03-219131

קבלת מודעות
ללוח העיר
08:00-21:00
פרסום פון
אשראי מיוחד!!!
735588/9

ש.ת.ל
שרותי כח־אדם
052-455542

● חשמלאי מוסמך לאחזקה אלקטרומכנית בתל־אביב ובשרון
● מחלקי סחורה בעלי רשיון נהיגה מעל 15 טון תושבי השרון
● פקידת הנהלת חשבונות מנוסה 15.00-7.00 לכפר סבא
● מסגר אחזקה/ייצור עם/בלי נסיון לאזור השרון

SOS
כח אדם
אנשים
טובים
לעבודה
טובה
תל־אביב פיוסקר 7
טל 03 297190 .296384

דרושות נשים בעלות
חוג מכירות נרחב
המוכנות לערוך
באזור בתיהם
תמורה הולמת
למתאימות
03-9234677
בערב

גזירה ותפירה

דפוס

הנהלת חשבונות

חרטים/מסגרים

חשמל / אלקטרוניקה

מכונאים / הנדסאים

עובדי מוסך

יהלומים

דוגמניות צילום

אחיות

מוכרים/ות

מזכירות

ספרים/יות

דרוש/ה
ספר/ית
תנאים
טובים
רצוי + קליינטורה
03-281890

עובדי מתכת

שרטטים וגרפיקאים

רפואת שיניים

מחסנאים

מורות וגננות

נגרים

עוזרות ומטפלות

נהגים

פועלים/ות

פקידים/ות

סוכנים/ות

שמירה ואבטחה

ביקוש עבודה

מקדמי מכירות

אנשי מכירות
עם כשרון כתיבה
למתאימים משכורת
+ הוצאות
03-625173 טל'
03-624144

שליחים/ות

עסקים

ברשותי מבנה קרקע
ברעננה 250 מ"ר לכל
שיכון עם אפשרות
לשותפות.
בדבר הצעות
להתקשר לטל'
052-82445

בתי מלאכה

מחסנים

אולמות

חנויות

תקליטים

מבני תעשיה

משרדים

מגרשים

הלוואות

בתי אבות

מציעים למכירה

מכירות ושירותים

הלבשה והנעלה

מלונות ונופש

מקרר

ריפוי והרזיה

ציוד והאזנה

נינון

בריאות

ספרים

מערכת סטריאו

ניקוי ופוליש

רהיטים

נופש וקייט

שיפוצים

אותיות דביקות

מוצרי חשמל

צילום

לטס

שיכוך הקלה של
כאבים ומתחים

רהיטי-הכים

כלי נגינה

מחשב

חיות בית

אמנות

אסטרולוגיה

מכונות כביסה

תנורי אפיה

מכונות תפירה

מכונות כתיבה

טלוויזיות

רוצים לקנות

מזגני אויר

סירות

וידאו

ציפוי אמבטיות

חימום והסקה

שיעור

הכרזות

חוגים

מדיחי כלים

שידוכים

בקזוז

בתיזוג

חצי חינם

רעות
גיל לגיל

חברה לשרותי בריאות ורווחה
לקשישי בע"מ רמת השרון

דרושים

מטפלות בית
מוסמכות
אחים/ות מוסמך/ות
אחים/ות מעשי/ות
פיזיותרפיסטים/ות
מרפאים/ות
בעיסוק
מרפאים/ות
בדיבור
מבשל/ת
עובדי/ות נקיון

לקביעת ראיון נא להתקשר,
החל מיום ראשון 17.1.88

לעתון הארץ

דרושים

לעבודה
בשעות הבוקר המוקדמות

מחלקי עתונים

באזור ת"א וגבעתיים

נא להתקשר ☎ 5121336

להנדסת דפוס בע"מ
בעפולה עלית

דרוש:

חרט

בעל נסיון

לעבודה מעניינת
נא לפנות לאבי לופו
טל' 06-594977 06-591054

ד.י.ב. ביחוד לאביזרי חשמל
למפעלנו בבית שמש

דרושים

★ אחראי תפ"י: מהנדס/הנדסאי/טכנאי
יצור מטעה למתאים עניין רב
★ מחסנאי בכיר: לניהול מחסן
משלוחים
★ מזכירת מנכ"ל: למשרה מלאה 8-17
שליטה אנגלית - עברית
★ עובדי/ות יצור: לעבודת הרכבה
שעות עבודה גמישות

נא לפנות לת.ד. 285 בית שמש
99000 לרונית

מבוקש

מעצב גרפי
עצמאי

(בוגר בצלאל)

מראיינים
לסקר מקצועי
בקרב קבלנים
וארכיטקטים
באשדוד, שכר
גבוה, (אפשרי
משכורת)

לקביעת ראיון
03-235698

דחפון

שרות מודעות טלפוני של דחפון
לבעלי כרטיס אשראי

03-611001

صكذا من الاصل

הלוח הארצי הארץ חדשות

הלוח הארצי | **הלוח הבטוח** | **חיפה והצפון**

דירות למכירה

בניה קולקטיבית

[illegible]

וילות ובתים

[illegible]

5 חדרים ויותר

[illegible]

4–4.5 חדרים

[illegible]

3–3.5 חדרים

[illegible]

2–2.5 חדרים

[illegible]

דירות בשכ"ח

[illegible]

קריות

וילות ובתים

[illegible]

4–4.5 חדרים

[illegible]

3–3.5 חדרים

[illegible]

2–2.5 חדרים

[illegible]

דירות בשכ"ח

[illegible]

נליל

וילות ובתים

[illegible]

דירות למכירה

[illegible]

נצרת

וילות ובתים

[illegible]

דירות למכירה

[illegible]

עסקים

[illegible]

חנויות ועסקים

[illegible]

מגרשים

[illegible]

משרדים

[illegible]

מבני תעשיה

[illegible]

שיפוצים

[illegible]

הצעות עבודה

[illegible]

עזרות ומטפלות

[illegible]

ביקוש עבודה

[illegible]

מכוניות

אאודי

[illegible]

אוטוביאנקי

[illegible]

אופל

[illegible]

אמריקאיות

[illegible]

אלפא רומאו

[illegible]

פולקסוואגן

[illegible]

סוזוקי

[illegible]

סיאט

[illegible]

סימאורן

[illegible]

סובארו

[illegible]

מיני מינור

[illegible]

מלבוס

[illegible]

וולוו

[illegible]

דייהטסו

[illegible]

ב.מ.וו.

[illegible]

מחשבים

[illegible]

רהיטים

[illegible]

יד שניה

[illegible]

מכירות

[illegible]

פורד

[illegible]

פיאט

[illegible]

פיג'ו

[illegible]

רנו

[illegible]

מזדה

[illegible]

מסחריות

[illegible]

אופנועים

[illegible]

לחברה עתירת ידע
דרושה
מהנדס
אלקטרוניקה

לבית ספר לנהיגה-הוד
בעפולה
דרוש
מורה לנהיגה
06-590763
06-591488

דרוש
פועל מחסן
"מנוניות אוריאל" מקוה ישראל 4 תל-אביב

דרוש/ה
בחור/ה עם קטנוע
לעבודה מעניינת
בענף התיירות
לשעות הבוקר מתאים לסטודנטים
טל. 02-246491
לפנות לאורנה

לחברת בניה
דרוש
בית להריסה
או מגרש
(ללא תיווך)
בצפון תל-אביב
צפונה
לארלוזורוב.
טל' 052-84552
052-85197

דרושים
מורים
לאנגלית
היסטוריה
ועברית
לעולים
חדשים
052-33696

למשרד תאום ופיקוח
באזור ירושלים
דרוש
מהנדס אזרחי
3 שנות נסיון
להתקשר:
02-351252/4/5

חוק הזדמנות
שוה בתעסוקה
תשמ"א-1981
לפי חוק זה - אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה. אלא אם אופי או מהות של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. המפרסמים עובדים לפי החוק.

דרוש
מהנדס
מכונות
לתיכנון
ואחזקה עם
נסיון מוכח
לפנות בכתב ת.ד. 381
הרצליה ב'
בצירוף
קורות חיים

למרפאה
בדרום הארץ
דרוש
רופא כללי
דובר גרמנית
(או יידיש)
ואנגלית.
תנאים מיוחדים
(כולל מגורים
וכלכלה) ומשכורת
מיוחדת

הארץ חדשות הלוח הארצי הלוח העיר
מודעות לה ומשפחתיות
עבודה מודעות
20.00 עד 8.00
עד 60 יום אשראי
03-738707
03-735588-9

"פרסום סער"
קבלת מודעות
03-912264 פ"ת
03-917268 פ"ת
052-912257 הוד השרון
לא מכרת-לא שלמת
רק הלוח העיר

לעיתון יומי דרושים
נציגי מכירות
הכישורים:
* כושר ניהול משא ומתן
* הרבה יוזמה ומרץ
* הופעה נאה
* משכורת ותנאים הולמים למתאימים
המתאימים יוכשרו ע"י החברה בקורס מיוחד לאמנות המכירה
בפרטים נא לפנות טל: 03-336702 שלוחות 253,264

לעתון הארץ
דרושים
מחלקי עתונים
לאיזור הקריות
לעבודה בשעות הבוקר המוקדמות
בעלי רכב
טל' 861160

לעתון הארץ בחיפה
דרושה
פקידה
אחראית ובעלת כושר ביטוי טוב בעל פה לעבודה בשעות אחה"צ והערב
להתקשר לטל' 861166

דרושים
פנסיונרים
אוהבי ירושלים
לעבודה התנדבותית במשך כחצי יום
02-271265
בין השעות: 9.00-11.00

קבלת מודעות
ללוח העיר
מ-8.00 - 20.00
פרסום פון
אשראי מיוחד !!!
03-738707, 03-735588/9

להד הקריות
דרוש:
צלם
(מאיזור הקריות)
בעל נסיון
מועמדים מתאימים יפנו לטל' 04-740471
לרותי החל מיום א'

דרושים אשפי מכירות
במרכז הארץ – לפרוייקטים יחודיים
בתחום הפרסום
• יוזמה • כושר ביטוי • מוטיבציה גבוהה
תנאים טובים במיוחד
למועמדים המתאימים
לקביעת ראיון: 03-232658, 235880

ההסתדרות הציונית העולמית
דרוש/ה
מדריך/ה שטח
לעבודה עם קבוצות נוער מאמל"ט
הכישורים הדרושים:
● ידיעת השפות עברית וספרדית ו/או פורטוגזית
● השכלה על-תיכונית
● יוצא/ת צבא
● רשיון נהיגה בתוקף
● נסיון בעבודה עם נוער
● גיל 23-30
הערות:
העבודה כרוכה בנסיעות רבות ובשעות בלתי שיגרתיות
להתקשר.
03-259351, 03-264271
קו פנימי 79/80

ליגת תעשיות בע"מ
קרית-גת
דרושים
סורגים מנוסים
עם נסיון בסריגה עגולה
★ העבודה במשמרות.
בדבר פרטים נא לפנות
לטל: 051-882711
למנהל כח אדם

למפעל גדול באזור אשקלון
דרושים
1. **מכונאים**
בוגרי 12 שנות לימוד
2. **מבקרי טיב**
בוגרי קורס ובעלי נסיון בענף המתכת
3. **מפעילי מכונות C.N.C**
לעבודות מגוונות
מועמדים לאחר שרות סדיר בצה"ל מתבקשים לפנות בכתב לת.ד. 120 אשקלון, 78100 עבור "מפעל גדול" תוך פירוט קורות חיים ומס' טלפון להתקשרות מהירה

לעיתון "הארץ" דרושים/ות
לאזור חיפה והצפון
סטודנטים/ות ונערים/ות
בוגרי תיכון
להחתמת מנויים בדוכני מכירה
★ העבודה במשמרות 3-4 פעמים בשבוע
★ שעות עבודה גמישות
★ שכר + עמלות גבוהות
טלפון 04-670696 עומרי

עיריית ירושלים
מודיעה בזה על המשרות הפנויות הבאות:
עוזר/ת לממונה על נוהל הדרכה ותהליכי עבודה
במינהל הכללי/לשכת המשנה למנכ"ל לאמרכלות (מכרז 109/87)
הדרגה: י"ט—כ' בדרוג האחיד (ד"ט בדרוג האקדמאים במח"ר)
מנהל/ת בי"ס שש שנתי הגמנסיה העברית
תיכון עירוני א' (מכרז מס' 6/88)
במחלקה לחינוך/ מערכת החינוך העל-יסודי
הדרגה: בסולם דרוג עובדי ההוראה בתוספת גמול ניהול. הערות:
1. פרטים על ביה"ס ומהות התפקיד אפשר לקבל אצל מר מ. חשין המשנה למנהל המחלקה לחינוך רח' יפו 34 טל': 245828, או טל' 224361
2. בתשמ"ח 39 כתות — 1300 תלמידים
רכז/ת תוכניות מחשב במערכת החינוך
במחלקה לחינוך/ הנהלת המחלקה
(מכרז מס' 118/87)
הדרגה: ד"ט בדרוג האקדמאים במח"ר
פרטים נוספים אודות המשרות והכשורים הדרושים וכן טפסים להגשת מועמדות אפשר לקבל אצל רכזת המכרזים בלשכת המשנה למנהל הכללי לאמרכלות, רח' יפו 22, קומה א' חדר 213. מועד אחרון להגשת מועמדות: יום ראשון י"ב שבט תשמ"ח (31.1.88).
ירושלים, כ"ה טבת תשמ"ח
15 בינואר 1988
המנהל הכללי

כצט תעשיות כימיות בע"מ
למפעל לייצור תרופות
דרושים/ות:
1. **רוקחים** - בעלי נסיון בתעשיה ומו"פ פרמצבטי
2. **טכנאי/הנדסאי חשמל/מכונות** - עם נסיון של שנתיים לפחות
3. **טכנאי/הנדסאי מעבדה** - לעבודה במעבדה אנליטית.
4. **כימאי/מהנדס כימיה** - בעל תואר ראשון או שני ונסיון בעבודה אנליטית.
5. **מחסנאי** - עם נסיון בעבודה במחסן חומרים כימיים, וידיעה טובה בשפה האנגלית.
6. **כתבנית עברית/אנגלית** - עם ידע ונסיון במעבד תמלילים.
יתקבלו בעלי נסיון קודם בתחומים הנ"ל, שמקום מגוריהם באזור הדרום.
המפעל ממוקם באזור התעשיה בקרית מלאכי.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב-יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם תוך ציון מסי המשרה המבוקשת אל: כצ"ט תעשיות כימיות בע"מ, ת.ד. 385, קרית מלאכי.
- סודיות מובטחת -

לחברה למרכזי תרבות וספורט (לנוער ולמבוגרים) בע"מ
דרוש יזם חברתי
לתפקיד
מנהל
למתנ"ס
★ קרית מלאכי
דרישות התפקיד:
• השכלה אקדמאית (ב.א. לפחות) • נסיון מוכח בארגון מינהלי וכלכלי בהיקף רחב • יתרון נסיון במנהל חינוכי ובחינוך המשלים • נכונות לעבודה בשעות לא שיגרתיות • מגורים במקום תנאי הכרחי
יש לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, שמות ממליצים ופרוט הנסיון אל עמי שגב, החברה למתנ"סים, גבעת בזינט ירושלים 91034.
על הפניות להגיע עד ל-29.1.88.
יענו מועמדים מתאימים בלבד.

מחסנאי
■ לחלקי חילוף למוצרי חשמל ביתיים
■ שעות עבודה 16.00-7.30
■ בעל רקע טכני
■ לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד 9138 חיפה

מטבחי דניה
דרושים
מעצבים/ות
לתכנון ומכירת מטבחים
עדיפות לבעלי נסיון
תנאים טובים למתאימים
לפנות לאורי 03-5792971-4
רח' מודיעין (בן-טריון) 19 בני-ברק 51263
— מקבוצת מבוא —

ORS שרותי כח אדם
מעכשיו בנתניה לשרותכם
לאו.אר.אס. נתניה דרושים:
למחלקה הטכנית
[illegible]
למחלקה המשרדית
[illegible]
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות אל רונית בימים א–ה בין השעות 08:30–18:00 וביום ו' עד 12.00.
יש להגיע עם פנקס מילואים, שבי ותעודות השכלה.
העובדים בחברתנו נהנים משכר גבוה ותנאים סוציאליים מלאים.
כתובתנו: רח' שטמפר 15 (מעל בי"ס רמה), נתניה. טלפון: 053-332177.
הטובים עובדים קבוע ORS

לקבוצת
השמירה בע"מ
סניף אשדוד - סניף רחובות
דרושים
1. **מאבטחים**
לתפקידי סיור ממונע ואבטחה
★ פרופיל 65 ומעלה ★ עד גיל 45.
2. **שומרים**
★ עד גיל 50.
3. **עובדות נקיון**
למתאימים - תנאים טובים
ועדות קבלה תתקיימה כל יום בין השעות 8.00-17.00, כדלקמן:
- תושבי קרית גת, אשקלון, שדרות, קרית מלאכי ואשדוד יפנו לסניף אשדוד - מגדל המים הישן, מרכז א' (טל. 08-561099).
- תושבי נס ציונה, רמלה, ראשל"צ, יבנה, לוד ורחובות יפנו לסניף רחובות - רח' בניפין 14 (טל. 08-492121 או 08-457292).
נא להביא תעודת זהות ופנקס מילואים

עיט EAGLE
לחברת עיט ציוד צבאי
אזור התעשיה אשקלון
דרושים/ות
תופרים/ות
ל-5 ימים בשבוע 9 שעות ביום
בדבר פרטים נא לפנות למקס או בטל': 051-24121

לחברה תעשייתית
דרוש
לעבודה במפעלה בחיפה
מהנדס תעשיה וניהול
העיסוק הינו בכל תחומי הנדסת תעשיה וישום מערכות מידע במפעלים.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד תוך פרוט קורות חיים אל מנהל כח-אדם ת.ד. 24149 תל-אביב ויציינו על גבי המעטפה: "עבור מהנדס תעשיה וניהול"
— סודיות מובטחת —

לעתון יומי
דרושים/ות
1. **קלדניות** לעבודה במשמרות.
2. **מגיהים/ות** לעבודה במשמרות
ראיונות יערכו ביום ב' 18.1.88 וביום ג' 19.1.88 בין השעות 14.00-16.00 ברח' שוקן 21 ת"א. לפנות לרמי נ.
פניות בטלפון לא תענינה.

לעיתון "הארץ"
דרושים/ות
סטודנטים/ות ונערים/ות
בוגרי תיכון
להחתמת מנויים בדוכני מכירה
★ שעות עבודה גמישות
★ העבודה במשמרות 3-4 פעמים בשבוע
★ שכר + עמלות גבוהות
טלפון 5121339 אורית

ORS שרותי כח אדם
לסניפנו אשדוד אשקלון
דרושים
1. **שרטט/ת אלקטרוניקה**
2. **חשמלאים מוסמכים**
3. **מכונאים**
4. **מלגזנים**
5. **מסגרים**
המעוניינים יפנו לסניפנו
אשדוד: בניין המשרדים מרכז א' משרד 315 (ליד המטרוקול) טל' 08-521855
אשקלון: רח' הרצל 24/3, טל' 051-22134
קבלת קהל ימי א'-ה' מ-08.00-18.00
ימי ו' וערבי חג מ-08.00-12.30
הטובים עובדים קבוע ORS

חברת שא"ש בע"מ
לבית המכס בנמל אשדוד
דרושים:
מאבטחים
★ יוצאי צבא
★ ללא עבר פלילי
★ גיל עד 45
שעות העבודה 06.30-13.30
13.30-18.30
פרטים בטל: 03-242877, 03-236468

למשרד אדריכלים בן דור
דרוש/ה בירושלים
אדריכל/ית
בעל נסיון בתכנון מוסדות ציבור
טלפון 02-245422

ORS שרותי כח אדם
דרושים:
מפעילי מתקן
★ בוגרי 10 שנות לימוד
★ לאחר שירות צבאי מלא
★ לעבודה במשמרות
★ למתאימים תנאי שכר טובים
המעוניינים יפנו לסניפנו בצרוף תעודת שבוי ופנקס מילואים
אשדוד: בניין המשרדים מרכז א' משרד 315 (ליד המטרוקול) טל' 08-521855
אשקלון: רח' הרצל 24/3, טל' 051-22134
קבלת קהל ימי א'-ה' מ-08.00-18.00
ימי ו' וערבי חג מ-08.00-12.30
הטובים עובדים קבוע ORS

לחברה העוסקת בשיווק כימיקלים לבנייה וביצוע עבודות איטום ציפוי ושיקום
דרוש
מנהל סניף באר-שבע
בעל יכולת המכיר את הענף. רשיון נהיגה ומגורים באזור – הכרחיים.
נא לפנות לעודד 03-7515090

לחברה מסחרית
דרוש
מכונאי טרקטורים
לשרות שדה
רקע בקומבאינים – יתרון
נא לפנות בכתב
לת"ד 246
זכרון יעקב
מיקוד 30951

חוק הזדמנות
שוות בתעסוקה
תשמ"א-1981
[illegible]

לעיתונים
"חדשות" ו"כלבו"
דרוש
מחלק
מאזור עתלית
אחראי, בעל רכב תקין לחלוקה יומית.
לפרטים: 8-643276 לשפריר

למוסד ציבורי גדול בחיפה
דרושות
סייעות שיניים ושיננויות
בוגרות קורס מוסמך הגרות באיזור חיפה, לעבודה במשרה חלקית
המעוניינות יפנו בכתב בצרוף פרטים אישיים
למח' כח אדם ת.ד. 9075 חיפה, 31048.

לסנוקרסט - גלידות איכות
דרוש
פקיד/מחסנאי
לסניף טבעון
★ ידע בסיסי בהנ"ח
★ לאחר שירות צבאי
★ מגורים באזור טבעון
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 3399 פתח-תקוה
עבור מס' 20

משרד התיירות
ברצונך לתרום למען עידוד התיירות בישראל?
בוא והצטרף לשירות מתנדבים לתיירות
דרושים מתנדבים למתן מידע וסיוע לתיירים במלונות ברחבי הארץ, בשעות הערב, ועוד פעילויות הקשורות לתיירות.
מועמדים דוברי אנגלית (כל שפה נוספת – יתרון), בעלי הופעה נאה, וידע כללי בהיסטוריה וגיאוגרפיה של ארץ ישראל ועריה. מתבקשים לכתוב לשירות מתנדבים לתיירות בצירוף תולדות חיים לפי הכתובות דלהלן:
* המשרד הראשי: רחוב מנדלי 7, תל-אביב 63431
* ירושלים: שער יפו, 91140
* חיפה: רחוב אחד העם 10, 33103

קופת חולים לעובדים לאומים
של ההסתדרות העובדים הלאומית בארץ ישראל
דרוש
רופא
לאזור ים-המלח – בתנאים מועדפים.
בדבר פרטים, נא לפנות אל מחלקת המנגנון, מרכז קופת חולים הלאומית, רח' שפרינצק 23, תל-אביב, מיקוד 64738

לישיבת כרם יבנה
דרושה
מזכירה
למשרה מלאה
רצוי בעלת נסיון בהדפסה ובקשר עם קהל
טל: 08-562007, 08-561768

למקורות חברת מים בע"מ
באשקלון
דרוש
מהנדס אזרחי
בדבר פרטים נא לפנות להנדסת אחזקה טל: 051-34721

לפרוייקט מעניין ויחודי
דרושה
אשת יחסי ציבור מעולה
תכונות נדרשות:
★ כושר הבעה מעולה בע"פ ובכתב (אנגלית - יתרון) ★ ידע ונסיון בארגון וניהול משרד ★ ידע ונסיון בפרסום ו/או ארגון ארועים ★ ידע ונסיון בניהול מו"מ עם אישים בכירים ★ יכולת עבודה בתנאי לחץ ★ הופעה נאה ★ תנאים טובים למתאימה
פרטים בכתב יד על נייר חלק - מספר טלפון
נא לשלוח לת.ד. 7985 ירושלים עבור אשת יח"צ

לפסטיבל ישראל ירושלים
דרוש/ה
מזכירה בכירה
(משרה מלאה)
שליטה מלאה בעברית ובאנגלית (בכל ניסוח והדפסה)
רצויה שפה נוספת (צרפתית)
נסיון קודם הכרחי
לפנות בכתב בצרוף קורות חיים
לפסטיבל ישראל ירושלים
ת.ד. 4072 ירושלים 91040
טל: 02-663198

חברה בע"מ בעלת מוניטין מעוניינת
בשותף פעיל או שקט
השקעה 30,000 דולר
הכנסה חודשית בטוחה
04-726767

למשרד תכנון-מושב יעד
דרוש/ה
הנדסאי/ת בניין
מנוסה
למשרה מלאה לצורך:
★ תכנון/שרטוט
★ הכנת כתבי כמויות
המעוניינים יפנו בכתב, בציון פרטים ונסיון קודם
למשרד תכנון מושב יעד ד.נ. משגב 20166

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
דרוש/ה
פקיד/ה משכפל/ת
תאור התפקיד:
עבודות שיכפול, איסוף, צילום מסמכים, עבודות משרד כלליות
הכישורים הדרושים
השכלה תיכונית ידיעת השפה העברית על בוריה
ידיעה סבירה בשפה האנגלית נסיון של 3 שנים לפחות בעבודות שיכפול
מס' המשרה: מח/63
מועמדים/ות מתאימים/ות העונים/ות לדרישות יפנו בכתב בציון קורות חיים, נסיון קודם, שמות ממליצים ומס' המשרה עד יום 24.1.88
אל אגף כ"א קרית הטכניון, חיפה 32000

דרושים
לסניפנו באשדוד
1. **טכנאי אלקטרוניקה/יצור**
התמחות בהעברה מפיתוח ליצור והנדסת יצור בהקמת מערך קטלוגי BOMP והקמת ענף יצור.
2. **טכנאי כלים/יצור/מכונות**
נסיון בשיטות כלים ומגים בעל 5 שנות נסיון לפחות.
3. **צבעי תעשיתי**
מנוסה.
4. **מנהל חשבונות** סוג 2
נסיון בספקים ויבוא.
אשדוד
רמז 8
טל: 08-533644
08-532221
פרי-תק דואל

חברת מאיר עזרא
דרושים
אנשי שיווק
בעלי רשיון ג' עם נסיון בשיווק בענף מוצרי מזון קמעונאים מאיזור אשקלון והסביבה
טל: 051-24082, 051-22369

דרוש
מכונאי דיזל מעולה
לעבודה קבועה
בתנאים מצויינים
לפנות לסטיב טל: 08-522611
בשעות העבודה

לרשות שמורות הטבע
דרושים
*** פקח אזורי — כרמל**
הדרישות: רקע בטבע וידיעת הארץ, רצוי תואר ראשון בביולוגיה או גיאוגרפיה, התמצאות בשטח (קריאת מפות), רקע בהדרכה, בריאות תקינה, רשיון נהיגה.
העבודה בשעות לא מקובלות, מגורים – באיזור הפיקוח.
המעוניינים יפנו לרשות שמורות הטבע למילוי שאלונים עד לתאריך 22.1.88 רח' ירמיהו 78 ירושלים

למפעלנו באשקלון
באזור התעשיה – שיכון דרומי
דרושות
תופרות
תנאים נוחים למתאימות
שעות גמישות
טל' 051-891627, 051-891627
ובשבת 051-29075 לבקש את רותי

למכון למדריכי חו"ל
קרית מוריה – ירושלים
דרושים
מדריכים/ות חברתיים/ות
דוברי/ות אנגלית או ספרדית
אחרי שרות צבאי
לטיפול בתלמידים בגילאי 19 – 17
דוברי אנגלית או ספרדית
תקופת העבודה
אוגוסט-ינואר עד סוף יוני בערך
מגורים במקום חובה
המעוניינים יתקשרו
לטלפון 02-717421, שלוחות 32, 31, 29

האגודה לחינוך משלים דרום
מציעים למכירה
★ 12 מקרני שקופיות
★ 12 טייפים
★ 4 מכשירי וידיאו שחור לבן
★ 2 מצלמות וידיאו שחור לבן
★ 5 מסרטות 8 מ"מ
★ 3 מקרנות 8 מ"מ
★ 1 מקרנת סרטים 16 מ"מ. ועוד
חלקם בשימוש
וחלקם דרושים תיקון
בדבר פרטים נא לפנות
לטל: 057-419210, 057-431848
057-34141

هكذا عن الأصل

هكذا عن الأصل

הלוח הארצי הארץ חדשות

למפעל בטון מובא (באזור חיפה)
דרוש
סדרן
הכישורים:
א. נכונות לעבודה מאומצת.
ב. יכולת לנהל צוות עובדים.
ג. רקע טכני רצוי.
ד. השכלה תיכונית.
לפנות בכתב לת.ד. 9226 חיפה
04-231181

תיא
תמרוקי ישראל בע"מ
למפעלנו באזור התעשיה ברעננה
דרוש
מנה"ח סוג 3-2
עם שנתיים נסיון
למשרה מלאה
נא להתקשר לטלפון 052-21153

לסנוקרסט – גלידות איכות
דרושים
1. מחלק חנויות
לאזור חיפה
★ בעל משאית 9 טון
★ ערבויות מתאימות
★ רצוי נסיון קודם בשיווק מאן
2. מחלק ניידת
לאזור חיפה
★ בעל ניידת ד"ג
★ ערבויות מתאימות
★ רצוי נסיון
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 3399 פתח-תקוה
עבור מס' 10

מורה, עובד מדינה, אקדמאי, שכיר
אנו מציעים לך משרה נוספת כשכיר במשרה מעניינת בשעות אחה"צ.
הדרישות לתפקיד:
* גיל – 40-28.
* [illegible]
* [illegible]
המודעה מיועדת לגברים ונשים.
נא לפנות טלפונית
לטל: 04-665530 04-672155
* סודיות מובטחת.

לסוכנות לביטוח חיים בכרמל
דרושה
פקידת ביטוח חיים
עדיפות לבעלת ניסיון בעבודה בסוכנות ביטוח חיים ו/או בחברת ביטוח. השכלה תיכונית מלאה, לפחות. ניסיון בהפעלת מחשב כולל תוכנות מקצועיות.
לפנות לתיאום מועד לפגישה ראשונה: 04-254374 להלל או עמי. סודיות מובטחת.

זוגלובק נהריה
לתשלובת מפעלי זוגלובק דרושים/ות
1. פקידת יצוא
לעבודה מגוונת במחלקת היצוא.
נדרשת ידיעת אנגלית, שפות, כולל הפעלת טלקס והדפסה.
לפנות טלפונית למר פרידמן משה
2. קופאי/ת
לגזברות המפעל דרוש קופאי/ת בעל נסיון קודם בתחומים: מזומנים, שקים, קבלות, הפקדות.
לפנות טלפונית לגבי אברמוביץ' שרה
* מקום העבודה במשרדי התשלובת בנהריה
מועמדים/ות שמגוריהם בסביבה הקרובה יפנו לטלפון 04-922116
סודיות מובטחת

BS
ברסל קור בע"מ
דרושים
★ **טכנאי מיזוג אוויר**
למערכות מיזוג-אוויר מרכזיות – בעלי ותק ו/או מתחיל
★ **מקדם מכירות למזגנים**
על בסיס עצמאי ו/או עם שכר + בונוס עם נסיון
★ **מתקינים למיזוג אוויר לרכב**
אפשרות שכר + בונוס ו/או על בסיס קבלנות משנה + בוגרי חיל-אוויר ללא ניסיון
04-703217 ,04-703214

לד.ג.ש. מחקר ופיתוח בטכניון
דרוש/ה
עובד/ת בית חיות
למשרה מלאה לטיפול בעכברים וחולדות במחלקה לביולוגיה בטכניון
להתקשר 293410
ד"ר לינה לביא

פרוייקט 100
לסניפינו בחיפה ק. מוצקין עפולה ונתניה
דרושים
1. **מורים** מנוסים בהכנה לבגרות מקצועות ריאליים והומנים
2. **מקדמי מכירות** מנוסים ברמה גבוהה (בעלי קונטרבב)
3. **שליחים** (בעלי קונטרבב)
לפנות מיידית לטל' 04-381490, 04-702067

הרי פרל סוכנות לביטוח (1987) בע"מ
סוכנות לביטוח חיים ואלמנטרי
אנו מעוניינים לקלוט מספר מועמדים לשבוץ במערך המכירות בביטוח חיים
אנו מציעים:
• הדרכה מקצועית מושלמת
• מסלול של קריירה עסקית עצמאית
• אפשרויות קידום לניהול מכירות
• תמריצים, הטבות והכנסה גבוהה למצליחנים ולמתמידים
אנו דורשים:
• בני 27 ומעלה, בעלי השכלה תיכונית ומעלה
• בעלי רכב
• שאפתנות, מסירות והתמדה
• נכונות להשקיע הרבה מעבר לשעות העבודה השגרתיות
לתאום ראיון לפנות להרי פרל
■ שד' בן גוריון 63/11 ק. ביאליק, ת.ד. 5490 מיקוד 27154 טל' 710956, 714781, 708081, 04-714969
■ סניף תל-אביב נס ציונה 11 טל' 03-660936
מנולייף מנורה

להב ישקר
■ מפעל להבים למנועי סילון. ■ יצרן להבים לחיל האויר ולתעשיית המנועים בעולם. ■ קידום ותמורה על בסיס הישגים אישיים. ■ שבוע עבודה בן 5 ימים. ■
מנהל/ת חשבונות
הכישורים הדרושים:
★ סוג ד' או מדופלם/ת
★ נסיון בעבודה בתעשיה
★ ידע ונסיון בעבודה עם מחשב
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב יד או בטלפון למנהל כח אדם, להב ישקר בע"מ
ת.ד. 330 נהריה 22102 טל: 04-927831

לחברה מסחרית גדולה דרוש:
תכניתן System בכיר למערכות י.ב.מ
שכוללת:
א. מחשבי י.ב.מ. 43 XX
ב. מערכות הפעלה YM/VSE DOS/VSE CICS
ג. תקשורת SNA, BSC
ד. רשתות תקשורת מקומית.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות אל ת.ד. 4868 חיפה מיקוד 31048, עבור משרה מס' 789.

למפעל תעשייתי גדול במפרץ חיפה
דרושים:
מהנדס כימיה/מכונות
לעבודה כמהנדס בשטח הפולימרים וחומרים תרמופלסטיים ועיבודם, במסגרת המח' לשרותים טכניים.
אחראי מוסך
מהות התפקיד:
תיקוני מלגזות דיזל ובנזין וציוד כבד.
הכישורים הדרושים:
תעודת הסמכה לאחריות מוסך
נסיון בעבודות הנ"ל
בדבר פרטים ובצרוף קורות חיים נא לפנות לת.ד. 767 חיפה.

מרכזים קהילתיים בנצרת עילית
ע"ש גורדון וברקוביץ בע"מ
דרושה
איש שיווק
(אשה או גבר)
תאור התפקיד:
* הגברת המודעות בקרב תושבי נצרת עילית ומחוצה לה לפעילויות המתנ"ס
* קשירת קשר עם ועדי עובדים, מוסדות, ועדי-הורים, וציבורים שונים להפצת תכנית המתנ"ס
* גיוס ספונסרים (מממנים) לפרסומי המתנ"ס ולפעילויות השונות.
* קידום מכירות של מנויים, כרטיסים, חוגים בכל תחומי הפעילות במתנ"ס
היקף המשרה: 50%
כישורים נדרשים:
* השכלה של 12 שנות לימוד לפחות.
* יוזמה, כושר שכנוע וידיעות הרשניים בתחומי השיווק.
* יחסי ציבור טובים
* כושר ביטוי בכתב ובעל פה
* הופעה נאה
המעוניינים יפנו לאריה להב-מנהל המתנ"ס עד 22.1.88.

דרושים
חשמלאים
לחיווט לוחות חשמל בעלי ניסיון
לפנות 04-674227

לחברת שיווק והפצה
דרושים/ות
סוכני מכירות
מאזור חיפה והקריות
להפצת מוצר ייחודי
דרישות התפקיד:
• נסיון מוכח בתחום המכירות
• הופעה נאה ומכובדת
• לבעלי רכב יתרון
הכנסה גבוהה למתאימים
לפנות בכתב יד לת.ד. 1540
מיקוד 31015 עבור ג'

דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
לניהול חשבונות של עסק פרטי
משרה מלאה או חלקית
נסיון מוכח בתכנת חשבשבת
לחושב/ת הקריות בלבד.
לקביעת ראיון - טל. 726534

למשרד מהנדסים יועצים בחיפה
דרוש
מהנדס – מתכנן
* בעל ניסיון של 5 שנים לפחות בעבודות מים, ביוב וניקוז
* לעבודה בארץ ובחו"ל
פניות בכתב לת.ד. 1727 חיפה 31016.

למרכז מסחרי ומשרדים גדול באזור חיפה
דרוש
טכנאי מיזוג אויר – חשמלאי
הכישורים הדרושים:
– ניסיון מעשי באחזקת מערכות מיזוג אויר גדולות.
– רשיון חשמלאי מוסמך.
מועמדים יפנו בכתב יד ויפרטו קורות חיים וניסיון קודם לת.ד. 45745, חיפה
ויציינו על המעטפה: עבור טכנאי מיזוג אויר.

יותר טוב מנפאואר
למחלקה הטכנית
☆שכר גבוה ל-☆
•**כרסמים קונבציונלים**
עם ידע בהפעלת מכונות C.N.C.
•**מפעילי כרסומות**
מנוסים C.N.C.
•**כרסמי C.N.C.** מנוסים
•**רתכי פלדה ואלומיניום** מנוסים
— לפנות לג'וד —
למחלקה המשרדית
•**קלדניות**
מנוסות, רצוי ידע בהפעלת מחשב, לעבודה במשמרות על מחשב 38 IBM, מגורים: קריות או חיפה.
— לפנות ליהודית —
תנאים סוציאלים כחוק למתאימים
העצמאות 104, א-ה 14:00-8:00
טל: 04-530051 (גם בשבת)
מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל-אביב • חיפה
באר-שבע • רחובות

מדליון הכסף ניתן כאות הוקרה והכרה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר

עקרינה
לסניפנו השונים באזור הצפון
דרושות
1. אשת מכירות
בעלת נסיון, הופעה נאה, רצוי ידע בהנהח"ש
2. סטודנטיות
לעבודה במכירות אחה"צ ובמוצ"ש
3. דיילות מכירה
לעבודה בחודש פברואר
נא לפנות בכתב-יד לת.ד. 20012 מפרץ חיפה
או טלפונית לקביעת ראיון
טל: 04-726633, 04-721832

צפון 1 שבועון הגליל המערבי
מתרחב
אם אתה בעל כושר ביטוי, יכולת כתיבה ועין בוחנת – אנו רוצים אותך ככתב או כצלם אצלנו
לפרטים לפנות לרות מיום א
04-919176 04-917314

לעתון
הג'רוזלם פוסט
דרושים
סוכנים
לרכישת מודעות
המעוניינים יפנו בצרוף קורות חיים לת.ד. 20126 ת"א 67132
לידי י.ע.

דלתא DELTA
גליל תעשיות בע"מ
למפעלנו בכרמיאל דרוש/ה
הנדסאי/ת טכנאי/ת טכסטיל או ייצור לתפקיד אחראי
המעוניינים באתגר וקידום יפנו בצרוף קורות חיים בכתב לת.ד. 137 כרמיאל 20100 ולציין עבור הנדסאי טכנאי טכסטיל או ייצור
– פניות טלפוניות לא תענינה –

המכונים לחינוך יהודי ציוני
בפקות אגף הנוער – משרד החינוך והתרבות
דרושים
מנחים/ות דתיים/ות
לעבודת הדרכה עם תלמידי בתי-ספר על יסודיים דתיים בנושאי יהדות וציונות
הכישורים הדרושים:
השכלה גבוהה במדעי הרוח ו/או חברה ויהדות, נסיון בחינוך
מועמדים יפנו בשעות 9.00-13.00
טל' 04-668627

לחברה מסחרית גדולה העוסקת בייבוא חומרי גלם לתעשיה הכימית
דרושה
מזכירה/פקידה
מהמועמדת יידרש:
1. ידיעת השפות האנגלית והעברית על בוריין
2. הדפסה מעולה בשפה האנגלית
3. נסיון בהפעלת טלקס
4. נסיון קודם בעבודת משרד שוטפות.
מועמדות מתאימות תפנינה הצעותיהן בציון הפרטים המבוקשים לת.ד. 5363 חיפה עבור מספר 2283 (מיקוד 31040).

תדיראן
דרושים
★ **טכנאי בכיר** בעל נסיון של מס' שנים במכונות צילום מסמכים
★ [illegible] צילום מסמכים
★ **אנשי מכירות למיכון משרדי** בעלי רכב
תנאים טובים למתאימים
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 1046 ק. מוצקין, עבור מס' 1000

מנולייף-מנורה סניף חיפה
אנו מעוניינים לקלוט מספר מועמדים לשבוץ במערך המכירות בביטוח חיים
אנו מציעים:
• הדרכה מקצועית מושלמת
• מסלול של קריירה עסקית עצמאית
• אפשרויות קידום לניהול מכירות
• תמריצים, הטבות והכנסה גבוהה למצליחים ולמתמידים
אנו דורשים:
• בני 27 ומעלה, בעלי השכלה תיכונית ומעלה
• בעלי רכב
• שאפתנות, מסירות והתמדה
• נכונות להשקיע הרבה מעבר לשעות העבודה השגרתיות
פניות מיום א' ל' 04-682470 לציפי

לבית המאפה
שמי בורקס
מרכז רסקו נצרת עלית
דרוש
קונדיטור לאפית עוגות
תנאים טובים למתאימים
טלפון 06-564234
06-550312

קלא KLA
קלא חברה למיכשור (ישראל)
KLA Instruments (Israel) Corporation
למפעל עתיר ידע במגדל העמק
דרושים
1. מכשירן מנוסה
ליצור של מיכשור אלקטרואופטי מתקדם.
תפקיד מבטיח למועמד המתאים.
2. מרכיב/ה מחווט/ת
תושב/ת מגדל העמק או הסביבה הקרובה
ניסיון של 3-2 שנים
העבודה היא במשרה מלאה.
נא לפנות בכתב ת.ד. 143 מגדל העמק 10500
טלפונית 06-547758

נשיונל סמיקונדקטור
National Semiconductor
למחלקת פיתוח תהליכים בחברתנו דרוש:
פיסיקאי/ מהנדס אלקטרוניקה
בשרה: 2101
תאור התפקיד:
* אפיון התקני MOS מתקדמים.
* אפיון תהליכי VLSI MOS חדשניים.
במסגרת העבודה יש מעורבות בכל תחומי המיקרואלקטרוניקה תהליכי ייצור תכנון ובדיקות סופיות של מעגלים משולבים.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים העודות רציוניים אל: נשיונל סמיקונדקטור אי.סי. בע"מ ת.ד. 619 מגדל העמק 10556 עבור מחלקת כח אדם ולציין את מספר המשרה.
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד

למרכז רפואי שערי צדק ירושלים
דרוש
מנהל חשבונות למשרה מלאה
סוג 2 לפחות או השכלה מקבילה • נסיון לפחות שנתיים בהנהח"ש ממוכנת • יכולת לעבוד באופן עצמאי • ידיעת עברית אנגלית •
מועמדים מתאימים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים לאגף כח אדם ת.ד. 3235 ירושלים 91031

למפעל מתכת באזור חיפה
דרוש-ה
מנהל מח' עבוד שבבי
★ מהנדס/הנדסאי מכונות.
★ בעל נסיון מוכח בהפעלת צוות עובדים.
★ ותק של 5 שנים לפחות.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 4496 חיפה 31044 (לציין ע"ג המעטפה עבור מס' 780)
– רק המתאימים ייענו –

זמיר
דרושים/ות
מזכירה עברית-מנוסה
למשרה מלאה במפעל בטחוני. רצוי ידע מושלם באנגלית. תתקיר בטחוני ונסיון במעבד תמלילים.
קלדניות מסוף מנוסות
11 שנות לימוד, ידיעה בסיסית באנגלית, לעבודה במשמרות ובשבתות. הסעות וארוחות.
מרכיבות / מלחימות / מחווטות
מנוסות וידע בקריאת שרטוט למשרה מלאה.
לעבודה מיידית במפעל בטחוני, מעל 1000 ש"ח
לבוגרי בי"ס מקצועי
במגמות מכונות, מכניקה, או נסיון כמפעילי מכונות, פרופיל צבאי 72 ומעלה. 5 ימי עבודה. ארוחות והסעות.
רתכים מנוסים
מכל הסוגים, קוראי שרטוט לעבודה מיידית בשכר גבוה.
מסגר מנוסה
קורא שרטוט לאחזקה מיכנית או קונסטרוקציות
אנא פנה לסניף הקרוב אליך לקבלת פרטים לעבודה באזורך
חיפה: רחוב החלוץ 3, טל' 04-670373
קרית ביאליק: צומת צבר, טל' 04-709284
תל-אביב: רח' בן יהודה 28, טל' 03-284494
רחובות: רח' הרצל 202, טל' 08-473832
אשדוד: רח' רוגוזין 22, טל. 08-535455
ב"ש: רח' ההסתדרות 73, טל. 057-73118
שרותי כח אדם בע"מ

לחברת תקליטים מהמובילות בענף
דרוש
עבור סניף חיפה והצפון
סוכן צעיר ונמרץ
בעל הופעה
נסיון בסיסי במכירה
בוגר תיכון ורקע במוסיקה
טלפון 04-534890 לפנות לאריק

דרוש
גרפיקאי
בעל נסיון לעבודה במשרד דינמי במשרה מלאה
לפרטים דני אורן
02-234131

למפעל תעשייתי בנצרת עלית
דרוש
טכנאי/ הנדסאי יצור
שנתיים נסיון בתפ"י
נסיון בענף הטקסטיל יתרון
נא לפנות לטלפון
06-571020

אלסינט
לחטיבת הייצור דרושים:
למפעלנו במעלות
כרסמים
• 3 שנות נסיון בהפעלת וכרסומות קונבציונליות
• ידע בקריאת שרטוטים.
• נכונות לעבודה במשמרות ובשעות נוספות.
• מקום מגורים קריות וצפונה
לפנות טלפונית 04-976258 יפה, 04-540250 מירי
למפעלנו בחיפה
איש תפ"י/ קדם חומר
להכנת תכניות עבודה ומעקב על חומר במחלקת האלקטרוניקה.
• הנדסאי/טכנאי תעשיה וניהול.
• רקע באלקטרוניקה ובהפעלת מחשבים אישיים.
• נסיון של 2 שנים בתפקיד דומה.
אנא פנה בצרוף קורות חיים, ת.ז. ושם המשרה למדור גיוס ת.ד. 550 חיפה 31004
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד.
אלקטרוניקה בשרות הרפואה

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל
דרוש/ה
עובד/ת מעבדה
תאור התפקיד: השתתפות בהכנת מעבדות הוראה במקצועות הרפואה. הכישורים הדרושים: לבורנט מוסמך או בעל/ת תואר ראשון במדעי החיים רצוי נסיון בתחומי מיקרוביולוגיה ו/או אימונולוגיה. מספר המשרה: מה' 66
מועמדים/ות מתאימים/ות יפנו בכתב בציון קורות חיים נסיון קודם שמות ממליצים ומספר המשרה עד יום 24.1.88 אל אגף כח-אדם קרית הטכניון חיפה 32000

דרושים
מלצרים ראשיים
למסעדה יוקרתית בכרמל
לפנות טלפונית לאיקה
04-332011

יציקת המפרץ בע"מ
דרוש:
איש אחזקה
בעל נסיון בענף המתכת
לפנות לטלפון. 725701

תנובה
לתנובה דרושה
עובדת למרכז ההדרכה
בחיפה, לעזרה ועבודות שונות. נדרשת שליטה טובה בעברית.
מועמדות יפנו לגברת חיה שוורץ.
טלפון: 04-521501

חבר
חברה לשרותי כח אדם
רח' יפו 6 234265-6-7-8
★ **חרט – כרסם**
מנוסה לחודש ימים. משכורת גבוהה למתאימים
★ **בעלי מקצוע בתחום האלומניום**
להרכבת חלונות ודלתות לפי סקיצה משרה קבועה משכורת גבוהה!
★ **עובדים/ות**
בעלי הבנה באלומניום
משרה קבועה משכורת גבוהה

מועצה מקומית רכסים
דרוש/ה
ספרנית לספריה
לחצי משרה. לשעות אחה"צ
כישורים: בוגרת ספרנות שלב ב'
הצעות יש להגיש בכתב למזכירות המועצה לא יאוחר מ-22.1.88 למועצה מקומית רכסים 20496
עובדיה שלמה
ראש המועצה

למשרד תכנון של חברה תעשייתית בחולון
עוזר למתכנן
הכישורים הדרושים:
- 5 שנות נסיון במשרד תכנון
- נסיון בתיב"ם – יתרון
לפנות בכתב עם ציון טלפון לת.ד. 10513 ר"ג 52150 עבור מס' 224

SOS וידאו הפקות כח אדם
למשרד פרסום חדש בהקמה
דרוש
תקציבאי בכיר
★ לתפקיד ניהולי
★ בעל נסיון בלבד
★ תנאים מצויינים
לחברת ביטוח גדולה בתל-אביב
חתם אלמנטרי
בעל נסיון בקבלת עסקים תעשייתיים
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 26467 תל-אביב מיקוד 61263
– אנשים טובים לעבודה טובה –

בואו אלינו לרשת
חריבוע הכחול:
"דרושים"
לסניפינו ברמת אביב
וביד אליהו
קופאיות
למשרות חלקיות או מלאות
העבודה במשמרות עד חצות. אם אין לך נסיון בעבודה אנחנו נלמדך. אצלנו תמצאי שכר הוגן, מקום עבודה בטוח ותנאים סוציאליים מירביים
• • • • •
המעוניינות תפנינה: לסניף רמת אביב – רח' ברודצקי 43 טל' 03-416025 לרחל, מנהלת הסניף. לסניף היכר יד אליהו – רח' גבורי ישראל 53 טל' 03-334653 ליהיעם, מנהל הסניף
קו אופ
רשת הריבוע הכחול

האם את/ה
צעיר/ה דינמי/ת
כשרוני/ת?
ההזדמנות שלך לנצל את כשרונך האישי במקום שיגמול לך על הצלחתך בשכר בסיסי גבוה. יום עבודה מקוצר בונוסים מפתים. 5 ימים בשבוע.
מסע השתלמות לחו"ל (לאחר כ־6 חודשים)
ת"א 03-814904 חיפה 04-525636
י־ם 02-244279

---

hp
מזכירת ראש אגף
★ 5 שנות נסיון במזכירות
★ ידיעת אנגלית על בוריה
★ ידע ונסיון בהדפסת עברית/אנגלית - הכרחי
★ תואר אקדמאי או מקביל
משרה מלאה - 5 ימי עבודה בשבוע.
התפקיד הינו עבור נשים וגברים כאחד.
המעוניינים יפנו בכתב יד עם פרוט רקע ונסיון מקצועי לחברת מערכות מחשוב ומדידה בע"מ, מחלקת כח אדם
HP מחשבים. הבדידה האינטלגנטית
HEWLETT PACKARD
מערכות מחשוב ומדידה (CMS) בע"מ
רח' השלושה 11 ת"א 68060
ת.ד. 1001 ת"א 61094
פרסום כלשהיים

קרן קיימת לישראל
ללשכת היועץ המשפטי
דרוש
מתמחה למשפטים
עבודה רבה ומגוונת
פרטים בטלפון
02-243794

למפעלנו באריאל
דרוש
מבקר/ת איכות
מדרש רקע בעיבוד שבבי,
ונסיון בביקורת איכות.
מועמדים יפנו לבקי
בטלפון 03-9366168
רב-בריח

לחברת תד"ל בע"מ
דרושים לעבודה באילת
★ מפעילים לחדרי מכונות
עם רשיון חשמלאי עוזר
★ חשמלאים עוזרים
המגורים: דירת רווקים באילת
02-381238,
02-382076

דרוש
עורך־דין
בעל נסיון בנושא
תעשיה וחקלאות.
לעבודה במוסד ממשלתי - בנושא.
השכר יקבע בהתאם לכישורים.
נא לפנות לטלפונים
03-434529 03-434767

המרכז לטכנולוגיה חינוכית
דרושים/ות
עורכים/ות לשוניים
לחומרי לימוד לילדים ולמבוגרים.
(יועדפו עורכים – מנקדים)
ההתקשרות על בסיס עבודה בבית.
המעוניינים יכתבו לת.ד. 39513 רמת אביב. מיקוד 61394 (עבור אלפא) יפרטו קורות חיים, וניסיון בעבודה ויצרפו 2-3 עמודים שערכו.
– סודיות מובטחת –

למפעל מתכת בחולון
דרוש
מנהל ייצור
הכישורים הנדרשים:
1. נסיון מעשי רב בעיבוד וטיפול במתכות
2. נסיון בניהול ייצור (5 שנים לפחות)
3. הכשרה בנושאי ייצור וניהול ייצור
לפנות בכתב־יד, כציון מספר טלפון, לת.ד 10513 ראשל"צ 52150, למספר 129.

לסלון השרון בהרצליה
דרושים/ות
1. מנהל בריכה וספורט
עם תעודת מציל דובר אנגלית
2. מעסה למכון בריאות
למשרה חלקית רצוי תושב הסביבה
3. טבח למטבח חם
עם נסיון
4. טבח למטבח חלבי
למשרה חלקית לשעות הערב
5. מפקחת למשק בית
6. תופר/ת
7. מרכזנית
דוברת אנגלית, הכרחית, שפה נוספת יתרון
8. צבע/ים
נא לפנות לבוארון אורלי מח' כ"א
טל. 052-575777

עיריית תל־אביב־יפו · מינהל החינוך, התרבות והספורט
רכז/ת תרבות וחוגים
למרכז קהילתי "בית דני" דרוש/ה
רכז/ת תרבות וחוגים
הכישורים הנדרשים: רקע חינוכי מתאים ונסיון מוכח בארגון ארועי תרבות קהילתיים וניהול חוגי יצירה ואומנות
נא לפנות בכתב יד בצרוף תולדות חיים לבית דני, רח' סמטת כביר, שכונת התקוה ת.ד. 19080 ולציין "מקום עבודה"

הבורסה לניירות ערך בתל־אביב בע"מ
THE TEL AVIV STOCK EXCHANGE LTD
דרוש/ה
מבקר
למחלקת ביקורת
כישורים נדרשים:
■ השכלה גבוהה בחשבונאות
■ נסיון מעשי בעבודות ביקורת בתאגידים עסקיים
■ כושר ניסוח בעברית – בכתב ובע"פ
■ הכרת שוק ניירות הערך – רצויה
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בפירוט השכלתם ונסיונם המקצועי לת.ד. 29060 תל־אביב 61290,
עבור "חוקר".

לבית שטיחי כרמל בצ'ק פוסט
דרושה:
פקידה
ליום עבודה מפוצל מבינה עניין וחרוצה
מוכרים/ות מנוסים
משרה מלאה או חצי משרה
שכר הולם למתאימים
להתקשר 04-720729, 04-721558

מגדל
חברה לביטוח בע"מ
מגדל חברה לביטוח בע"מ
דרושים
לעבודה בתל־אביב
★ שמאי רכוש
בעל נסיון של 5 שנים לפחות
★ שמאי רכב מתמחה
גיל: עד 40
המועמדים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון מקצועי ל־ת.ד. 37633 תל־אביב מיקוד: 61375 בציון המלים: "רכב - רכוש" על גבי המעטפה.
** סודיות מובטחת **

המועצה המקומית כוכב יאיר
למחלקת חינוך תרבות וספורט
דרוש/ה
רכז/ת ספורט יישובי
משרה מלאה.
כישורים: מורה לחינוך גופני רצוי בוגר/ת קורס לניהול הספורט או בעלי נסיון מוכח בתחום.
תנאי השכר יקבעו בהתאם לכישורים.
המתאימים: יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים, השכלה ונסיון יש להגיש את המועמדות עד ל־25.1.88 למועצה המקומית כוכב יאיר מחלקת החינוך. מיקוד 44864 ת.ד 100.
הערה: רק המועמדים שימצאו מתאימים יוזמנו לוועדת קבלה.

עבור תרופה חדשה ויקרתית ביותר
דרוש
מנהל מכירות
כישורים:
★ נסיון נרחב בתפקיד הנדרש בחברת תרופות.
★ השכלה בתחום מדעי הטבע.
★ שפות: עברית, אנגלית.
★ רשיון נהיגה.
לפנות בדחיפות בצירוף קורות חיים בכתב יד לת.ד. 3235 רמת גן. 52131
● סודיות מוחלטת מובטחת ●

למוסד צבורי בתל־אביב
דרושה
מזכירת לשכה
כישורים נדרשים:
★ שליטה מלאה בעברית ובאנגלית
★ הדפסה בעברית ובאנגלית
★ השכלה תיכונית לפחות
לקבלת פרטים נא לפנות לת.ד. 17206 ת"א
עבור מחלקת כח־אדם

למשרד רואי חשבון גדול בתל־אביב
דרוש
מנהל המחלקה המקצועית
סוג העבודה:
★ בדיקה וסקירה של דוח"ות כספיים
★ ניתוח דוח"ות כספיים
★ הכנת, עדכון ובדיקה של תוכניות בקורת
★ הכנת תוכניות לסקר מבדק פנימי
הכישורים הדרושים:
★ רואה חשבון מוסמך בעל נסיון רב בבקורת חשבונות וניהול מחלקה מקצועית כל במשרד רואי חשבון בינוני או גדול
★ בעל ידע בתקני בקורת מקובלים בארץ ובחו"ל
★ בעל נסיון בהכנת דוחות כספיים לתאגידים צבוריים בארץ ובחו"ל
לתאום פגישה נא להתקשר 03-664561

לחברה תעשייתית
באזור תל־אביב
דרוש/ה
שרטט/ת
• התמחות בשרטוט בנין או שרטוט אדריכלי
• רצוי ניסיון בבנית מודלים
• אפשרות עבודה במשרה חלקית.
מועמדים מתאימים יפנו
טלפונית 03-490787
לשם קביעת מועד לראיון.
– סודיות מובטחת –

מדינת ישראל
משרד החינוך והתרבות
הודעה על משרות פנויות למפקחים ומדריכים במשרד החינוך והתרבות
מכרז משולב (פנימי וחיצוני) למשרות פקוח והדרכה
תיאור התפקידים והדרישות למשרות הפנויות מפורטים בחוברת המכרזים המצויה בלשכות המחוזיות של משרדנו ושל נציבות שירות המדינה.
היום האחרון להגשת הבקשות הוא יום ראשון
י"ב בשבט תשמ"ח 31.1.88
המזכירות הפדגוגית
1. **מפקח/ת מרכז/ת** על הוראת הצרפתית דרגה – מפקח ירושלים (3 1 משרה).*
המינהל הפדגוגי אגף לחינוך יסודי
2. **מנהל/ת המחלקה למיומנויות יסוד,** דרגה – מפקח ירושלים (6 4 משרה).*
3. **מנהל/ת המחלקה לקידום יוזמות ומשימות,** דרגה – מפקח ירושלים.*
המינהל הפדגוגי / אגף לחינוך על־יסודי
4. **מנהל/ת המחלקה לחטיבות עליונות,** דרגה – מפקח. ירושלים.*
המינהל הפדגוגי / אגף לחינוך מדעי וטכנולוגי
5. **סגן/ית מנהל האגף ומנהל/ת מחלקה לחינוך מדעי,** דרגה – מפקח. ירושלים.*
6. **מנהל/ת מחלקת הכוון תיאום ושילוב משקי,** דרגה – מפקח. תל־אביב וכל הארץ.*
7. **מנהל/ת המחלקה למגמות טכניות,** דרגה – מפקח. ירושלים.*
8. **סגן/ית מנהל האגף לתוכניות לימודים,** דרגה – מפקח. ירושלים. **) ***)
אגף לחינוך דתי
9. **מפקח/ת על הוראת מקצוע תורה שבעל־פה,** דרגה – מדריך־מפקח. ירושלים (1/2 משרה). **/****
רשות הספורט והחינוך הגופני
10. **מנהל/ת המחלקה (ספורט ימי),** דרגה – מורה מדריך. מדריך. מפקח. תל־אביב וכל הארץ.
מינהל כא"ב הכשרה והשתלמות / אגף לחינוך מבוגרים
11. **מנהל/ת המחלקה להשכלה,** דרגה - מפקח. ירושלים.

לשכות מחוזיות
מחוז ירושלים
12. **מפקח/ת כולל/ת על בתי־ספר על־יסודיים,** מגמה – כללי. דרגה – מפקח. ירושלים. (2/3 משרה). **
מחוז הדרום
13. **מפקח/ת על הוראת מקצוע הטבע,** דרגה – מדריך־מפקח. מחוז הדרום. (1/2 משרה). **/*****
14. **מפקח/ת מחוז,** דרגה – מפקח. מחוז הדרום.*
מחוז תל־אביב
15. **מפקח/ת על החינוך המיוחד,** מגמה – כללי. דרגה – מדריך־מפקח. תל־אביב. (1/2 משרה).
16. **מפקח/ת על הוראת מקצוע ציור ואומנות,** דרגה – מדריך־מפקח. תל־אביב. (1/2 משרה). **
מחוז חיפה
17. **מפקח/ת על הוראת מקצוע הצרפתית,** דרגה – מדריך־מפקח. מחוז חיפה. (1/3 משרה).
18-19. **מפקח/ת על גני ילדים,** דרגה – מורה מדריך. מדריך. מפקח.
18. מגמה – כללי. מחוז מרכז. (4/6 משרה). **
19. מגמה – דתי. מחוז חיפה. **/****
20-21. **מפקח/ת על הוראת מקצוע האנגלית,** דרגה – מדריך־מפקח.
20. לשכת מחוז הדרום. *****/******
21. לשכת מחוז המרכז. (1/2 משרה). ******
22. **מפקח/ת כולל/ת על בתי־ספר יסודיים,** דרגה – מדריך־מפקח. עזה. *******

*) העובד שייבחר משרתו תומר.
**) במשרה מועסק עובד במינוי בפועל.
***) המשרה פנויה זמנית והעובד שייבחר ימונה בפועל.
****) מועמד שיבחר יהיה טעון אישור נוסף של המועצה לחינוך ממלכתי־דתי. כתנאי לכניסתו לעבודה.
*****) הכניסה לתפקיד בשנת הלימודים תשמ"ט.
******) במשרה מועסק עובד בחוזה מיוחד.
*******) המועמד שייבחר למשרה הנ"ל מועסק שלוש שנים בחוזה מיוחד או במעמד של מינוי בפועל (לעובד קבוע מההוראה).
פרטים מלאים ניתן לקבל במחלקה לענייני עובדים ירושלים רח' שבטי ישראל 34 חדר מס' 124 או בחוברת המכרזים שניתן לראותה בלשכות המחוזיות של משרדנו:

1. לשכת מחוז ירושלים	רח' דוד המלך 18.
2. לשכת מחוז הדרום	רח' הנשיאים. באר־שבע.
3. לשכת מחוזות ת"א והמרכז	בניין הדר דפנה. שד' שאול המלך.
4. לשכת מחוז חיפה	רח' סנט לוקס 7.
5. לשכת מחוז הצפון	בית הממשלה. הקריה. נצרת־עילית.

או בנציבות שירות המדינה ירושלים הקריה ע"ש בן־גוריון. כביש רופין ובלשכותיה המחוזיות:

1. לשכת מחוז תל־אביב	הקריה. רח' קלמן מגן 10.
2. לשכת מחוז חיפה והצפון	רח' חסן שוקרי 11 (בית הממשלה).
3. לשכת הנגב. באר־שבע	בניין לשכת הבריאות המחוזית שכונה ד (צפון) רח' הצדיק מירושלים.

כל המעוניין הממלא אחר דרישות המשרה שהוכרז עליה ימלא טופס בקשה למשרה פנויה – למכרז משולב מ.ל.ע. 230 שאפשר לקבלו במשרד החינוך והתרבות בלשכות המחוזיות. ובמשרדי הנציבות.
את הטופס יש להעביר ב־2 עותקים למחלקה לענייני עובדים של משרד החינוך והתרבות בירושלים לאחר מילויו בקפדנות על כל פרטיו. **(אין להעביר את הטפסים לנציבות שירות המדינה).**
עובדי מערכת החינוך הרשמית (עובדים המקבלים שכר ממשרד החינוך והתרבות) ישלחו עותק אחד של הבקשה ישירות למחלקה לענייני עובדים. **עותק שני יוגש על ידם** למנהל המחוז או למנהל האגף הנוגע בדבר. שאר המועמדים יגישו בקשותיהם במישרין למחלקה לענייני עובדים. ירושלים רח' שבטי ישראל 34 במעטפה סגורה המסומנת – המח' לענייני עובדים. מכרז מס' משרד החינוך והתרבות.
על המועמדים לצרף לבקשותיהם העתקי תעודות (בצירוף תרגום נאמן לעברית. אם הם ערוכים בלועזית) המוכיחות כשירותם מבחינת השכלה וניסיון למשרה וכן **תולדות חיים.** מועמד שאינו מצרף מסמכים על השכלה וניסיון כנדרש מועמדותו לא תתקבל.
על המועמדים לשלוח בקשותיהם בעוד מועד כדי שתגענה למשרדנו עד היום האחרון להגשת הבקשות.

ADACOM
3270 COMMUNICATIONS
תקשורת כחול לבן
החברה המובילה בתקשורת IBM 3270.
לאגף מחקר ופיתוח בחברתנו דרושים:
בוגרי הנדסת מחשבים/מדעי המחשב
• *נסיון במיקרו־מחשבים – חובה.*
רצוי נסיון בתחומים הבאים:
• *ASSEMBLER* • *IBM PC·DOS*
• *TERMINAL EMULATION*
• *HEBREW CONVERSION*
• *DATA COMMUNICATIONS*
תישקל מועמדותם של בוגרים מצטיינים.
נא לפנות בכתב לרינה -
אדאקום טכנולוגיות בע"מ
מרכז תעשייתי ת.ד. 118, יקנעם 20692
טל. 04-892444

לצה"ל דרושים
★ **מהנדסי חשמל**
★ **מהנדסי מכונות**
★ **מהנדסים אזרחיים**
★ **קצינים בדרגות סגן/סרן עד גיל 34**
★ העבודה באזור באר־שבע והדרום חיפה והצפון
★ המעוניינים יפנו לטלפון מס 03-616155

★ **מהנדסי ייצור בדרגות סגן־רס"ן לגיוס לקבע**
★ המעוניינים יפנו לטלפונים 03-694593, 03-692172

★ **כלכלנים בדרגות סגן־רס"ן לגיוס לקבע**
★ המעוניינים יפנו לטלפונים 03-692253, 03-267527

★ **מהנדס חשמל בדרגת סרן עד גיל 30 לגיוס לקבע**
★ העבודה בירושלים
★ המעוניינים יפנו לטלפונים 03-691310, 02-245572

לחיל הים
• **פסיכולוג בעל תואר שני במגמה תעסוקתית לתפקידי אבחון והערכה.**
מקום השירות: ת"א.
נא לפנות בצרוף קורות חיים לד.צ. 1068 פסיכולוגיה. טל' 03-693556.
• **קצין שיטות הדרכה – גיוס לקבע**
רצוי אקדמאי בעל תואר ראשון
עדיפות לבעלי נסיון בהכשרת מדריכים.
קורות חיים יש לשלוח לד.צ. 1068.
עבור פיתוח הדרכה.

נשיונל סמיקונדקטור
National Semiconductor
המרכז הטכנולוגי למיקרואלקטרוניקה ממשיך בקליטת כח אדם מעולה המפתח ומייצר את המעגלים המשולבים של דור המחר.
להנדסת תהליכי הייצור דרושים:
פיסיקאים/כימאים/ מהנדסי כימיה וחומרים
משרה: 6101
לתפקיד מהנדסי תהליך
תאור התפקיד:
• פתוח של תהליכי ייצור מתקדמים בטכנולוגיה של M^2CMOS
• פקוח על תהליכי ייצור של התקנים מיקרואלקטרוניים.
כישורים נדרשים:
• תואר ראשון/שני באחד מהתחומים הבאים: פיסיקה, כימיה, הנדסה כימית, הנדסת חומרים.
• יכולת ניתוח ויכולת טכנית גבוהה.
• נכונות ללמוד תחומים חדשים.
• יזמה פתיחות ונכונות לעבודה מאומצת.
מוזמנים להצטרף לאחת מהחברות המובילות בעולם
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים תעודות וציונים אל: נשיונל סמיקונדקטור אי.סי. בע"מ ת.ד. 619 מגדל העמק 10556 עבור מחלקת כח אדם ולציין את מספר המשרה.
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד
פרסום שפי

אלביט מחשבים בע"מ
לחטיבת הייצור בכרמיאל דרושות
מרכיבות/מחווטות
• בעלת נסיון במפעל אלקטרוניקה
• מגורים באיזור כרמיאל, הקריות וצפונה.
מועמדות מתאימות מתבקשות לפנות טלפונית אל הגב' מיקי ליבני 04-901363 או בכתב לגיוס עובדים ת.ד. 5390 חיפה 31053.
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים
אלביט בתנופה יוצרת

תפרון מפעלי טכסטיל בע"מ
למפעלנו בקריית ביאליק דרוש/ה
מזכיר/ת קשר לקוחות חו"ל
שליטה מלאה באנגלית ברמת שפת אם
משרה מלאה
טל' 04-709610־1

לקונדיטוריה ולהלם
בהוד־השרון
דרושים
1. קונדיטור מעולה
למשמרת שניה.
2. מוכרת נאה – לחנות.
052-34350

דרוש ה
גרפיקאי/ת
ביצועיסט/ית
03-457637

דרושים:
משקיעים
מ־50.000 דולר ומעלה
לפרויקט תיירותי גדול
לפנות בכתב
לרחי יוספטל 3/9
מיקוד 29000 קרית־ים ג'
עבור **פרויקט תיירותי** או טלפונית
לרואה חשבון דב פלדמן טל' 04-728391

לימית
שמירה
ואבטחה
דרושים
מאבטחים
יוצאי צבא
לעבודה לפי שיבוץ אישי
תנאי שכר מצוינים
לקביעת ראיון
טל' 02-244974
02-245421

זמיר שרותי כח אדם בע"מ
חיפה: רחוב החלוץ 3, טל' 04-670373
קרית ביאליק: צומת צבר, טל' 04-709284
תל־אביב: רח' בן יהודה 26, טל' 03-284494
רחובות: רח' הרצל 202, טל' 08-473832
אשדוד: רח' רוגוזין 22, טל. 08-535455
באר שבע: רח' ההסתדרות 73, טל. 057-73118
דרוש/ה
למפעל עתיר ידע באזור חיפה
מזכירת סמנכ"ל
מנוסה למשרה מלאה
★ אנגלית ברמת שפת אם
★ ידע במעבד תמלילים
★ עדיפות לאקדמאית
נא לפנות לסניף חיפה

مكذا عن الأصل

صورة عن الاصل

הלוח הארצי הארץ חדשות

לרשות שמורות הטבע
דרוש/ה
רכז/ת הדרכה
למרכז הדרכה עין אפק למשרה חלקית לניהול צוות הדריכה במקום.
דרישות: ניסיון בהדרכה/הוראה, רקע בטבע, נסיון בכתיבת מערכי הדרכה, ובריכוז צוות מדריכים. בריאות תקינה ורשיון נהיגה.
המעוניינים יפנו לשמורת עין אפק (בקופה) למילוי שאלונים, עד ל־22.1.88

למוסד ציבורי בירושלים
דרוש
עובד אחזקה/ טכנאי מנוסה
בעל רשיון לעסוק בחשמל לשם אחזקת בנין גדול
המעוניין יפנה בכתב־יד, תוך ציון פרטים מירביים לת"ד 6001 ירושלים 91060
עד 31.1.88 ויצויין ע"ג המעטפה מכרז מס׳ 1/88

לחברת חקירות ארצית לסניפה בירושלים
דרושים
מועמדים
להשתלם בחקירות פרטיות הכוללות עבודת שטח מעניינת
עדיפות ליוצאי מערכת הביטחון (משטרת־ישראל מצ"ח וכו׳)
המועמדים המתאימים יפנו בצירוף קורות חיים בכתב יד לת"ד 2323 ירושלים
רפאים ייענו

מטפלי המגע מינקות
Finish
לאולם תצוגה של ריהוט משרדי
דרושה
מוכרת
דינמית ונאה
רצוי רקע בעיצוב פנים ובמכירת רהיטים
לקביעת ראיון נא להתקשר לטלפון: 03־200755־6־7

דרושה
מזכירת מפעל
Bordeaux
- בעלת נסיון בניהול משרד
- אחראית דינמית ובעלת מוטבציה
- ידע באנגלית

שעות העבודה 08.00־17.00 אחה"צ
- תנאים טובים למתאימה
טלפון 534283־4

לבית החולים שערי צדק
דרושים
★ מאבטחים
★ אחראי משמרת
עד גיל 32 השכלה תיכונית
פרופיל רפואי 82 ומעלה
בוגרי קורס פיקודי בצה"ל
תנאים טובים למתאימים
המעוניינים יפנו בימים א-ב
בין השעות 17:00 - 10:00 לקצין הבטחון
בבית החולים שערי צדק

נשיונל סמיקונדקטור
National Semiconductor

המרכז הטכנולוגי למיקרואלקטרוניקה ממשיך בקליטת כח אדם מעולה המפתח ומייצר את המעגלים המשולבים של דור המחר.

להנדסת תהליכי הייצור דרושים:
פיסיקאים/כימאים/ מהנדסי כימיה וחומרים
משרה 6101
לתפקיד מהנדסי תהליך

תאור התפקיד:
- פתוח של תהליכי ייצור מתקדמים בטכנולוגיה של M^2CMOS
- פקוח על תהליכי ייצור של התקנים מיקרואלקטרוניים.

כישורים נדרשים
- תואר ראשון/שני באחד מהתחומים הבאים. פיסיקה, כימיה, הנדסה כימית, הנדסת חומרים.
- יכולת ניתוח ויכולת טכנית גבוהה.
- נכונות ללמוד תחומים חדשים.
- יוזמה פתיחות ונכונות לעבודה מאומצת.

מוצעת לו אופנת פק לסטודנטים מגייעים המסיימים לימודיהם השנה.

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים תעודות וציונים אל: נשיונל סמיקונדקטור אי.סי. בע"מ ת.ד. 619 מגדל העמק 10556 עבור מחלקת כח אדם ולציין את מספר המשרה.

מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד

נציבות שירות המדינה
משרות פנויות בשירות המדינה

היום כד׳ בטבת התשמ"ח (14.1.88) פורסמה חוברת מכרזים פומביים (חוברת מס׳ 4 ממכרז מספר 471 עד מכרז מספר 663).
החוברת כוללת משרות בתחומים הבאים:

רופאים/ות, רוקחים/ות, ביוכימאים/ות ומיקרוביולוגים/ות, מהנדסים/ות, הנדסאים/ות וטכנאים/ות, משפטנים/ות, עובדים סוציאליים/ות, אקדמאים/ות במדעי החברה והרוח, מינהל ואמרכלות.

החוברת נמצאת בסניפי הדואר ובלשכות המחוזיות של נציבות שירות המדינה לעיון המעוניינים. בקשות בצירוף העתקי מסמכים יש להגיש על גבי טופס מדף 2115 לאחת הלשכות המחוזיות של נציבות שירות המדינה לפי הכתובות הבאות: (טפסים ניתן להשיג בכל סניפי הדואר):
- ירושלים: הקריה רח׳ קפלן 3 ת.ד 766 - 91007
- תל־אביב: הקריה רח׳ קלמן מגן 10 - 61070
- חיפה: רח׳ חסן שוקרי 11 - 33105
- באר־שבע: שכונה ד׳ (צפון) רח׳ הצדיק מירושלים בנין לשכת הבריאות המחוזית ת.ד 4368 - 84170.

מועד אחרון להגשת הבקשות הוא: טז׳ בשבט התשמ"ח (4.2.1988) לרופאים: ז׳ באדר התשמ"ח (25.2.1988)

המשטרה אתגר
דרושים
מפעילי קשר
הכישורים הנדרשים:
בעלי 12 שנות לימוד. צפטי"ם בצה"ל או בעלי רקע בנושאי תפעול מערכות קשר. בריאות תקינה. גיל עד 35.
מקום השירות: ירושלים, תל־אביב והצפון.
המעוניינים יפנו בצרוף תעודות השכלה ופנקס מילואים לאחת מלשכות הגיוס הר"מ:

★ תל־אביב	רח׳ הרכבת 14	טל 03־626290־3
★ ירושלים	רח׳ המלך דוד	טל 02־244433
★ חיפה	רח׳ העצמאות 82	טל 04־661067
★ באר־שבע	רח׳ העצמאות 55	טל 057־32521
★ רחובות	רח׳ הרצל 206	טל 08־487488

יש עבודה בחברת החשמל
לתחנת הכח "רוטנברג" באשקלון
דרושים:
מכונאי אחזקה
הכישורים הדרושים:
★ בוגרי בי"ס מקצועי
★ נסיון של 6 שנים לפחות
מגורים באשקלון והסביבה

לקורס מפעילים לעבודה במשמרת
הכישורים הדרושים:
★ בוגרי 12 שנות לימוד.
★ מסיימי שרות בצה"ל.
בריאות תקינה.
מגורים באשקלון.
המועמדים יעברו מבחני קבלה.
למסיימי הקורס מובטחת עבודה קבועה בחברת החשמל.
המעוניינים יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים, אל מח׳ כח אדם תיפעול דרום רח׳ החשמל 14 ת.ד. 25 ת"א
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים

חברת החשמל לישראל בע"מ

רשות השידור
מכרז פנימי/חיצוני על
משרה פנויה במחלקת הגבייה
מכרז מס׳: 1/88 המועד האחרון להגשת הבקשות: 17.1.88 שעה: 15:00

תואר המשרה: **מנהל מחוז הצפון**
הדרגה: 8־9 בדירוג המח"ר
מקום העבודה: חיפה.
תאור התפקיד: אחריות להפעלת משרד מחוזי באורח עצמאי בנושאים דלהלן:
א. פיקוח על הסחר במקלטי טלוויזיה קיום קשר עם היצרנים המקומיים והיבואנים לתכנון וביצוע למכירות ורישום
ב. אחריות לתכנון וביצוע סריקות בבתים לאיתור משתמטים מתשלום אגרות אחריות לתכנון מבצעי פיקוח על תשלומי אגרות רדיו במכונית קיום קשר עם המשטרה לשם ביצוע פעולות משולבות
ג. קיום בירורים עם אזרחים בכתב ובע"פ אחריות למעקב אחר התשלומים דיווח למרכז על שינויים בעדכון הקבצים.
ד. אחריות לביצוע פעולות לאכיפת הגבייה באורח עצמאי ובהתאם להנחיות של הממונה ובחירת השיטה לאכיפת התשלום לגבי הסרבנים (עיקול חפצים עיקול חשבון בנק משכורת וכירב)
ה. ביצוע משימות המוטלות על ידי הממונים
ו. אחריות על צוות עובדי המשרד המחוזי
כפיפות: למנהל הגבייה
הכישורים הדרושים: השכלה אקדמאית בתוספת 6 שנות ניסיון במקצוע או בתחום דומה או השכלה תיכונית בתוספת 2 שנות לימוד על תיכונית ו־9 שנות ניסיון או השכלה תיכונית בתוספת 9 שנות ניסיון
ידיעת השפות—עברית ואנגלית רצויה ידיעת השפה הערבית ידיעה בהנהלת חשבונות כושר לקיים מגע נאות עם קהל התבטאות בכתב ובע"פ עריכת דו"חות ני־הול משא ומתן כושר לתכנון אירגון וניהול צוות עובדים רצוי ניסיון של שלוש שנים בעבודות גבייה וניהול צוות עובדים
הערות: מילוי התפקיד כרוך בעבודה מחוץ לשעות העבודה הרגילות ובנסיעות מיוחדות
● העובד שייבחר יועסק עפ"י חוזה מיוחד ל־3 שנים עם אפשרות הארכה
● המעוניינים במשרה זו יפנו בכתב יד לכח אדם בנין כלל חדר 14 ימי 97 י"ם טלפון 02־240502

האם זמנך יקר לך?
שאלה זו מופנית אליך - הבכיר העוסק בגיוס עובדים לארגונך
ראיונות, תהליכי מיון, בחינות פסיכוטכניות, התאמה מקצועית ע"י צוות פסיכולוגים ואנשי מקצוע מעולים, בשיתוף פעולה מלא איתך לאורך כל הדרך.
התקשר עוד היום לשמוע פרטים נוספים 03־203652/6
מכון דור - הבחירה האופטימלית

ערן
לסניף תל־אביב
דרוש
מנהל/ת
הכישורים הנדרשים:
- פסיכולוג קליני או ער"ס
- ניסיון בהנחיית קבוצות ובאירגון סדנאות
- ניסיון מוכח בניהול
- יכולת ונכונות לעבוד בשעות גמישות
קורות חיים יש לשלוח אל ער"ן ת"א ת.ד. 33142 מיקוד 61231

למרכז קהילתי רמות
דרושה
רכזת קליטה חברתית
לעבודה עם עולים חדשים
★ חצי משרה
★ בוגרת מדעי החברה או עבודה סוציאלית
טלפון 02־863704, 02־865007

אם אתה חושב שאתה הטוב ביותר...
וכדאי שתהיה כזה
אנו חברה מתקדמת בתחומה צריכים אותך.
כמקדם מכירות
חוצבן/ית, דינמי ת, ונמרץ ת
כשורים:
★ יכולת נהול מו"מ
★ הופעה נאה
★ קשרים נרחבים בחברות ומפעלים
★ רכב חובה
★ עדיפות לבעלי נסיון באבחון פסיכוטכני
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 33655 חיפה 31033

לחברה גדולה בתחום המזון
דרושים:
1. מנהל מכירות
לעזה, יהודה ושומרון
- דובר ערבית כולל קריאה וכתיבה.
- ניסיון במגעים עם האוכלוסיה.
- נמרץ וחרוץ ומוכן להשקיע מעבר למקובל.
- בעל חוש מסחרי.

2. מוכרנים
לאזור גוש דן
- יכולת תקשורת טובה עם אנשים.
- חרוץ ומוכן להשקיע מעבר למקובל
- גיל עד 31.
- השכלה אקדמית יתרון.

המעוניינים יפנו בכתב לת.ד 2340 רחובות ויצרפו קורות חיים

יד יצחק בן צבי
דרושים/ות
מזכירה — משרה מלאה: עבודה עם קהל, תיאום ואירגון, ניהול כספי
מזכירה — משרה חלקית 12.00־16.00, דרישות כנ"ל
מנהל/ת חשבונות — סוג 2, משרה מלאה
נא לפנות בכתב יד בצירוף פרטים על כישורים, השכלה וניסיון קודם לת"ד 7660, ירושלים 91076 (לציין על המעטפה את שם המשרה)

לחברה מסחרית
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
★ מנוסה
★ נסיון בעבודה עם מחשב - יתרון
לפרטים:
03־9663944/3 לאמיר

משרד החינוך והתרבות
אגף הנוער
דרוש
מנהל/ת יחידה לקידום נוער בבאר־שבע
התפקיד כולל: ניהול צוות מדריכי נוער מנותק בעיר. אחריות להפעלת השירותים, במסגרת התכניות החינוכיות לאוכלוסיית הנוער שבטיפול המחלקה. פיתוח המערכת
דרישות התפקיד: תואר ראשון לפחות במדעי ההתנהגות. ניסיון בעבודה עם נוער. עדיפות לבעלי ניסיון ארגוני בשירותי רווחה. העבודה בשעות לא שגרתיות.
העובד שיבחר יועסק ע"י הרשות המקומית
מועמדים הרואים את עצמם מתאימים ות יפנו בכתב בצרוף אישורים והמלצות למר שלמה ונטורה – משרד החינוך והתרבות – אגף הנוער מחוז דרום – רח׳ החלוץ 110 באר־שבע. טל 057־34141.
מועד אחרון להגשת מועמדות: א׳ שבט תשמ"ח (20.1.88)

למעון ממשלתי למפגרים דרושות:
מטפלות ועובדות עזר
לעבודה במשמרות ● למוד והדרכה ינתנו במקום ● אפשרויות קידום והשתלמויות למתאימים.
מקום עבודה ליד ראש העין
בדבר פרטים יש לפנות בהקדם למנהל המעון או לאם הבית בטל: 9360741־2 בשעות העבודה

עירית הרצליה
סדנא לוועדי בתים
ודיירים בבית משותף
סדנא של 5 פגישות תתקיים במועדון גיל הזהב ברחוב סירקין 6 הרצליה
בסדנא יעלו הנושאים הבאים:
חוק בתים משותפים. גינון והשקייה. אחזקת הבית המשותף. יחסי אנוש ותקשורת בין הדיירים
הפתיחה ביום 19.1.88 בשעה 20:00.
ההרשמה במחלקה לשרותים קהילתיים המדור לתרבות הדיור
טל׳ 052־542734, 052־547917
● נשמח לראותכם ●

דרושה
מזכירה מנוסה
הכישורים הדרושים:
1. שפת אם גרמנית.
2. ידיעת השפות עברית, אנגלית.
3. ניסיון מעשי בעבודות מזכירות.
4. הדפסה במכונה.
נא לפנות בכתב יד (בעברית) ולציין מס׳ טלפון לת.ד. 10513 רמת־גן 52150 עבור מס׳ 61.

"עין רואה" "סדנא למדע" מוזיאון למדע לניהול משרד באופן עצמאי ואחראי
מזכירה
ל־1/2 משרה
★ שליטה טובה בעברית ובאנגלית
★ עיבוד תמלילים בעברית. רצוי באנגלית
★ נסיון בעבודות משרד
★ השכלה תיכונית לפחות
נא לפנות לטל: 02־584227 בשעות הבוקר

קופת חולים מאוחדת סניף ירושלים
דרושים
★ אחות
★ טכנאי רנטגן
★ פיזיותרפיסטים
נא לפנות לסימה
02־232987 02־221181

Gilio
דרושים:
1. **איש מכירות** בעל ניסיון בהלבשת ילדים
★ בעל רכב
2. **עובד/ת ניקיון**
סולוג־מפעלי סריגה בע"מ
נת׳ הפלך 3, ת"א, טל׳: 824121 לאיצחק בלומפילד

מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ

מנהל/ת חשבונות מחקר
לניהול, תקצוב, ניתוח ובניה של חשבונות מחקר
הכישורים הדרושים
בוגרת החוג לכלכלה — יתרון, יכולת הכנת דו"חות כספיים לממנים, סוג 3 בהנה"ח, רצוי נסיון קודם בהכנת דו"חות כספיים, יכולת קיום מגע נאות עם גורמי פנים וחוץ טכניוניים, שליטה טובה בשפה העברית, נכונות לעבודה בשעות נוספות
מכרז מס׳ 85/87

מהנדס/ת
הכישורים הדרושים:
בעלת תואר שני בנושא תכן VLSI או נושאים דומים, ותכנון מעגלי VLSI רצוי נסיון בתכנון באמצעות כלי HEUTOR
תאור התפקיד:
תכנון חשמלי, עריכה, ניתוח ואימות על מעגלי גלאים אוסטים, מגברים ומעגלי תמיכה וכן רכיבים לוגיים ב־VLSI
מכרז מס׳ 91/87

המועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב אל מחלקת משאבי אנוש, מוסד הטכניון למו"פ בע"מ, קרית הטכניון, חיפה — 32000, עד יום 24.1.88 בציון מס׳ המכרז.

לחברה במפרץ חיפה
דרושים
1. מנהל/ת חשבונות
למח׳ שכר – כח אדם
2. מנהל/ת חשבונות
לעבודה עם מערכת ממוחשבת
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 9679 חיפה

"לתיגבור" חיפה
דרושים ות
★ פקידה מנוסה בכ"א לניהול משרד שעות 17:00 - 08:00
★ מקדם/ת מכירות לאזור חיפה והצפון, נסיון בכ"א + רכב הכרחי
"תיגבור" חברה ארצית לשרותי כ"א סוקולוב 14 חיפה
טל׳ 04־641282 04־671454 לאילן

לכפר הילדים כרמיאל
דרושים
1. **פסיכולוג/ית חינוכית** תואר שני אפשרי לקראת סיום התואר
2. **אם־בית** מחליפה רווחה מגורים במקום חובה
3. **מדריך** בחצי משרה לשעות אחה"צ
4. **גנן** בוגר גננות ושתלנות רשיון נהיגה לטרקטור - חובה!
לפרטים: 02־987935־6 לברוך או שמעון

לעבודה במרכז הארץ
דרושים
מכונאי מטוסים
יוצאי חיל האויר
לעבודה במשמרות
לקביעת ראיון לפנות מיום א 17.1.88
לטלפון: 03־5412546

קופת חולים של עובדים לאומים
של הסתדרות העובדים הלאומית בארץ ישראל
דרוש
מנהל סניף
לקופת־חולים הלאומית בבאר־שבע
בדבר פרטים נא לפנות אל מחלקת המנגנון מרכז קופת־חולים הלאומית רח׳ שפרינצק 23 תל־אביב. מיקוד 64738

למפעל תעשייתי בענף הדפוס
דרוש/ה
מנהל/ת מפעל
בעל התפקיד יהיה אחראי לכל ההבטים של ניהול המפעל כולל:
★ גיוס וניהול צוות עובדים
★ תכנון הייצור
★ מכירות וקשרים עם לקוחות
★ תפעול יעיל של מערך הייצור

מועמד מתאים יהיה מהנדס מכונות או מהנדס תעשיה וניהול עם רקע טכני הוא צריך להיות בעל הבנה עיסקית וכלכלית וחושים מסחריים. נסיון קודם בתפקיד יסייע
מועמד מתאים יפנה בכתב לת.ד. 28025 ת"א מיקוד 66186 עבור מס׳ 380

קריירה
שרותי כח אדם בע"מ

לסניפינו בת"א, נתניה ורחובות
★ **הנדסאי חשמל/חשמלאים מוסמכים** נסיון תעשייתי. לעבודת משמרות. 5 ימים בשבוע
★ **רתכים חשמל/שריון/CO_2** מנוסים, פרופיל צבאי גבוה
★ **פועלי ייצור** פרופיל צבאי גבוה. לעבודה במפעל בטחוני.

לסניפינו בת"א ורחובות
★ **הנדסאי אלקטרוניקה** מנוסה ברכש, רקע בפיתוח.
★ **הנדסאי/טכנאי מכונות** מנוסה בבקרת מבנה.
★ **הנדסאי בנין** + נסיון במכירות לעבודה בתל־אביב.
★ **מזכירות** עברית + אנגלית ברמת שפת אם + הדפסות.

לסניפינו בת"א ונתניה
★ **מחסנאי טכני** מנוסה, למחסן כלים וסתקנים. ידע בעיתוד מלאי ממוחשב.

לסניפנו בתל־אביב
★ **נהגי ג׳** מנוסים, לחלוקת תוצרת בת"א, גיל 30+, לעבודת לילה, 5 ימים בשבוע.
★ **מלגזנים** לעבודה באזור פתח־תקוה ובת־ים
★ **הנדסאי מכונות** + נסיון רב בתכנון מבלטים, כלים ותיב"ם.
★ **פקידות** + שליטה טובה באנגלית (רצוי גם בצרפתית) + הדפסה עברית־אנגלית
★ **פקידת יבוא** מנוסה השולטת באנגלית ובצרפתית.
★ **בוגרי 12 שנות לימוד** לעבודה כטלרים בבנק באזור גוש־דן.

לסניפנו בנתניה
★ **מנהל עבודה** מנוסה בעבודות טיח, שיש ומרצפות, לחדרה.
★ **נהגי אוטובוס** מנוסים, לעבודה מעניינת
★ **טכנאי גינון ונוף**
★ **ראש קבוצה** בעל ידע באינסטלציה והסקה, לאזור חדרה.
★ **טכנאי בנין** מנוסה בביקורת איכות, ל־2 משמרות, באזור חדרה.
★ **מזכירת מפעל** כולל הדפסה ע/א, טלקס ועוד.
★ **מאבחנת פסיכוטכנית** ל־½ משרה.

משרות קבועות, תנאים מצוינים, אחזקות והסעות
תל־אביב, דיזנגוף 158, טל. 03־5449848
נתניה, שמואל־הנציב 17, טל. 053־338901
רחובות, הרצל 185, טל. 08־465277
הכח שלנו הוא כח אדם. קריירה.

המחלקה המשרדית
חבר
לסניפנו בחיפה
■ **כתבניות עברית/אנגלית** לעבודה זמנית - מיידית - נסיון במעבדי תמלילים P C בתוכנת WORSDSTAR ו/או WORDMILL. שליטה בשתי השפות העבודה באזור חיפה - משרה מלאה, 5 ימים בשבוע.
■ **קלדנית מעולה** - לפחות שנתיים נסיון - רצוי על IBM־36 לעבודה זמנית, מיידית - תקופה ממושכת - משרה מלאה - באזור המפרץ.
לעבוד בחבר - להרגיש בבית

הארץ

יום ו' כ"ה בטבת תשמ"ח
15 בינואר 1988

המערכת, ההנהלה, מחלקת המודעות, ההפצה והמנויים: תל־אביב, רחוב זלמן שוקן 21, טל' 5121212 ת"ד 233 מיקוד 61001 פקס' 810012 — טלקס 33748
ירושלים: רחוב ההסתדרות 2 טל' 224245־6, ת"ד 273 מיקוד 91002
חיפה: רחוב נורדאו 20 טל' 661166־8, ת"ד 5259 מיקוד 31052
המו"ל: הוצאת עתון הארץ בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, תל־אביב
העורך: גרשום שוקן עורך המשנה: מתי גולן
סגני עורך: משה ורדי, גדעון לוי
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחויבת כתוכיר
HA'ARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel – P.O.B 233, Tel. 5121212

מערכת הבריאות כמרקחה

את המתרחש והצפוי להתרחש בימים הקרובים בבתי החולים, אפשר להכתיר בכותרת הבלתי־נשכחת, שבה השתמש עורך הורשות האגדתי נוכח גל הידיעות המרעישות שהציף את שולחנו: "מערכת הבריאות כמרקחה".

כי לנו עד מומחה כמו"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, אשר אמר השבוע לפי אחד העיתונים: "כולם שובתים נגד כולם, ואף אחד אינו יודע מדוע". האם לא היינו חוששים משימוש־יתר במונח שחוק, היה עלינו לומר כי המצב במערכת הבריאות הולך ולובש מימדים של "אנדרלמוסיה ללא תקדים". עם או בלי תקדים — את האנדרלמוסיה אי־אפשר להכחיש.

אחד מהגורמים העיקריים לאי־היציבות במערכת הבריאות הוא ההסכם שנערך בעקבות הסכסוך הממושך בין הנהלת קופת החולים הכללית לבין אירגון רופאי קופת־חולים בעניין הפעלת משמרת עבודה אחרי שעות העבודה הרגילות, בעיקר בחודרי הניתוח. הסכם זה "פותר" שתי בעיות: הוא מיישב את תביעות השכר של הרופאים, ומאפשר חיסול מורד של תור הממתינים לניתוח בבתי החולים. ההסכם שם קץ לשיבושים בבתי החולים של קופת־חולים, שנמשכו חודשים ארוכים.

להסכם הנ"ל היו איפא מעלות חשובות. אולם היו כרוכות בו גם מספר בעיות חדשות. אחת — מחירו נאמד ב־40 מיליון שקלים, בעוד שלקופת החולים משאבים המספיקים בקושי לכיסוי תקציבה הרגיל. שניה — לקופת החולים אין סמכות לחתום על הסכמים כאלה ללא אישור האוצר (לפי חוק יסודות התקציב), או לפי ההסכם לחיסול המשבר הכספי בינה לבין הממשלה, או שניהם. שלישית — בהיותם ההסכם היתה זו שאלה של זמן בלבד, בטרם יתבעו רופאי בתי החולים הממשלתיים שהסכם דומה ייחתם גם עימם. רביעית — גם לאוצר אין 80 מיליון השקלים הדרושים לפי האומדן לביצוע הסכם כזה עם הרופאים בכל בתי החולים.

שורש הרע הוא בעובדה שהחתימה על הסכם משמעותי ביותר נערכה באופן פרטיזני על־ידי קופת־חולים, ללא תיאום מוקדם, ושלא על־דעתם של הגורמים הממשלתיים המוסמכים. משנערך ההסכם, ניצבת במלוא חומרתה שאלת מימונו — ובעניין זה אין מנוס מפתרון כאוב: על מערכת הבריאות לגייס את המשאבים הדרושים לביצוע ההסכם מציבור הנזקקים לשירותי הבריאות, שעתיד להיות הנהנה הראשי מביצועו.

האוצר הציע זה מכבר לגבות אגרה מכל הנזקקים לשירותי הבריאות הציבורית. למעט מעוטי־יכולת, קשישים החולים במחלות כרוניות ופעוטות. מדובר בדמי אשפוז יומיים בסכום שיכסה בקושי את עלות הכלכלה של המאושפז, ובאגרה כמעט־סמלית עבור ביקור רופא במרפאות. אגרות כאלו מקובלות במדינות אחרות (אגרת ביקור אצל רופא נהוגה גם בקופת־חולים "מכבי"). האגרות הוכיחו את עצמן לא רק כמקור הכנסה — אלא גם באמצעי למניעת בזבוז: כשם שאגרת התרופות הקטינה את הביקוש לתרופות הנרקבות בארון האמבטיה, כן צפוי שאגרת הביקור תקטין את ההזדקקות לביקורים הנעשים לשם בילוי זמן בלבד.

קופת החולים (ושרת הבריאות, שושנה ארבלי־אלמוזלינו, הנגררת אחרי קופת החולים) אינה יכולה להבטיח לעובדיה הטבות־שכר מרחיקות לכת — ובעת ובעונה אחת להתנגד לגביית עלות ההטבות מאלה האמורים ליהנות משירותים משופרים.

אם יותר להזכיר בנשימה אחת עם שמו של מוסר ההסתדרות את שמו של הכלכלן הליברלי מילטון פרידמן, הרי בפראפרזה על אימרתו הידועה — קיים כלל ברזל בעולמנו האכזר: אין מיפלי חינם. משרד האוצר ייטיב לעשות אם יתעל את התנגדותו להסכם למשתמע מכלל זה, ויתנה את ביצוע ההסכם בהנהגת האגרות האמורות. יתכן שכך ניתן יהיה בסופו של דבר לממש את שתי מטרותיו המקוריות של ההסכם שעליו חתמה הנהלת קופת־חולים באופן פרטיזני: לשפר את שכר הרופאים — וגם את השירות לחולים.

היום שבו הם יתחילו לירות

מאת יואל מרקוס

אני רועד מפני היום בו הם, תושבי השטחים, יתחילו לירות. היום בו הם יעברו משביתות, הפגנות והבערת צמיגים, מיידוי אבנים ומהטלת בקבוקי תבערה, מדקירות בסכינים — לשימוש בנשק חם.

העובדה שהדבר עוד לא קרה אינה ערובה שזה לא יקרה. הרי גם את מה שקרה, כידוע, "לא צפינו". גם הופתענו מכך שהמצב לא נרגע "תוך כמה ימים" כפי שחזינו. השימוש בנשק חם מצדם לא רק אפשרי, אלא אולי אף בלתי־נמנע, אם כך יימשכו העניינים. לא יכול להיות שבכל אותן שנים שהם באים ויוצאים לישראל לא צברו נשק חם — לרבות האקדח הזעיר שנגנב מביתי — ואלה חבויים ב"סליקים" בטוחים, ליום ההוא כי יבוא.

באלה הימים מתקיימים בירידה חשובות בזמנות העוצר, דיונים בין מנהיגי המסיתים אם ומתי תגיע העת למעבר המוחשי הזה. בדיונים אלה נשקלת בוודאי השאלה, באיזה אופן הם יקדמו יותר את עניינם? האם בהמשך חשיפת החייל ה"ישראלי" על תקן של "מרכא מבר לבלי" הרודף אחרי נשים וילדים המגלה חוסר אונות למול "זוהים השפופים" של נערים המתמודדים ב"רוגטקה", או בכך שייתנו לצה"ל תירוץ להכניס טנקים ולקצור ביורי חי את תושבי השטחים; ונטיה כרגע היא להמשיך במה שנראה להם כהצלחות. אך בהעדר מנהיגות מרכזית — כי לידנו יותקע שלא יבוא יום בו אחת הקבוצות השכונתיות תחליט להפעיל פה ושם צלפים כדי להציק לנו יותר, להעמיק את הדילמה שלנו מתוך ציפיה שתגובה נרגזת שלנו תוכה אותם בתמיכה רחבה יותר בשטחים ותגביר את אהדת דעת הקהל העולמית במאבקם?

* * *

שמעון פרס התבטא לא מכבר, כי הפסדה של ארה"ב בווייטנאם לא היה צבאי — היא הפסידה את המלחמה בטלוויזיה, במערכה על דעת הקהל הפנימית והחיצונית על־ידי מלחמה שהגיעה לכל טרקלין. שם, לעיני צופים ניצחו בכורסות עמוקות או ליד שולחן האוכל, לא יכלה הגדולה במעצמות לעשות את מה שהיא באמת יכלה לעשות בעוצמתה האדירה, בגלל עיניהם הביקורתיות של כל אמריקה שהיו תקועות במירקע. כמו אז אצלם, גם אצלנו עכשיו, הטלוויזיה היא הגורם המשפיע המרכזי במה שקורה בינינו לבין תושבי השטחים. במה שהם עושים ובמה שאנחנו עושים ובעיקר במה שאנו לא עושים.

מדיווחים בעבר לים אנו כבר יודעים איך הם ואיך אנחנו מצטיירים בטרקלינים של מאות מיליוני צופים בעולם. התחולה לא כל־כך השתנה. יכול להיות באמת שהמהומות פרצו בגלל ליל הגלשנים. שבעיני נערי השטחים היה בחינת "מבצע אנטבה" שלהם. אך עצם ההבולת שלהם כבר חודש ימים לשגע ולהפתיע את כוחות הביטחון שלנו, גרמה למהפך בדעת הקהל העולמית. אנו נראים "הרעים" והם הטובים והמסכנים. עשרות אלפי מילים של הסברה־מטעם לא יטשטשו תצלום אחד של חייל בוגר־קרב, מקל בידו האחת ורובה בידו השניה, מול ילד המחזיק אבן או עושה סימן "V". למה נבהלו תוך כמה שבועות הם חכיותיהם זכו לאהדת העולם, ביחוד לאהדה האמריקאית.

* * *

זה מהפך שהפעילים בשטחים מסתחררים ממנו. מצד שני, החשיפה הזאת אינה מאפשרת לכוחות הביטחון לנהוג כפי שאולי היו חפצים לנהוג ומגבירה בממשלה את ההססנות. "יד־קלה, יד־בינונית, יד־קשה" או "לא־יותר־מדי" — הכל פועל נגדנו. אם אנו יורים, זה לא טוב גם אם מדובר בכדורי גומי. אם אנו מכים, זה לא טוב. אם מבצעים מעצרים המוניים והענשה בשיטת הגירוש הנע, זה לא טוב. ההחלטה על הגירושים יצרה מצב שאל אותה החלטה אחת ויחידה נגנה פעמים אחורות. פעם אחת כשנשקלה. פעם כשהוחלט עליה. פעם כשהתגיע לבית־משפט. ומכיוון שהגירושים לא יבוצעו בבת־אחת, נגנה על הארבעה שכבר גורשו האה"כ על כל אחד משאר הגירושים בנפרד. ועכשיו בא תור העוצר; איך ניראה אם נתחיל להרעיב אנשים ולקטוע את פרנסתם? מעולם לא היינו כה חשופים וכה לא יודעים מה לעשות מול החשיפה הזאת.

הניסיונות להוציא את מצלמות הטלוויזיה ולהרחיק את התקשורת משטחי האירוע, לא יצליחו. הם גם לא הצליחו בווייטנאם. אם מבריה"מ הצליחו להבריח סרטים על ה"סירי והבניקים", יבריחו סרטים גם מהשטחים. הם לא יהיו אולי באיכות טכנית טובה, אך קרוב לוודאי שיהיו יותר "חזקים" מתצלומים שנעשו בהיתר. המלחמה הזאת מתנהלת על דעת הקהל העולמית וגם על דעת הקהל בארצנו — וידה של הממשלה על התחתונה בה.

* * *

בנסיבות אלה, המצב לא יכול להשתפר — רק יכול להיות יותר גרוע. אם אנחנו לא נטלים, הם יסלימו, ואם אנחנו נטלים, ודאי שהם יסלימו, כי את הגרוע ביותר לא נוכל לעשות. כל עוד יש לנו אנשים נורמליים במדינה. אף אם נניח שבשלב מסוים יעלה בידו של צה"ל להבטיח פרק זמן כל שהוא של רגיעה — זה לא יימשך. גם לפי דעת הצבא, אם לא תנוצל הרגיעה להידברות מדינית. אבל פעילות מדינית לא תהיה. כי זו ממשלה מבולבלת ומשותקת, שאינה רוצה להחליט ואף אינה רוצה להתפזר כדי לבקש את אמון העם.

ואז עלול לבוא היום בו הם יתחילו לירות. תחילה בודדים, באופן ספוראדי, בתקווה שהמומנטום הפועל לטובתם יימשך. ואז תעמוד הדילמה, מה עושה הממשלה כשהעולם כולו ואמריקה צופים בנו? האם נעשה מהדורה ישראלית של "ספטמבר השחור", בו טבח חוסיין מאות פלשתינים בגרש ובעגלון? האם תהיה מהדורה משלנו לטבח שעשה הנשיא אסאד בצעירי חיל־האחיד שהתקוממו נגדו? לא זה ולא זה. תהיה לנו סתם מלחמת לבנון חדשה בשטחים, שבה אנו קצת הורגים וקצת נהרגים, שבוע אחר שבוע. חודש אחר חודש.

מה תאמר הממשלה בראשות שמיר, המובילה אותנו ליום בו הם יתחילו לירות? שהצליחה להשלים (בראוה בראווה) את מלוא ארבע שנות כהונתה?

צעיר ואבן בידו: אם לא נטלים — יסלימו הבן; אם נטלים — ודאי גם הם יסלימו

תנו לנוגדנים לעבוד

כוחות בתוך הציבור הפלשתיני פועלים למען השבת הסדר על כנו

מאת א. שווייצר

היו נקודות עיניניות רבות בדברי שר־הביטחון רבין בתוכנית "מוקד" שנערך עמו שלשום. הראויות לתשומת־לב וגם להסכמה. כך הדבר באשר למסר הראשי: החזרת הסדר על כנו קודמת למהלכים מדיניים. כלל זה כוחו יפה הן על־פי השקפת ראש הממשלה — בעצם, לדידו החזרת הסדר ממצה את פתרון הבעיה המהותית — הן על־פי ממלא מקומו פרס. אך צרמה ההדגשה היתרה של יסוד הכוח בתירכובת ההרגעה, שהודגשה עוד יותר בתנועות ידיים הקמוצות לאגרוף, שאינן אופייניות לבעל "המוח האנאליטי". למען האמת, רבין בתחפושת של שרון משכנע פחות מן המקורי. כמנו צריך היה לצפות, במיוחד בראיון בעל אופי פרוגרמטי, להטעמה יתרה של יסוד השכל וההגיון השקול.

לא מדובר כאן בנפנוף בעלמא באימרת־שפר נוסח "בתחבולות תעשה לך מלחמה", אלא בהישענות על ניסיון שנצבר בחודש ויותר של מהומות אלימות והתגובה להן. כך, למשל, השבוע התחלנו לקרוא ולשמוע על המחיר הכלכלי, שמסע ההתעוררות הפלשתינית מטיל על האוכלוסיה (המחיר הכלכלי הישראלי עוד יגיע לשר־האוצר נסים) בגדה ובעזה. במוקדם או במאוחר, ייעשו הסוחרים, בעלי־המלאכה, החקלאים והפועלים, את חשבון העלות־תועלת. כדאי לצטט את שר הביטחון בראיון הנזכר: "אין לדחוק את הקץ" — אך כדי שהקץ יבוא, ובוחקים, לא כוח נוסף נחוץ, אלא הבנת תהליכים ומעט סבלנות.

רבין: קודם סדר

מי השלים האמיתי

רבות דובר על השתלטות צעירים עלומי־שם על הרחוב הערבי בעזה ובגדה כאחד. שתי הערות מתבקשות לגבי המשתמע מן הקביעה הזאת. צעירים אלה אינם יודעים מה לעשות בשליטה שהשיגו: הם לא יגרשו את ישראל מן השטחים, ולנהול משא־ומתן אין להם הסמכה ומן הסתם גם לא הכישורים הדרושים. יידוי אבנים והטלת בקבוקי תבערה הינם שעשוע מעורר: לא אחת נדמה היה בשבועות שחלפו, כי הפכו עיסוק לשמו, נעדר תכלית. ההערה האחרת נוגעת למי שכאילו איבדו את השליטה: הדעת נותנת, כי איבדו רק את מה שנוח היה להם לאבד. הסוחר, בעל־המלאכה, החקלאי והפועל לא חש בנוח כמי הומה המניית הזוחרות על עצמה יום אחר יום, כי מלבד שאין בה שלטון עצמי, גם אין בה פרנסה — אך סיכון יש בה למכביר. הנערים והנשים הם באי־כוח: בסוף היום הם עשויים להיקרא למסירת הד"וח — ובאשר החשבון לא יראה יתרת זכות, הם גם עשויים להיות מחזורים למקומם ההולם.

מזווית־הראיה הישראלית, עוצר אחד שווה יותר מגירושים רבים, כדי להכיר רק את אחד האמצעים להשבת הסדר. חנות סגורה או פועל שלא נסע לעבודה בישראל, מדברים יותר בזכות השקט, מן החרב המונפת — מה עוד שהמאיימים יודעים, כי למעט במקרים קיצוניים, היא מונפת לצרכי ראווה. קשה אפוא להבין, מדוע נפרצות השביתות ע"י כוחות הביטחון ומדוע משתדלים השלטונות לשים קץ לשביתות המסחר ולכיוצא בהן: אם אנו נתונים במאבק, מה טעם במניעת החלשתו העצמית של היריב?

דברים אלה צריכים היו להיות מובנים מאליהם — ובאלה הם היו, אילולא נדבקו רבים וטובים בקודבו מן ההילולא של כוח שמציגים לעינינו השבוע. הדבר אמור ביותר תוקף לגבי רצועת עזה. זה אך, הניתן לסגירה. בעין־הרמטית, ואשר בה, כמו בסיר־לחץ, יתבשלו המקומיים עד שיתרככו. אך בשביל זה לא צריך להכניס לתוכה מאסות של חיילים; הם לא חייבים לפגוע דרכים שבהן נעים בעיקר בני המקום. מעזה לא ייצא המסע לשחרור פלשתין; ואם בכל זאת ייצא, אפשר יהיה לבלמו בנקודות היציאה המוכרות.

מסטיכיה למעשה מתוכנן

הגדה היא סיפור שונה משונה. אך בשני הכיוונים. מצד אחד, היא אינה נוחה לסגירה, לרבות סגירה למגע עם הגדה האחרת של הירדן; אך מן הצד השני, היא פגיעה עוד יותר מעזה, בגלל היותה מפותחת ועשירה ממנה, ועל כן פתוחה יותר להערכות מן הסוג של תועלת־עלות. אין זה מקרה שהגדה גם פחות נסערת מרצועת עזה: בסיכום יש לה להפסיד יותר מזו. שלטון ישראלי פיקח, הצמוד ליעד של השבת הסדר, יעשה שימוש בתיחכום מבחין, לצד הכוח המינימלי והפחות מדוגש גם לתועלתה של התרמית הבין־לאומית) באיחוד נקודות החולשה של היריב, כדי לצנן את רוחו הלוהטת.

אך משאמרנו את הנ"ל, תובה לחזור ולשנן מסקנה אחרת מכה שמתרחש עתה בחבל־ארץ הנתונים לשליטה ישראלית. נצא מן ההנחה המוסכמת והולכת בימים אלה אצל הנוגעים בדבר. כי מה שקורה היה מעל לכל פרי של סטיכיה. להבדיל ממהלך מתוכנן ע"י איזו מפקדה שוקלת ובעלת סמכות פיקודית אפקטיבית. אך ההצלחה — ובכל נשמה בעצמנו, היתה הצלחה לא פחותה במסע ההתעוררות הפלשתינית בשטחים מפיתה בצליחת התעלה מצד מצרים בשנת 73' — ליסודה לקח חשוב מעין כמוהו את אש"ף ותומכיו. הלקח הוא, כי אין מעשה היכול לרתק את תשומת־לבו של העולם לבה שקרי הטרגדיה הפלשתינית, מאשר הפגנות המוניות ורצופות — בלי לזרוק אף לא אבן אחת. ולא יכול להיות ספק בכך, כי בפעם הבאה — בעצם, צריך לומר, בפעמים הבאות — מה שהיה סטיכי עכשיו, יהיה מתוכנן ומחושב. אפשר שנחניק גם את אלה — אך העוצמה שההצעקה תטיל על ישראל פנימה, ועל יחסיה עם העולם, יילך ויכבד, עד לנקודת שבירה ומעבר לה.

מכאן ההכרה, שהודגש חוזר והדגש בדבריו של רבין, בפתרון מדיני הבא כתחליף לניסיונות שבירה חוזרים מן הסוג האמור. מן הראוי להאזין לדברי שר, שבימים אלה יצאו לו מוניטין של נץ: הוא אומר עתה מה שפרס אומר זה שבתיים — אלא שהלה ראה מראש את מה שיקרה, אם שמיר ושות' יסרבו לעשות את הצעדים המדיניים שנועדו למנוע את ההתפתחויות. שאנו עדים בימים אלה למרוצתן המוקדמת. וכמו שהעריך נכון את הצורך בהידברות, שפירושה גם ויתורים משמעותיים, כך הוא מעריך נכון את התוצאות הנשקפות מסירוב לנהל משא־ומתן: אם לא נוסיף עכשיו, עלול זה להיות עריפות או מישהו דומה לו בעתיד. העולם שבסובבנו אנו תלויים, יידאג לכך. וכדרכו של העולם במצבים מעין אלה, הדבר ייעשה בחיפזון, ללא הבנה יתירה; כמו תוהו ודאי, הסדר כפוי עלול להתגלות כאקט מכין למלחמה הבאה.

בסוגריים / דן מרגלית

חשיבותה של סקרנות

בדרך־כלל מוכר ראש הממשלה יצחק שמיר כאדם נטול סקרנות. מרדכי ציפורי ניסה פעם לעורר את עניינו במתרחש בסאברה ושאתילה. והדבר לא עלה בידו. זה שיעמם אותו. גם מה שקרה באוטובוס בקו 300 לא גירה את סקרנותו. עובדה — שמיר מעולם לא שאל את ראש השב"כ מה באמת אירע לשני המחבלים. מה לעשות, איש — ואפילו הוא ראש הממשלה — אינו חייב להיות סקרן.

השבוע התברר כי לעתים חורג שמיר מהרגלו. כאשר שמע כי פנחס ואלרשטיין הרג נער ערבי־פלשתיני בתקרית בשטחים, לא נח ראש הממשלה ולא שקט. בפרץ שאיננו מרגלים בשכמותו האזין בשר הביטחון יצחק רבין ובשר המשטרה חיים בר־לב לשחרר את ואלרשטיין מיד, מהר, לבל תחלוף אפילו יממה, שלא יבלה במעצר אפילו לילה אחד.

אין לי סיבה לחשוב כי ואלרשטיין נהג שלא כשורה. להיפך, נאמנה עלי עדותו של אלוף פיקוד המרכז עמרם מצנע. אם סבור מצנע כי ואלרשטיין בסדר — אני נוטה לסמוך עליו. אלא אם כן יוכח אחרת.

מדאיגה היא התערבותו של ראש הממשלה. כאילו אינו מבין שמדובר בשיבוש הליכי משפט וחקירה תקינה. כאילו אינו מבין שכאשר איש כי מעמדו פתה לטובת עצור, יש לכך משקל רב ובלתי־הוגן השם ללעג ולקלס את השוויון בפני החוק. כאילו אינו יודע, שלמעשה אין מי שיכול לעמוד בפני בקשה כזאת, גם אם פירוש הדבר הוא שהשחרור יתבצע לפני סיום כל ההליכים הנדרשים. הרגילים.

מישהו חייב ללמד את שמיר כי סקרנותו הסלקטיבית עומדת בניגוד לסדרי שלטון תקינים — למרות שקיים ספק גדול אם הוא סקרן לדעת זאת.

הצעות מגונות

לתעשיינים, לאלקטרוניקה, לבנק ישראל ולאוצר היו באחרונה רשימה של רעיונות פסולים לעידוד היצוא. בכל מקרה אסור היה לקבלם

מאת נחמיה שטרסלר

באסיפה חגיגית, שהתקיימה בשבוע שעבר לרגל בחירת נשיא איגוד חדש לתעשיות האלקטרוניקה. אמר מנכ"ל תדיראן יואל באומן, כי לאלקטרוניקה זכות־הבכורה במשק, והשאר — מזון, טכסטיל וקניינים — הם סוג ב' וג'. כששמע דב לאוטמן, נשיא התאחדות התעשיינים, את הדברים, הביעו פניו איבנות גלויה. הרי הוא עצמו הבעלים של מפעל טכסטיל, והוא גם מי שהשיג מהאוצר לתעשיית האלקטרוניקה רק באותו שבוע הלוואות ומענקים בסך של 70 מיליון דולר.

יום קודם לכן הודרו ראשי התאחדות התעשיינים, אלי לביאה, להוציא הודעה מפורסמת לעיתונות, על הישגו של לאוטמן — הנה מודיע באומן מעל הבימה, בפנים קשות: נוזרים את הקרן החדשה. לא ניקח מנה אגורה. מאוחר יותר אמר לי באומן: כלל לא התכוונתי להעליב. הנושא כואב ומצב האלקטרוניקה קשה.

בהיהר שני, אולי היה כאן גם מין צדק היסטורי. הרי לאוטמן — מדי פעם — מבצע דיסקרדיטציה כלפי ענפי השירותים. עכשיו הוא מבין שהתהליך אינו חד־צדדי. אם שירותי תובלה ושירותי הבלה ושירותי מסחר הם פחות חשובים בעיני יצרן טכסטיל, הרי מגיע היום בו קם מישהו ומכריז בפומבי שהעיקר זה אלקטרוניקה. מחר יקום שלישי ויאמר ליואל באומן, שמכשירי־קשר ומקררים אינם חשובים — רק הנדסה גנטית וחומרים מורכבים הם העתיד.

לא על האלקטרוניקה לבדה

מי שענה למנכ"ל תדיראן היה משה נסים. בנאום תשובה בוטה יצא להגן על כבוד כולם — טכסטיל, מזון ושירותים: "אי־אפשר בלי בשם ובלי בורסקאי", בששפתו. נסים גם גילה שיואל באומן פשוט רצה עוד תקציב לאלקטרוניקה, אך הוא, שר האוצר, סירב.

כל הדיון הקשה הזה התנהל על רקע המאבק על הפיחות, מאבק שהגורמים הרשמיים מנסים להסתיר בצל. ואמנם, כבר לפני חודש פנה באומן לנסים וביקש ממנו הגדלת המענקים לתעשיית האלקטרוניקה — כתחליף ובגלל לפיחות. לא הלוואה, לא אשראי, אלא הוי וזלף: מתנה מעם ישראל לאלקטרוניקה, משהו פעוט בשווי של 40 מיליון דולר, שיבוא באמצעות הגדלת המענקים למו"פ ולשיווק.

ניתן היה להבין. אם האלקטרוניקה היתה דורשת פיחות גלוי. זה לגיטימי, לנוכח השחיקה המלאכותית על שער הדולר. אך הצעתם ראויה לגינוי, כי שום דבר לא ייפתר אם יקבלו עוד מענקים הגדולים בתקציב יגעל.

הבעיה היא שגם לתעשיינים, גם לבנק ישראל וגם לאוצר היו באחרונה הצעות מגונות לרוב. זה הוחל לפני כחודשיים, או היה ברור לכל שבראיות היצוא — בעיקר לגוש הדולר — הגיעה לשפל מסוכן. מנכ"ל האוצר, ויקטור מדינה, ניסה לשכנע את מיכאל ברונו שיסכים להצמדת השקל לדולר לתקופה מסוימת, כדי שניתן יהיה בדרך זו לבצע "פיחות שקט". אך בנק ישראל סירב בטענה שצעד כזה יביא לפיחות לא מבוקר ולא מעוקר.

באותה תקופה הציע דב לאוטמן לאוצר הצעה חדשה־ישנה: סבסוד דיפרנציאלי. כלומר, לחלק אחרת את עוגת הסבסוד בת 480 מיליון דולר, כך שליצואני אירופה יינתנו 10% ממנה וליצואני ארצות־הברית — 16%. תוספת התקציב הנחוצה בהצעה זו היא 40 מיליון דולר.

בינתיים, גבר הלחץ על מיכאל ברונו והוא בנה תוכנית דומה לזו של לאוטמן, אך עם שינוי מרכזי אחד שהכניס לתוכנית אישטרה, מרדכי פתקל. השיפור הוא שתרבית הסבסוד תתחיל מעצמה תוך חצי שנה. כלומר, הפערים הדיפרנציאלים יילכו ויירדו מדי חודש, כך שבתום חצי שנה נחזור לרמת הסבסוד הקודמת של 11% — לכולם.

הסבסוד הדיפרנציאלי

ברונו ופתקל יודעים שסבסוד הוא דבר גרוע, ועל אחת כמה וכמה סבסוד דיפרנציאלי. הפתח פתוח להסטת יצוא, לרמאויות ולחוסר־יעילות. אך לדעתם, במצב הנוכחי, עד שתותם עסקת החבילה, זה הרע במיעוטו. לנו קשה לקבל הסבר זה. הרי סבסוד דיפרנציאלי תחת מסדרית האוצר, הוא אם כל חטאת.

בנק ישראל זוכר בוודאי איך הסכים, למורת כל ההזהרות, להטיל היטל של 3% על הלוואות מחו"ל — מול תוספת של 1% בביטוח שער. ומה התוצאה? היטל אין משלמים, אך את התוספת המגיעה ל־40 מיליון דולר — מקבלים. תהליך דומה היה קורה גם כאן. ארה"ב היתה הופכת לפתע לשני שלישים מה יצוא, ואירופה לשליש.

כשהגיע נושא הסבסוד הדיפרנציאלי להיקבוד מדינה, הוא התחלחל — ובצדק — אך פטור בלא כלום אי־אפשר. לכן הציע, כתחליף, הלוואות ומענקים לאלקטרוניקה, בסך כולל של 70 מיליון דולר. גם זו היא הצעה מגונה. זה אמנם המחיר ששילם מנכ"ל האוצר כדי למנוע סיבסוד דיפרנציאלי, אך אינו רוצה של פקידים תכריע מי מספיק מיסכן כדי שיהיה זכאי לכסף. במה הם ישתמשו — במד־בכי? הרי כמו תמיד, המקורבים הבכיינים יקבלו יותר.

כל העיתונים, כל ההצעות המגונות, כל הפטנטים הללו שלא יכולים להביא לשיפור במאזן המסחרי, הם תוצאה של עקשנות בנק ישראל, שקידש את שער־החליפין הקבוע. אם היו מקבלים את הצעתו של אהרון פוגל בתחילת 1987 לחזור ולהיצמד לדולר, היינו היום עם "פיחות שקט" של 8%, שניתן היה לנטרל באמצעות הורדת מסים והיטלים על היבוא, הוזלה מסוימת בעלות העבודה תוך כדי שמירה על מדיניות מוניטרית חריפה, שכר מרוסן ותקציב מאוזן — והכל, בלי טובות מקיסר. גם הפסיכולוגיה היתה עוזרת, כי הדולר היה נותן אשליה של יציבות, והרי מחירים רבים במשק צמודים לדולר, כך שניתן היה להשיג פיחות ריאלי אלגנטי.

הרי כל בעל ניסיון פוליטי צריך היה לדעת שבשנת בחירות יהיה קשה, ואולי בלתי־אפשרי, להגיע להסכם עם קיסר לוויתור על חלק מתוספת היוקר. ואם כבר יסכים, הרי המחיר שיאלץ שר־האוצר לשלם בתחומים אחרים, כמו בתחום הרפורמה במס, יהיה יקר מדי, ואולי אפילו בלתי־כדאי.

מלחמות התיאטרון

יהושע סובול וגדליה בסר נטשו את שדה הקרב ועכשיו הם יורים על מי שנשאר שם

מאת מיכאל הנדלזלץ

בדבר אחד צודקים יהושע סובול וגדליה בסר בדבריהם בעקבות התפטרותם. בנושא התיאטרון בישראל מתנהלת מלחמה קשה בין מי שרוצה לעשות תיאטרון ולהתבטא דרכו, ובין פוליטיקאים המפחדים ממנו ומוכנים לנצל אותו לקידום מטרותיהם האישיות.

אלא שהמלחמה הזו לא הולכת עם סובול ובסר, והיא גם לא תסתיים עם לכתם. מ"בערבות הנגב" דרך "מלכת האמבטיה", מ"שמשון", דרך "הזונה הגדולה מבבל", ומ"נפש יהודי" ל"הפרצץ ברחוב אחלך", מ"משיח" דרך "מחכים לגודו", "החילוני האחרון" ועד "אחד משלנו": המלחמה מתנהלת על הצגות שתוקפיהן לא ראו ואינם מתכוונים לראותן, ועל מחזות שאינם עולים על הבימה. היא מתנהלת על ידי הפוליטיקאים באמצעים לא הוגנים של לחץ אישי, הכפשה, הסתה ותעמולה שקרית. על רקע זה ניתן להבין את מצוקתם של סובול ובסר כשהחליטו להרים ידיים.

אבל במלחמה כמו במלחמה, צריך להגדיר את האסטרטגיה: יעדים, מטרות, כוונות. אחר כך צריך לגבש את הטקטיקה העיתוי, סוג הכוחות, עוצמת המהלומות. גיבוש הטקטיקה לא יכול להתבצע ללא הערכה נכונה של כוחות האויב ושל שדה המערכה, שהיא אחרי ככלות הכל, נפש הקהל.

אין לי ויכוח עם האסטרטגיה התיאטרונית של סובול ובסר, שעיקרה להביא provocation לפני קהל שאיבד את ה־vocation שלו — כך אמר סובול. הם רצו לעשות תיאטרון "בזמן שהיה ובמקום שהיה" — כפי שכתוב במכתב ההתפטרות שלהם.

הוויכוח הוא על הטקטיקה. לא צריך היה להיות באמן גדול כדי להעריך שתיאטרון מסוג מסויים, על רקע של חיפה אבולת הפוליטיקה הפרובינציאלית, ובמדינה בה הדמגוגיה הרגשית, המערבת שאר־רוח גאווה לאומית־מולל מסוגלת לטשטש כל ויכוח, תתעורר תגובות חריפות להצגות שהעלו. גם אם נניח שזה באמת תחום שלא היית יכול לצפות והוא נכפה עליך, אתה צריך לדעת, שכאשר אתה מלבה את אש המלחמה שלא הצגת, אתה תישא באחריות, ואיתך כל התיאטרון הישראלי. אתה לא יכול לצאת לקרב על "אפרים חוזר לצבא" של יצחק לאור, אחר כך להניח לו לנהל את המלחמה הזאת לגמרי לבדו, ולבסוף, כשהוא מנצח לאורך כל החזית, לא להעלות את ההצגה.

החשוב מכל: אתה לא יכול לנהל את המלחמה התיאטרונית הזאת כשאתה מזניח את הגייסות היהודים שיש לך במאבק הזה: השחקנים והרפרטואר. בסופו של דבר הם היהודים שיכולים לכבוש עבורך את הקהל. ובקהל הזה אתה גם תלוי, ואתה חייב לו רפרטואר שאיננו רק בעל גוון אחד. בשתי העונות ובשני תנאי העונות בניהולם של סובול ובסר סופחה אמנם קבוצת שחקנים ערביים (וזה אולי הישג ראוי בפני עצמו) אבל הוזנח פיתוח הלהקה, והרזנו הרפרטואר. ההחלטות היו במקרה הטוב מקריות ולא מקצועיות. גם אם נכללו ברפרטואר מחזות לא פוליטיים במובהק, או קלאסיים, הם נעלמו מהבימה כי לא קיבלו את הטיפול המקצועי הנאות. לא רק בגלל ש"זה לא יצא" (וכות הכשלון הזה היא מנכסיות היסוד של התיאטרון), אלא בגלל שבמרוך העשייה לא הוקדשה מחשבה מספקת לליהוק, לבחירת המסגרת הנכונה. הם נכשלו כי לא היה גיוס כללי של המשאבים — כפי שזה נעשה בהצגות של סובול ובסר עצמם.

אתה לא יכול להרשות לעצמך לפתוח כל הזמן חזיתות נוספות: בשנים האחרונות השקיע תיאטרון חיפה מאמצים רבים בהבאת התיאטרון הישראלי לחו"ל. שמו של התיאטרון הישראלי (וגם שמם של סובול ובסר) יצא לתהילה לא רק בגרמניה, אלא גם באנגליה, ארצות הברית, הולנד, בלגיה וארצות סקנדינביה. אבל אתה לא יכול לכבוש את אירופה כשאתה מאבד באותה עת את המשלט שלך: את חיפה, ומפקיר את הקהל שלה להיות טרף קל לפוליטיקאים מקומיים.

כרגע מצויים ברפרטואר של תיאטרון חיפה רק "סינדרום ירושלים", "העיר הופשית". עוד מעט מחודשים שוב את "נפש יהודי" ו"גטו". לפעמים משחקים את "מחכים לגודו". עוד שתי הצגות יחיד. זה לא מספיק כדי לכבוש קהל או להעסיק להקה. יש שחקנים מצויינים שהתגובו כי לא הושקע מאמץ בטיפוחם ופיתוח כשרונם. ויש שחקנים שנשכרו, ולא היו צריכים להופיע בתיאטרון מקצועי. ויש קהל מינויים, שכאשר אתה מאכיל אותו בריאטה מסוג אחד בלבד, אתה מאבד את יכולתו לקלוט את מה שחשוב עבורך שיאכל — לדעתך.

יכול להיות שסובול ובסר נכשלו מבחינה מקצועית כמנהלים, כי כילו כוחותיהם ומרצם בטקטיקה של מאבק פוליטי. אבל זה הוא שם המשחק וכך הם גם שיחקו אותו כל עוד זה הצליח. הכשלון הזה בניהול התיאטרון אינו נחלת שניהם בלבד, אלא גם באחריותו של המנכ"ל נועם סמל, שלא התפטר.

אבל התפטרותם של סובול ובסר היתה צריכה להתרחש במתחייב מתנאי מלחמה: ברגע של הפוגה, בה ניתן להעביר את הפיקוד באופן מסודר למנהל אמנותי אחר, שידע לנסות טוב יותר את הקרימיות במלחמה הזו. עכשיו יצטרכו אחרים לנהל את המלחמה מהעמדות שסובול ובסר נטשו, באמצע המערכה.

סובול ובסר היו חייבים להתפטר כי נהלו כשלון טקטי בניהול התיאטרון, וזאת היתה בעצם אחריותם העיקרית. למעשה הם לא ניהלו. הם נוהלו על ידי המציאות ועל ידי פוליטיקאים. וכשמנהל מתחיל להיות פוליטיקאי — המציאות כופה את זה — הוא חייב להפסיד, כי יש לו מה להפסיד: את התיאטרון.

בחן את עצמך: דע מה אתה אוכל

מה תעדיף: חלב טרי — או חיקוי חלב **בטעם** חלב...?
מה תעדיף: מיץ פירות טבעי — או חיקוי סינתטי **בטעם** של מיץ...?
מה תעדיף: חומוס אמיתי — או חיקוי של חומוס **בטעם** חומוס...?

מה קנית:
חומוס אמיתי — או עמילן?

קח את סלט החומוס, או הטחינה, או החצילים שקנית: קרא היטב מה רשום על התווית.
באותיות קטנות תמצא כתוב: מכיל עמילן.
זה, אומנם, לא עמילן לכביסה. אבל זהו לא חומוס נקי. קיבלת עיסה דביקה הכוללת מרכיב זר וזול: עמילן. זהו, איפוא, סלט דמוי חומוס. יש בו חומוס — אבל לא רק חומוס.
במילים אחרות: לא חומוס נקי. מישהו עירבב לך את החומוס שהיה אמור להיות נקי — בחומר זול נוסף: עמילן.

מהו העמילן שהם מכניסים לחומוס שלך?

העמילן הוא חומר זול דמוי קמח.
יש לו תכונה "מופלאה": הוא סופג נוזלים — ו"מתנפח" בשיעור של כ־400% מניפחו המקורי.

מה עושה העמילן לחומוס שלך?

העמילן המנופח תופס נפח נכבד במקום חומר הגלם האמיתי־המקורי. העמילן מתערבב יפה עם חומר הגלם. ויוצר עיסה סמיכה דביקה. בלי להותיר סימנים חיצוניים בולטים.

התוצאה:
קיבלת "סלט חומוס" חדש — הדומה בטעמו למקור — אולם אינו אמיתי אינו מקורי, אלא חיקוי בלבד.

הנזק:
איכות: לא קיבלת מה שחשבת לקנות. לא קיבלת סלט נקי וטהור. קיבלת שעטנז של חומר גלם עם חומר שנועד להוזיל המוצר.
טעם: החומוס אינו טעים. לכן הוא משאיר טעם של עיסה בפה. לכן הוא דביק אינו עסיסי. הרגשה לא נעימה בפה.
בריאות: הסק בעצמך: האם גופך זקוק לעודף עמילן? היה עולה בדעתך לשתות להנאתך כוסית עמילן...?
מחיר: לא קיבלת תמורה מלאה לכספך. חשבת שקנית סלט מסויים, אולם בפועל קיבלת תערובת שונה לחלוטין. המחיר הריאלי לעיסה החדשה חייב להיות זול במיוחד. אבל אתה שילמת מחיר מלא — כאילו קנית חומוס נקי.

ההבדל בין סלט פיקנטי לסלט אחר הוא כמו ההבדל בין תכשיט זהב טהור — ובין חיקוי מצופה.
כמו ההבדל בין יהלום נקי — לזכוכית מלוטשת.
לזה קוראים איכות. אמינות. מוניטין. עבודה.
בוא והצטרף ל־1,500,000 לקוחות פיקנטי. כמוהם, תשלם גם אתה הרבה פחות — תמורת מוצר שהאיכות הסגולית שלו עומדת במקום הראשון. עובדה.

פיקנטי אינו מכיל עמילן!

פיקנטי נותן לך סלט טהור נקי!

פתוח עד 10 בלילה
פתוח במוצאי שבת
כשר

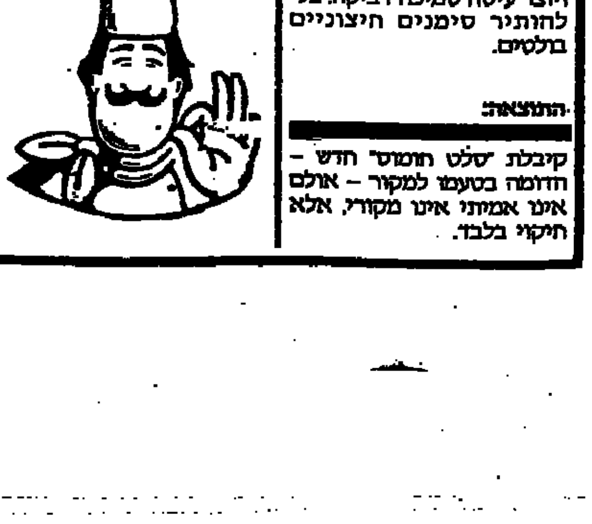

טעם, איכות והנאה
פיקנטי
השומר 104, בני ברק

פיקנטי / פתי פרסום

صورة عن الاصل

هكذا عن الاصل

קלמנוביץ' — יותר ישראלי מישראלי

מאת עקיבא אלדר

משיחות עם מכרים ומקורבים מצטיירת דמות ססגונית רבת־פנים אשר קשה לדעת מה נכון בה ומה היה מזוייף — ואם אמנם נכונים החשדות כלפיו, מה חשבו מגייסיו ומפעיליו להפיק באמצעותו

באולפן לעברית (1971) בשכונת שמואל הנביא בירושלים, היה העולה החדש שבתאי קלמנוביץ' ה"שוויצר" הפלוגתי. הוא רצה להר־כיח שאפשר להיות מהתחלה יותר ישראלי מישראלי. מתחמק משירו־תים ומספר אחר־כך לשכב־ירלוחד שהיה אצל גולדה מאיר. נכנס להרצאה ומספר שקיבל אישור מהמנהל להביא את כולם להפגנה למען יהודי ברית־המועצות. היה "באכער", תף מאידיאולוגיה. מקפיד בלבושו ומצוחצח בלשונו, מחזר עקשן ומלוקק. היו שנשבו בקסמיו, כמו בני מהרשק, הפוליטרוק של הפלמ"ח, שסייע בידו להתחכך עם גדולים כמו יגאל אלון, ישראל גלילי הרמטכ"ל דאז, דוד (דדו) אלעזר עליהם השלום, וכמו מתילדה גז, תיבדל לחיים ארוכים, שהיתה אז מנהלת המחלקה לעולים במפלגת העבודה. "הוא הקסים את כולם בחכמתו ובתרבותו", אמרה השבוע בגלי צה"ל. "גם אני חיבבתי אותו. נפעמנו מכושר הארגון שלו".

קלמנוביץ' התוודה לימים, כי לא חולשתו לסוציאליזם הביא אותו למפא"י, ואכן עד־מהרה גילה היכן יוכל להרוויח משהו מעסקי המפ־לגה. כאשר התברר כי הפך אמרגן של עולים־אמנים, רמזו לבחור הנבון כי מוטב שיכבד וייצא מן העסקנות במפא"י. עסקנים רוסים היו מבוקשים באותם ימים של אמצע שנות השבעים, וקלמנוביץ' לא התקשה להפעיל את קסמיו על יגאל הורביץ ורפי ללקין מלע"ם.

בעיתונים כתבו שקלמנוביץ' פנה "פוליטית ימינה". ללקין מנמק: "לא נפרדנו בגלל מחלוקת על גורל השטחים. חשבנו שנהיה מחנה לעו־לים מרוסיה הסולדים מסוציאליזם, ורצינו 'סיפטל בהט'", הוא מספר. "אבל נאלצנו להפסיק את עבודתנו לאחר שהגיש את חשבון ההוצאות הראשון שלו. אולי הוא משלמים במפלגות על אירוח בהילטון ובדן. אנו לא יכולנו לאשר לו חשבונות כאלה, והוא הלך לפלאטו־שרון".

ללקין הספיק לשלם כמה צ'קים ללא כיסוי שפיזר קלמנוביץ' מחש־בון העסקים הפרטיים שניסה לעש־שות עמו בבופוטסואנה. "הוא בחור מעוות, אבל מבריק".

יגאל הורביץ, שאינו מכחיש כי הוא אשר התריע כבר ב־1975 בפני אחד מראשי השב"כ כי קלמנוביץ' מעורר את חשדו, אומר עליו שהיה "איש רעים להתרועע", שהתנהגותו ה"שוויצרית" אינה מתיישבת עם התיאוריה שמרגל צריך להתנהג ככבשה תמה ולא כאריה מתהדר. "אבל קראת את מאיר שלו. אולי זה באמת התלמאות שלנו".

ב־77' הציע קלמנוביץ' את מרכולתו — קולות העולים מרוסיה — לעולה הנמלט מצרפת שמואל פלאטו־שרון. "הוא היה איש מבריק וחכם וסמכתי עליו בכל", משחזר פלאטו. לאחר שבעזר פלאטו לכ־נסת, זכה קלמנוביץ' לתואר "עוזר פרלמנטרי". מה שחשוב יותר לידיד — רשיון כניסה למזנון הח"כים. זמן קצר אחרי הבחירות הצליח קלמ־נוביץ' להעלות את פלאטו שוב לכותרות, לאחר שנסע מטעמו למזרח־גרמניה, שם נועד עם עוה"ד ולפגאנג פוגל, שהתמחה בחילופי מרגלים. באפריל 1978 נמסר היש־ראלי מירון מרקוס, שהיה כלוא במוזמביק, לידיו של קלמנוביץ', שהמתין במעבר הגבול לסוואזילנד. באותה שעה שוחרר אמריקאי בשם אלן ואן נורמן מכלא במזרח־ברלין. תמורת שני אלה יצא לחופשי מרגל סובייטי בשם תומפסון, שהיה כלוא בארה"ב.

בחוגי העולים מרוסיה פגש קלמנוביץ' באותם ימים את טניה, גינקולוגית מלנינגרד. גרושה שלוש פעמים ואם לילה. שנה לאחר הנישואין נולדה ליאת. בינתיים, עלו העסקים ופרחו.

עסקים באפריקה

שר־החוץ של מדינת־החסות ה־דרום־אפריקאית בופוטסואנה הודיע השבוע, מיד לאחר חשיפת הפרשה, כי ממשלתו ניתקה כבר לפני חו־דשיים את יחסיה עם שבתאי קלמנוביץ' ושללה ממנו את ייצוג האינטרסים שלה בישראל. אותה בו־פוטסואנה שהרימה אותו מאשפתות, בתקופה הבשלה ביותר בחייו להת־פתות למשימות ריגול, הפכה אותו למיליונר, היתה גם הראשונה להת־נער ממנו בנפילתו. מצא מין את מינו. אמור לי כי נתין־החסות שלך האומר לך מי אתה. בני חסותו של קלמנוביץ' בתל־אביב היפה לא הבינו מה רוצים ממנו דוד קמחי ויוסי ביילין, שביקשו — באין אפשרות למנוע את הבושה — להסתיר אותה מעיני הבריות. מש־רד החוץ ניהל מלחמת־חורמה נגד השלט הדגל של בופוטסואנה שקלמנוביץ' מיאן לסלק מחלונו של בית־הזכוכית התל־אביבי. הדגל ניקר את עיניהם של המעטים המבינים מה הוא מסמל. רבים יותר העדיפו להבין את השפה הפשוטה יותר של נסיעות לבופוטסואנה על חשבון הגביר. אמציה לבקוביץ נסע לאמן את נבחרת הכדורגל המדורגת על־ידי ההתאחדות העולמית, "יד פועל" פתח־תקווה נסעה לשחק שם, והיה גם עיתונאי ניצול־שואה ידוע.

ביסוס חשבון־הבנק

קלמנוביץ' הגיע לשם בשנות השפל שלו, כאשר הפרוטה לא היתה מצויה בכיסו. בתיווכו של הקו־נגרסמן האמריקאי בנג'מין גילמן, שחיפש איש־עסקים דל־מצפון, ת־חילה ביסס קלמנוביץ' את חשבון הבנק שלו (ובמדינות ממין זו מקובל לבסס גם חברים מהשלטון המקומי) בעזרת פרוייקט בנייה גדול בשותפות עם איש־העסקים הגרמני הרי לצפוס ומוריס חסשואל הספרדי ומרכז קניות (פרוייקט של 28 מיליון דולר) לתושבים הגוועים ברעב. עם האוכל בא לקלמנוביץ' התיאבון, והוא שיכנע את השליט מנגופה שמה שצריכה מדינה עם גרעון של 300 מיליון דולר באופן דחוף זה איצטדיון ב־48 מיליון דולר. את הפרוייקט קיבל, כמו אחרים, בלא מכרז ומסר חלק ניכר מהעבודות לחברות דרום־אפריקאיות, שהצעותיהן הוזלות יו־תר ניתנו קודם לכן. את ההפרש שילשל לכיסו בלי לנקוף אצבע.

אפילו דרום־אפריקה הגזענית סלדה מגבליו של קלמנוביץ' במ־דינת־החסות שלה וטענה שהוא חולב ללא רחם את קופתה הריקה של מדינת־הבובות. ברם, לא צריך לרחם עליהם. מוטב לשמור את הרחמים לעצמנו: קלמנוביץ' הצליח לגייס מימון לפרוייקטים שלו מבנק בבלגיה והביא לישראל שם רע בק־הילה המערבית בהיותו הראשון שפרץ את החרם שהטילה הקהילה הפיננסית המערבית על דרא"פ ובע־יקר על מדינות־החסות.

קלמנוביץ' הקסים את הנשיא מנ־גופה ונחשב ל"נשיא הלבן" המושך בחוטיו של הנשיא־הבובה. זה האחרון העניק לו דרכון דיפלומטי ונהג לקדם את פניו ליד כבש המטוס. לפני פחות משנה היה הנשיא השחור אורחו של הנשיא הלבן בישראל. תוכנית האירוח כללה ביקור במשפט דמיאניוק. במשרד־החוץ עמלו קשות להסיר את הכרת רשויות שדות־התעופה בדרכונו הדיפלומטי של קלמנוביץ', ואולם לא עזרו להם כל ההסברים: האיש נתפש בעולם כישראלי הפועל בברכת הרשויות, כחלק בלתי־נפרד מיחסי ישראל עם דרום־אפריקה ובנותיה. במשרד־החוץ לא טרחו השבוע להסתיר שמחה לאיד. עכשיו הם יכולים לטעון שקל־מנוביץ' לא רק שלא פעל מטעם ממשלת ישראל. הוא פעל נגדה.

עור עבה

רוב אנשי־העסקים שפעלו במד־ינת־החסות נענו להפצרות משרד־החוץ והסירו ידיהם משם. ואולם, לקלמנוביץ' היה עור עבה מאוד. לא מכבר הוא שלח את קצין המודיעין הראשי (מיל') של צה"ל, דב תמרי, למשרד־החוץ. תמרי ביקש לשכנע את הפקידים, שהפעילות של קלמ־נוביץ' באפריקה מועילה למדינת ישראל, ושיאפשרו לו להציג עצמו כמי שפועל מטעם הממשלה. הוא התכוון לפעילותה של חברת "לי־את" בסיארה ליאונה השחורה. תמרי עצמו הגיש באותם ימים לקלמנוביץ' תוכנית לאבטחת שלו־מו של הנשיא החדש והידיד הותיק, ג'וזף מומו.

הפרק הסיירה ליאוני בביוגרפיה של קלמנוביץ' הוא סיפור אופייני של קסם אישי שטוי במקדם־מכירות. הבחור פגש באחת מסיבות־תיו את הגברת מומו, אז אשת הרמטכ"ל, מקהסתם על כוסית וויסקי משובח במחלקה הראשונה. הוא הזמינה לביקור בישראל והציע להעמיד את שירותיו כמקדם־בחירות מנוסה, לרשות בעלה שהת־מודד בבחירות לנשיאות. שבתאי הטוב היה אורח־הכבוד בטכס הכ־תרתו של מומו בינואר 1986. מומו לא נשאר חייב. הוא סילק מדרכו את "הכנופיה הלבנונית" ובראשה המיליונר ג'מיל סעיד מוחמד, שהיה תומכו הראשי של הנשיא הקודם. הזכיונות לכריית יהלומים הועברו מידיו של מוחמד לידי חברת "ליאת", הנושאת את שם בתו של קלמנוביץ'.

מוחמד קשר קשר להפיל את הנשיא החדש ואת ידידו הישראלי, אך הדבר נגנב לאוזניו של האורח מישראל ובאישון לילה הוא שלף את הנשיא ממיטתו. המחסלים נתקלו במארב של משמר הנשיא ומוחמד סולק מסיירה ליאונה ו־השתקע בלונדון. בדרך מוזרה נפ־גשו באחרונה דרכיהם של קל־מנוביץ' ומוחמד בבירת אנגליה. יש אומרים כי איש־העסקים הלבנוני סייע לקלמנוביץ' להיחלץ מפרשת צ'קים מזוייפים, כיון שהיה חייב לו את חייו בעקבות ההפיכה הנפל. גירסה אחרת מספרת, שהוא דווקא סייע להפילו בפח. הדבר אירע לפני כחודשיים. אז עצר הסקוטלנד־יארד את קלמנוביץ' יחד עם ידיד־שותפו למה שכונה בסיירה ליאונה "הכנו־פיה הרוסית", ולדימיר רוידסון. אף הוא עולה מבריה"מ. השגרירות הסובייטית בלונדון התעניינה אז בכתב־התביעה, שסיפר על 21 המחאות מזוייפות בסך שני ביליוני דולרים שהופקדו על שמו של רוידסון בבנק במונטה־קרלו, תמורת חבילת יהלומים שהביא מסיירה ליאונה ומכר לשני יהודים אמ־ריקאים.

קלמנוביץ' הפעיל רשת של קשרים, לרבות הבטחה לאנשי הב"ד כי יגמול להם בתרומה נכבדה אם יסייעו לו לזכות בהסגרה לארה"ב, שם יוכיח את חפותו. הוא הוסגר אמנם לצפון קרוליינה. שם נחשד בניסיון להונאת הבנק המקומי. לאחר ששוחרר בערבות, הובא בפני שופט בניו־יורק בחשד להונאת הבנק המזרחי. גם כאן לא התקשה להפקיד ערבות ולהסתלק.

עקיצת האמברגו על דרא"פ

כתב־העת "אפריקה קונפידנשל" מרחה, שקלמנוביץ' סייע לדרא"פ לעקוף את האמברגו כייבאו דרך סייארה ליאונה יהלומים וסחורות דרום־אפריקאיות אחרות תחת ת־ויות אפריקאיות כשרות. בגליון ה־24 ביוני אשתקד של כתב־העת הזה יש רמז לקשריו של האיש עם בריה"מ. קלמנוביץ' עצמו טען, שיש לו קשרים נרחבים הן עם הסי־איי־אי והן עם הק־ג־ב. מישהו כנראה לקח הפעם את דבריו ברצינות. סיירה ליאונה מובילה את קלמ־נוביץ' לבריה"מ בלווית משלחת נשיאותית. הוא היה שם פעמיים לרגל משא־ומתן על קשרי דייג בין בריה"מ למדינה האפריקאית. כידוע, אין ספינות הדייג של הסובייטים מסתפקות בדגי ים.

לפני כשנתיים הרגיש קלמנוביץ' שישראל קטנה עליו, והעתיק את מושבו וחלק ניכר מאביזרי ה־מותרות החביבים עליו לווילה מפוארת בכפר קטן ליד העיר קאן שבדרום צרפת. הוא המשיך לבלות חלק ניכר מזמנו בטיסות ברחבי העולם, ויש סברה שבאחרונה הגיעו עסקיו עד לסין. שכיריו המשיכו לנהל את הסניף הישראלי מבית־המשרדים המפואר. מדי כמה חדשים הגיע בעל־הבית לביקור בזק. ה־אחרון שבהם, שממנו לא יצא כנראה לשום מקום, היה ב־23 בדצמ־בר.

קלמנוביץ': רשת של קשרים

הקשר הבופוטסואני

מאז "גילו" אנשי־עסקים ישראלים את מדינת־החסות השחורה בדרום־אפריקה, שהוקמה לפני עשר שנים, נהרו אליה רבים

מאת אריה לביא

לפני שש שנים "גילו" את בו־פוטסואנה אנשי־עסקים ישראלים, שאחד הבולטים בהם היה שבתאי קלמנוביץ'. לאחר "הגילוי" הזה החלו לנהור אליה מאות אנשי־עסקים בניסיון לבדוק את האפשרות להש־תלב בעסקים בארץ זו וליהנות מההטבות המפליגות שנתנה למש־קיעים בה.

במלון "סאן" במבטו, בירת בופוט־סואנה, שהיא מדינת־החסות העשי־רה ביותר בדרום־אפריקה, ניתן היה לפגוש קבוצות גדולות של אנשי־עסקים ישראלים המתייעצים לגבי הדרכים הכדאיות ביותר לעשיית עסקים שם.

אחד הראשונים היה איש־העסקים רפי ללקין, מראשי תל"ם (התנועה להתחדשות מדינית, מגלגולי התאג־דות סביב משה דיין), שאף היה הנציג הראשון של מדינת־החסות בישראל. בראשית שנות ה־80 היה שיתוף־פעולה מסויים בין ללקין לבין קלמנוביץ', אך כעבור זמן מה נטש ללקין פעילות זו וקלמנוביץ' זכה בנציגות בופוטסואנה בישראל.

תחילת פעילותם של אנשי־עסקים מישראל בבופוטסואנה היתה בענף הבנייה, פעולה שלוותה באקו־רדים צורמים. קבלנים ועורכי־דין ישראלים התלוננו שהם נתבעו לשלם עמלה של 5% על עבודות שיקבלו מממשלת בופוטסואנה. עו־רך־דין תל־אביבי פנה לשתי חברות־בניה וטען כי בידו קשר ישיר לנשיא בופוטסואנה ובתמורה לעמלה של 5% יסייע להן להשיג עבודות. מובן מאליו, שזה ייקר את עלות הבניה. התלונות על כך הגיעו לשר־החוץ של בופוטסואנה, שהעבירן לטיפול לנציגיו בישראל.

תחום הבניה הוא המרכזי בהם פעלו חברות ישראליות בבופוט־סואנה, חלקן בעבור קבוצה גרמנית־ישראלית בהן היה שותף גם קלמנוביץ', אך גם בלא קשר ישיר עם קלמנוביץ'. בין הבונים המרכזיים בבופוטסואנה ניתן להזכיר את איש־העסקים מוריס חסשואל, שבנה בשיתוף־פעולה עם איש־העסקים הגרמני הנרי לאוצפט. חסשואל, יליד מרוקו, מתגורר בספרד ונחשב לאחד מאנשי־העסקים והאמידים ביותר בקרב יהדות צפון־אפריקה. הוא בעל קשרים נרחבים בארץ ושותף במספר עסקות עם קונצרן "כור". חסשואל ולאוצפט פעלו באמצעות חברה בה היו גם לקלמנו־ביץ' אחוזים בודדים שהוא קיבל בז־כות קשריו ההדוקים אשר איפשרו זרימה של עבודות.

אחת החברות שחתמה על הסכם לבניית דירות ומבני־ציבור בבופוט־סואנה היא "אזורים" מקונצרן "כ־ל־ל". מנכ"ל החברה דאז, שמואל דכנר, שהתפרסם מאוחר יותר כאשר הקים את קבוצת "מאגרים" שנפלה בקול גדול, חתם על הסכמים לבניה בדרום־אפריקה ובכלל זה בבופוט־סואנה, אך ההסכמים לא יצאו אל הפועל. גם הקבלן נחום קלקא בדק אפשרות לבנות בבופוטסואנה, אך לא ידוע אם החל אמנם בבניה.

בין הגורמים שהיו פעילים בבו־פוטסואנה ניתן לציין את חברתו של איש־העסקים מוטי זיסר מבעלי חברת "כוכב השומרון", שבנתה את העיר החרדית עמנואל. באחרונה נעצר שותפו, ברוך שטרנטל, בחשד של העלמת מיליון דולר שקיבל בעבור חלקו בחברת "כוכב השומ־רון", והפקדתם בבנק בשוויץ.

חברה אחרת שבנתה בבופוט־סואנה היא חברת מתתיהו ליפשיץ, שמניותיה נסחרות בבורסה התל־אביבית. החברה בנתה בעיקר בעבור הקבוצה הגרמנית־ישראלית. גם איש־העסקים זלמן מרגוליס, שהיה גם הוא מיזמי עמנואל, בנה בבופוט־סואנה. בין היתר, בנה מרכז מסחרי גדול באמצעות ליפשיץ. בעקבות כך הגיש תביעה של 650 אלף דולר נגד ליפשיץ.

פעילות בעלת אופי ביטחוני

חלק ניכר מהפעילות בבופוט־סואנה נעשה באמצעות קצינים בכירים שהקימו חברות בעלות אופי ביטחוני וחלקן פעלו לצורך זה עם קלמנוביץ'.

חברת "אלקטרה" פעלה בבופוט־סואנה בשיווק מערכות מיזוג־אוויר. פעלו שם חברות ישראליות בתחום החקלאות, בעיקר גידול עופות, חלקים לרכב ועוד.

פעילות אחרת, בתחום ההוראה, בוצעה על־ידי חברת "דגם מער־כות", שנעזרה לצורך זה ברות דיין. בעזרתה של דיין הוקם מרכז לימודי אמנויות וכן מחלקות הדפס רשת, ייצור שטיחים ואריגה. דיין נעזרה בתחום זה בציונה שמשי, שעיצבה דגמים לשטיחים ולבדים.

פעילות אמנותית אחרת היתה של הצייר הרוסי לב שטינמן, שצייר בהזמנת קלמנוביץ' את דמותו של נשיא בופוטסואנה, לוקאס מאנגופה. מהציור הזה היו צריכים להדפיס רבבות הדפסים, אך אלה לא הודפסו בגלל סכסוך בין הצייר לקלמנוביץ'. בית־המשפט המחוזי אמור היה לדון בסכסוך זה בחודש מאי, אך נראה כי עניין זה יידחה.

גן־העדן למרגלים

ישראל היתה מאז ותמיד יעד נוח מאין כמוהו לשירות הריגול הסובייטי, במיוחד בשנות העליה הגדולות שבהן הגיע גם קל־מנוביץ' מליטא. בראשית שנות השבעים היתה פעילות סוביי־טית מואצת להקמת תשתית רי־גול חלופית לשגרירות שנסגרה בעקבות מלחמת 1967. המרגל הטיפוסי, שכמותו נתפשו במרוצת השנים, היה גוי רוסי שהוברח בין המוני העולים התמימים. קשה היה לפשפש בעברו של כל אחד מהעולים, מה גם שלא־יהודים רבים באו לישראל עם נשיהם היהודיות.

לסובייטים חשוב במיוחד ל־החדיר סוכנים למוסדות מדע וייצור נשק ומתוכם ליחידות רגישות בצה"ל. קלמנוביץ' אינו מתאים לתיאור הזה. הוא בן למשפחה יהודית שנאבקה במשך שנים ארוכות על הזכות להגר מבריה"מ, בעזרת אם ושתי אחיות שכבר היו בארץ. הוא לא שירת בצה"ל, במוסד ביטחוני או במוסד מדעי.

סביר יותר שהקשר הראשון נוצר בשלב כל שהוא של חייו בארץ. ואולם גם בתקופות שפל לא השה יד נעלמה לעזרתו. בשנים הטובות היו העסקים הש־חורים שזימנו אותו קשורים לחדירה לאפריקה. מקורם של המיליונים שקלמנוביץ' גילגל מאז אינו יכול להיות בשום שירות ריגול. ספק רב אם השירותים והמידע שהיתה יכו־לה להיות לו נגישות אליהם היו שווים גם מקצת מהסכומים שהוא פיזר סביבו.

מה היה בידו להציע לרוסים? מידע מדיני ופוליטי מהמפלגות ומהכנסת? איזה מידע שמעניין מדינה זרה מתגלגל במרכזי המפלגות ובמשכן הכנסת ואינו ניתן להשגה תמורת דמי מינוי שנתי של עיתון־בוקר מהימן? איזה מידע יכול היה העוזר הפרלמנטרי קלמנוביץ' להציע לרוסים, שלא היה בידי חברי הכנסת הקומוניסטים לספק ל־הם? בכנסת, שבמסדרונותיה מה־לכים חברים קרובים לאש"ף, נב־קטים אמצעי־זהירות שאינם מאפשרים לכל עוזר פרלמנטרי שולי לקרוא את שולי הדיונים מוועדת החוץ והביטחון, אלה שאינם משודרים כעבור שעה ברדיו.

קלמנוביץ' העסיק קציני צ־ה"ל במילואים, בהם קצין המו־דיעין הראשי של צה"ל לשעבר, אנשים יודעי־סוד ובדרך כלל גם שומרים אותו לעצמם. כיון שאיש מהם כנראה לא נעצר ואף לא נחקר, אין להניח שהחשדות נגד קלמנוביץ' קשורים לקשריו עם אותם קצינים. לכל היותר, היה בידו לספק למודיעין ה־סובייטי תוכניות לאבטחת אי־שים והצעות להקמת שירותי־ביטחון במדינות אפריקה.

מתוכניות אלה יכלו הסובי־טים ללמוד משהו על דרכי הפעולה של שירותי־הביטחון הישראליים. לרוסים עניין רב באפריקה ובאוקינוס האטלנטי. הם משקיעים מאמצים רבים בתחרות עם ארה"ב על השפעה במדינות היבשת ורכישת זכויות דייג ממדינות העולם השלישי. ספינות הדייג שלהם ידועות ככלים רב־תכליתיים. קל־מנוביץ' ליווה פעמיים משלחות מסיירה ליאונה לביקורים ב־מוסקווה.

רבות פורסם על פעילותן של שגרירויות בריה"מ בעולם בת־חום הריגול. מאז שהדיפלומטים הסובייטים פינו את בניין השגר־ירות בתל־אביב בשנת 1967, הם מנועים מהעמדת בסיס קבע על אדמת ישראל. לווייני ריגול משמשים תחליף חלקי בלבד, ויש להניח שהמשלחת הקונ־סולרית הארעית עדיין נוהגת זהירות רבה. הווילה המבודדת במרכז הארץ, עם אנטנות וצלחות טלוויזיה, יכולה להיות גן־עדן לכל שירות ריגול. צריך לסייג ולומר — ככל שהדברים נוגעים במישרין לקלמנוביץ' — כל שנכתב הן הנחות וסברות של טרם משפט.

קווים לדמותו / מונולוג של קרוב

"הוא קשקשן"

"לא ראיתי אותו כבר שנתיים, מאז שירד מהארץ. כן, הוא יורד. אין לו כאן בית והבת שלו לומדת בבית־ספר בדרום צרפת. הדירה שמצולמת בעיתונים נמ־כרה מזמן. אז איזה הגדרה אחרת יש לך ליורד? אני יודע שעכשיו כולם מתנערים ממנו, האומרים שלא הכירו אותו ולא היה להם שום קשר עמו. אבל תבין, החברים הקרובים שלו היו רק עולים מבריה"מ, לא אלה שהס־תובבו איתו במסיבות וגם לא המשפחה הוותיקה בארץ. אפילו אחותו, שנשמעת היום מסוייגת ממנו, היתה תמיד רחוקה. אביו הוא יהודי קשיש, פקיד־חשבונות באיכילוב. הוא עבר ני־תוח לב פתוח ונאלץ לטפס ארבע קומות עם ריי'רץ' בחזה. אמו פקידה בעיריית תל־אביב, ואיני צריך לומר לך כמה היא משתגעת. אחותו נשואה לטכנאי וגרה בדירה קטנה בראשון לציון. מה אתה מבין מזה כשאתה קורא על העסקים שלו ורואה את בניין־המשרדים המ־פואר והמרצדס והרולס־רויס של צ'ארסקסת? איש מבני המשפחה לא ביקר מעולם בבניין. המש־כית. אין פלא שהמשפחה הק־רובה די מסוייגת ממנו ומהמע־שים שלו. הוא לא היה אף פעם מקור לגאוה.

"לעובדות מיתולוגיות שהת־פרסמו בעיתונות אין קשר למציאות. למשל, הוא לא שירת בצבא. כל אלה שהגיעו מרוסיה בגיל 24–25 גוייסו ל־90 יום. בשבילו היה גם זה קשה. כיון שהוא בא במעסקי אמרגנות והתעסק בכרטיסים בקשר עם קצין הבידור, הוא לא שירת בכלל בצה"ל. גם ממילואים התחמק, כי כך הוא בנוי. עניין אחר. נכתב שאחרי שנים מספר בארץ, הוא הצליח להעלות את הוריו. לא נכון, כולם עלו באותו מועד. המשפחה בארץ עשתה במשך שנים מאמצים בלתי־נלאים להעלות אותם. הם ישבו בבתי־סוהר העבדה שבעה חודשי גיהנום.

"הוא קשקשן בצורה בלתי־רגילה. כשהגיע כעולה חדש, התפאר בקרב חבריו שהמושגים שלנו על רוסיה לא חלו עליו ושהוא עשה שם חיים. הוריו לא רוו ממנו נחת גם בליטא. נוכח הסיפורים על אורח־החיים שלו לפני שעלה ואיזה טיפוס הוא היה כבר אז, נראה הסיפור שרו־סים שתלו אותו כמרגל לפני העליה, כמו מעשיה של אחד באפריל".

"בופוטסואנה": מה זה?

מאת יואב קרני

ניו יורק

בופוטסואנה, יחד עם עוד שלוש מדינות־חסות שחורות, היא הביטוי העליון של ה"אפארטהייד", האידיאולוגיה וה־פראקטיקה של התפתחות גזעית נפרדת בדרום־אפריקה.

האפארטהייד, בניגוד לטעות האופנתית הרווחת, אינו בתי־שי־מוש נפרדים לשחורים וללבנים. זה צד אנקרוניסטי, אשר בחל־קים של דרום־אפריקה הוא נעלם הולך ־ ואפילו ייעלם, עדיין יעמוד על מכונו "ה־אפארטהייד הגדול".

בחזונו ראה האפארטהייד את כל אחת מן הקבוצות האתניות בדרום־אפריקה נהנית מהגדרה עצמית, בהפרדה הרמטית מן הקבוצות האחרות. בצד דרום־אפריקה הלבנה יתקיימו ב־אחרית הימים עשר מדינות שחורות, אחת לכל אחד מן השבטים העיקריים. החזון הזה מקצה למדינות השחורות 13% משטח דרום־אפריקה, אף־על־פי שהשחורים הם 75% של האוכ־לוסיה. רוב האוצרות הטבעיים ועיקר האדמות הטובות יישארו בשליטת הלבנים (כיום, כ־10% של האוכלוסיה).

ב־87% של דרום־אפריקה יהיו רק אורחים לבנים. הפוע־לים השחורים, שמבלעדיהם אין הכלכלה יכולה להתקיים, יהיו "אורחים זרים", ויחזיקו בדר־כונים של המדינות השבטיות. דרום־אפריקה הלבנה, בחזון ה־אפארטהייד, תהיה אולי המדינה הראשונה בהיסטוריה, שלרוב תושביה לא תהיה אפילו אזרחות נומינאלית.

ב־1976 התחילה הממשלה הלבנה להעניק "עצמאות" למד־ינות־החסות השחורות. החזון הגדול־הן פיקציות גיאוגרפיות, רוב "אזרחיהן" אינם מתגוררים בתחומיהן, אין להן שום יכולת קיום כלכלית, ועיקר תקציבן בא מדרום־אפריקה.

המדינה הראשונה שקיבלה עצמאות היתה טראנסקאי. בסוף 1977 באה בופוטסואנה, אחריה — סיסקאי, ולבסוף ונדה. שום ממשלה מחוץ לדרום־אפריקה לא הכירה בהן.

משמעות השם "בופוטסואנה" היא "כינוס הטסואנה". שבט הטסואנה הוא השלישי בגודלו בין שחורי דרום־אפריקה, כשלושה מיליון נפש. מדינת הטסו־אנה משתרעת על פני 40 אלף קמ"ר, ויש לה יותר משכנים מלכל מדינה שבטית אחרת. אבל רק מחצית מבני הטסואנה מתגוררים בתחומה; היא מורכבת משש יחידות טריטורי־אליות, המופרדות לפעמים זו מזו על־ידי מאות קילומטרים. מחוץ ליחידה אחת, כולן מובלעות, המוקפות בטריטוריה דרום־אפריקאית.

בראש בופוטסואנה עומד בחסד הדרום־אפריקאים את לוקאס מאנגופה. מדינתו נהנתה מיצי־בות יחסית, בניגוד מובהק לתוהו־ובוהו השורר בשלוש מ־דינות־החסות האחרות שקיבלו "עצמאות". הן הפכו במהירות מסחררת לרפובליקות בננה, שעריצים אחוזי־תזזית מרוששים אותן, ולוחמים זה בזה.

לבופוטסואנה יצאו מוניטין אוהדים ובין־לאומיים בזכות הקאזינו הגדול שפתחה, ובזכות תחרויות איגרוף בין־לאומיות שנערכו בה.

ישראל כיכבה כמעט ללא הפסקה בבופוטסואנה. צ'יף מאנ־גופה בא פעמים מספר לארץ, ורכש ידידים נאמנים במערכת הפוליטית ובמערכת העיתונאית. ידידים משתי המערכות ביקרו בארצו, על חשבונו או על חשבונם, חלקם נהנו מקשרים מתווכים של שבתאי קלמ־נוביץ', וחלקם ניסו להוקיע אותן.

המקצוע השני הכי עתיק בעולם

מאת שאול צדקא

לונדון

עשרה קבין של ריגול סוב־ייטי ירדו לעולם. תשעה מהם נטלה בריטניה ואחד העולם כולו. גם בעצם הימים הללו מנהלת הממשלה מאבק איתנים ממושך נגד פרסומו של ספר מאת סוכן חשאי שיצא לגימ־לאות הטוען כי לא פחות ולא יותר מאשר ראשו לשעבר של ה"אם־איי־5", היה סוכן סובייטי.

האם אכן נכון הוא שסר רוג'ר הוליס ריגל למען מוסקווה, מה יגידו אוהבי הקיר האחרונים: הזוגות האלמונים והקצינים הזוטרים אשר חטאו באהבה לאמא רוסיה והיום בכוח במולד־תם שלא על־מנת לקבל פרס?

אחד מן המפורסמים שבאלה הוא קים פילבי, בנו של דיפ־לומט ערביסט ידוע לא פחות, ולגמרי במקרה העניק בחודש שעבר ראיון ראשון לטלוויזיה הסובייטית. הוא אמר שם כי היה רוצה לבקר בארץ הולדתו, אבל מעדיף להיקבר בברית־המועצות. תרצו? יוקי המלחמה במאשימים והאימפריאליזם היא אשר הדריכה את פעולתו בת־קופת בגרותו ובהיותו קצין הקשר שבין השירות החשאי הבריטי לבין ה"סי־איי־איי" לא היתה תרומתו למפעיליו קטנה כלל ועיקר.

לפני זמן מה נתקלתי בצילום המראה את פילבי מבלה בפיק־ניק שנערך מחוץ למוסקווה עם ג'ורג' בלייק, מרגל בריטי אחר, חשוב אף יותר, אשר נידון ל־42 שנות מאסר ונמלט מן הכלא כעבור זמן קצר. בלייק ישב בבי־תו עם אשתו נינה ובנו מישה ורק מעטים יודעים כי המדובר ביהודי יליד קהיר, אשר הושפע ממשנתו האידיאולוגית של אחיו הקומוניסט קודם שגויס בידי המודיעין הבריטי.

אבל מי שמציגה את הדימוי הבריטי עד היום ומעניקה השראה למחזאים ולתסריטאים היא הש־לישיה המורכבת מאנתוני ב־לאנט, דונאלד מקלין וגאי ברג'ס. הראשון היה מרצה להיס־טוריה ויועצה האישי של המל־כה אליזבט לענייני אמנות. הוא ריגל למען הרוסים במהלכה של המלחמה העולמית השניה ולאח־ריה. השני היה דיפלומט בריטי וקצין של ה"קג"ב" בעת ובעו־נה אחת. השלישי היה דיפלומט ושיכור. המשותף לכולם, מלבד העובדה שאינם עוד בחיים, הוא שהכירו זה את זה, היו הומוסק־סואלים, התחנכו באוניברסיטת קמברידג' וריגלו מתוך הכרה אידיאולוגית.

לחבורה זו השתייך אדם נוסף שאת זהותו אין יודעים עדיין ומזה זמן רב רובץ החשד על הלורד ויקטור רוטשילד אשר הכיר אותם מתקופת בחרותו. לפני שנה נפלו השלדים גם ממגירה זו וגברת תאצ'ר נזקקה לאמירה מיוחדת בפרלמנט כדי לטהר את הלורד מכל אשמה.

הרוסים לא הצטרכו אפוא ל־התאמץ כל־כך. מרגליהם הברי־טים לאחר המלחמה הצטרפו לדגל האדום בשמחה והתנדבו למשימה מרצונם. למען הרעיון היו מוכנים לסכן את עצמם ואת שמם הטוב.

מאז הצטרפו לרשימה גם מייקל בטאני וג'יימס פרייס וזה היה כבר בעשור הנוכחי ושניהם יושבים היום מאחורי סורג ובריח. כאשר הראשון מואשם בהסגרת מידע כמוס לסובייטים בתוקף עבודתו בתחנת הביון הגדולה ביותר באירופה. שניים אלה סוגרים מעגל אשר פתח אחרי המלחמה קלאוס פוקס. מדען בריטי אשר סיפר למוס־קווה את כל הידוע לו על תו־כניות האטום של בריטניה ושל ארצות־הברית.

אין ספק כי מלאכתם של הסובייטים בישראל קלה יותר בגלל יכולתם לשתול מרגלים בקרב המהגרים למדינת היהו־דים. לבריטים אין עולים מרו־סיה, כך שהנטל נופל על כתפיהם של הדיפלומטים אשר בניגוד לעבר אינם יכולים למצוא מעבדה לייצור בוגדים כמו באוניברסיטת קמברידג' של שנות ה־50.

בזמן המלחמה עבדה בלונדון רות קוזינסקי. קצינת ביון רו־סית אשר לימים העידה כי בנה הקטן והחיתולים אשר תלתה על חבלי גינתה הסוו את עי־סוקה האמיתי. אחיה יורגן היה אחד מסוכניה הפך לאל"מ בחיל האוויר האמריקאי בבריטניה ולא נתפס.

בשנתיים האחרונות גירשה תאצ'ר מלונדון דיפלומטים רו־סים במספר גדול שבהם היא חשדה כי ריגלו. גירוש מרגלים או תפישתם מתרחשים בדרך כלל בימים של קשיים בכלכלה או משברים ממשלתיים. כבר שמעתי כאן מישהו הבטוח כי מעצר שבתאי קלמנוביץ' לא נעשה אלא כדי להסב את תשומת הלב מן המתרחש עתה בשטחים המוחזקים.

הבגידה היא אחת התעשיות המתפתחות ביותר של זמננו. אמר מי שאמר עליה כי היא המקצוע העתיק ביותר בעולם, אחרי הזנות. ולא פחות מכובדת ממנה.

מרגרטה הוקה ידעה הכל

מאת דניאל דגן

בון

מדי חודשים אחדים מתעדכן הציבור במערב גרמניה על הסו־דות שנפלו בידי מרגרטה הוקה, המזכירה שעבדה במשרדו של נשיא מערב גרמניה ריכארד פון וייצאקר.

הוקה שירתה לא רק את פון וייצאקר, אלא גם שלושה נשיאים מערב גרמניים קודמים. היא מכירה לפני ולפנים את משרד הנשיאות ב"וילה ה־מרשמידט" שבבון. היתה לה גישה קלה ונוחה לכל המסמכים במערכת החוזים והארכיונים הנכנסים במקום.

מה כבר אפשר לגלות ב־משרדו של נשיא מערב גרמני, שתפקידיו מוגבלים במידה ל־תחום הייצוגי, בדומה למצב בישראל? פון וייצאקר הרי אינו ממונה על הניהול הי־מיומי של ענייני המדינה.

נכון מאוד. אבל נשיא מערב גרמניה מקבל דיווחים שוטפים ורצופים על כל הפעולות ה־חשובות של הממשלה. במשרדו שמורים, למשל, הפרוטוקולים של ישיבות מליאת הממשלה, שהם מן הסתם מסמכים משעמ־מים למדי.

מעבידיה של הוקה במוסקווה ובמזרח ברלין התעניינו במיוחד בנושאים בטחוניים רגישים. אחד מהם היה, כמובן, הישיבות הסודיות של ועדת השרים לענייני ביטחון. ועדה זאת, שבה יושבים הקאנצלר ועוד ארבעה שרים בכירים, היא קודש הקו־דשים של ממשלת מערב גר־מניה. לא רק תוכן הישיבות חסוי לחלוטין, אלא אפילו עצם עובדת קיומן. על הועדה הזאת איש לא אומר דבר.

בוועדת השרים לענייני בי־טחון נדונות התוכניות הצבאיות לשעת חרום, הדו"חות האחרונים במרכז נאט"ו, השדרים הרגישים מנשיא ארצות־הברית ועסקות הנשק הסודיות. בקיצור, כל הדברים החשובים באמת, שעל־יהם אסור לדבר בפומבי.

אבל הוקה ידעה הכל. מפני שהממשלה הדמוקרטית צריכה לעדכן את ראש המדינה, הפר־וטוקולים של ישיבות הוועדה נשלחו לבית הנשיא. מווילה האמרשמידט הועברו הפרוטוקו־לים לדירתה של הוקה בבון, ומשם למזרח ברלין, או אפילו ישירות למוסקווה.

ה"מפעיל" של הוקה פעל בשירות המודיעין הסובייטי. הוא היה מורה גרמני שהצליח ל־שבות את הוקה הרווקה בקסמיו, והעניק לה אהבה ומחסה. האהבה בין השניים פרחה, אך הגבר המסתורי דאג שלא ל־חשוף אותה כלפי חוץ.

הוקה עלתה בינתיים בסולם הדרגות. והגיעה לתפקיד של עוזרת ראשית למנהל המחלקה לענייני חוץ במשרד הנשיא. כשנחשפה הפרשה, לפני יותר משנתיים, המעיטה הממשלה בחשיבותה. הציבור הגרמני היה מתקשה לבלוע כל כך הרבה בתקופה שהצטיינה בפרשיות ריגול מרתקות אחרות. אבל יותר ויותר מתברר, שהנזק שגרמה הוקה היה גדול במיוחד. ומשתווה אולי בחומרתו ל־פרשיית הריגול הידועה ביותר בתולדות הרפובליקה ה־פדראלית: גינתר גיום, ששימש כעוזר של הקאנצלר לשעבר וילי בראנדט, וגרם בסופו של דבר להפלתו (כשנחשפה ה־עובדה שהיה מרגל מזרח גרמני).

במשרדי הממשלה בבון מו־עסקות אלפי נשים צעירות פחות וצעירות יותר, שחלק גדול מהן פגיעות מאוד לחיזורים של סוכנים קומוניסטיים. אחת מהן היתה סוזה לינבורג. מז־כירתו הכל יכולה של שר הכלכלה מרטין בנגמן.

אבל גם עוזרות פרלמנטריות למיניהן, או מזכירות ותפרות, או סתם נשים שמתחילות קריירה ארוכה במשרדים ממשלתיים. מי יודע, אולי הן יגיעו לעמדות דו־מות לאלה של הוקה.

ריגול בבון הוא משימה קלה במיוחד בשל המצב המיוחד של חלוקת גרמניה. הסוכנים הרו־סיים, הפועלים במסווה של דיפ־לומטים ושליחים, אינם נוטלים סיכונים בלשהם. במקרה של הי־חשפות על ידי שירותי הביון הגר־מני הם פשוט נשלחים הביתה למוסקווה. החסינות הדיפלומ־טית מגנה עליהם.

הסוכנים שאותם קשה לאתר הן אותן מזכירות (ואולי גם עוזרים בכירים, ואנשים אחרים בעבודות צמרת) העובדים במקו־מות רגישים. העוזרים והעוזרות האלה הם גרמנים ככל הגרמנים. ייתכן שהם באו מן החלק המזרחי של גרמניה. אבל זה לא עושה אותם מועמדים לחשודים. מיליונים רבים של גרמנים באו מן המזרח, וזכו באופן אוטומטי לאזרחות מערב גרמנית. בסב־לנות הם מטפסים אל הצמרת, או בונים את כיבוים בשולי החברה הגבוהה בבון. מכאן הם מעבירים סודות למוסקווה, או כובשים את לבה של מזכירת צמרת, שת־עשה את המלאכה בשבילם.

מדינת ישראל

משרד החינוך והתרבות — מחלקת האמרכלות

שינויים בכתובות ובמספרי הטלפון

הרינו להביא לידיעת הציבור פירוט השינויים בכתובות ובמספרי הטלפון של המחלקות המפורטות להלן במרחב ירושלים:

מחלקה	כתובת חדשה	טלפון במזכירות	טלפון מרכזיה
השתלמות עובדי הוראה	ממילא 20	650־651	238211
הכשרת עובדי הוראה	ממילא 20	429־423	238211
חינוך מיוחד	דוד המלך 8	297	238211
אגודת המורים לאנגלית בישראל	בנין ג'נרלי, רח' שלומציון המלכה 1 ת.ד. 7663	762	238211
אגף הטיפוח והרווחה	דוד המלך 8	273־274	238211

משרד החינוך והתרבות האגף לתרבות ואמנות | עיריית חיפה האגף לתרבות ואמנות | בית הגפן מרכז יהודי ערבי חיפה | הועד הפועל של ההסתדרות המפעל לרקודי עדות | "מעטף" מרכז לעידוד וטיפוח הפולקלור בישראל

סדרת
במות פולקלור
"המחול האתני בישראל"
מפגש להקות דבקה

יתקיימו בבית הגפן רח' שדרות הציונות 33, חיפה, ביום שלישי 19/1/88 משעה 16:00 – 22:00.

בהשתתפות הלהקות: תמרה, סחנין, בקה אלגרביה כפר יאסיף, נחף, עילבון קלאנסואה
* דלית אל כרמל,
* כפר קמא, ריחניה,
* בית הגפן חיפה.

דיון פתוח: "הריקוד בעדות האתניות בישראל".

בהשתתפות: ד"ר רחל מילשטיין האוניברסיטה העברית – הריקוד באיסלם, רקודים בדואיים בסיני ובנגב. רינה שרת מנהלת המפעל לרקודי עדות – "רקודי המיעוטים בישראל". ד"ר צבי פרידהבר אוניברסיטת חיפה – השפעת הריקוד הערבי על הריקוד הישראלי. לאה אברהם כוריאוגרפית "רקודי נשים בתימן" בהשתתפות ובהדגמות הרקדניות דליה אביזמר, וברוריה לוי. ד"ר דן רונן מנהל האגף לתרבות ואמנות משרד החינוך והתרבות, מרצה באוניברסיטה העברית, ויו"ר המרכז לעידוד וטיפוח הפולקלור בישראל־ "האם הריקוד הישראלי – הוא פולקלור?

יו"ר הכנס ומנחה הדיון – ד"ר דן רונן

– הציבור מוזמן –

נקודת השבירה

ראיון עם נחמיה אלעזר (שם בדוי), תשע שנים בארץ, ששלושה מאחיו, כולם ילדים, נשארו באתיופיה ואילו אמו יושבת בכלא באדיס אבבה ● רמי, פעיל ותיק של תנועת העלייה מאתיופיה, מוסר פרטים חדשים על מצבם של יהודי אתיופיה שלא הגיעו לישראל

מאת נדב שרגאי

אמרו להם, ליהודים מאתיופיה, לשתוק, והם שתקו. עדה ציונית, הערה והגבית, עם משמעת עצמית גבוהה. מפנימים כל סבל, כאב או געגועים.

כך חינכו אותם אבותיהם וקניהם מדור דור. לשתוק — ציוותה הממשלה. לשתוק — יעץ משרד החוץ, והאתיופים — צייתנים להפליא, לכל סמכות, שתקו.

רק בפנים געש הכל ואיים להתפוצץ. 70% מבין היהודים האתיופים בארץ מהלכים כבר כמה שנים עם התחושה הקשה מכל — תחושת אי הוודאות. קרוביהם הם על תקן של נעדרים. לא חיים ולא מתים. משהו באמצע. 1500 ילדים בודדים, ללא אב, אם אח או אחות כלואים בתוכם דאגה וכאב.

הסטטיסטיקה הרשמית אומרת, כי כמעט לכל אתיופי שנמצא כאן בארץ אין אב, אם ילד או אח. מדובר ב־70% מהעולים שהגיעו לארץ בשנים האחרונות, קובעת הסטטיסטיקה. סטטיסטיקה אחרת מספרת, כי שיעור ההתאבדויות בקרב בני העדה הוא הגבוה ביותר בישראל.

הם מתהלכים בהרגשה שלא נעשה די, או מספיק, כדי לגאול ולהביא לכאן את הנותרים מאחור. קשה לדעת אם הם צודקים. מדובר בתחום, שהנסתר בו רב על הגלוי, אבל ההרגשה הקשה שלהם קיימת, והם כמעט יוצאים מדעתם מרוב דאגה וגעגועים. כ־15 אלף יהודים נשארו באתיופיה לאחר שהופסק מבצע משה. כיום השערים נעולים.

בראיון עם נחמיה אלעזר (שם בדוי), תשע שנים בארץ, יש עניין מיוחד. שלושה מאחיו, כולם ילדים, נשארו באתיופיה ואילו אמו יושבת בכלא באדיס אבבה, יחד עם עוד 36 יהודים, הנאשמים בניסיון להבריח יהודים אל מחוץ לגבולות המדינה. ששה חודשים כבר לא קיבלו הקרובים בארץ מהעצורים באדיס אבבה כל אות של חיים. לצידו של נחמיה יושב במהלך הראיון, רמי, פעיל ותיק של תנועת העלייה מאתיופיה, שהגיע לארץ עוד לפני 15 שנה. רמי מתאר את התמונה הכללית, ומוסר פרטים חדשים, שלא היו ידועים עד כה על מצבם של יהודי אתיופיה שלא הגיעו לישראל. נחמיה לעומתו, מספר את סיפורו האישי, ומגלה את שידוע עד כה על 37 "אסירי ציון", שבכלא האתיופי.

שאלה: כמה יהודים נותרו באתיופיה, היכן הם מרוכזים ומה מצבם.

רמי: כ־15 אלף יהודים, רובם באיזור גונדר בצפון מערב אתיופיה ועוד כ־3000 באיזור וואלו בצפון מזרח המדינה. באיזור וואלו התנאים קשים הרבה יותר מאשר שבאיזור גונדר. האיזור מוכה בצורת קשה ואנשים, כולל יהודים, מתים מרעב. וואלו הוא גם איזור הקרבות, שבין המחתרות לממשלה, ואין לארגוני הסעד הבינלאומיים כל אפשרות להעביר אספקה לכפרים הסובלים מרעב. היהודים המתגוררים באיזור וואלו נמצאים באיזור הנכבש מדי פעם על ידי אחד מהצדדים הלוחמים. שיירות אספקה של מזון מגיעות להגיע לשם, מותקפות על ידי שני הצדדים, הסבורים, כי מדובר בשיירה של הצד שכנגד, במסווה של שיירה הומניטרית.

שאלה: מה קורה כרגע, עם היהודים באיזור גונדר?

רמי: רוב היהודים הנמצאים כיום באיזור גונדר מכרו את בתיהם ורכושם לפני מספר שנים, כאשר עוד ניתן היה להגיע לישראל וכאשר הם חזרו לחבל, גילו שאת בתיהם תפסו הנוצרים. מדובר באלפי יהודים.

אבל זה רק חלק אחד של הצרה. השלטונות מחסלים עתה את הכפרים הקטנים, שבהם חיו היהודים מרוכזים דורות, במסגרת של כמה עשרות משפחות ומעבירים את האוכלוסיה לכפרים גדולים של אלפי נפש, כפרים מעורבים יחד עם מוסלמים ונוצרים.

שאלה: זו מדיניות מכוונת של הטמעה?

רמי: לדעתי לא. אין כאן הטמעה מכוונת. מאחר ופעולת חיסול הכפרים הקטנים נעשית גם עם כפרים נוצרים והמוסלמים בסדר גודל דומה. אבל בפועל — זו הטמעה. ולגבי היהודים — זה קריטי. מכיוון, שאין הם יכולים לשמור עוד על אורח החיים המסורתי כפי שנהגו בכפריהם שלהם.

שאלה: ביהודים המגיעים באמצעות מכתבים מוכיחים אחרים נושא של עבדות. במה מדובר?

נחמיה: העבדות נהוגה עדיין באתיופיה, במקומות אחרים. הנוצרים מאיימים פיסית על יהודים. אינני יכול להגיד באיזה היקף מדובר, מכיוון שאיני יודע, ותמורת חייהם, נאלצים יהודים לעבוד חינם עבור הנוצרים בעבודות שונות, בעיקר עבודות אריגה.

שאלה: סליחה — מה פירוש תמורת חייהם.

רמי: אין לי מושג מדוע המקרים האלה לא התפרסמו כאן בארץ, אבל העובדה היא שיהודים באתיופיה סובלים כיום מהתנכלויות פיסיות קשות, על רקע היותם יהודים והיו גם מקרי רצח.

שאלה: אתה יכול להביא כמה דוגמאות?

רמי: אצל מנכ"ל משרד ראש הממשלה יוסי בן אהרון נמצא מכתב, עוד מחודש אפריל עם כמה מהדוגמאות הבולטות, כולל שלושה מקרי רצח.

שאלה: בבקשה תפרט. . .

רמי: בכפר בוזה חוגרה הופיעו שני נוצרים בביתו של יהודי ותבעו ממנו כסף. הם סיפרו לו כי שמעו שהג'וינט מחלק כספים ליהודים ולא לנוצרים ותבעו ממנו להתחלק עימם. היהודי הכחיש את הדבר, אך משאיימו עליו, ביקש מהם להמתין כמה דקות, עד שייכנס לביתו ויפשפש, אולי בכל זאת יש לו משהו לתת להם. שני הנוצרים חשדו שהיהודי מתכוון להביא רובה וירו בו למוות בגבו.

מקרה נוסף אירע בבית הספר בגונדר. עלילה ממש. ילדה יהודיה האשמה כי בשל 'עין הרע' ששמה על התלמידים הלא יהודים, נגרמים להם כשלונות בלימודים. זה נשמע בלתי יאומן, אבל זו המציאות. יום אחד כאשר הייתה הילדה בדרך לביתה מבית הספר, ארבו לה אחדים מחבריה לכתה והשליכוה מעל לגשר. הילדה נפצעה קשה.

מקרה אחר הוא של משפחת אלעזר יעקב מכפר גאנה. רוב תושבי הכפר הגיעו לארץ במסגרת מבצע משה. נותרו בו שתי משפחות בלבד, אולם מאחר שהתושבים הנוצרים החלו להציק להם, נדדו שתי המשפחות לכפר אחר. גם שם ירדו הנוצרים לחייהם, והן שבו לכפר גאנה. ככל הידוע, הם עדיין שם, נתונים לסחיטות שונות ולאיומים. אלה רק דוגמאות אחדות לעלילות ולהתנכלויות מצד הנוצרים כלפי היהודים באתיופיה.

שאלה: כיצד מגיעה האינפורמציה הזאת לכאן?

נחמיה: קיים קשר מכתבים. ניתן לשלוח דואר. המכתב מגיע בערך אחרי חודש.

שאלה: נחמיה — מה ידוע כרגע על היהודים היושבים בכלא?

נחמיה: אפשר להגיד כלום ואפשר להגיד מעט. דו"ח אמנסטי הקודם הזכיר במפורש כמה משמות היהודים, תוך ציון העובדה שעברו עינויים.

שאלה: היכן הם עצורים?

נחמיה: כמעט כל היהודים שבהם מדובר מרוכזים בבית מעצר אחד, ליד אדיס אבבה. איש מהם לא הועמד למשפט. זהו בית המעצר של המשטרה הפנימית. תנאי המעצר קשים. מדובר בחדרים צפופים. אוכל — מקבלים רק מהבית. ואם אין לעצור קרובים באתיופיה, הוא בבעיה רצינית.

שאלה: מי מביא אוכל לאמך?

נחמיה: שלושת אחי הקטנים שנותרו שם.

שאלה: היכן שאר המשפחה?

נחמיה: ארבעה מאחי נמצאים בארץ. אבי — נפטר.

שאלה: באילו סעיפי אישום מדובר. במיה ויתקיים משפט?

נחמיה: ריגול לטובת המדינה הציונית, הברחת יהודים באופן לא חוקי והעברת כספים ליהודים בצורה בלתי ליגאלית.

שאלה: מדוע אינכם מרוצים מפעולות המדינה בעניין העצורים?

נחמיה: אם נעשו מאמצים, אז אני מברך את המדינה עליהם, אבל לא מוכן לקבל תשובות של הנושא בסיפול. רק תהיו בשקט, אומרים לנו כל הזמן שהשתיקה יפה: עד מתי השתיקה יפה? יש גבול גם למשך השתיקה. אני עצמי שותק שנה. שנה שלמה קיבלתי את התורה דיעתם שהשתיקה יפה, אבל דבר לא יצא מכך. אני לא רואה תוצאות וזה המתסכל מכל. לא רק זאת — איש גם אינו מספר לי מה מנסים לעשות, וזה מתסכל יותר מכל. ריבונו של עולם — מה יש להם להסתיר ממני?

שאלה: אתה לא משוכנע שעושים את כל מה שניתן?

נחמיה: לא. אינני משוכנע.

שאלה: מדוע?

נחמיה: אולי עושים דברים, אבל בקצב איטי מאוד. לאט לאט. לי יש סיוטים בלילה. כל יום הוא קריטי. אני לא רוצה לחשוב על מה שעלול להתרחש.

שאלה: מה לדעתך ניתן לעשות, שלא נעשה?

נחמיה: אני יודע שעשו, אבל לא מספיק. אתיופיה היא מדינה קטנה מאוד, שתלויה בכל העולם. אם הצליחו לשחרר את אסירי ציון ברוסיה, אפשר לשחרר גם את אסירי ציון באדיס אבבה.

שאלה: אינך מתרשם, שאנשים כמו פרס או שמיר, מנסים להפעיל גורמי חוץ?

נחמיה: אני יכול להתרשם, אבל אני לא רואה תוצאות.

שאלה: אתם עצמכם פועלים באופן עצמאי?

נחמיה: בוודאי. נפגשנו עם כל העולם — חכ"ים, שרים, שגרירים אירופים ואפריקאים שנמצאים בארץ, העברנו פניות לשולץ, לז'אק שירק ולפרנסואה מיטראן. פנינו בעזרת בגין גם לאיל ההון ארמנד האמר, אך לא קיבלנו תשובה.

* * *

לפני חצי שנה, תיאר העיתונאי צבי גילת ("חדשות") בכתבתו — "לפני נקודת השבירה", את מצבם של בני משפחות האתיופים, המנותקים מיקיריהם. דומה, כי בימים אלה ממש, הגיעה אולי נקודת השבירה. הפסיכולוג גד בן עזר, הרגיש זאת לפני חצי שנה בסיפור: נער אתיופי אחד אמר לי, שאין באפשרותי לעזור לו. הנער הרגיש זאת בסיפור: "קוף אחד נפל מהעץ והתגלגל לתוך שיח של קוצים. כולו קוצים. ראה אותו זקן אחד ושאל — במה אוכל לעזור לך. ענה הקוף: תוציא לי את הקוצים, אבל לאט־לאט — והזקן, והוא אמר שיוכל להוציא רק קוץ אחד, את הקוץ הכואב ביותר. היכן נמצא הקוץ הכואב ביותר? הקוף הצביע על הישבן. "את הקוץ הזה", אמר הקוף למטפל, "אתה לא יכול להוציא לי. הקוץ הוא האב שנשאר באתיופיה. הקוף הוא העולה. הזקן הוא הפסיכולוג.

לבן עזר היתה תשובה: "קוף אחד נפל מהעץ", סיפר לנער, "והתגלגל לקוצים. ראה אותו זקן אחד ושאל במה יוכל לעזור לו. הראה לו הקוף את אצבעו, והצביע על קוץ הנעוץ עמוק לציפורן. שם הכי כואב לו. 'את הקוץ הזה', אמר הזקן, 'לא אוכל להוציא. אבל אני יכול לנסות ולהוציא לך קוצים אחרים, כדי שתוכל לסבול את הקוץ, שתחת לציפורן'."

המשלים והנמשלים שצוטטו לפני ששה חודשים, יפים גם להיום, כמו גם השאלה שראוי שתישאל שוב — כמה מאיתנו מנסים אכן לשלוף את הקוצים האחרים, של היהודים מאתיופיה? ומי מאיתנו מכיר אישית ולו אתיופי אחד?

ההתחרדות (י"ד)

האפור ההולך ונעלם

תהליך ההתחרדות גורם להעמדה זה מול זה של שני מחנות מנוגדים ומיליטנטיים: מחנה חרדי מצד אחד ומחנה חילוני שכנגד ● בתנאים מסויימים עשויות להיות לכך גם תוצאות חיוביות

מאת רן כסלו

הרב שמואל אבידור הכהן: שני אחים

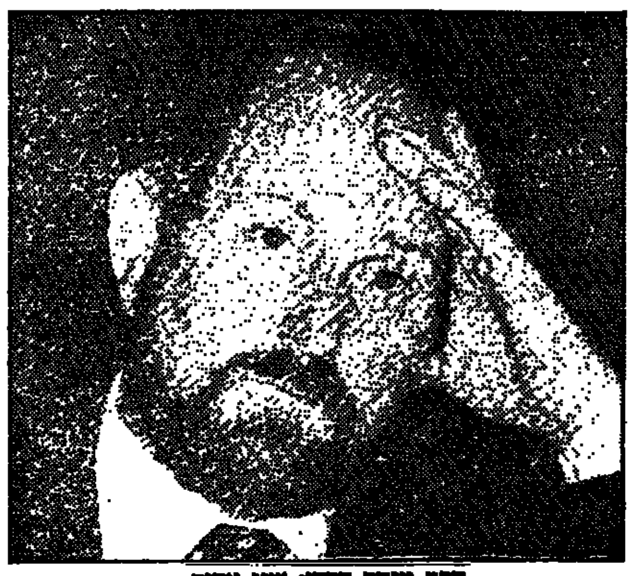

הרב מנחם הכהן: שני אחים

את הציבור הדתי המתון האותנטי ייצגו משך עשרות שנים שני רבנים־אחים: הרב שמואל אבידור הכהן, רבה לשעבר של כפר שמריהו, המוכר בציבור כ"רב הטלוויזיה", שהופיע מדי ערב שבת על המירקע וניסה לקשור בהופעותיו בין פסוקי השבוע והאקטואליה הישראלית: הרב מנחם הכהן, רב תנועת המושבים וחבר הכנסת הוותיק מטעם מפלגת העבודה. ה מיישם מעשית את אותו העיקרון — ייצוג ציבור דתי בתנועה החילונית.

השניים, בני היישוב הישן הירושלמי, עברו אותה הדרך שעשו רבים מבני היישוב הישן: מאורתודוקסיה קיצונית לעולם של ימינו. שני הסבים שלום, אברהם צבי שור, מצד האם, הרב חיים חנוך הכהן, מצד האב, היו ממנהיגי העדה החרדית ועמדו בראש המאבק נגד הציונים־הכופרים. אביהם, הרב מרדכי הכהן, עזב את העיר העתיקה, התיישב מחוץ לחומות וביקש לקשור בין שני העולמות: חיבתו לציונות ונאמנותו לעולם החרדי. בניו, שמואל ומנחם, עשו עוד צעד משמעותי קדימה לניתוק מהעולם החרדי.

יש הבדלים מהותיים בהשקפותיהם ובדרכם של שני האחים־הרבנים. מתאר אותם בצורה מרתקת ספרו של שלום כהן, "שיח אחים". שיצא לאור לפני כחודש (הוצאת זמורה, ביתן). אך יש גם משותף ביניהם: אמונה חזקה שיש מקום לפשרה בין העולם החרדי, שריד העבר, ובין העולם החילוני והמחנה הדתי־מודרני הגדל והולך.

כשנפגשתי עמם לפני שבועות מספר, פגשתי אותם מתוסכלים, מאוכזבים ועייפים מאוד.

שמואל אבידור הכהן הוא אנציקלופדיה המהלכת על שניים בכל הקשור ליהדות דתית (מפגישותי המעטות עמו שאבתי לא מעט ידע על מבנה העולם החרדי). בשנות ה־50 הוא הוציא, יחד עם אחיו השלישי, פרופ' פנחס פלאי, שבועון דתי "פנים אל פנים", שרמתו מבחינה ויזואלית ל"העולם הזה" מימים ההם. אך היה מקובל גם בחוגים המוסדיים וגם בחוגי המפד"ל. היום יושב הרב שמואל אבידור הכהן במשרדו הקטן ועמוס ספרים, שהוקם עבורו בקבוצת שילה, הקיבוץ שאליו הצטרף, ואומר: "בעולם של ימינו, עולמם של חומייני והרב שך, אין מקום למתונים־ביניים. יש מקום רק לשחור ולבן, האפור הולך ונעלם".

דומה שהוא השיג גם מסקנות מעשיות: הוא פרש מכהונתו כרבה האורתודוקסי של כפר שמריהו ומבקש עתה כרב בית־הכנסת הקונסרבטיבי ברחובות. לטענה שבכך הוא נוטש בעצם את המערכה, מגיב הרב שמואל אבידור הכהן: "עייפתי מהמלחמות".

מנחם הכהן הוא גם איש פוליטי, והמסקנות שלו הן פוליטיות בעיקר. הוא אומר, כי זו לו הקדנציה האחרונה בכנסת וכי ברצונו לפרוש מהחיים הציבוריים ולהקדיש את זמנו לכתיבת ספרים. אך גם־הוא, כמו אחיו, אומר: "עייפתי מהמלחמות".

* * *

שני האחים לבית הכהן אינם בודדים בתיסכולם ובהרגשת הכישלון והעייפות מהמאבקים על דמותו של הציבור הדתי. באותן ההרגשות, וכמעט באותם הביטויים, נתקלתי ברוב השיחות שניהלתי עם אישים מהמחנה הדתי המתון, אינטלקטואלים ופוליטיקאים כאחד, פרופסורים באוניברסיטת בר־אילן ועסקני המפד"ל, המעטים המייצגים עדיין את המחנה המתון במפלגתם.

לעומת זאת, בכל השיחות עם הנציגים של המחנה החרדי, מחב"ד ועד נאמני הרב שך, הנימה הפוכה: צהלה, ביטחון עצמי והרגשת ניצחון. היו שהגדירו את תחושת הניצחון שלהם כמשנים של המאבק ההיסטורי: הציונות הדתית פשטה את הרגל, כי לא היה צידוק לקיומה מתחילתה. הדת והציונות לא הולכים ביחד. אדם נבעו מלהחשיד את עצמם באנטי־ציונות לחומה, העדיים ביטויים מעולם הדת בלבד: הציבור הבין שאין הצירות: קיימים או דתיים או חילוניים.

אם נתעלם מפשטנות המסקנות, והאופיינית לקיצוניות בכלל ולקיצוניות דתית בפרט, יש להודות שלדוברי המחנה החרדי יש בסיס לצהלה. הדבר נראה כפרדוקס היסטורי: כמעט מתחילת המאה היתה החרדיות בנסיגה: אגודת ישראל קמה, בין שתי מלחמות העולם, כדי לעצור את ההתפוררות: השואה כמעט וחיסלה את הציוות האורתודוקסיים במזרח־אירופה; הקמת מדינת ישראל הנחיתה מכה ניצחת על האנטי־ציונות החרדית. והנה, במדינת ישראל, בעשור הרביעי לקיומה, עובר העולם החרדי את הרנסאנס שלו.

יש לפרדוקס הזה, כמובן, סיבות טובות — החל מהתעוררות דתית בעולם כולו והקצנה דתית נוסח חומייני, דרך פיחות אידיאולוגיות בעולם החילוני, וכלה בסיבות פוליטיות וחברתיות, מיוחדות לישראל, שעליהן נכתב בסדרת הכתבות הזאת. אך מבלי להזכיר שוב את הסיבות, יש לעמוד על התוצאה: ההקצנה המואצת של רוב הציבור הדתי בארץ, התהליך שאפשר להגדירו במילה אחת: ההתחרדות.

אין זה תהליך חד־משמעי, שפירושו הפיכת ציבור דתי־לאומי לציבור חרדי במובן הקלאסי. יותר נכון יהיה לדבר על תהליך היווצרותו של מחנה דתי חדש: מחנה חרדי־לאומני, התופס את מקומו של מחנה הדתי־לאומי בסיגנונה של "המזרחי" ההיסטורית. התהליך הזה התחיל בהקצנה לאומנית של רוב הציבור הדתי, ההקצנה ששינתה את דמותה הפוליטית של המפד"ל. הוא נמשך בהקצנה הדתית, המשנה גם את האופי הדתי של המפלגה הדתית־לאומית. ואין זה מקרה, שדווקא גורמים לאומנים־קיצוניים, כמו חוגי "מרכז הרב", דוחפים את תהליך ההתחרדות, ואילו היונים המעטים שנשארו במפד"ל מנסים ללחום נגדו.

גם בעבר, לפני שהחל תהליך ההתחרדות, קיים היה גרעין של מחנה לאומני־חרדי בציבור הדתי: פועלי אגודת ישראל וחסידיו של הרבי מליובאביץ', בסופו של דבר עונים להגדרה הזאת. אבל במציאות הפוליטית של הארץ היו פא"י וחב"ד תופעה שולית. היום הן הופכות לדוגמה, לפרטנרים פוטנציאליים למערך כוחות חדש, אם לא למפלגה דתית חדשה.

אחת התוצאות של התהליך הזה היא הקמת ש"ס. מבחינת הרכב ציבור המצביעים שלה, ואף מבחינת השקפתם של רוב מנהיגיה, זוהי מפלגה חרדית בעלת אוריינטציה ולאומית. אם הדבר אינו מתבטא במלוא כוחו, אזי זה בגלל תלותה של המפלגה הזאת במנהיג הדום הליטאי בעולם החרדי: הרב שך, הקיצוני מבחינה דתית ומתון מבחינה פוליטית. אך התלות הזאת עשויה להיעלם עם הסתלקותו של הרב.

לעצם קיומה של המפד"ל כמפלגה, זה תהליך קטלני. נראה כי חלק מאנשיה, לפחות המפוכחים שביניהם, השלימו עם גזירת הכליה הרובצת על תנועתם. האם שם המפד"ל לא ייעלם מהמפה הפוליטית, תהיה זאת מפלגה אחרת, הנושאת אותו שם: מפלגתם של הרב דרוקמן והרב לוינגר, ולא של יוסף בורג וזבולון המר.

* * *

למשמעויות הפוליטיות של תהליך ההתחרדות חשיבות מישנית לעומת משמעותו הציבורית. מדובר בהעלמו ההדרגתי של ציבור דתי, שעמו למדנו לחיות: ציבור שומר מצוות הדת, אך מסתגל למציאות המאה ה־20 ולחיים במדינה חילונית. מדובר בהיווצרות שני מגזרים של מחנה חרדי: לאומני ואנטי־ציוני, לפי מסורתו ההיסטורית. ההבדלים בין שני המגזרים האלה יילכו ויצטמצמו: כבר היום אגודת ישראל אינה מבחינה מעשית, אותה מפלגה אנטי־ציונית, כפי שהיתה פעם. בסופו של דבר, אם לא יחול שינוי קיצוני במגמות הקיימות בציבור הדתי, והסימנים לכך קלושים ביותר, יעמוד בעתיד מול הציבור החילוני בארץ מחנה חרדי מלוכד, פחות או יותר.

לגבי שרידי הציבור הדתי המתון, זה תהליך שלילי. לגבי הציבור החילוני אין הדבר חד־משמעי באותה מידה. ללא ספק, לגבי כל אדם סביר, זה מעין חלום בלהות. מה עוד, שהלאומנות החרדית היא המסוכנת ביותר, והקרובה ביותר לפאשיזם — ראה הרב כהנא ותנועתו. אך קיים גם צד אחר של התופעה, ולאו דווקא שלילי.

תהליך ההקצנה הדתית אינו פוגע ישירות בציבור החילוני. התופעה של חזרה בתשובה והבריחה מהמחנה החילוני לחרדי, היא תופעה שולית מבחינה מספרית. בסופו של דבר, החלוקה הסטטיסטית בין כלל הדתיים ובין החילונים בארץ נשארה כפי שהיתה משך עשרות השנים. על כך מעידים המספרים של החלוקה בין החינוך הדתי לגווניו לבין החינוך החילוני, שלא השתנו משמעותית משך 20–30 שנה. ההתחרדות היא תופעה המתרחשת בתוך העולם הדתי מבלי לפגוע, בעיקר, בשלמותו של הציבור החילוני.

אך לא רק בכך מתבטאת המשמעות הכפולה של ההתחרדות עבור הציבור החילוני.

הנסיגה המתמדת באורחות החיים החילוניים משך שנים רבות, והשלטת חוקים דתיים על הציבור החילוני, לא היתה אך ורק תוצאה של משחקים קואליציונים ושל תרנותם הציונית של ראשי המפלגות החילוניות. היתה זאת גם תולדה של קיום השטח האפור בין הדתיים לחילוניים. מהצד הדתי מילאו את השטח האפור הזה חוגי הדתיים־הלאומיים והמפד"ל בראשם. לא אגודת ישראל ולא העדה החרדית הקיצונית גרמו להקמת הרבנות הראשית ובתי הדין הרבניים, המשליטים את מרותם על חיי האישות של ציבור כולו, אלא התנועה הדתית לאומית.

גם בציבור החילוני קיים שטח אפור. חלק ניכר מהציבור החילוני התרחק מהדת, אך נשארה לו זיקה לעבר הדתי, לבית סבא, לפי ההגדרה המקובלת. כולל שיכנוע עצמי, כי אין אפשרות לקיום העם היהודי בלי הדת היהודית. בעיני גולדה מאיר ומנחם בגין, ההתנגדות להפרדה בין דת ומדינה לא היה צורך פוליטי לשלמות הקואליציה. אלא גם תוצאה של שיכנוע פנימי עמוק.

השטח האפור הזה הולך ומצטמצם משני הצדדים. הציבור הדתי הופך דתי יותר, הציבור החילוני נעשה חילוני יותר. זוהי טענת הדתיים, והם צודקים, מן הסתם. הם גם צודקים, כנראה, לגבי סיבות התהליך הזה בציבור החילוני. הדור שהיו לו סנטימנטים לבית הסבא הדתי, הולך ונעלם. את מקומו תופס דור "שלא ידע את יוסף", שהעבר הדתי אינו עוד בזכרונו המשפחתי, כי "גם הסבא שלו היה חילוני".

לדור הזה השפעה כפולה. מצד אחד, הוא שרואה בחרדים את הדתיים האותנטיים וגורם בעקיפין — לטעמם של המתונים מבין הדתיים — לתאוצה בתהליך ההתחרדות של הציבור הדתי. ומהצד השני, זהו דור שהדת רחוקה ממנו מרחק רב, ושאינו רואה כל סיבה מדוע עליו לחיות לפי הדפוסים שאינם מובנים לו.

בסופו של דבר, נערכים זה מול זה שני מחנות, מוגדרים היטב, שאינם מוכנים לפשרות. הציבור החרדי אינו מסוגל להתפשר בענייני דת והלכה; הציבור החילוני נעשה פשרני פחות. ואפילו מוכן היה להתפשר עם דתיים מהסוג המפד"לי, הוא אינו מוכן לפשרות עם הדתיים "השחורים".

מה הן התוצאות הצפויות של הקוטבה הדו־צדדית הזאת? יש כבר סימנים בשטח. הבולט מהם שייך לאירועים האחרונים בירושלים. החרדים הירושלמים יצאו להפגנות אלימות משום שהתנגדו לפריצה בחומת ההגבלות הדתיות לטובת החילוניים. אלא שהפעם עמדה נגדם חזית מיליטנטית של החילוניים, המאורגנת על־ידי כוח פוליטי, קטן אמנם אך נחוש בדעתו: רצ של שולמית אלוני ודדי צוקר.

החזית הזאת ניצחה, לפחות בסיבוב הזה. בתי־הקולנוע בירושלים נשארו פתוחים בערבי שבת, נפתחו מסעדות ראשונות ונראה כי הפירצה תתרחב.

ואין זו תופעה המוגבלת לירושלים. דבר דומה קרה בפתח־תקווה. הרבה יותר בשקט עבר התהליך הזה בתל־אביב. תל־אביב של לילות שבת אינה דומה עוד לתל־אביב מלפני עשרים שנה. זוהי עיר פתוחה, שכל סימני הכפיה הדתית נעלמו מרחובותיה בלילות שבת. זוהי תוצאת כוחם של צורכי החיים, אך גם תוצאת הלחץ הגובר מצד הציבור החילוני, ובעיקר חלקו הצעיר, "אשר לא ידע את יוסף".

* * *

לחלוקה הברורה הזאת לשני המחנות יש משמעות מרחיקת־לכת עוד יותר. החרדים אינם מוכנים לחיים משותפים עם הציבור החילוני. הם אינם מוכנים להתערבב בסביבה חילונית. אינם מוכנים ל"נשואי תערובת" עם חילוניים. משום כך הם אינם מעוניינים בקיום חוק המחייב את החילוניים להתחתן לפי חוקי הדת. יתכן שבעתיד הם אשר יגרמו לביטול החוק הזה ולהנהגת נישואים אזרחיים בארץ. יתכן אף שיביאו — יחד עם הלחץ החילוני — להפרדת דת מהמדינה.

אלא שלנימה האופטימית הזאת, תנאים רבים. ראשית, זה תהליך ארוך, העלול להמשך שנים רבות. שנית, אין להתעלם מהשפעה של המערכות הפוליטיות, שעלולות להכתיב, בעיקר בתנאי האיזון היחסי בין שתי המפלגות הגדולות, חוקים דתיים המתעלמים מהנטיות והברירות של רוב הציבור. שלישית, הכל תלוי במידת נחישותו של הרוב החילוני, כאשר יעברו הדברים מבילוי לעניינים עקרוניים ומופשטים יותר, כמו חופש הפרט.

מכל מקום, קיים סיכוי שלתהליך ההתחרדות יהיו גם תוצאות חיוביות, ולא שליליות בלבד. וגם הסיכוי הזה, די בו כדי לעורר תקווה.

(כתבה אחרונה בסדרה)

יעקב ולאה ו־12 ילדיהם

שני גרים, ילידי אזור סאטמר, עלו מגרמניה ומגדלים כאן 11 מ־12 ילדיהם

מאת מרדכי ארציאלי

ליעקב זיגל נולדו 12 צאצאים מאשה אחת, לאה. יעקב ולאה זיגל אינם מסתפקים בתריסר ילדים — שבע בנות וחמישה בנים. הם יביאו לאוויר העולם צאצאים נוספים.

משפחת זיגל אינה משתייכת לחרדים אשכנזים בשכונת מאה שערים בירושלים, בה ניתן למצוא משפחות רבות מרובות ילדים. היא גם לא משפחה מבני עדות המזרח בעיירות הפיתוח, בהן יש משפחות עם ילדים רבים. משפחת זיגל עלתה בספטמבר 1986 מגרמניה והיא תופעה חריגה בקרב העולים מארצות אירופה, חריגה בזרם הדליל של עולים לישראל. למערב גרמניה הגיעה המשפחה בסתיו 1978 מהעיירה מרמורש, לא הרחק מסאטמר, שעל גבול הונגריה־רומניה. אף גם בה לא היו יהודים והגרים או דרמניה. משפחת זיגל היא גיורת, שהגיעה לישראל רק לאחר שעברה את תהליך הגיור.

אין זה קל לדובב את יעקב ולאה. הם דוברים סוג זרמון שאינו אידיש ואינו גרמנית ויש בו מילים וניבים בהונגרית ורומנית. אף הבעייה של תקשורת אתם אינה רק בעייה של שפה. הם חשדניים מאוד. חוששים מחשיפה. מדוע? — כנראה אין להתעלם מהעובדה, שהם נולדו בשלהי מלחמת העולם השנייה וגדלו במשטר קומוניסטי.

בגרמניה המערבית, אליה הגיעו לפני עשר שנים לא נתקבלו בזרועות פתוחות. הגרמנים אינם אוהבים את הגר ויש להניח שהתייחסו למשפחת זיגל כאל הזרים האחרים — הטורקים היוגוסלבים. ובישראל — הם לא יאמרו מילה אחת בגנות המדינה — הם מודים מאוד. הם אינם שייכים ל"עלייה" כלשהי, או לעדה כלשהי. אין להם קרובים, ידידים, מכרים. ליעקב יש לפחות מגעים כלשהם עם אנשים אחרים תוך כדי עבודתו כחשמלאי בחברה קבלנית. אך לאה בודדה לחלוטין. הילדים, לעומת זאת, מתערים יפה, בדרכם של ילדים.

יעקב נולד לפני 44 שנים בכפר קטן ששמו הוחר, בו נולדו גם הוריו. לאה, או בשמה הקודם יוליאנה, נולדה ארבע שנים אחריו בכפר שכן. בצעירותו סייע לאביו שעבד בחווה חקלאית. לאה החלה בגיל 14 לעבוד במשק בית אצל משפחה יהודית במרמורש ובה קלטה קצת ממנהגי היהודים. בעיירה זו נישאו בנישואים אזרחיים. "לא בכנסיה", הוא מבקש לציין.

אל היהדות הגיע יעקב באמצעות הקריאה בתנ"ך. ומדוע עלה עם משפחתו לישראל? כי זו ארץ התנ"ך ומולדת היהודים, ישיב. כל נסיון לדלות מפיו פרטים נוספים נתקל בחומה של שתיקה. מדוע החליטו לעלות לישראל רק עתה ולא קודם לכן? "מסתבר שאין זה קל ופשוט". מה היו הקשיים? "היו בעיות", השיב מבלי לפרט.

לפני עשר שנים הגיע הזוג ושמונת ילדיהם לעיירה המערב גרמנית זינגן בת כ־50 אלף נפש, שליד הגבול השוויצרי. מדוע לגרמניה? "לא רצינו לגרמניה. רצינו לעלות לישראל, אך היו בעיות". רק לאחר מאמץ נפשי קשה באות לומר שהיו בעיות עם הגיור. בפרנקפורט פנו ברבנות והחלו ללמוד ולהכין את עצמם לגיור.

ואת תהליך הגיור עברתם בפרנקפורט? "לא, בבזל, אצל הרב ליינגר". מדוע בבזל ולא בפרנקפורט? "כי בזל יותר קרובה לזינגן, רק שעתיים נסיעה במכונית". האם בזינגן התגוררו יהודים? "אולי היו כמה משפחות. לא יודע. לא היה בית כנסת".

לפני 15 חודשים עלו על מטוס בפרנקפורט ונחתו בישראל. 14 חודשים היו במרכז קליטה. יעקב למד באולפן ולאחר מכן בכיתה מתקדמת יותר. קשה לומר שהוא יודע עברית. רעייתו לאה לא למדה עברית. היתה ועודנה עסוקה בילדיה.

בחודש שעבר עזבה המשפחה את מרכז הקליטה ועברה לבניין רב קומות בבאר שבע. משרד הקליטה העמיד לרשותה שתי דירות נפרדות באותה קומה. כל דירה בת 90 מ"ר. את הדירות לא ניתן לחבר, כי ביניהן נמצא פיר המעלית. בדירה אחת מתגוררים ההורים והילדים הקטנים. בשנייה הגדולים.

מה שבולט לעיני המבקר הוא הניקיון. הכל ממורק ומבהיק. הילדים מנומסים מאוד ולבושים יפה. כשאבא או אמא משוחחים עם האורח, לא יעזו להפריע. ישוחחו ביניהם בלחש. ואולי הם מופתעים לראות את האורח הראשון בביתם?

הבת הגדולה יוכה (21) נשארה בגרמניה עם בעלה הרוסי.

הרופאים במחלקת היולדות הציעו ללאה לבצע ניתוח קטן שימנע ממנה ללדת יותר. "תריסר זה מספיק", אמר לה אחד הרופאים. לאה התייעצה עם בעלה והם דחו את ההצעה. "רק האל הטוב יחליט כמה ילדים יהיו לנו ואנו אוהבים הרבה ילדים", אמרו לרופאים.

"אני כבר בת ארבעים, ואם האל ירצה, אלד עוד ילדים, מעולם לא אמרתי ליעקב שאני לא רוצה עוד ילד", אומרת לאה. האין זה קשה לטפל בתריסר ילדים? "לאחר הלידות הראשונות, כשהיו עדיין קטנים, היה קשה. אך בעזרת האל זה לא היה קשה מדי. אחר כך הקטנים גדלו ועזרו לי לטפל בקטנים החדשים".

יעקב עובד בפרויקט בנמל אשדוד מטעם הקבלן המעסיק. הוא משתכר 900 שקל נטו לחודש ומקבל מהביטוח הלאומי עוד 480 שקל. האם זה מספיק לפרנסת המשפחה הגדולה? — "אסור להתלונן. אבל קצת קשה. 280 שקל משלם כל חודש לעמידר בשביל הדירות. כבר השבתי למכור את האוטו שהבאתי מגרמניה. גם חשבתי למכור את האורגן החשמלי שהבאתי מגרמניה. אבל אילנה, הבת, רוצה להמשיך לנגן וללמוד בקונסרבטוריון. בגדים לנו ולילדים עוד לא קנינו. יש ברוך השם. אבל קנינו להם נעלים. זו הוצאה גדולה. הרבה כסף. גם אוכל ביוקר. כל יום חמישה להם וארבע ליטר חלב. להם חלב לא ביוקר. עוף אוכלים רק בליל שבת. אוכלים מרק וירקות של העונה. תבינו על הילדים. הם נראים רעבים? אבל גם החשמל ביוקר. וגם מים ביוקר. אבל אסור להתלונן".

שמעתי שהציעו לך לשלוח כמה ילדים לפנימיה של עליית הנוער וסרבת. זה נכון?

"נכון. אני רוצה לראות כל יום את הילדים. לראות מה הם עושים. הם תלמידים טובים מאוד וזה ממלא נחת. בפנימיה לא אדע מה קורה להם".

אם זה בדיוק לפי מידה - לא נשאר לך מקום לגדול
יגאל אילן חברה לפיתוח תוכניות שיווק בע"מ - שרותים בישראל ארה"ב ואירופה
דרך חיפה 13 תל־אביב - טלפון: 252967 / פקס: 268020
למי שמחפש תשובות מעשיות בתחום השיווק

סדקים בהיכל הצדק (ב')

בדד בגלימה שחורה

איש אינו מטיל ספק בשיקול הדעת של שופטי ישראל, אבל מיליון תיקים שבהם מטפלים 260 איש היושבים על כס המשפט, שיטות ניהול שאבד עליהם הכלח ומשפטים המתמשכים על פני שנים ארוכות, מעוררים ספקות לגבי טיב מערכת השפיטה

מאת רומן פריסטר

בשבתו. יושב על כס המשפט, עוטה גלימה שחורה, מאחורי גבו סמל המדינה ועל שולחנו תיקים עבי־כרס, הוא מגלם בעינינו את ההבדלה הסמכותית ביותר בין טוב לרע, בין אמת לשקר. יושב מורם מסביבתו, מקשיב לטיעוני הצדדים ושוקל אותם בכף מצפונו, הוא מגלם את הצדק. ברגעים כאלה נוטים הבריות לשכוח כי גם "כבוד השופט" אינו אלא בשר ודם, שיש לו חיים פרטיים ורצונות אישיים, ומה שחשוב מכל — על אף היותו עצמאי לחלוטין בכל הקשור להחלטותיו, הוא כבול למערכת משפטית מיושנת ועבד לפרוצדורה מסורבלת. גם אם כל השופטים יכורו בגאון על אי־תלותם ועל היותם חופשיים מכל לחץ, אין להתעלם מן העובדה שכל השופטים קורסים תחת העומס הלא־יראה לעין של כמיליון תיקים פליליים ואזרחיים הממתינים לבירור. חלק גדול מהם נגרר משנה לשנה והר התיקים ה"תלויים ועומדים" תופח ללא הרף: מ־18 אלף ב־1950 ל־127 אלף ב־1975, ועד 262 אלף תיקים שמעלים אבק כיום בהמתנה לתורם לעלות מן המחסן לאולם הדיונים.

סליחה: לא תיקים ממתינים בתור, אלא בני־אדם. אנשים שמחכים ארבע שנים ויותר כדי להוכיח את צדקת תביעתם או, להבדיל, עבריינים שאמורים לבוא על עונשם, כאשר גורם ההרתעה שבעונש אובד בפרק הזמן הארוך שבין הגשת כתב האישום לבין מתן גזר־הדין (ראה תיבה).

אמר לנו השבוע שר המשפטים אברהם שריר: "כשמושבתים בתי־החולים, יכול הציבור להפגין ולמחות. זכות המחאה הזאת עומדת לו מול כל מוסדות הציבור וכל זרועות השלטון. אך מול מערכת משפטית ניצב האדם חסר־אונים. שמעתי על בריונים שבקשותיהם לא נענו והם הפכו שולחן אצל פקיד זה או אחר. אבל איש לא יעז לפלוש ללשכת השופט ולאיים עליו...".

אם ירדנו לסוף דעתו של השר, הרי ביקש להצביע על הצורך לייעל ולשפר את המערכת שהוא ניצב בראשה בדרכים אחרות, אף בלא שרבבות אנשים מיואשים ומתוסכלים יניפו כרזות בהפגנה המונית ברחבת היכל המשפט בתל־אביב, למשל. לאחרונה ביקש השר לקיים בממשלה דיון מקיף על מצבה הרעוע של המערכת המשפטית. ספק אם עמיתיו השרים יתפנו בקרוב לדיון בסוגיה מייגעת זו. ועדת לנדוי לבחינת מבנה בתי־המשפט הגישה את הדו"ח שלה לפני יותר מ־7 שנים (ובינתיים הלכו לעולמם שניים מחבריה) — אך המלצותיה טרם זכו להתייחסות רצינית.

לאור ההתדרדרות במצב מאז 1980, איבד חלק גדול ממסקנות הוועדה את עוקצו הערכי. מי שמבקש לדעת עד כמה זקוקה המערכת המשפטית בישראל לעזרה ראשונה, די לו שיטה אוזן לדברי סגן מנהל בתי־המשפט, השופט רוני בודסקי: "אנו עומדים דקה אחת לפני השיתוק".

100 אלף תיקים מיותרים

המערכת המיושנת, העובדת לעתים בשיטות השאולות מימי האימפריה העותמנית, סופגת כל שנה מאות אלפי תיקים "מיותרים", וביניהם (בשנת 1986) 182 אלף כתבי־אישום שהוגשו לבתי־משפט השלום על עבירות תנועה ללא תאונות. בלב כל מי שחזה בהליכי השיפוט בפני שופטי התעבורה, ועקב אחר האשמים שגוזלים לדקה או דקתיים מזמנו היקר של בית־המשפט, כשהם נעים בפני השופט כבובות על חוט, בוודאי התעוררו ספקות לגבי יכולתו של השופט לפסוק את הדין על־פי מיטב שיקול־הדעת.

טרם נסתיימה חקירת המשטרה הקשורה במעצרו של מזכיר בית־המשפט לתעבורה בתל־אביב. אך כבר עכשיו כמעט ודאי שבין היתר, גם הכמות האדירה של התיקים מאפשרת לפקידים לא־ישרים לעשות מניפולאציות בתוצאות המשפטים.

נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מלמדים כי בתי־משפט השלום הוצפו בשנת 1986 ב־118 אלף תביעות בנושאים פעוטי־ערך למדי, כגון עבירות על חוקי עזר עירוניים או עבירות על חוק רישוי עסקים. בלמוס התדיינויות העומס הגובר ההולך על המערכת המשפטית אינו תופעה ייחודית לחברה הישראלית. התפתחות החברה וריבוי האיסורים יוצרים בעיה דומה בכל העולם המערבי. אלא שמדינות מתוקנות רבות מחפשות — ומוצאות — פתרונות לבעיה, בעיקר בבירור סכסוכים קטנים וטיפול בעבירות מנהליות מחוץ לכותלי בית־המשפט (על כך בכתבה נפרדת בסדרה זו).

נשיא בית־המשפט העליון, השופט מאיר שמגר, הביע תקווה כי הדבר יהיה אפשרי גם במדינת ישראל. במפגש מועצת השופטים אמר, בין היתר: "בעניין ארגון העבודה בבתי־המשפט אנו מקיימים מערכה נמרצת להרחבת בדיקת משפט או הקנסות המנהליים. פנינו בהסברים מפורטים לשרים וליועץ המשפטי לממשלה ולכל ראשי הרשויות המקומיות... משרד המשפטים פירסם בימים אלה את התקנות הראשונות ואת הנהלים הראשונים בעניין הקנסות המנהליים. אין בכוונתנו לנוח לחץ זה, כדי להביא לידי כך שלקראת סוף שנת 1988 נפחית מבתי־המשפט כ־100,000 תיקים אשר באים אלינו כיום מבלי שיש צורך והצדקה לכך...".

אלא שההפחתה הזאת במספר התיקים היא עדיין חזון רחוק, ובינתיים גם בית־המשפט העליון אינו חופשי מאותו לחץ שנתונות בו הערכאות שמתחתיו. באפריל הו פרשו לגמלאות השופטת מרים בן־פורת, השופט דב לוין טרוד במשפט דמיאניוק, כיסא אחד מתוך תריסר כסאות שופטי בית־המשפט העליון נותר זה זמן מיותם — וכל המעמסה נופלת על שכמיהם של תשעה שופטים. בשנת 1986 נערמו על שולחנותיהם 5,119 תיקים חדשים ומצבור התיקים הישנים הגיע לכ־3 אלפים.

הנשיא שמגר מרגיש את העבודה הרבה הכרוכה ביצירת פסיקה תקדימית המבטיחה את זכויות האזרח — מלאכה בעלת חשיבות עצומה במדינה שאין בה חוקה או מגילת זכויות. עותרים רבים ממתינים בתור שלוש שנים ויותר.

אחת הבעיות הקשות היא נטייתם של השופטים להאריך בכתיבת פסקי־דין. פסקי־דין שאורכם 40 או 100 עמודים אינם תופעה יוצאת־דופן בבתי־המשפט המחוזיים, לפעמים אפילו בבית־משפט השלום. יש המדברים על "אקדמיזציה" של הפסיקה, הגוזלת זמן יקר. כמו שלפרופסורים במוסדות להשכלה גבוהה משמשים הפירסומים הכוונה ליכולתם האינטלקטואלית אז המדינית, כך רואים שופטים לא־מעטים בפסקי־הדין שלהם מסמכים המעידים על יכולתם. מפה לאוזן עוברת השמועה, שגם הוועדה למינוי שופטים רואה בכושר הניסוח והעמקה אחד התנאים לפיהם נקבעים סיכוייו של המועמד לעלות בסולם הקידום המקצועי.

בנימין כהן, נשיא בית־המשפט המחוזי בת"א לשעבר, דוחה אמנם את הסברה שפסקי־הדין "האקדמיים" אמורים לשמש לשופטים הדוכן לערכאה גבוהה יותר, אך מוכן לראות בהם "תוספת יהודית לשיטה הבריטית", המבוססת על תורה בעל־פה החורשת והמפרטת. עם זאת הוא נוכר, שבתקופת המנדט נכתבו מרבית פסקי־הדין על 2—3 עמודים. "אינני חושב שמותר לקבוע הלכה כלשהי לגבי אורך פסקי־הדין. בשלב מסוים בקריירה שלי מצאתי אומץ להכתיב פסקי־דין באולם, מיד עם תום הדיון. זה היה קשה, פעמים נתקעתי, הרגשתי שהסגנון מתפספס למדי; מהצד השני ידעתי שאיש אינו מתייחס להלקלקות הניסוחים כאשר ניתנו פסקי־הדין ממש בהקשר. מתייחסים אך ורק לתוכנו. אבל כל אימת שלקחתי את התיק הביתה התחלתי גם לדאוג לצורת הכתיבה, כאילו הייתי סופר ולא שופט. לנגד עיני ניצבו המבקרים האלמוניים שיגידו: 'מה, השופט כהן אינו יודע לכתוב יותר יפה?'. וכך, כמובן, הלך לאיבוד זמן יקר".

מחיר הצדק המהיר

בשעה 8.30 בבוקר מגיע עורך־הדין יצחק קשלס לבית־המשפט המחוזי בתל־אביב כדי לייצג אחד מלקוחותיו בפני השופט אורי גורן. "בשעה זו מצטופפים שם עשרות עורכי־דין, נדחפים ונלחמים על מקומם כדי לטפל בתיקים בדרך של המרוצה", מתאר את המעמד יצחק קשלס. "אין לנו מקום או לפחות הזמן כדי להניח עליו את התיקים, הניירות נשמטים לנו מן היד, אני מרגיש כאילו באתי לקבץ נדבות ולא לטעון בבית־המשפט. פעמים נדמה לי שגם השופטים של היום אינם עוד כפי שהיו פעם, הם אינם מתייחסים לעצמם ולעבודתם באותה יראת־כבוד שאיפיינה את בית־המשפט כשהתחלתי את הקריירה המקצועית שלי, בתחילת שנות ה־70. אם נוסיף לכך שהמתקן הקטן ב'היכל המשפט' צר מלהכיל את כל הבאים, ואין כל מקום אחר שבו ניתן לנו לקיים שיחה או התייעצות עם הלקוחות, אין פלא שלעתים אני חש אי־נוחות להוצאת אף השאלה".

פרופ' דוד ליבאי, חבר ועדת חוקה, חוק ומשפט בכנסת ועורך־דין פעיל, מודע לעובדה שהעומס העצום תורם לאווירה לא נעימה, בעיקר ברשות הנמוכות של מערכת השפיטה. "השופטים רוצים לגמור תיקים, לעתים להחזים על הצדדים להתפשר. אני, כאיש מקצוע, מבין את זכותי לעמוד בלחץ הזה כדי שהמשפט יעלה על מסלולו התקין; אבל סביר שאצל האזרח נוצר רושם של קצרנות הפוגם בטיב השפיטה".

ודברים ברורים בהרבה משמיע פרופ' שמעון שטרית מהפקולטה למשפטים באוניברסיטה העברית בירושלים, המומחה בנושא מינהל משפטי של קנדה ומי שהיה חבר בוועדת לנדוי לבדיקת מבנה בתי־המשפט בארץ. פרופ' שטרית רואה קשר הדוק בין הכמות והאיכות:

"אלה נתונים שאי־אפשר להפריד ביניהם. העומס הנובע מריבוי תיקים יוצר תחושה שאין מנוס מלהגביר את היעילות — והתחושה הזאת מכפיפה על ההליך המהותי, התהליך הדיוני של השפיטה. אך טבעי ששופט עמוס מאוד ירצה לחסוך זמן. התופעה הזאת אינה מוגבלת לרמות הנמוכות של מערכת השפיטה. היא קיימת גם בערכאת הערעור ואפילו בבית־המשפט העליון. בבית הלורדים (בית־המשפט העליון לערעורים באנגליה) התבררו אשתקד 124 תיקים. בית־המשפט העליון של ארצות־הברית בורר לעצמו 150 תיקים בשנה. אצלנו חייבים שופטי בית־המשפט העליון להתמודד עם 4,000 תיקים בתנאי לחץ כאלה. בכל הערכאות, מתחילים להשתמש ביעילות כערך עיקרי בניהול המשפט הן על־ידי השופט היושב בדין הן על־ידי מתקיני התקנות (שר המשפטים ובית המחוקקים), הקובעים פרוצדורות וסדרי עדיפויות שמטרתן הבסיסית זירוז ההליכים בלבד.

"זכור לי שבשנת 1976 נעשה באנגליה ניסיון לייעל את המערכת על־ידי העברת הטיפול בגניבות קטנות לבתי־המשפט של הערכאה הנמוכה. הפרלמנט הבריטי הבטיל את היוזמה. בערכאה הנמוכה אין חבר מושבעים, ומתנגדי ההעברה סברו כי השינוי עלול לפגוע בזכותו של הנאשם למשפט הוגן. במערכת הצדק, חוץ מהיעילות שאין לזלזל בחשיבותה, צריך לשמור על הגינות הפרוצדורה ועל נגישות לבתי־המשפט. במלים אחרות — צריך להיזהר מהמחיר שמשלמים תמורת צדק מהיר".

(הכתבה הבאה בסדרה — ביום ו')

איפה סוף הדרך?

לא תמיד פוגעת הסחבת באזרח הקטן. לעתים נפגעת אמנת הצדק עצמו. כך קרה, לעניות דעתנו, במקרה שלפנינו: בדצמבר 1978 הגיש עו"ד אברהם פורת, בשם הוועדה המחוזית לתכנון ובנייה במחוז המרכז, תביעה לבית־משפט השלום בנתניה. מדינת ישראל האשימה את הקבלן מנחם עזרי בעבירות בנייה חמורות עת הקים בניין מסחרי ומעליו מגדל מגורים, הכל בניגוד לתוכנית המיתאר המאושרת. שנה וחצי שנה חלפו עד שניתן לתביעה להביא את הראיות הדרושות.

השמעת הראיות התמשכה על פני 8 ישיבות וגלשה שלוש שנים נוספות, עד ה־10 בספטמבר 1983. ארבעה חודשים וחצי נדרשו לשופט השלום בנתניה כדי לנסח את פסק־הדין, להרשיע את מנחם עזרי ולגזור עליו שנתיים מאסר, מתוכם 3 חודשים בפועל.

כמצופה, סניגוריו של הקבלן הנאשם ניצלו את זכות הערעור לבית־המשפט המחוזי (גם התביעה ערערה על קולת העונש). התיק נדד מנתניה למחוזי היכל המשפט בתל־אביב ושם חיכה, כאבן שאין לה הופכין, יותר משנתיים עד שהתפנה הרכב של שלושה שופטים כדי לדון בערעורי הצדדים. השופטים אישרו את ההכרעה של שופט השלום, אך השופט המחוזי מנחם אילן לא שכח לציין במבוא לפסק הדין: "בביהמ"ש הזה הוגשו הערעורים במועד אולם העניין הגיע לדיון בפנינו רק ב־30 באוקטובר 1987. עכשיו, יותר מ־12 שנה לאחר ביצוע העבירות ויותר מ־14 שנה לאחר תחילת הבניין הזה, אנו עומדים בשלב זה של כתיבת פסה"ד בערעור, ומי יודע אם זה סוף הדרך?"

صورة عن الاصل

אל תגע בביטוח הלאומי

איך להציע קיצוץ בגירעון בלא לפגוע בביטוח הלאומי ובשאר ההטבות שנהנה מהן המעמד הבינוני באמריקה — זו הבעיה שמתלבטים בה המתחרים משתי המפלגות על המועמדות לנשיאות ארה"ב

שורות
Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

אנשי יחסי הציבור של ברוס באביט, ממועמדי המפלגה הדמוקרטית לנשיאות, החלו לדאוג כאשר צפו בקהל: 300 שמרנים אנשי המעמד הבינוני עד בינוני-גבוה, המועסקים ב"פרינסיפל פיננשל גרופ", חברה ארצית לשירותים פיננסים בדה מוין, איובה. זה לא נראה בדיוק הקהל המתאים למסר של באביט, המטיף לאמריקאים מקבוצת-ההכנסות הגבוהות לוותר על מקצת התגמולים וההקלות שנותן להם הממשל. במיוחד חששו יועציו פן יאמץ גם הפעם את התרגיל שלו שכבר היה לשגרה, ויבקש ממאזיניו לקום על רגליהם ולהפגין בכך את הסכמתם לבלוע גלולת תקציב לא נעימה.

באמצע הנאום, נראה קהל המאזינים ידידותי ובאביט החליט לקפוץ למים "האם אינכם מוכנים לקום על רגליכם ולעמוד למען ההצעה הבסיסית, שעלינו לקצץ בהוצאות ולהעלות מסים?..." באביט השמיע את התרגיל שלו, ואז קרה דבר מבהיק: אנשים החלו לקום. בתחילה, אחדים בלבד, אחר-כך יותר. לבסוף, עמדו על רגליהם כמחצית מבין 300 האנשים בקהל. באביט אף לא הצטרך להשתמש בשורות התפצרה והדירבון בטקסט המוכן עמו. "אלוהים", אמרה לעצמה ריסה קאריליו, אחת ממארגנות מערכת-הבחירות שלו. "העסק הזה עובד!"

באביט נהנה מערנה ומוא באמצעי-התקשורת המסקרים את ההתמודדות בין מועמדי המפלגה הדמוקרטית. ולמרבה הפראדוקס, הסיבה היא נכונותו לומר למצביעים מה שאינם רוצים לשמוע. בשעה 10 בבוקר, ביום שלאחר נאומו לפני אנשי ה"פרינסיפל פיננשל גרופ", נאלץ כגל העיתונות של באביט לדחות פגישות למשך יותר משעתיים, כדי שיוכל לטפל במבול הפניות מתחנות רדיו שביקשו קטעים מוקלטים של הנאום. עלפי דברי ידידו של באביט, חבר בית-הנבחרים ריצ'רד גפהארדט, התקציב יהיה השנה כעין בדיקת-לקמוס של המנהיגות, לפחות בעיתונות. עד כה, זה מכוון שנראה כי רק באביט עבר אותו מבין המועמדים הדמוקרטים.

לא קשה לראות מדוע רוח התקציב מרחפת מעל למערכת הבחירות. עלפי מסמכי הבית הלבן, שפורסמו בשבוע שעבר, אמור הגירעון לתפוח עד 167 מיליארד דולר בשנה הבאה, אם הביצועים הכלכליים יהיו כפי שחוזים מצפים פרטיים. הבורסה כבר גזרה את דינה. יתכן שאי-אפשר לחזות את כל המשברים שיעברו על הנשיא הבא, אך אין ספק שאחד מהם יהיה בלימת הגירעון. את באביט מייחדת נכונותו להעז ולתקוף את השליש הגדול של התקציב שלא נוגע מעולם. שליש זה כולל תגמולים והקלות למעמד הבינוני.

בדיקת הצרכים

כבר קוצצו תכניות סיוע רבות לעניים. אפילו תקציב הביטחון ירד, לאחר ניכוי האינפלציה בשלוש שנים. אך תכניות המסייעות למעמד הבינוני ניצלו במידה רבה מהגרזן, מסיבות פוליטיות ברורות. התכנית הגדולה ביותר של המעמד הבינוני בארה"ב היא הביטוח הלאומי. כמוה כקו המתח הגבוה של הפוליטיקה ("אם תגע בו אתה חשוב כמת"). הביטוח הלאומי יעלה למדינה 219 מיליארד דולר, ב-1988. תכניות אחרות של המעמד הבינוני, כגון תכנית ביטוח הבריאות מדיקר וגימלאות-פרישה צבאיות — מוסיפות 165 מיליארד דולר. באביט מוכן להתמודד עם כולן. הוא רוצה להטיל מס על הביטוח הלאומי ועל ביטוח הבריאות של האמידים, הוא היה מגביל את תוספת-היוקר לגימלאי הצבא עד הגיעם לגיל 65. לבד מזה, הוא רוצה להטיל מס על זכאויות הבריאות של כל עובד, המסתכמות ביותר מ-200 דולר לחודש למשפחה, והוא היה מבטל את ניכויי ריבית המשכנתא על בית שני.

זו דרישה גדולה מאד ממשלמי מסים בני המעמד הבינוני, שהרבה יותר סביר כי ילכו להצביע ולא העניים. אבל תוריטר האמצעים של באביט להעלאת המסים והחיסכון היו מסתכמים בסכום מרשים בן 404 מיליארד דולר במשך חמש שנים. כיוון שהנטל הזה יפול על העשירים, התוצאה, אומר באביט, תהיה פרוגרסיווית. הוא מכנה את גישתו "בדיקת צרכים".

תכניתו של באביט אולי לא היתה נראית כה מושכת לוא היה מישהו מיריביו מעלה תכניות אמינות לבלום את הגירעון בלי לקצץ בתגמולי המעמד הבינוני. אך הם לא עשו זאת. האחרון שלא עשה זאת היה הסנאטור פול סימון. סימון, שתואר כדמוקרט המבטיח כל מה שמשתלם באותו רגע, העלה בשבוע שעבר חמישה סוגי מסים שהיה מטיל כ"מוצא אחרון". הוא מודה שאפשרות כזאת עשויה להתגשם בשנתו הראשונה בנשיאות. אולם תכניתו של סימון גם כוללת 75 עד 85 מיליארד דולר, שהוא אומר כי יחסוך על-ידי צמצום האבטלה והורדת שיעורי הריבית. זה מזכיר במקצת רופא האומר שירפא חולה בכך שישחררו מכל הסימפטומים הלא-נעימים המטרידים אותו.

בנאום "מרכזי" בדצמבר האחרון, הציע הסנאטור אלברט גור שלושה מסי אידבריה שיגייסו 16 מיליארד דולר. כאשר התבקש למסור פרטים על שאר תכניתו של גור, אמר האחראי לנושאים העומדים על הפרק במערכת הבחירות שלו: "אין לנו כאן מומחים אקונומטריים".

ג'סי ג'קסון מציע ערפל דומה. מכונית של אנשי השירות החשאי, המופקדים על הגנתו, דוהרת בלילה אל דה מוין, וג'קסון התבקש לנקוב בשמו של תחום הוצאות אחד שאינו קשור להוצאות ביטחון, שבו הוא עשוי לקצץ. נפלה שתיקה ארוכה. נשמע רק קול המכונית הנוספת. אי-שם נולד ילד. לבסוף השיב: "הקלות מס לחברות".

ברוס באביט: המסר הוא בוויתור

המועמד המעז להתחנף

התכנית הערטילאית ביותר היא של המושל מייקל דוקאקיס, שבמרכזה עומד טיעונו שעורר עליו לעג רב, כי הוא יכול לחסוך 34 מיליארד דולר לשנה על-ידי שיפור גביית המסים. גפהארדט מנסה בינתיים להציג את סירובו לשקול קיצוצים בתכניות המעמד הבינוני כמעשה של אומץ-לב. בתקיפה על "הממסד" בשבוע שעבר, הוא תקף שורה של נבלים: סוחרים ציניים, מנהלי חברות תאבי-בצע וכותבי מאמרים ראשיים שלבם לב אבן, "שפירסמו קריאה לקצץ זכאויות כמו ביטוח סוציאלי ומדיקר".

גפהארדט היה קשה דיו לומר לאמריקאים כי יוכלו לשמור בידם את כל כספם עד הפרוטה האחרונה. ב-1984 כונה וולטר מונדייל המועמד "המעז להיות זהיר". ב-1988 הצמיד לעצמו גפהארדט את תג המועמד המעז להתחנף. גרי הארט, "המועמד של הרעיונות החדשים" מביע איפוק דומה. בשום מקום במנשר הנושאים והבעיות שפירסם, ובחוברת המחזיקה 94 עמודים, אין הוא מעז להזכיר קיצוץ בהקלות ובתגמולים לבני המעמד הבינוני.

למען האמת, הצעתו של באביט השנויה במחלוקת — הטלת מס על ביטוח סוציאלי — אפיקורסית פחות מכפי שהיא נשמעת. זה רק מדגיש כי דחייתה על-ידי מועמדים אחרים היא מעשה של גניבת-דעת וחוסר תום-לב. האורים והתומים של מדיניות המפלגה הדמוקרטית, כמו ג'וזף פצ'מן ממכון ברוקינגס, תמכו מכבר בהטלת מסים כאלה. טיעונם הוא שכבר מוטלים מסים על גמלאות פרטיות. הזקנים העניים לא יסבלו מפני שממילא אינם משלמים מס הכנסה גדול. הדמוקרטים הרד למעשה בעקרון המס ב-1983, כאשר הצעת חוק דו-מפלגתית הטילה מס על מחצית התגמולים של אמריקאים קשישים בעלי הכנסות מעל ל"סף" (25 אלף דולר ליחידים, 32 אלף דולר לזוגות). החוק אף קיבל את ברכתו של "מיסטר ביטוח לאומי", ציר בית הנבחרים קלוד פאפר.

באביט היה מטיל מס רק על המחצית הפטורה כעת ממיסוי. אפילו אותם דמוקרטים הנראים כנוטים לעבר עמדתו של באביט בעניין זה, מביעים את תמיכתם בשפה רפה. גור, למשל, אמר כי מס על תגמולים "צריך להיות נתון בדיון". מאריו קואומו האיש על תקן של לא-רץ-אך-מועמד, מדבר שוב ושוב על בלימת תגמולי המעמד הבינוני, כולל ביטוח לאומי. הוא סבור שוועדה דו-מפלגתית חייבת לבדוק את העניין לאחר הבחירות. אך אם יקרה כדבר הזה פעם, קרוב לוודאי שידרוש משהו כמו "דרך השיווק" המרצת של באביט. נשיא המגיע לתפקידו ללא מנדט לנקוט צעדים כאובים לא יגיע מן הסתם קיצוץ בביטוח הלאומי — גם לא אם הוא מוצע על-ידי ועדה של שתי המפלגות — דרך הקונגרס.

שיטות רייגן

כמובן, המועמדים הרפובליקאים אף הם אינם מזדרזים להסתבך בעניין הביטוח הלאומי. המפלגה הרפובליקאית נכוותה כל-כך בנושא, עד כי מועמדיה דמוקרטים יותר מהדמוקרטים עצמם. חבר בית הנבחרים, ג'אק קאמפ, אמר שרפובליקאים המשחקים עם הביטוח הלאומי זקוקים לגיתודמות. אפילו פיט די פונט המזהיר שהשיטה מתפרקת, אינו רוצה לקצץ פרוטה אחת מהתגמולים כדי להציל אותה (הוא היה מוכן להעביר חוק שיאסור על הקונגרס להצביע אי-פעם על מיסוי כזה). תחת זאת הוא רוצה שאמריקאים צעירים יותר יממנו שיטה חדשה, "פרטית", שאף לדבריו תעלה כמאה מיליארד דולר לשנה.

היוצא מן הכלל בקרב הרפובליקאים הוא הסנטור בוב דול. ב-1985 הצליח דול להעביר בסנאט "הקפאת תקציב", הכוללת עיכוב בהעלאות תוספת היוקר של הביטוח הלאומי. התכנית גוועה כאשר הבית הלבן מנע את תמיכתו. עוזריו של דול קראו לו לדבר על עניינים מעודדים יותר. אך בתשובה לשאלה בדיון הרפובליקאי בשבוע שעבר בדה מוין, הכריז דול שוב את תכנית ההקפאה שלו.

הרפובליקאים, פרט לדול, אף אינם להוטים להטיף לסוג אחר של ויתורים וקשיים כדי להשתלט על התקציב. ג'ורג' בוש מפגין אומץ כדומה לגפהארדט, בהבטיחו לא להעלות לעולם מסים כלשהם. די פונט השמיע התחייבות דומה. בוויכוח בדיון הרפובליקאי, נתנו אלכסנדר הייג וקאמפ את תמיכתם להסמכת הנשיא להטיל וטו על פריטים ספציפיים בתקציב. אולם, איכשהו הצליחו לא לומר על אילו פריטים בדיוק הם חושבים. ליושבת ראש המפלגה הדמוקרטית באיובה, בוני קמפבל, יש תיאוריה מדוע מתחמקים מועמדים בנושא התקציב. הרע והלא נעים: הם ראו שרייגן עשה אותו דבר כאשר "שיכנע אנשים אינטליגנטיים כשלעצמם, כי יוכל לקצץ מסים, להעלות את הוצאות הביטחון ולאזן את התקציב".

נראה שאת הדמוקרטים רודף הרעיון שאחד מעשרות הפגמים הגדולים במערכת הבחירות של מונדייל ב-1984 היתה התחייבותו להעלות מסים. כך, אישה, בעוד באביט מסייר באיובה עם תרגיל הקריאה לקום, נוטים מקצוענים פוליטיים לראות זאת כתחבולה קלאסית של מפסידן, שסביר יותר כי תביא לו מאמרים אוהדים מאשר ניצחון בבחירות. אולי. אבל קמפבל, שהיא ניטרלית במירוץ הדמוקרטי הפנימי, איננה סבורה כך: "כמה מאמצעי-התקשורת אומרים שבאביט עושה צעד של ייאוש", היא אומרת. "אבל איזה צעד של יאוש יש באמירת האמת?"

אחרי "גלאסנוסט" — "רפרנדום"

העיתונאי לב טימופייב וקומץ מתנגדי משטר נוספים, ביניהם לאריסה בוגוראץ, אלמנתו של אנאטולי מרצ'אנקו שמת בכלא ב-1986 והכומר גלאב יאקונין, יסדו בולטין חודשי בשם "רפרנדום"

מאת סילווי קאופמן
Le Monde
מיוחד ל"הארץ"

מוסקווה

לב טימופייב, עיתונאי ואסיר פוליטי לשעבר ששוחרר לפני קרוב לשנה, סיפר ב-6 בינואר לעיתונות המערבית במוסקווה על רצונו להרחיב את טווח הפעילות של התאחדות בלתי תלויה אותה הקים בשנה שעברה, "מועדון העיתונות גלאסנוסט", ולצייד אותה באמצעי פעולה נוספים.

טימופייב וקומץ מתנגדים נוספים, ביניהם לאריסה בוגוראץ, אלמנתו של אנאטולי מרצ'אנקו שמת בכלא ב-1986 והכומר גלאב יאקונין, יסדו בדצמבר בולטין חודשי בשם "רפרנדום" (משאל עם). גיליון ראשון בן 18 עמודים בכ-60 עותקים בעזרת מיקרו-מחשב ומדפסת מתוצרת מערבית התופסים מקום של כבוד בדירתו המבולגנת של טימופייב, יצא במהלך סמינר בלתי תלוי על זכויות האדם שאורגן במוסקווה ב-20-15 בדצמבר, גם הוא תחת ניצוחו של טימופייב.

"זה מגזין מקצועי. אנחנו רוצים שהוא ישמש כאמצעי לאינטלקטואלים סובייטיים לספק לציבור שותק בתנאים מאד מיוחדים במשך 70 שנה רעיונות, מרכיבים של הגות חברתית, אמצעים לגבש באורח עצמאי דעה. הרעיון העומד ביסוד רפרנדום מידרש שיש לפחות שתי נקודות השקפה... את הראשונה אנחנו מוצאים בעיתונות הרשמית, השניה יכולה להיות שלנו".

אך גם אם טימופייב משוכנע ש-60 עד 70 הגליונות היוצאים מביתו משוכפלים אחר כך על ידי אנשים שונים — אמצעי הייצור נמצאים תחת פיקוח חמור ביותר בברית המועצות — כדי להתגבר בנקודת ההשקפה הרשמית, רחוק עדיין העתון הזה מאד מהתפוצה של העתונות הרוסית. "זו בבירור בעייה מספר אחת שלנו, היעדר כסף ואמצעי הדפסה", הוא אומר. ומודה ששידור תוכנם של פרסומים בלתי תלויים בתכניות רוסיות של תחנות רדיו מערביות "הוא חיוני".

תחנות אלו נשמעות יותר ויותר בברית המועצות. וטימופייב אומר כי יכול היה לעמוד על משקלן כאשר בחג המולד הוא "הוצף בקריאות טלפון של אוהדים סובייטים ששמעו את מספר הטלפון שלו בבי-בי-סי". הבי-בי-סי אמר, שידר קריאה שהשמיע יחד עם כמה מידידיו ב-25 בדצמבר לאמנים באירופה ובאמריקה, שבה הציע למסטיסלאב רוסטרופוביץ', פיטר יוסטינוב, בילי ג'ואל, איב מונטאן ואדריאנו צ'לנטאנו להופיע יחד בקונצרט שהכנסותיו יוקדשו לעזור למועדון גלאסנוסט ולבולטין רפרנדום. "קרן גלאסנוסט" זו, הוא מציע, יכולה להיות מנוהלת בחו"ל על ידי הפדרציה הבין-לאומית של הלסינקי למען זכויות האדם שמועדון גלאסנוסט חבר בה.

כמה מאותם מועדונים או התאחדויות בלתי תלויים שהוקמו מאז השנה שעברה בשובל הופעת העתונות הרוסית בברית המועצות, מנסים ליצור קשרים אלו עם אלו ואפילו להתאחד. אבל הגבול בין מה שמותר ובין מה שאסור מוסיף להיות גזיל, הושרגות ההדרית קיימת, חילוקי דעות צצים בין ידידים לשעבר. כך למשל מודה טימופייב שאין יותר שיתוף פעולה ישיר בינו וסרגיי גריגוריאנטס שהיה חברו למעצר ושיחד איתו הקים את הבולטין גלאסנוסט, שגם הוא סובל מקשיים חומריים. "אנחנו לא מוצאים מכלל אפשרות שיתוף פעולה בעתיד אבל יש בינינו חילוקי דעות", הוא מסביר.

הגוף השנוי במחלוקת ביותר מכל אותם גופים הוא פאמיאט האולטרה-שמרני השוביניסט שנקט יוזמה לדברי כמה משתתפים, לכנס בדצמבר האחרון את החוג הגדול ביותר כמירת האפשר של נציגי מועדונים. "פאמיאט רוצה כך להיחלץ מבידודו אך הוא העלה חרס בידו", אומר אחד מראשי מועדון "בלתי תלוי של השמאל". כמה מתנגדים השתתפו באותו כנס אך טימופייב סירב בטענה כי הוא לא הוכן "בצורה רצינית". הוא העדיף לשלוח את שני הגליונות הראשונים של רפרנדום לראשי פאמיאט ששיגרו אליו אז שליח כדי ליצור לראשונה קשר אתו ב-4 בינואר.

"אני עדיין לא יודע מספיק על פאמיאט" אומר טימופייב. "קשה לי לחזות את עתיד היחסים בינינו. אבל אני חושב שאם כל ההתאחדויות יוכלו להסכים על מצע משותף, נוכל לשקול צורה של שיתוף פעולה כמו למשל הברוות משותפות". הוא מציע רשימה של שלושה יעדים עליהם מתבסס מצע כזה: שחרור כל האסירים הפוליטיים, שינוי החוק הפלילי והבטחת קיומם של התאחדויות בלתי תלויות ושל פרסומים.

אירינה קריבוב, אחת מראשי קבוצה פציפיסטית למען אמון בין מזרח ומערב, אמרה בביקורנו אצל טימופייב שלב אובלוקו, בן 55, נעצר והוכנס לבית חולים פסיכיאטרי לאחר שביקר אצלה ב-24 בדצמבר. אובלוקו, אמרה, "נעצר כאשר יצא מביתי. הוא נלקח למרפאה פסיכאטרית במוסקווה שסירבה לקבל אותו כיוון שאינו חולה. המשטרה שלחה אותו אז לבית החולים הפסיכיאטרי של צ'אליאבינסק שם אמרו כי יוחזק בו חודש". אובלוקו שוחרר בתחילת השנה שעברה מאותו בית חולים בצ'אליאבינסק באורל, לאחר שיותר מחמש עשרה שנים שהה במחנות שונים בבתי חולים פסיכיאטריים.

אמנות בחסדי תרומות

תרומותיהן של חברות לגופים אמנותיים מאפשרות את קיומם אך גם מסכנות את טוהר האמנות ● דילמה שניצבת בפני רבים במערב

מאת ג'ייקוב יאנג ומאגאן דיסלי
Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

פאריס

מלבד מגדל אייפל, שער-הניצחון הוא אולי סימן-ההיכר הידוע ביותר של פאריס. אבל השנה, כאשר יתחילו פועלים לשפץ אנדרטה ענקית זו לניצחונותיו הצבאיים של נפוליאון, יממן התאגיד הרב-לאומי האמריקאי בעיקרו, "אמריקן אכספרס", חלק גדול מהחשבון. בשלוש השנים הבאות יבוא נתח שמן מתקציב הלהקה המלכותית השקספירית הידועה של בריטניה, מחברת-ביטוח. ברומא נמשכות עבודות השיקום בקפלה הסיסטינית מאז אשר שלטונות הוותיקן קיבלו הצעה של רשת טלוויזיה יפאנית לממן את הפרוייקט. ו"אאודי", יצרנית המכוניות המערב-גרמנית, הבטיחה לסבסד את סיוריה בחו"ל של התזמורת הפילהרמונית של מינכן עד 1992.

פטרונות האמנויות באירופה, שהיתה בזמנו הפרוגטיבה הבלעדית כמעט של ממשלות, הופכת יותר ויותר לנחלתן של חברות. בעוד מקורות המימון הממלכתיים מתייבשים, תופסים את מקומם העסקים הפרטיים העטים על חלק מהחוסר, תומכים בהופעות, תערוכות ושיפוצים מכל הסוגים. תמורת סיוען מקבלות החברות לא רק רצון טוב והכרה ציבורית, אלא גם רווחים ממשיים, כולל הקלות מס.

לפני זמן לא רב הצטלבו רק לעיתים רחוקות דרכיהם של אמנים ואנשי-עסקים אירופיים. כעת הם מתוועדים בחגיגות שלעיתים נדירות אפשר היה לראות כדוגמתה מאז מימנה משפחת מדיצ'י אחדים מהאמנים הבולטים ביותר של הרנסאנס האיטלקי. "התעשייה והאמנויות הן שתי יבשות שהתרחקו זו מזו", אומר מארק אלבאי מחברת-הנפט של צרפת (אלף-אקיטן), שהיא תומכת חשובה באירועים תרבותיים. "אנחנו מנסים לקרב אותן שוב".

תקציבים ממלכתיים מתכווצים

אך העסקים נושאים רק בחלק קטן מן הנטל של מימון האמנויות. חברות צרפתיות תרמו 70 מיליון דולר ב-1986. סכום זה נראה זעום בהשוואה ליותר מ-6 מיליארד דולר שהוציאה ממשלת צרפת. בבריטניה הסתכמו תרומות העסקים ב-35 מיליון דולר, 3% בלבד ממה שהממשלה ורשויות מקומיות שילמו תמורת האמנויות. אבל המספרים מתחילים לעלות. בין 1981 ו-1986 עלה פי שלושה המימון הפרטי של האמנויות באיטליה והגיע ל-730 מיליון דולר. בהולנד עלה שיעורו פי 20 והוא מסתכם ב-10.8 מיליון. גל זה של מימון פרטי מסייע לענות על צורך ענק. ממשלות אירופיות הנמצאות במצור פיננסי מתקשות יותר ויותר להצדיק את הוצאותיהן על ענייני תרבות. ראש ממשלת בריטניה, מרגרט תאצ'ר, מסרה לכל המעוניינים, שממשלתה אינה יכולה עוד לכסות את גרעונותיהם של מפעלי תרבות, אף לא של התיאטרון המלכותי השקספירי. ראש ממשלת צרפת, ז'אק שיראק, הקפיא את תקציב התרבות של ממשלתו ל-1987 ו-1988. ממשלות איטליה וספרד הכירו זה מכבר בהזדקקותן לעזרת הסקטור הפרטי בשיפוץ ובשיקום שכיותיהן-חמדה היסטוריות לאומיות. גדל הולך מספרן של החברות שנענו לקריאות עזרה כאלה, בעיקר לאחר שתפסו עד כמה הן יכולות לזכות כך ברצון טוב.

אחת הדרכים הקלות ביותר והיוקרתיות ביותר היא לממן תערוכת אמנות חשובה במוזיאון ידוע. במיבצע החסות והמימון הגדול ביותר שלו עד כה, העניק ענק-הביטוח לוידס את חסותו והוציא 165 אלף דולר על מבצע פירסום לתערוכה בשם "עידן האבירות", המתקיימת כעת באקדמיה המלכותית לאמנויות של לונדון. סמל החברה מופיע על הפוסטר הרשמי, ודגלי החברה מקשטים את אולם הכניסה של האקדמיה. הזיהוי בין לוידס ובין יצירות-מופת של עידן שושלת פלאנטג'נט (כולל שריונו של אדוארד, "הנסיך השחור", חלון בקש מקתדרלת קנטרברי) מהווה פירסומת בולטת לעין, אם גם לא מוצהרת, לשירותים הפיננסים של החברה מעניקת החסות.

קידום מכירה אמנותי

הרוב הגדול של המימון הפרטי בא בצורה של מענקים שמניח מחברות-ענק, כמו 6.25 מיליון דולר ששילם, ה"דויטשה בנק" לבנייתו מחדש של מוזיאון קאתה קולוויץ במערב ברלין. אבל חברות קטנות יותר גילו שגם הן יכולות להשמיע הצהרה אמנותית. "אקסמן", חברה לייצור כבלים בת 200 עובדים ליד ריימס, "אימצה" מספר אמנים ובמקרה אחד סיפקה כמויות אדירות של כבלים וחוטים לכיבויו של פסל. וסוכנות מכוניות אחת בגיזקאסל מעניקה לכל קונה מכונית ציור חינם של אמן מקומי. תחבולה אמנותית זו סייעה להעלות את המכירות ב-100%.

כמה חברות רואות את המימון התרבותי כהזדמנות לתקן תדמיות ציבוריות שליליות של עולם העסקים הגדולים. מנהלים באלף-אקיטן מאמינים שמערכות התאורה החדשות שסיפקו לעשרות אנדרטאות — כולל מיתקן דראמאטי במגדל אייפל, מפעל משותף עם פיליפס, חברת האלקטרוניקה ההולנדית — יסייעו להילחם בפירסומת השלילית שקיבלה החברה בעקבות מחאות על רשת תחנות הבנזין הדרום-אפריקנית שלה. פקידים ב"מונטאדיסון" באיטליה, קונצרן הכימיקלים והתרופות, סבורים גם הם שתמיכה בפרוייקטים תרבותיים תצחצח את המוניטין שלהם. "בשנות ה-70 קישרה תודעת הציבור חברות כימיקלים לזיהום", אומר מרקו המוקיר של "מונטאדיסון", פאולו פאריני. "מימון אמנויות זו הדרך שלנו להראות שאנו יכולים גם לתרום תרומה חיובית לחברה". חברת הכימיקלים "באייר" המערב-גרמנית מקווה להגיע לקהל הרבה יותר ספציפי: 40 אלף עובדי "באייר" המתגוררים מסביב למטה החברה בעיר לברקוזן. ב-1986 מימנה החברה 50 קונצרטים מקומיים, 26 הצגות תיאטרון, 10 מופעי מחול ושמונה תערוכות אמנות.

חוקי מס מיטיבים

העסקים גילו דרכים חדשות לקידום פרוייקטים תרבותיים, הם מספקים לא רק מומחים וחומרים אלא גם ידע. אלף-אקיטן השתמשה במומחיותה במיקרו-גראוימטריה — המדע של קביעת צפיפות העפר — לגילוי חדרים שהיו מוסתרים זמן רב בפירמידה הגדולה של חופו סמוך לגיזה במצרים. תהליך אלקטרוליטי בעל מתח נמוך, שפותח על-ידי אלף-אקיטן, סייע לסלק מלח שהצטבר למעלה מ-70 שנה מהשרידים העלולים להיפגע בקלות, כמו שטרות בנק שהוצלו מה"טיטניק" הטובעת. וטכניקה המכונה רפלקטוסקופיה, קרניים תת-אדומות, פרי המצאת המדענים ב"אוליווטי", סייעה בשיקום "הסעודה האחרונה" של דה-וינצ'י במילאנו, שכן היא מאפשרת לאוצרי אמנות "לראות מה נמצא מתחת לשכבות התוספות של תמונה".

כדי לעודד חברות לגלות נדיבות רבה יותר, מתחילות ממשלות להציע תגמולים טובים יותר להשקעות. בכמה מדינות כבר מסייעים לכך חוקי המס. חוק צרפתי שהתקבל ב-1985 מאפשר לחברות לנכות את תרומותיהן לגופי תרבות. ביולי אשתקד הפכה פאריס את הפטרונות הפרטית על אמנות לצעד מושך יותר מבחינה פיננסית, כאשר קיבלה תקנה חדשה המעניקה לעסקים הקלות מס על רכישת יצירות-אמנות, בתנאי שהן מוצגות בתצוגות פומביות ונתרמות למוזיאון תוך 10 שנים. כמה חברות רוצות עוד יותר. "ניפון טלוויז'ן" (אנ-טי-וי), הרשת היפאנית שהבטיחה להקציב 3 מיליון דולר לשיפוץ הקאפלה הסיסטינית, תקבל את כל הזכויות לצילומי ציורי-הקיר במהלך ניקויים ולמשך 3 שנים אחר-כך. אנ-טי-וי גם מתכוונת לפרסם ספרים על השיפוץ.

חרדה לטוהר האמנות

מסחור כזה מדאיג את החרדים לטוהר האמנות. כדוגמה, עד כמה היחסים בין תרבות ותעשיה יכולים להפוך נוחים מדי, מעלים מבקרים את הצגת פסטיוואל האמנויות של לונדון ב-1987 בחסות יצרנית המכוניות המערב-גרמנית "דיימלר בנץ" בהקשר ליום השנה ה-750 לקיום ברלין. הקטלוג של התערוכה העלה כל הקבלה השוואה אפשרית בין מכוניות ואמנויות, ואף הגיע למסקנה שמושבי-מכונית נוחים הופכים את חיי האמנים למהנים יותר.

בשנה שעברה מימן המגזין המצויר הגרמני "נויה רווייר" מופע בסגנון קרקס, בבימוי אנדרה הלר בהמבורג. המוציא לאור הציב שלט ליד הכניסה: "בלי כסף אין מוסיקה. הכסף בא מ'נויה רווייר'".

למרות שיחסי-ציבור כה בוטים אינם מסובכים, רבים מוצאים שהדבר פוגע ומעליב. אך בגלל הצורך הנואש במימון, מעטים ממקבלי התרומות של חברות מעזים למתוח ביקורת בגלוי על מיטיביהם. לכל הפחות הם יודו, כפי שעושה מנהל הלהקה המלכותית השקספירית, טרי האנדס, שכספי מעסקים "אינו יכול להיות לעולם תרופת-פלא. הוא אינו אלטרואיסטי אלא מותאם לצרכי החברה (התורמת). זה תמיד כקידומים".

דאגה אחרת היא, שמא העליה במימון הפרטי תעודד רק לאירועים, אמנים ומבצעים הנמנים עם הזרם המרכזי, ותותיר אמנים ניסויים או קבוצות-שוליים לקמול בצד הדרך. "כספי מימון הולכים לאמנויות הבטוחות, שאינן שנויות במחלוקת", אומר סר רוי שאו, לשעבר יו"ר מועצת האמנויות הבריטית. פקידים בגופים אמנותיים חייבים גם להתמודד עם הדיעה, שהמימון הפרטי לא בהכרח יהיה זמין כאשר יזדקקו לו. אין זה משנה עד כמה כוונותיה של חברה ממנגת טובות. עסקים — וכך גם תרומותיה לאמנויות — יודעים שנים טובות ורעות, ומשום כך התחייבויות מימון מתמידות אינן אפשריות. "רויאל אינשורנס קמפני", למשל, הבטיחה לסייע לתמוך בתיאטרון השקספירי המלכותי בשלוש השנים הבאות. לאחר מכן תצטרך הלהקה, ככל הנראה, לחפש פטרונים אחרים.

גם לתעשיה יש דאגות משלה בנדון. על אף העליה במימון אמנויות, חברות אירופיות רבות מוסיפות להירתע מפני מעורבות. משאל שערכה באחרונה מועצת אירופה הראה שמרבית אנשי העסקים מאמינים כי עליה במימון פרטי של האמנויות תביא לירידה בכספים הממשלתיים המוקצבים להן. "התעשיה לא רוצה שישאירו אותה עם התינוק בזרועותיה", אומר קולין טווידי מהתאחדות "בריטיש ספונסורשיפ אוף די ארטס". הקשר של חברה עם מוזיאון או להקת-מחול מועלה לעיתים קרובות על גם כגורם ממריץ ומשפר מוראל עבור עובדי החברה. אך כמה מהם היו מעדיפים שהכסף יילך למשכורות גבוהות יותר.

מועצות-מנהלים דורשות לעיתים קרובות מההנהלה להצדיק הוצאת כל פרוטה על-ידי תוצאות מסחריות. אך התגמול על מימון או שיפוץ או הפקה תיאטרונית מוסיף להיות כמעט בלתי אפשרי לכימות.

אם לא יהיה מיתון כלכלי רציני, ימשיך לגבור קצב המימון הפרטי של אמנויות באירופה. בבריטניה, בלגיה והולנד צצו באחרונה חברות-יעוץ פרטיות, התאחדויות של מימון ומתן חסות, וועדות מיוחדות שהוקמו על-ידי ממשלות ושתפקידן לזווג נדבנים פוטנציאלים ומקבלים נזקקים, וכן להפיג את החששות משני הצדדים. אוניברסיטת המבורג מציעה כעת קורס "ניהול תרבותי", ואוניברסיטת פאריס מציעה שיעורים בגיוס כספים. "אמנים אינם יודעים איך למכור את עצמם. הם זקוקים למתורגמן", אומרת אינגריד האן מ"ארט מאאיאר", סוכנות-יעוץ תרבותית בעלת משרדים בפאריס ובבריסל. בעוד העסקים ממשיכים ללמוד איך משתלם להם לספק מעלי תרבות, המסר מוואי ייקלט בקול רם וברור.

בעיות ברגליים?

מדרס אורטופדי / רפואי
מותאם אישית
פתרון יעיל ומיידי לבעיות תפקודי הרגליים
דריכה, הליכה, ריצה ויציבת הגוף.
בדיקת רגליים ואבחון - חינם!

הזמנת נעליים אורטופדיות/רפואיות — למקרים רפואיים קשים.

ויינברג הנעל האורטופדית נוסד בשנת EST. 1945
ת"א, מכבי 13 – פינת המלך ג'ורג' 23 טל. 03-283068

אוניברסיטת תל-אביב

קורסים והשתלמויות לקהל הרחב
ביחידה ללימודי חוץ

מרץ-יוני 1988

הקורסים מתקיימים בשעות הבוקר והערב. מספר המקומות מוגבל.

ההרשמה תסתיים ב-15.2.88

בין נושאי הקורסים והסדנאות:

- פסיכולוגיה
- אנתרופולוגיה
- קרימינולוגיה
- יחסי אנוש
- התנהגות ארגונית
- כלכלה
- משפט
- תכנון פיננסי
- חשבונאות
- שיווק
- ארגון ושיטות
- הכרת המחשב
- עברית
- אנגלית - שיחה
- אנגלית - כתיבה
- אנגלית - הבנת הנקרא
- צרפתית
- ספרדית
- איטלקית
- גרמנית
- עיצוב
- נימוסים והליכות
- שזירת פרחים
- ברידג' למתחילים
- בריאות וחולי
- תורשת האדם
- מערכת החיסון
- הורמונים
- עולם החי בא"י
- יהדות
- ארכיאולוגיה
- היסטוריה
- פילוסופיה
- תיאטרון
- אמנות
- מוסיקה

★ **קורסים לדוברי אנגלית:** פסיכולוגיה, כלכלה, מחשבים, ספרות, אמנות, מוסיקה.

★ **סדנאות מרוכזות:** מיומנויות ניהול, התמודדות יצירתית עם בעיות, מצבי לחץ במשפחה.

וקורסים רבים נוספים

פרטים והרשמה: אוניברסיטת תל-אביב - היחידה ללימודי חוץ,
קרית האוניברסיטה, רמת אביב, רח' קלאוזנר 8, (ליד בנין וולפסון להנדסה),
טל. 425452, 420388, בשעות 10-13, 17.30-19.
אוטובוסים: דן - 24, 25, 45, 49. אגד - 74, 86, 274, 572.

גזור ושלח

לכ' אוניברסיטת ת"א - היחידה ללימודי חוץ, רמת אביב, ת"א 69978.
נא שלחו אלי פרטים על הקורסים לקהל הרחב.
השם:
הכתובת והמיקוד:

הסתדרות המורים — מחוז ירושלים
משרד החינוך והתרבות, עיריית ירושלים — המחלקה לחינוך, מועצת פועלי ירושלים

אירועי שבוע המורה בירושלים תשמ"ח

יום ראשון, י"ב שבט 31.1.88

פתיחה חגיגית באולם הקונצרטים ע"ש הנרי קראון, תיאטרון ירושלים.
בתוכנית: מקהלת מורים למוסיקה
רב-שיח בהשתתפות שרי החינוך החיים עמנו.
הנושא: "עבר, הווה ועתיד — 40 שנה למערכת החינוך במדינת ישראל".
ינחה: ד"ר דן רונן.
תוכנית אומנותית: טוביה צפיר.

דמי השתתפות -.12 ש"ח.

יום שני, י"ג שבט 1.2.88

★ טקסים מוסדיים — קבלת פנים למורים ולגננות ע"י נציגי ההורים ומועצת תלמידים.
★ טקס פתיחה מרכזי: בהשתתפות ראשי מערכת החינוך בביה"ס ע"ש אטיאס. בהנהלתה של הגב' מלכה רותם, בשעה 8.30 בבקר.
★ פתיחת התערוכה "מורים מציירים"
בבית המורה, רח' מטודלה 31, בשעה 16.00
המנחה: ד"ר שמשון שושני, מנכ"ל משרד החינוך והתרבות.
יברכו: ד"ר יוסף יונאי, מנהל המחוז. גב' מרים קצבורג, מפקחת על הוראת האמנות.
דברי פתיחה: יהודה אקרליננג, מרכז המחוז בהסתדרות המורים.

יום שלישי ורביעי, י"ב — י"ג בשבט 2-3.2.88

וביום שלישי, כ"א שבט 9.2.88

★ סיורים בהפעלתו של מוטי סמט, משנה לח"כ הסנייף.
סיור בחפירות הכותל החדשות.
★ רב-שיח: "מגילת העצמאות במבחן 40 שנות המדינה" במלון מוריה בהשתתפות:
מר צבי ברנזון, שופט עליון לשעבר
ממחברי מגילת העצמאות.
ח"כ פרופ' שבח וייס
ח"כ שולמית אלוני
פרופ' אבי רביצקי

הארוע בשתוף המרכז בירושלים. דמי השתתפות -.3 ש"ח.

יום חמישי, ט"ז שבט 4.2.88

סיור רגלי מודרך בשכונות הראשונות שמחוץ לחומות.
המדריך: ד"ר יהונתן שונרי.

יום ראשון, י"ט שבט 7.2.88

ארועים למורי מזרח העיר.

יום שני, כ' שבט 8.2.88

טיול לאזור יריחו – פרטים בסניף.
הטיול בהדרכת הקק"ל ובחסותה.
יציאה מבנייני האומה ב-8.00 בבקר. חזרה משוערת בשעה 17.00.
דמי השתתפות -.10 ש"ח.

ערב סיום חגיגי — יום שלישי, כ"א שבט 9.2.88
באולמות בנייני האומה. החל בשעה 19.30
בתוכנית: מפגש רעים וקוקטייל
ברכות
תוכנית אומנותית מגוונת.
דמי השתתפות -.15 ש"ח.

הסרט "אכסודוס" יוקרן בכל ערב בשבוע המורה.
מספר המקומות מוגבל והמקדים הרשמתו מבטיח השתתפותו.
בשבוע המורה יהנו עובדי החינוך מהנחות מיוחדות במסעדות ובבתי עסק.
פרטים והרשמה לכל הארועים במזכירות בית המורה, רחוב מטודלה 31.

דליה אציק, יו"ר

כתב זר / תום שגב

האמת של רוני מרכוס

מעשה באיש צעיר היודע (כנראה) לכופף מתכות ולראות חפצים נסתרים. בניגוד למחזירים בתשובה הוא לא בטריף, אך כמוהם הוא אומר — כל אחד יכול

שובב גדול, רוני מרכוס, ומשעשע מאוד

רוני מרכוס יודע לכופף מזלגות ולראות חפצים המוסתרים בתוך קופסאות אטומות. אני יודע שאני נשמע עכשיו כלעגם של חברי. או, מה שכביד יותר — כבנו ראש אחד, מבין כזה. אבל זו עובדה: רוני מרכוס יודע לכופף מזלגות ולראות חפצים המוסתרים בתוך קופסאות אטומות.

לפני כמעט עשרים שנה היה לי חלק מסוים בהפרכת כמה מהתעלולים של אורי גלר, שהיה אז בראשית דרכו כתופעה. יחד עם דני הלפרין, שעבד אז כמוני ב"קול ישראל", גילינו שגלר אינו נוהג במכונית בעיניים עצומות כפי שטען; היתה לו כנראה שיטה להציץ אל הכביש. הצלחנו גם להזיז את מחוגי השעון בלי לגעת בו. טריק מדהים בפשטותו.

כאן אני חושב על הדברים האלה מה שב. מיכאל חושב על המחזירים בתשובה. עד שפגשתי את מרכוס.

חברים שראו אותו בהופעת סילווסטר במסעדה אחת, סיפרו שהוא עושה דברים מדהימים. התווכחנו על זה חצי לילה, עד שהתחייבתי לצלצל אליו.

אני האמרגנית שלו, אמרה אשתו בטלפון. אתה רוצה להזמין הופעה? אהה, חשבתי לי. האשה הזמינה אותי לבוא להופעה בפני חיילים, ברובע היהודי שבעיר ירושלים.

"בית פלוגת הכותל" של ביה"ד מקוסט בצילומים במלחמת העצמאות. בתוך ארון זכוכית מוצג שופר ועל הקיר יש כרזות של לודיז. מאורחים כאן חיילים לסדרות סיור ולימוד הנמשכות כמה ימים. אחת לזמן מה מזמינים לכאן את רוני מרכוס. הוא מופיע בהתנדבות. הבאתי איתי זוג חברים.

היו שם בערך כ־25 חיילים, חלקם בלבוש אזרחי וכמה מחברותיהם. אחדים מהם היו במצב רוח פרחחי עד עיין, אבל מרכוס, נפש טובה, לא כעס. הוא איש קטן עם פנים ינשופיות משהו, בן 31, בג'ינס וסוודר. אין לו עיניים חודרות ואין לו כריזמה.

להיפך. יש לו קול רך ושכן של מבטא זה הוא נולד בדרום אפריקה. לפעמים הוא מחייך כמו בהבזק פתאומי, משונה. גם יש לו כרס קטנה והוא נוטה להקריח. היפוך מאורי גלר. הוא נראה קצת נבוך, כמעט מתנצל, כמו היתה זו הופעתו הראשונה. הוא לא יכול להתחייב שהכל יצליח, אמר לחיילים והם הציקו לו בהערות קנטרניות. שימלא להם כוסה, אמרו.

המזלג הובא מחדר האוכל. יש עליו "צה"לי". עכשיו הוא אצלי בבית, הדית מגולגלת כלולאה. ישבתי לפניו כשעשה את זה, בכל הנראה ללא מאמץ, כאילו לש פלסטלינה.

אחר כך עיקם שני מפתחות. אחד מהם קיבל מאיתנו. אחד מהם עיקם מבלי לגעת בו, כשהוא אחוז בידו של אחד החיילים. חשבתי שהמתנדבים שלו משתפים איתו פעולה. אחר כך התברר שהחיילים בחדר חשבו שאני הוא משתף הפעולה.

חלק גדול ממה שניסה מרכוס לעשות — לא הצליח. כל מיני טריקים בקלפים וניסיונות לחפש סכין שהוסתרה בחדר כשמרכוס היה בחוץ. הוא ניסה לתאר את ביתו של אחד החילים, אבל לא, לא היה שם פסל גדול בקצה הרחוב, ולא שבע מדרגות, ומחלון הבית אין רואים בית ספר. והכותב גם לא גר בעצם כי אם באשקלון.

הוא לא הצליח לומר מה יש בכמה מקופסאות הגפרורים שהוגשו לו, אך בכמה מקרים הצליח בכך, לרבות קופסה שקיבל מאיתנו ובתוכה סמל קטן של מודיעין כלשהו בצה"ל. מרכוס לא ידע לומר שזה סמל, אך הצליח לשרטט על הלוח משהו דומה מאוד לשרטוט שעל הסמל. אחד החיילים שם בקופסת הגפרורים שלו את מספרו האישי. מרכוס ידע לומר אותו. מהסוף להתחלה, למעט סיפרה אחת, שלא נכתבה בבירור.

אחר כך הציע לשני מתנדבים לגזור קטע מעיתון "הארץ", על פי בחירתם, ומתוך הקטע שבחרו — גוזר שורה. מרכוס ידע לכתוב על הלוח ארבע מתוך חמש המילים שבשורה הזאת, בסדר נכון.

זה היה מדהים לחלוטין. אילו אמר מרכוס שהוא קוסם הייתי מתפעל מאוד. אבל מכיוון שאמר שזו תבונה אישית שהוא נושא איתו — נסעתי למחרת לבקר אותו בביתו.

לקחתי איתי חבר, פיסיקאי.

מרכוס ואשתו והתינוקת גרים בדירה קטנה במעלה אדומים, רגילה מאוד למראה. יש להם ספרים וחתול. בימים אלה הם מתכננים לעבור לישוב קהילתי בגליל.

כשעלה עם הוריו מדרום אפריקה היה מרכוס בן 13. הוא לא זוכר מתי גילה את יכולתו כשם שאינו זוכר, לדבריו, מתי למד ללכת. איכשהו זה תמיד היה חלק ממנו, הוא חושב שירש את זה מאימו, אבל היא מכחישה. בבית הספר ידע לפעמים לנחש את השאלות שיופיעו בבחינות. הוא למד בבית הספר לוריא שבירושלים ואחר כך באורט. בצבא שירת בשריון והיה ארבע שנים בצבא הקבע. השתחרר בדרגת רב סמל. לפרנסתו הוא עובד במפעל למכניקה עדינה. לפני ארבע שנים החל להופיע בפני קהל. אחת לשבוע בהתנדבות, בפני חיילים, ופעם או פעמיים בחודש בתשלום. הופעה שלו עולה 400 שקל. הוא מעדיף חוגים קטנים.

כל אדם אחר במצבו, אמר לי, היה עושה הון רב. הוא אוהב מאוד להשתעשע ביכולתו, שובב גדול. אך חושש ממנה, אמר, כי אינו בטוח שהוא יודע להסביר אותה ולא שולט בה לחלוטין: לעתים קרובות אינו מצליח לעשות מה שהוא רוצה. מכיוון שכך, אמר, גם אין לו חשק ליישם את יכולתו מעבר לבידור ולשעשוע.

בעצם לא הוכחתי מהשיחה הזאת. מרכוס לא הציע לנו הסבר. הוא חושב שזו תבונה העוברת בירושה; לפי דעתו אנשים רבים אינם יודעים להשתמש בה רק מפני שאינם מאמינים שהם יכולים לעשות בה שימוש. זה נשמע כמו הרב אלכס אנסקי, המחזיר בתשובה ב"ברוורס" של ב. מיכאל שראיתי השבוע בהתפעלות גדולה. בעצם כולם מאמינים באלוהים, אומר הרב בהצגה ההיא, אם רק ידעו לפתוח את הלב ולסגור את המוח — יידעו גם לגלות את אמונתם. אבל עכשיו אני עושה לו עוול, למרכוס. הוא הרי לא רוצה ממני שום דבר.

יש בירושלים רופא שיניים ישיש, חיים כרנס שמו, המתעניין בפרא־פסיכולוגיה. הוא הקים צוות שצילם את מרכוס מכל צד ועשה איתו ניסויים שונים. אך בדיקה מדעית של ממש — לא נערכה לו. מרכוס סבור כי אין זה רק עניין לפיסיקאים כי אם גם לפסיכולוגים ופסיכיאטרים, ביולוגים ורופאים וגם לקוסמים. כן, הוא אוהב מאוד קוסמים. אך לדבריו אינו משלב אותם בהופעותיו.

כשהיינו בביתו הצליח לומר את חמש הספרות האחרונות של שטר כסף מקופל שנתתי לו. אני בטוח שלא ראה את המספר לפני הקיפול. הרגשתי אידיוט. כמו בהיסח הדעת וככל הנראה ללא שום מאמץ, שיבלל מרכוס מזלג שהבאנו איתנו וכופף כפית שלו.

הוא אינו יודע לדבר עם המתים ולא להתקשר עם עולמות רחוקים. הוא אינו יודע לרפא, אבל לדבריו הוא מצליח לפעמים להזיז חפצים. נסיון להראות לנו את היכולת הזאת לא עלה יפה. חלק מיכולתו משתכלל עם השנים, אמר, וחלק נחלש. פעם ידע להדליק נורות פלורסנט בכוח רצונו. היום, כנראה, לא יצליח בכך, אמר. הוא הציע לצאת איתנו לסבוב במכונית. הוא יישב לידי וידיו את ההגה, מבלי שמישהו משנינו יגע בו.

פוח, אמר מרכוס, נכון?

פיאט, אמרתי וביקשתי לדחות את הנסיעה לפעם אחרת.

חוקה בכיכר

היח"צנות של החוקה שווה אולי 200 אלף דולר, אבל בפועל עלתה אולי רק 50 אלף. מי משלם את זה ולמה

אריה רוזנברג, פרסומאי, יחגוג השנה את יום הולדתו הארבעים. הוא נמנה עם התינוקות של המדינה, סיפר לי השבוע, אך לבד משירותו בצה"ל עוד לא עשה בשבילה הרבה. על כן התגרב לשר בעה שהיא זקוקה לחוקה.

הוא הדפיס מודעות וכרזות. כל המדינה מלאה בהן, אי אפשר שלא לראותן, כל אוטובוס נושא אותן על ישבנו וגם את החוקה עצמה הדפיס וצירף לכל גליון של עיתוני הבהרים, בסך הכל מאות אלפי עותקים וגם עצרת המונים הוא עורך בכיכר מלכי ישראל, במוצאי שבת, עם נאומים ומבדרים. "בוא לפני שיהיה מאוחר מדי", כתוב בכרזה.

המזכיר, כידוע, במסמך משונה למדי, המגדיר את מדינת ישראל כמדינת העם היהודי ובכך הוא קובע שהיא מדינתם של חסידי הרבי מלובאוויטש מברוקלין ואין היא מדינתם של אזרחיה הערביים. היא אמורה לקבל את אישורה כמשהו המתואר כ"משאל עם", אך לא ברור אם גם ערבים יורשו להשתתף בו. אולי כן.

החוקה שנוסחה בידי הפרופסור אוריאל רייכמן ושורה של מרצים אחרים באוניברסיטת תל אביב, מבוססת על איבה עמוקה למפלגות האמנה: מיסטית כמעט, בכוחה של החוקה לרפא את תחלואיה של החברה הישראלית. היא אמורה להבטיח את זכויות האדם בישראל, אך נותנת לגיטימציה כמעט לכל קפריזה של השלטונות ובלבד שניתן לתרצה בסיבות בטחוניות. אין בה פתרון לבעיית השטחים וכנראה שגם לא לבעיית הדתיים, כמעט שאין לה סיכוי להתקבל כפי שהיא.

אני מתאר לי שלא קל ליצור עניין גדול במשהו כל כך תלוש, אמרתי לאריה רוזנברג, אבל הפרסומאי אמר לי שזה לא דבר תלוש והציבור הרבה פחות ציני עכשיו ממה שנדמה אולי לעיתונאים ציניים, אם הבנתי אותו נכון ערכים זה אין עכשיו.

הציבור עוד יפתיע את העיתונאים שלו, אמר רוזנברג. לדבריו כאלף איש ענו עד כה על מודעות החוקה ושלחו לה תרומות.

מסע היח"צנות של החוקה שווה אולי 200 אלף דולר, אבל עלה אולי רק 50 אלף.

רוזנברג אמר שלא העסק בצד הכספי. הכסף בא בעיקר מתרומות, חלק מהפרסום ניתן חינם מפני שרוזנברג ("קשר בראל") ידע איך לבקש.

האנשים שנתנו ליוזמה הזאת את שמותיהם ואת כספם מאוחדים, אני חושב, במזוגנות אפורה, ד"שניקית מאוד, ומשפילים מעריבי, איפוליטי ומיסטורי מאוד, מרכזי מאוד, לאומי־ליבראלי, חסר־סבר ושואף לטוב.

משה מנדלבאום, סטף ורטהיימר, אהרון דבית, יקותיאל פרדמן, משה זנבר, אל שימר, שמואל רוזנת, טדי קולק, שלמה להט, פרופסור אזרח, אלי הלל, מאשה לובלסקי, גדעון בן ישראל, להקת צפוי תל אביב, אריאל זילבר, חיים משה, קוזין אלאל, שלמה ברזני.

"זו לא עצרת פוליטית", אמר שלום הנוך ל"מעריב". מה באמת פוליטי בזה שמבקשים להבריז על 20 אחוז מאזרחי המדינה שאין זו המדינה שלהם. ועוד, על פי מעריב: "זו הצגה לאיכות חיים, בריאות הנפש של החברה".

תכנתב חברתי, לא פוליטי, ביקש גם רוזנברג והמסוג הוא צודק, כי פוליטי, הרי, זה אלוס לגברי עכשיו — זה יהיה עצרת השי יותר מ־1500 איש, אמר רוזנברג, זאת תהיה הצלחה גדולה. 1500 הוא מספר הבאים לעצרת האחרונה של "שלום עכשיו".

אמרתי לו שלעולם לא נדע אם באי העצרת באו לשם מפני שרצו חוקה או מפני שרצו שלום הנוך. אתה לא תדע, אמר רוזנברג.

בעצם לא התכוונתי ללכת לעצרת הזאת, כי חוקה זה דבר יותר מדי רציני בשביל עצרת בכיכר גם בשביל "משאל עם", אבל אז קראתי שגם אברהם שריר חושב כך ועכשיו אני כבר לא יודע.

שכם במדרחוב — המשך

הערבי שלי לא רוצה לתקן את החברה הישראלית

בשבוע שעבר תיארתי כאן את החיפוש ששני מג"בניקים ערכו על גופו של פועל ערבי במדרחוב ירושלים. בעבור יום התקשרו אלי שני קצינים בכירים, האחד מהמשטרה והאחר מפקדת משמר הגבול. שניהם אמרו שהמקרה זעזע אותם. הם הבטיחו לחקור אותו ולעשות שלא יישנה. זה ראוי להערכה, אני חושב. למדתי משהו מהשיחות האלה. לצערי לא נועדו לפרסום.

חבר הכנסת אמנון רובינשטיין כתב השבוע לשר המשטרה חיים בר לב כי גם בימים אלה של מהומות הדיג יש בתיאור המקרה כדי להעביר צמרמורת בכל מי שלא איבד את צלם האדם. אין זה מקרה חד פעמי, כתב רובינשטיין: כל מי שיושב בתוך עמו אינו יכול שלא לשמוע סיפורים מסוג זה על אנשי מג"ב. רובינשטיין ביקש מהשר להעניש את המג"בניקים המעורבים במקרה ולעשות הכל על מנת שלא זאת תהיה הנורמה במדינת ישראל. גם האגודה לזכויות האזרח התעניינה השבוע במקרה.

הערבי שלי, כפי שהסכמנו שאכנה אותו, חושש להתלונן. השבוע לא התיר לי למסור למשטרה את זהותו. אין זה מתפקידו לעשות לתיקון החברה הישראלית, אמר לי באותה אירוניה שובת לב המייחדת אותו. זה מרגיז, כן, אבל הוא צודק, אני חושב. נדמה לי שגם אני במקומו לא הייתי מתלונן.

אתגר לפיתוח

בירושלים עוד יש מי שמנסה לשקם את המוראל, אך לפי כל הסימנים העיר בכל זאת אבודה

המכון לחקר ירושלים ועיריית ירושלים שלחו השבוע הזמנות לדיון שייערך בשבוע הבא ונושאו: "הגירה מירושלים — אתגר לפיתוח".

הכותרת הזאת, האופטימית כל כך, מבוססת על ההנחה שרוב העוזבים את ירושלים אינם עושים זאת בראש בראשונה מפני שעירם נעשתה חרדית מדי לטעמם, כי אם מבעיים הקשורים להיצע התעסוקה והדיור. מכאן "האתגר לפיתוח".

הדיון יתבסס על ממצאי מחקר שערך הד"ר ישראל קמחי, מעובדי המכון ומרצה באוניברסיטה העברית. רק שלושה אחוזים מבין הנשאלים, קבע המחקר, ציינו שהיחסים בין חרדים וחילונים היו הסיבה העיקרית הראשונה לעזיבתם את העיר. הידד, הידד, יגיד טדי קולק לקראת הבחירות הבאות, אצלנו בסדר. העיתונות לא בסדר.

אם הבנתי נכון את הגישה המרומזת הכלולה בדף הרקע שהפיץ השבוע המכון לחקר ירושלים — התקשורת שוב פישלה: "כותבים ומדברים על ההקצנה שבין חילונים וחרדים" עד שאפילו אחד מכל חמישה מבין העוזבים את העיר מאמין שזוהי הסיבה העיקרית לעזיבתם, אבל זוהי רק "הדעה הרווחת בציבור", (התקשורת, התקשורת) ובעצם המציאות שונה לחלוטין, "אתגר לפיתוח".

לפי כל הסימנים — ירושלים אבודה מבחינת הציבור החילוני. בחמש השנים האחרונות עזבו את העיר קרוב ל־50 אלף נפש. על פי הנתונים במחקר של קמחי רוב העוזבים היו בעלי השכלה אקדמית, עוסקים במקצועות חופשיים, רובם הגדול חילוניים.

בחמש השנים האחרונות גם התיישבו בעיר כ־50 אלף איש. לפי שעה לא נחקרו, אולם על פי השינויים באזורי המגורים השונים של העיר, ניתן להניח שמרביתם דתיים.

תמיד כדאי, במחקרים מסוג זה, לקרוא גם את המספרים שמתחת לכותרת. אכן רק שלושה אחוזים מבין העוזבים את העיר שנשאלו על כך אמרו שהיחסים בין דתיים לחילוניים הם הגורם העיקרי להחלטתם לעזוב. והנה, אכן, "אתגר לפיתוח". אולם 20 אחוזים אמרו שזו הסיבה השניה ועוד 18 אחוזים אמרו שזאת הסיבה השלישית. הדתיים, על פי המחקר הזה, הטרידו את עוזבי ירושלים הרבה יותר מהערבים.

כספת / נחמיה שטרסלר, יהודה שרוני, יונתן שרמן

עוזיה גליל: שני קריטריונים

אמי אריה: נקודת־מבט אחרת

תזרים מזומנים או נקודת איזון

כיצד בוחנים את חוסנה של חברה בידינו זאת אצל שני מנהלים בכירים. עוזיה גליל, נשיא חברת "אלרון", בוחן את יציבות החברות־בנות של "אלרון" על־פי שני קריטריונים: תזרים מזומנים חיובי ומכירות של כ־80 אלף דולר לעובד. לדעתו, חברה יכולה להפסיד כספים בתקופה מסוימת, מסיבות שונות, חלק חשבונאיות, אך עם תזרים המזומנים חיובי היא תצליח להתגבר על בעיות אלו. מאידך, חברה רווחית שאין כסף בקופתה, לא תוכל להמשיך ולהתקיים לאורך זמן.

אמי אריה, יו"ר מועצת המנהלים של "סאיטקס", מסתכל על יציבותה של "סאיטקס" מנקודת־מבט מעט אחרת. הוא בוחן את נקודת האיזון של החברה: כאשר נקודת איזון זו גבוהה מהמכירות בפועל, כפי שהיה בסאיטקס לפני שנתיים, הוא מסיק שיש צורך בקיצוצים.

הצרפתים הקשוחים

דרישתה של צרפת שכל התיירים מחוץ לארצות השוק יצטיידו באשרת־כניסה לצרפת מקשה על אנשי עסקים ואחרים הפוקדים ארץ זו.

מתברר, כי לשגרירות צרפת יש דרישות מרגיזות. מלבד תשלום אגרה, דורשת שגרירות צרפת דף שלם חלק בדרכון לשם הטבעת אשרת הכניסה. אין היא מוכנה להתחלק בדף בדרכון עם חותמות ישנות קיימות.

לפיכך, לפני הגשת הבקשה, נא לדפדף בדרכון ולהפגיש דף ריק. ואם אין כזה אז לצאת ולהוציא דרכון חדש.

עדיפה החזקת אג"ח ממשלתיות

החזקת איגרות־חוב ממשלתיות עדיפה על החזקת תפ"ס לגבי חברות מסחריות, כך עולה מבדיקת שיקולי המיסוי.

הסיבה לכך היא שבהחזקת איגרות־חוב ממשלתית, כל העלייה האינפלציונית מוגדרת כניכוי וניתן לתבעה כהוצאה משלטונות המס — דבר שאינו קיים בתפ"ס. בנוסף לכך, ניתן לקזז רווח ריאלי שייווצר בהחזקת איגרות־חוב, כנגד הפרשים ריאלים שהחברה יצרה בשנים קודמות מהחזקות אחרות.

בהקשר זה ראוי להזכיר כי גם המק"מ מוגדר כאיגרת־חוב ממשלתית ולכן גם עליו חלות הטבות מיסוי אלו.

לא כדאי לתת "לימיט"

מי אם לא ששינסקי מואשם הפעם בירידות שערי המניות בבורסה. או אם אי־אפשר להרוויח במניות, אז לפחות לצמצם את עמלות הקנייה והמכירה הנוגעות לניירות־ערך.

אם ברצונך לקנות או למכור ניירות־ערך, כשהפקודה מוגבלת כשער ("לימיט"), אזי עדיף שתיתן את הפקודה כרגיל, כלומר ("בסט"), ולסגת מהפקודה (אם ברצונך בכך) במהלך המסחר בבורסה. במקרה שנתת פקודה מוגבלת והיא לא בוצעה, הבנק יחייב אותך בעמלה. אך אם אתה נסוג במהלך המסחר בבורסה לא תחויב בכל עמלה.

הסוחרים הרוויחו

בימים טרופים אלה של תנודות חריפות בשערי הדולר בשוקי העולם, קיים יתרון עצום למי שיודע את שער הדולר היומי עוד לפני ביצוע המסחר באפיקים הדולריים בבורסה, והכוונה היא בעיקר לבנקאות שבהסדר. השער היציג מתפרסם בשעה 13:30, והמסחר בבנקאות מתחיל ב־14.00.

מי שיכול להגיע לשער היציג הם המקורבים, היכולים לעשות זאת, במהלך המסחר בבורסה. לעומת זאת, הציבור הרחב הפועל ב"לידר" אינו יכול להנות מיתרון זה. עובדה, השבוע כשיתוף השקל לעומת הדולר, מיתרון הסוחרים שידעו על כך לספק את הביקושים לבנקאות ללא שינוי שער. יום לאחר מכן כבר ירדו שערי הבנקאות, והסוחרים הרוויחו.

מה שווה ההבטחה?

מנהלי "טפחות גמל" שהיא קופת הגמל של בנק טפחות, מבטיחים לחוסכים תשואה מינימלית ריאלית של 5.2 אחוזים לשנה בשנים 1987–92. לפני שאתה רץ ומצטרף לקופה, קרא את האותיות הקטנות: התשואה המובטחת תינתן אך ורק אם הריבית על איגרות־החוב הממשלתיות, תמשיך ותעמוד על 4.75 אחוזים לשנה. אם המצב לא יהיה כך, יקטין בנק טפחות את התשואה בהתאם. האוצר, וזה דבר ידוע, כבר הודיע על כוונתו להוריד את רמת התשואה בשוק ההון.

אשראי — לא בכל מחיר

המשכיר לצרכן פתח במבצע שבו יוכל הציבור ליהנות מאשראי הניתן בסכומים שבין 500 שקל ל־7,500 שקל בריבית שנתית של 31.2 אחוז, כלומר 2.6 אחוזים לחודש. האם כדאי לנצל אשראי זה?

התשובה היא חיובית אך ורק אם אתה מצוי בחריגה, אך אם אתה מצוי בתוך מסגרת האשראי המאושרת שלך, תשלם בבנק ריבית דומה לריבית שגובה המשכיר.

כדאי להעלים

שידרי מאיר ושידרי אברהם הם שותפים בחנות ירקות בגבעתיים. הם לא אוהבים לשלם מס. בחקירתם במס הכנסה התברר כי לא ניהלו כלל ספרי חשבונות בשנים 1986–1982, שכן למה לטרוח? כשהגיעו לבית־משפט השלום בתל־אביב טענו מה שטענו, ואז הטיל עליהם השופט יצחק בראו"ן את העונשים הבאים:

על שידרי מאיר: 3 חודשי מאסר בפועל, 4 חודשי מאסר על תנאי וקנס של 250 ש"ח. על שידרי אברהם: 6 חודשי מאסר בפועל, 4 חודשי מאסר על תנאי וקנס של 250 ש"ח.

העונש קל הרבה יותר ומתריע פחות מכשתברר, כפי שהתברר לנו, שלמעשה הם כבר נשפטו בעבר על עבירות דומות. ואז קיבל מאיר 3 חודשים על תנאי ואברהם 6 חודשים על תנאי. כלומר, השופט רק הפעיל את התנאי ונתן להם "על תנאי" חדש — אז למה שלא יוסיפו לשים פס על החוק?

"התקבלה הוראת ביטול"

תקנות בנק ישראל קובעות כי חשבון עובר ושב של לקוח הופך להיות מוגבל, אם בשנה שלושה חודשים החזיר הבנק לאותו לקוח 10 שיקים או יותר. מלקוח כזה תימנע האפשרות להשתמש בפנקס שיקים.

השאלה היא האם ניתן לא לכבד שיק, ובכל זאת לא להפוך ללקוח מוגבל? בוודאי. במיוחד אם מנהל סניף הבנק משתף פעולה.

הסיפור הולך כך: נניח שללקוח מסוים חזר שיק. מנהל הסניף, המכיר את הלקוח, אינו מציין על השיק נ.ל.מ. (שמשמעותו ספירה בענין החזרות השיקים) אלא "התקבלה הוראת ביטול" — פעולה שאינה נספרת בבנין ההחזרות. להלכה, הוראת הביטול יכולה להיעשות רק לפני מועד פירעון השיק, אך למרות זאת הבנקים מבטלים את השיק גם באופן רטרואקטיבי.

מי שסובל ממקרים אלה הם הסוחרים הנאבקים תחת מכת החזרת השיקים מלקוחות אשר אינם חוששים להיהפך למוגבלים.

לבכות או לצחוק

ב־14.10.87 מסר א. נובק בבית הדואר שברח' אבן גבירול טופס חקירה בקשר למכתב רשום שלא הגיע לתעודתו. מחיר הטופס 3 שקלים.

אחרי כחודשיים קיבל נובק גלויה מהדואר שמאשרת שהטופס הגיע מרח' אבן גבירול לסניף הדואר שברח' הגנה, והכל בתוך אותו מוסד.

בקשר למכתב הרשום עצמו, כותב הדואר: הודעה נוספת תישלח בקרוב. הצבי ישראל.

ברצונך לתרום למען עידוד התיירות בישראל?
בוא והצטרף לשדות מתנדבים לתיירות
דרושים מתנדבים למען מידע וסיוע לתיירים במלונות ברחבי הארץ, בשעות הערב, ועוד פעילויות הקשורות לתיירות.
מועמדים דוברי אנגלית (כל שפה נוספת יתרון), בעלי הופעה נאה, וידע כללי בהסטוריה וגאוגרפיה של ארץ ישראל ועריה, מתבקשים לכתוב ל שדות מתנדבים לתיירות בצרוף תולדות חיים לפי הכתובות דלהלן:
* המשרד הראשי: רחוב מנדלי 7, תל אביב 63431.
* ירושלים: שער יפו, 91140
* חיפה: רחוב אחד העם 10, 33103

קרן על־שם אהרן ויוסף ברשמש ז"ל בניהול הקרן הקימת לישראל
הנהלת הקרן ע"ש ברשמש מזמינה בזה את ציבור החוקרים להגיש לשיפוטה חיבור מדעי למטרת קבלת פרס באחד מן הנושאים הבאים:
1. דיני הקרקעות במדינת ישראל.
2. המדיניות הקרקעית של המדינה בכלל ושל הקרן הקימת לישראל בפרט.
הפרסים שיחולקו יהיו בסכומים כדלקמן:
פרס ראשון בסך 7,500 ש"ח
פרס שני בסך 5,000 ש"ח
פרס שלישי בסך 2,500 ש"ח
את החיבורים, בצרוף פרטים אישיים של מחבריהם, מי שהנחו אותם בעבודתם, ושני 'מכתבי המלצה' של אנשי אקדמיה יש להגיש בארבעה העתקים לפי הכתובת: קרן פרסים ע"ש אהרן ויוסף ברשמש ז"ל. באמצעות הקרן הקימת לישראל, לידי מר ג. אלכסנדר, ת.ד. 283, ירושלים.
התאריך האחרון להגשת ההצעות: 31 במאי 1988.

תנוקת נכה בת 3 חודשים מבקשת משפחה חמה
נא לפנות למחלקה לשרותים חברתיים עירית רחובות 08-456456 לשרית כפיר

מרכז למוסיקה ירושלים
בשיתוף עם
אגודת יובל והמרכז לאדועים ירושלים
הסדנה השישית למוסיקה עתיקה
ב־29, 30 ו־31 במרץ במרכז למוסיקה
בין ה־3 ל־9 באפריל בעין כרם. ירושלים
מדריכים:
חלילית - מייקל בארקר (הולנד), פימר ואן האולינגן (ישראל), חודין סניה (הולנד), סבסטיאן מארק (צרפת), אתי רזונסל (ישראל)
מבוא לחליל בארוק - מרטן דוס (הולנד)
כינור - ריצ'רד גווילט (בריטניה)
צ'לו ויולה דה גמבה - שארין הבין (שוויץ)
לאוטה וגיטרה - ג'ונתן רובין (שוויץ)
זמרה - ג'יל פלדמן (צרפת)
צ'מבלו - שטיל האוגסנד (נורווגיה)
צ'מבלו לפסנתרנים - דוד שמר (ישראל)
מוסיקה קאמרית וסדנאות שונות - מאריקלייד ברס, נתנה גיא, מנחם נבנהויז, דניאל פרדקין, ברכה קול, פרופ' אברהם הרן, מרדכי שחר.
כמו כן מתוכננת כיתת מבוא לפסנתר פטישים בהדרכת כריסטופר קיט מבריטניה. פרטים על כך יפורסמו בהמשך.
הסדנה נערכת בסיוע:
הקרן לירושלים * קרן התרבות אמריקה־ישראל * עירית ירושלים המחלקה לתרבות
המכון הצרפתי * שגרירות נורווגיה * המועצה הבריטית
ובשיתוף עם מרכז המוסיקה ע"ש מאת, עין כרם.
תאריך אחרון להרשמה: 15.2.88
פרטים נוספים וטפסי הרשמה: המרכז למוסיקה ירושלים, טל' 02-234347
* ההנהלה רשאית לשינויים ללא הודעה מוקדמת.
פרסום שיטה

מלון דניאל THE DANIEL
הפנינג הונגרי אמיתי
3 שבועות
מה־27/1/88-11/1/88
50% הנחה על לינה במלון למבקרים בהפנינג ההונגרי
★קברט "אורפאום" המפורסם מבודפשט
קטעים מובחרים עם רקדניות יפהפיות במופע מרהיב.
(ערב ערב באודיטוריום)
★חגיגה קולינארית
ארוחות ערב על טהרת המטבח ההונגרי העשיר,
מלווה במוסיקה ופולקלור צועני מכל השמנה..
(מידי ערב באולם "פלורה" פרט לימי שישי)
★מיטב השיכר והיינות ההונגריים
המפורסמים (כשרים) לשמחת לבב לעוגות הונגריות תאווה לחיך...
...והרבה אוירה הונגרית אותנטית וחמה בכל המלון. חוויה בלתי נשכחת - אסור להחמיץ
לפרטים ולהזמנות מקומות יש להתקשר למלון דניאל "להפנינג ההונגרי"
בשעות 10:00 - 22:00
בטל: 052-544444
בין תל-אביב לבודפשט עובר קו ישר אחד
EL AL
"...ולא נמצא מכלם כדניאל" (דניאל א', יט).

קבלת מודעות
מ־08.00 עד 21.00
אשראי מיוחד!!!
החיוב ב־2 למרץ 1988
טלפון: 03-734555, 03-738707

صورة عن الأصل

هكذا في الأصل

תרבות וספרות

נבוקוב: מסכות זוהרות

אלה תולדות סבסטיאן נייט. מאת ולדימיר נבוקוב. מאנגלית: לאה דובב. זמורה, ביתן, 1987, 166 עמודים

מאת יורם ברונובסקי

בראיונות שנערכו עמו, אך גם במאמריו ואפילו בהקדמות שלו, הירבה ולדימיר נבוקוב לערוך רשימות של השנאות הפרטיות שלו. הודות לרשימת השנאות הזאת שנבוקוב היה חוזר על פרטיה עד לייגע בוואריאציות בעטות, כמעט שנכנסה המלה הרוסית "פושלוסט" (בערך "תועבה") למילון האנגלי. מקדימה בכמה עשורים את כניסתה המנצחת של המלה "גלאסנוסט" למילון הבין־לאומי (אין צורך בדמיון רב כדי להבין שנבוקוב היה שש להכניס את המלה מבית מדרשו של גורבאצ'וב לרשימה הפלובריאנית שלו).

אפשר ודאי לכתוב חיבור ארוך ואולי לא בלתי מעניין על "מילון השנאות" הזה של נבוקוב. אך כאן ברצוני להתעכב רק על שני ערכים שלו, הקשורים הדוקות ברומאן "אלה תולדות סבסטיאן נייט" שראה עתה אור בתרגום עברי מצוין. ובכן, נבוקוב לא שכח בעולם להכניס תחת סעיף ה"פושלוסט" של מילונו את הערך "ביוגרפיה", ורק לעתים היה פוסח על הערך "כפיל", המופיע במילון הנבוקובי הזה — שלא נערך בעליל. עלי לחזור ולהדגיש — תחת האות ד', לסימן תחילתה של המלה הגרמנית "דופלגנגר" המשמשת במחקר־הספרות הכללי לציון מוטיב הכפיל שהופיע בהופעה הבולטת המוקדמת בספרות הרומנטיקה הגרמנית.

שני הערכים הללו — הביוגרפיה והכפיל — התירו לנבוקוב לצאת למלחמות החורמה שלו במהויות גדולות, תועבות גדולות (בעיניו) שהקדיש הרבה מרץ למלחמה בהן. מהוקעת הביוגרפיה כסוג ספרותי אהב לעבור להוקעתו של פרויד ושל הפסיכואנליזה, ואילו הוקעת

פאריס, הוא מצוי בשלב הקריטי של חייו כסופר וכהיסטוריון ספרות. בעיית האמת והאמינות (החיים והספרות) מטרידה אותו עד מאוד: בשנות פאריס ראשונות אלה הוא מחבר את המסה הצרפתית המהודרת על "פושקין או האמיתי והאמין" ובה התקפת־הנגד העיונית הכוללת ביותר על הביוגרפיה והביוגרפיזם (שנודה בהרצאה לכבוד שנת המאה למות פושקין. אך פושקין הוא רק אמתלה לעיסוק בבעיה הארס־פואטית המרכזית של נבוקוב).

בשנת 1936 מתחיל נבוקוב לחבר גם את ספרו האנגלי הראשון — נדמה שהגה זמן מה באפשרות להיעשות לסופר צרפתי, אך עד מהרה ויתר על הרעיון לטובת שפתו השנייה — בעוד שהצרפתית היתה השלישית — שדיבר בה מינקותו וכה למד בבחרותו. הספר האנגלי הראשון הזה, "אלה תולדות סבסטיאן נייט", שאת כתיבתו סיים עוד בפאריס, יצא לאור כבר בארצות־הברית, לשם הגיעה משפחת נבוקוב בעוד מועד, בשנת 1941.

מתחילה קריירה ספרותית חדשה בחייו של הגולה הגדול. אלא שרק לכאורה זו פתיחה חדשה לגמרי: הספר האנגלי הראשון ממשיך את ההגות הספרותית של הספר הרוסי האחרון (ושל המסה הצרפתית הניסיונית על פושקין. מעין הד ראשון, המקדים את הקול, לארבעת כרכי התרגום והפירוש של "יבגני אונייגין" והן לספרון הקטן "ניקולאי גוגול" הממשיך את רעיונותיו). ודאי: "אלה תולדות סבסטיאן נייט" עוסק באפשרות להיות "אמיתי ואמין" תוך כתיבה על חיי

נבוקוב הוא הביוגרפיסט האנטי־ביוגרפיסטי המושלם, ודומה בכך למרסל פרוסט, גם הוא לוחם אמיץ בביוגרפיה, וגם הוא כותב ביוגרפיות בראש וראשונה

הזולת, ובייחוד זולת שהוא סופר גדול. בקיצור: הוא עוסק בביוגרפיה.

השם עצמו מכוון לכך, שהרי באנגלית למלה "לייף" המופיעה בשמו המקורי של הרומאן יש שתי משמעויות: חיים וביוגרפיה. כך שאלה הם "חייו האמיתיים של סבסטיאן נייט" או גם "הביוגרפיה האמיתית של סבסטיאן נייט". המתרגמת, כיוון שנאלצה לבחור רק במשמעות אחת, פנתה לכיוון המשמעות "ביוגרפיה" (תולדות חיים) ונהגה בצדק כשהדגישה את ההיבט הזה של השם (אף שההד המקראי של "אלה תולדות" קצת מפריע לי). האירוניות של השם המקורי אכן אינן ניתנות למיצוי בתרגום: כך גם עוד משחקים רבים, לשוניים ותוכניים, הממלאים את הספר הזה לא פחות משהם ממלאים את ספריו האחרים של נבוקוב.

אחיו־למחצה של הסופר האנגלי הגדול, את ששמו מסומן רק בראשי־תיבה "ו'", מנסה לחבר את הביוגרפיה של אחיו שמת זה לא כבר ומתוודה על עקבותיו המקוטעים. תוך כדי תיאור הניסיונות הללו, הכושלים ברובם, הוא משלח קללה נמרצת בביוגרף אחר של הסופר, המתחזה לידידו, ומוסר תיאורים של כתבי הסופר סבסטיאן נייט, למן ספר־הביכורים "פאת המנסרה" שהוא פארודיה על הרומאן הבלשי ומוסכמות הז'אנר הזה. קורא נבוקוב נזכר מיד ברומאן "ייאוש" (שראה אור זה לא כבר בהוצאת כתר, בתרגום אילנה רזן), שגם הוא פארודיה על הרומאן הבלשי.

גם יתר קיצורי הרומאנים של סבסטיאן נייט, ואף האוטוביוגרפיה שלו "נכסים אבודים", מזכירים ספרים שכתב נבוקוב לפני "סבסטיאן נייט" או שיכתוב אותם בעתיד. אמנם כן: בפרטים רבים דומה הקריירה הספרותית של סבסטיאן נייט, ואף מנהגיו האישיים, לקריירה ולארס־פואטיקה ולמנהגים האישיים של נבוקוב. עד מהרה מבין הקורא שיש לו כאן עסק בשורה של "מסיכות זוהרות" (עמ' 85: "... כל הרומאנים והסיפורים שלו לא היו אלא מסיכות זוהרות, פיתוי ערמומי שהוביל במסווה של הרפתקות ספרותיות, הישר אל לב המשבר הממשמש ובא"). ואם פרוסט אומר שהשם "החטא ועונשו" יכול להינתן לכל ספר מספרי דוסטוייבסקי, הרי ש"מסיכות זוהרות" הוא שמה של כל יצירת נבוקוב. או שמא השם הכולל הוא "The Real Life", כמובן הכפול, באירוניה המכפלת.

ומיהו המספר ו'? הוא מגלה זאת בעצמו, עם סיום הספר, עם תום "תהלוכת המסיכות" (עמ' 166), כאשר כבר רק "המסיכה של סבסטיאן נצמדת לפני". הקורא הבין זה כבר: "אני הנני סבסטיאן, או סבסטיאן הוא אני, ואולי שנינו הננו אדם אחר, שאף אחד מאיתנו אינו יודע מי הוא". אחיו־למחצה של סבסטיאן — "קורא צבוע; כפילי אחי" — הוא כפילו של סבסטיאן נייט, המחפש של עקבותיו הוא מחפש האדם האחר ובבו האבוד וכו'. קשה לא להיעשות למין נבוקוב זעיר אחרי קריאה בספר של נבוקוב, ביחוד כשהוא כה נבוקובי כמו רומאן־ביכורים נדיר זה שהוא בעצם רומאן־סיום.

נבוקוב לא העריך, לימים, את ספרו האנגלי הראשון, וראה בו בעיקר את פגמיו, כפי שכתב במבוא לנוסח הרוסי של זיכרונותיו ("חופים אחרים") המוכרים יותר בנוסח האנגלי שלהם "דבר, זיכרון" שראה אור בתרגום עברי של לאה דובב. אכן, פגמי הרומאן הקטן הזה גלויים לעין — הוא אולי באמת גלוי מדי, מסיכותיו שקופות מדי, והוא פשוט מדי בהשוואה ליצירותיו האחרות של נבוקוב — אך אין בכך כדי לגרוע במאומה מן ההנאה שיהנה כל קורא נבוקוב מן הקריאה בספרון הזה. הוא נועד, כאמור, לקורא הנוסיד, המאוהב ביצירה האניגמאטית הזאת, המהודרת, המוקשת, העמוקה והרדודה, המבריקה והעמומה וכו'.

לאה דובב תירגמה כבר לעברית, תמיד מתוך אהבה, תמיד מתוך שימת־לב מרבית, כמה וכמה ספרים של נבוקוב. תרגום "סבסטיאן נייט" מצטרף לשורת התרגומים המבריקים הללו.

מוטיב הכפיל שיכשה אותו במסגרת מתקפה כוללת על ערכי הרוח הגרמנית, עד שכמעט כל דבר גרמני, לרבות תומס מאן ואפילו גיתה (אף שנבוקוב הצעיר תירגם לרוסית קטע של "פאוסט"), היה מוגדר כתכלית ה"פושלוסט". מוקצה בהכרת מיאוס. איזכור ה"דופלגנגר" עשוי היה גם לעורר את איזכורו של דוסטויבסקי, זה נושא דגל התועבה בספרות הרוסית, על פי נבוקוב.

לשנאותיו של נבוקוב היה תמיד כוח השפעה מיוחד, עד שקל להבין את האנקדוטה שמספר ג'ון אפדייק, במבוא לאחד מכרכי הרצאות של נבוקוב שראו אור אחרי מותו, על אי־יכולתה של אשתו, שהיתה תלמידתו של נבוקוב, להתייחס ברצינות לתומס מאן מאז ששמעה את המורה־הקוסם (מעניין שאת מאן ואת נבוקוב כינו לפעמים מקורביהם באותו הכינוי: הקוסם) קורע לגזרים את "מוות בונציה" ושם ללעג ולקלס את "הר הקסמים". אלא שלפעמים הגדיש נבוקוב את הסאה: משהו אישי־מדי היה מבצבץ מעבר להוקעות האובייקטיוויות־כביכול של התועבה לסוגיה. בבדיקה זהירה עשוי להתברר שרוב ערכי מילון השנאות הנבוקובי חשודים בפנייה אישית ובאינטרס מסוים, עד שהם מאבדים מכוחם (בעצם, כלום אין זה חל גם על "מילון הרעיונות המקובלים" של פלובר? הרי מאראס בבואי זה אני! אגב, למרבה האירוניה, מי שיחבר היום מילון מעודכן, אנאלוגי למילון הגאוני של פלובר, יצטרך לרשום כאחד מערכיו את האמירה הזאת, "מאראס בבואי זה אני").

אולי לגבי שום ערך במילון הזה אין החשד הנ"ל מוצדק כמו לגבי הביוגרפיה, שהתיעוב כלפיה ממלא את כתביו העיוניים של נבוקוב, ואינו חסר גם מכתביו הבדיוניים. אף לא מתוך "אלה תולדות סבסטיאן נייט", שם מדובר על אותם "רומאנים ביוגרפיים, שהם הסוג הספרותי הנלוז ביותר הקיים עלי אדמות" (עמ' 19). מי שחושד — על פי עצמת ההתקפה ותכיפותה — שהמחבר אינו עוסק במחקר־ספרות ניטרלי אלא בדברים הנוגעים לעצם הספרות שהוא עצמו מחבר, לא יצטרך לחפש הרבה אחרי העדויות לחשדו. הביוגרפיה — ובמיוחד זה בייחוד התת־סוג של האוטוביוגרפיה — היא הסוג הספרותי המרכזי במפעלו הספרותי של נבוקוב: בכל מה שכתב הוא נדרש בראש וראשונה לשיטתו של כותב הביוגרפיה. הושיבה הרומנסקית שלו היא של מחבר־ביוגרפיות.

לא ייפלא על כן שכמה מן הספרים החשובים ביותר שלו עוסקים בבעיית שיטותיה, מניעיה ואפשרויותיה של הביוגרפיה, וכל "חקר הספרות" שלו (ומעל לכל עבודתו הגדולה בתרגום ובפרשנות פושקין), הוא בבחינת התמודדות עם הביוגרפיים כרעיון ובביצוע. נבוקוב הוא הביוגרפיסט האנטי־ביוגרפיסטי המושלם, ודומה בכך לאחד היוצרים הנערצים עליו ביותר: למרסל פרוסט, גם הוא לוחם אמיץ בביוגרפיה ("נגד סנט־בוב") וגם הוא כותב ביוגרפיות בראש־וראשונה.

"אלה תולדות סבסטיאן נייט" הוא הרומאן הראשון שכתב נבוקוב באנגלית, לאחר סיום התקופה הרוסית ביצירתו. את התקופה הרוסית סיים עם הספר שהוא אל־נכון היצירה הרוסית שלו בשפת־אמה: הרומאן "מתת" שראה אור בכתב־עת פאריסאי של מהגרים בשנים 36–1935 (אמנם בלי פרק אחד שעורכי כתב־העת סירבו לפרסמו, בשל התיגר שקוראת הביוגרפיה המובאת בו של סופר בן המאה הי"ט על הנוסח המקובל של הביוגרפיה שלה). אמנם כן: הרומאן "מתת" כולו (ההולך ומיתרגם לעברית בידי נילי מירסקי) מוקדש לנושא הזה של התמודדות עם סוג הביוגרפיה, כשגיבורו מנסה את ידו בכתיבתן של שתי ביוגרפיות — של אביו ושל סופר והוגה בן המאה הקודמת, ניקולאי צ'רנישבסקי — ומוציא משני הניסיונות הללו מסקנות שמעבר להקירנתה של הביוגרפיה כדאבר. מסקנות באשר לחיים ולספרות, באשר לבעיות של אמת ושל אמינות.

כאשר עובר נבוקוב מגרמניה, שם כתב את "מתת" (ושם חי גיבור הספר שנבוקוב היה מתקומם מאוד אילו היה מישהו מכנה אותו ה"אלטר אגו" של הסופר...), ל

מטמורפוזה של ביטניק

נתן זך ואלן גינזברג קוראים משירי אלן גינזברג. "צוותא"

מאת רות אלמוג

אלן גינזברג: היפהפה

בפואייה של מועדון "צוותא", כשעה אחת לפני הצגת (איחור של חצי שעה ודלתות האולם עדיין נעולות), בצפיפות האנרשית, הקולגית משהו, של כל המי ומי בספרות הישראלית. למן יעקב אורלנד — מן השרידים האחרונים של דור אלתרמן — דרך דליה רביקוביץ, מרדכי גלדמן, יותם ראובני ועד נציג הדור הצעיר יותר רוני סומק, בצפיפות הזאת של הכל מכירים את הכל, מתנועע על עומדו איש צעיר חבוש כיפה, לבוש בחולצה סקוטית משובצת, לוגם בירה מפחית ופונה אל הנוכחים סביב ושואל באנגלית צלעת לא מסתור אם ייתנו להיכנס כאן אל האולם בלי עניבה.

קובלנתו מתייחסת למה שנראה, לפחות כלפי חוץ, כהתברגנותו של מי שהיה פעם גיבורה של תרבות ה"ביט" בארצות הברית, המשורר אלן גינזברג, שעוד מעט יעלה על הבימה ויקרא משיריו.

אכן, כאן מחוץ לאולם, בעניבה הורודה הארומה ובמקטורן המהוגן נראה גינזברג כפרופסור מכובד בורגני. הופעתו אינה מסגירה דבר מכל מה שמתקשר בשירתו ובאישיותו: מרד הנערים, אל. אס. די., תרבות הביטים הביטניקית של שנות החמישים, הכרוכה במחאה נגד החברה האמריקאית הרקובה שחומרנותה, רדידותה, רדיפת הממון והסטאטוס שלה, הוציאו את דור שלם מדעתו. דור שגינזברג היה לדוברו בשירתו ולא פחות באישיותו.

אבל על הבימה משתנה הרושם הזה לאט לאט, כי תוך כדי קריאה משיל מעליו גינזברג בהדרגה, אבל בתוקף הולך ומתחזק, את התדמית הבורגנית. ובעוד נתן זך קורא את הפואמות רבות־העוצמה בתרגומו העברי המדויק והיפהפה — שורות כביכול פרוזאיות, יומיומיות, האומרות בין השאר משפט מפתח כמו: "בקש את הורשות בחצר האחורית שלך" — בשקט עצור, באיפוק ותוך הימנעות מודעת מכל דרמטיות, מרעים גינזברג לעומתו בקולו החזק אותן שורות עצמן, באנגלית כמובן, ומדקלם אותן בתיאטרליות כמעט מוגזמת לפעמים, אבל בשום פנים ואופן לא צורמת.

כשפניו מוקפאים בעווית צחוק: מסיכה מוזרה, העומדת בניגוד חריף מאוד לטורי השיר הטרגיים, הכואבים ללא נשוא, שהוא קורא.

וכך מתרחש כאן דבר מוזר מאוד, כי הטקסט שהוא בפירוש אחד, משתנה לגמרי ולא זו בלבד שהוא עובר מלשון ללשון אלא שהוא אחר בהרגשיו ובמשמעויותיו. שני המשוררים הקוראים כל אחד בשפתו שלו ובדרכו שלו, דומים או לשני נגני סולו, המפרשים אותה יצירה מוסיקלית בדרך כה שונה, עד כי לפניך שתי יצירות שונות לחלוטין.

החיוך הסארדוני שאינו מש מפני גינזברג —, והוא חיוך מפוקפק, לא ברור, צחוק מפיסטופלי שכזה, משווה לכל המופע אינו אובססיביות. אבל רק בסוף הערב נשלמת המטמורפוזה המרתקת הזאת כשגינזברג, שהוא גם מלחין, מתחיל לשיר את שיריו בליווי המוסיקאי־הגיטריסט, חבר להקת הרוק הקודרת "Fags", סטיוון טיילור. תחילה הוא שר את השיר שכתב לזכר אביו "בלוז לאבא מות" ושירים אחרים מפרי עטו, וגם שיר של ויליאם בלייק אשר חיבר לו לחן.

וכשהקהל נענה לאותו יסוד היפנוטי שבזימרה הזאת, המתנוכנת מעט, ומצטרף אל גינזברג המזמר, נשלמת המטמורפוזה וגינזברג שב והיה לביטניק, אותו גיבור תרבות כפי שהיה פעם. וזאת למרות העניבה האדומה האופנתית, למרות המקטורן המהוגן המחויט, למרות התווית הפרופסורית המכובדת.

טשרניחובסקי, איינשטיין ותרבות הכיבוש

מאת חנן חבר

ב־23 בנובמבר 1933, בתל־אביב, כתב שאול טשרניחובסקי את שירו הנודע "הוי, ארצי! מולדתי!":

הוי, ארצי! מולדתי!
הר־טרשים קרח.
עדר עלפה.
שה הגרי.
והביהדר
שמת.
מנזרים, גל, מצבה,
בצלתישים של בית.
משבת לא־שבת.
זית אצל זית.

את שירו סיים טשרניחובסקי בבית הבא:

הוי, הוי, ארץ חמת־לבו
השמיר, השית.
ביד מהר יתום מבב.
בשממים מים.
משליות מדבר חול.
שביל זרוע שחלת.
בים של אור מובע כל,
ועל פני כל התכלת.

יותר מחמישים שנה לאחר מכן, זימר אריק איינשטיין בשיר שעורר את חמתם של רבים:

יושב מול הנייר העט ביד כמו חרב
יושב מול הנייר רוצה לשפוך הכל
יושב מול הנייר רואה אותך נופלת
מביט אל הנייר ולא יוצא לי קול.

פזמון:
הוי, ארצי מולדתי את הולכת פייפן
שברת לי את הלב לחתיכות קטנות
היה לנו חלום ועכשיו הוא איננו
אני כלבך עצוב בא לי לבכות.

יושב מול הנייר מתחיל לרדת ערב
יושב מול הנייר רוצה לשפוך הכל
יושב מול הנייר זאת שם מתמוטטת
מביט אל הנייר מוכן הראש בחול

הוי, ארצי מולדתי...(וכו')

היחס בין שני הטקסטים הללו הוא לכאורה ברור למדי. טשרניחובסקי של "הוי, ארצי מולדתי" משרטט קטלוג ארצישראלי מלא ניגודים: "הר־טרשים קרח" לעומת "והביהדר שמת", נוף של "מנזרים" לעומת מראה של "כיפת טיט". ובבית אחר: "כרם גפן" לעומת "חורבה נחרשת". ובדומה לו, אריק איינשטיין, קורא גם הוא "הוי, ארצי מולדתי". אך בעשותו כן מרחוק עצום של חוויה היסטורית מן הזמן שבו נכתב שירו של טשרניחובסקי הוא אינו מסוגל ליישב את המתחולל לנגד עיניו.

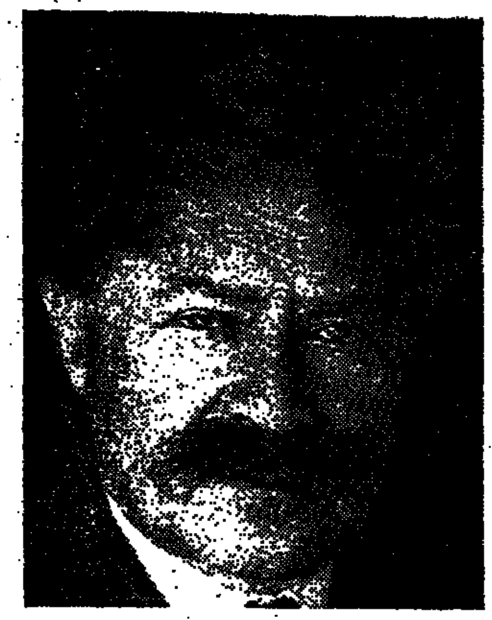

לבטא את הכאב והביקורת. העט שנלקח מלכתחילה כחרב, ככלי מלחמה שיסייע לו "לשפוך הכל", אינו מושיע אותו והוא נותר על כן ללא יכולת לבטא את דבריו. לעומת טשרניחובסקי, החדור ביטחון בכוחה של המלה לגשר על פני הסתירות הניגודים, מבליט אריק איינשטיין את כלי הביטוי שנשברו.

את הסיטואציה המעשית שבה הוא נתון מגדיר איינשטיין כסמינת הראש בחול. היא שם מתבוססת והוא, כאן, מביט אל הנייר בתקווה למצוא בו ישועה או פתרון. לכאורה זוהי סיטואציה של ייחוד ושל ייאוש. אין צורך לומר שגם אין בה כל קריאה למעשה פוליטי מוגדר ותכליתי. אך לטעמי יש בה דבר מה שחשיבותו רבה עוד יותר. דווקא הצבעתו של איינשטיין על חוסר המוצא תקשורתי נראית בעיני עמדה שערכה הפוליטי, דווקא היום, יכול להיות רב.

דווקא השנה, שנת ה־40 למדינת ישראל, שבה ימלאו כבר 21 שנים להיותה מדינת כובשים, יש חשיבות להגדרה מחודשת של אפשרויות התגובה וההתייחסות שלנו אליה ואל מעשיה. העובדה הכרונולוגית־כמותית כי מעתה ואילך אפשר להתייחס אל ישראל כאל מדינה שהיא במרבית שנות קיומה מדינת כובשים, ממחישה את הצורך כי נכיר סוף־סוף בהיווצרותה של סיטואציה איכותית חדשה. ככל שהכרה זאת תהיה עמוקה יותר היא תחייב אותנו יותר בשינוי הרדיקלי של הרגלי ההתבוננות, הפעולה והתגובה הפוליטיים שלנו.

לעומת טשרניחובסקי (למעלה), החדור ביטחון בכוחה של המלה לגשר על פני הסתירות והניגודים, מבליט אריק איינשטיין את כלי הביטוי שנשברו... הקול שלא נמצא לאיינשטיין המתבונן בכאב במולדתו השוברת את לבו לחתיכות קטנות מעיד על המהפיכה הדרושה גם בקול שלנו: בצורת התייחסותנו אל הכיבוש וצורות מחאתנו נגדו

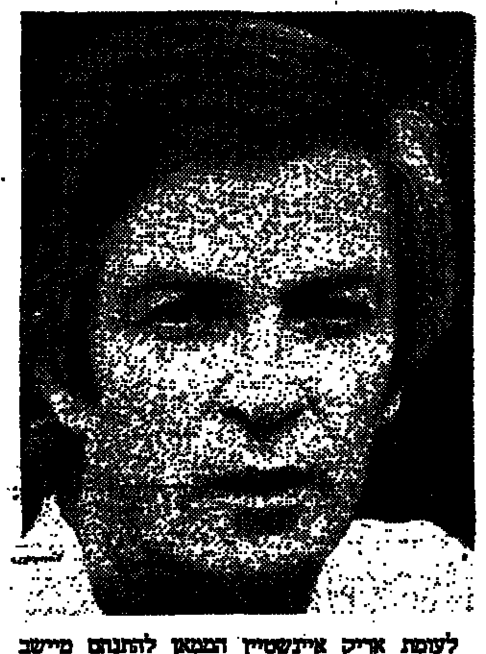

לעומת אריק איינשטיין הממאן להתנחם מיישב טשרניחובסקי בין הניגודים בכוחה של אהבה עמוקה למולדת. את שירו הוא מסיים בפיוט חזוני המטביע הכל "בים של אור" "ועל פני כל התכלת". כפי שכבר הראה דן מירון: "טשרניחובסקי מלמד בשיר זה כיצד לקבל את המפשי כלי להתבוסס לוזלוס" וכי התבנית הריתמית של הפזמון משלימה בין הניגודים המתגלעים בקטלוג הארצישראלי הנפרש בו.

אך העובדה ששירו של טשרניחובסקי נכתב בקירבה רבה כל־כך למאורעות שפרצו בארץ־ישראל באוקטובר 1933, מוסיפה לו מימד נוסף. ההתגברות הניכרת במספרי העלייה היהודית בשנת 1933 גרמה אז הפגנות ומהומות אלימות, שחוללו הערבים נגד השלטון הבריטי שהתיר את עליית היהודים. תוספת התאריך בשוליו של השיר מצהירה על הסמיכות למאורעות אלה, ומבליטה בו גם את עצם ההתייחסות לקונפליקט היהודי־ערבי. אך הצבתו של השיר על רקע אירועי הימים שבהם הוא נכתב מחזקת את התחושה כי הוא מבקש להרחיק את קוראיו מן השאלות הפוליטיות הבוערות שעוררה אז תגובת הערבים.

אפקט זה מנוגד, למשל, לעמדתו של בן־גוריון שטען אז כי היישוב היהודי עומד בפני ציבור ערבי מאורגן, המפגין את רצונו הלאומי מתוך בגרות פוליטית. טשרניחובסקי, לעומת זאת, מציע פתרון פואטי־קטלוגי המפייס, מארגן ובכך גם מרכך את חומרת המציאות הפוליטית הארצישראלית. במקום לדבר במפורש על עימות לאומי ופוליטי העדיף טשרניחובסקי להטמיע אותו בתוך רושם מטושטש של תלאות החיים בארץ. רושם זה מעוצב באמצעות מטונימיות מאופקות של נוף כדוגמת "כפות טיט" או "גדר־קוצים רשף". בכך הוא נוקט, למעשה, עמדה בויכוח הפוליטי סביב הפירוש הרצוי והמסקנות הפוליטיות המתבקשות מן העימות המתעצם עם הלאומיות הערבית.

המערכת המפייסת שיצר טשרניחובסקי היא אם כן סוג של פתרון ספרותי למתחים אידיאולוגים שמציג השיר. אך לעומת טשרניחובסקי המפייס, מצהיר אריק איינשטיין על רצונו לבכות. אך שלא כמי שפירשוהו בטעות, אין עניינו העיקרי של הפזמון הזה בבכייה ובקינה נוסטלגית על מה שאבד. אפשר לומר שהחידוש הוא תבנן: את עיקר תשומת הלב העתיק איינשטיין אל עצם תהליך הכתיבה והביטוי. את המחאה שלו הוא מרכז בבירור האפשרויות שעוד נותרו, אם בכלל, להגיב ולבקר את המציאות הישראלית.

השאלה היא שאלת התוקף של אמות־המידה הקטגוריות הרוחניות והפוליטיות ששימשו אותנו לשם כך עד כה. כמהלך מפתיע במיוחד ביחס לכתיבה פזמונית, הצביע איינשטיין בדרך־כלל בקלות רבה אל ההנחות התרבותיות הרווחות בקרב המאזינים שאותם היא מתבקשת לבדוק, כתב איינשטיין שיר־מחאה התוקף את עצם האפשרות

הקול שלא נמצא לאריק איינשטיין המתבונן בכאב במולדתו השוברת את לבו לחתיכות קטנות מעיד על המהפיכה הדרושה גם בקול שלנו: בצורת התייחסותנו אל הכיבוש, ודרכי התקשורת שלנו אתו וצורות מחאתנו נגדו.

בראש וראשונה צריך להכיר בכך שהכיבוש אינו מתמצה באירוע מדיני זה או אחר, התנחלות נוספת, או אקט של דיכוי אלים, אכזרי ונפשע ככל שיהיה. בראש וראשונה זוהי מציאות קולטוראלית שהיתה זה מכבר גם למציאות נפשית ורוחנית בעלת תוקף, שעצמה וגם הצלחה, הכיבוש נוכח כמעט בכל תחום מתחומי חיינו. זוהי, למעשה, תרבות טוטאלית חדשה בעלת כוח הזיות ואמצעי שכפול כבירים.

כולנו, ואני כולל בכך גם את מרבית הלוחמים הנועזים ביותר נגד הכיבוש, משתפים פעולה עם משטר הכיבוש. זוהי מערכת גמישה להפליא המעניקה סיפוקים קטנים וגדולים, אמוציונליים, כלכליים ואחרים, לכל מי שלוקח בה חלק. גם המחאות נגד הכיבוש הופכות אט אט להיות חלק אינטגרלי ממנו. להיבוק הרוב שלך יש פנים חייכניות, במיוחד ליהודים. המערכת הדמוקרטית מעניקה תחושה של "עניינים כרגיל". היא מציגה בעבורנו תמונה כוזבת של חלוקת תפקידים בין תחומי פעולה התנהגות. היום אתה, לזמן קצר, חלק ממכונת הכיבוש, מחר אתה יכול להתעטף באיצטלה של לוחם חירות וליברל קנאי.

הכיבוש הוא, אם כן, טיפוס משוכלל ביותר של קיום תרבותי. אחד המנגנונים המרכזיים של תרבות הכיבוש הוא של מידור ופיצול תחומים. כדי לשמור את עצמה היא משתדלת להקפיד על הפרד־הקשר והיעדר־תלות בין הדיכוי היום־יומי בגדה וברצועה לבין, למשל, חיי הלילה של תל־אביב, המתחזקים דרך קבע באמצעות עבודת ערבים המנוצלים בחסות הכיבוש. זה אחד מסדרות היוצרות ומתוך המיוחדות של הכובש הישראלי המיוסר. במחוז אחד הוא נושא את מצפונו את מכל הפלסטיני הכבוש והכאב את הברוטאליות, והמיסה האלימה של זכויות האנוש הבסיסיות שלו. אך במחוז מקביל, כאילו בלתי קשור, הוא מתמיד בתמיכתו בקונסנסוס של הכיבוש.

רוב המתנגדים להמשך הכיבוש לא יבטאו את מחאתם בקטגוריות ההורגות מן העימות שבין מרחיבים ערבי לבין חייל יהודי. גם עתה כאשר ההתקוממות העממית בשטחים מכוונת אך ורק נגד חיילי־צה"ל, עדיין הענקת הלגיטימציה למאבקם האלים של הפלסטינאים הלוחמים לחירותם הלאומית היא בבחינת בל־יאמר.

במאמר ראשון מתוך שניים

אל נוכח פני המוות

מדבר הטטרים. רומאן. מאת דינו בוצאטי מאיטלקית: מרים שוסטרמן. זמורה ביתן 1987

מאת אנצו נפי

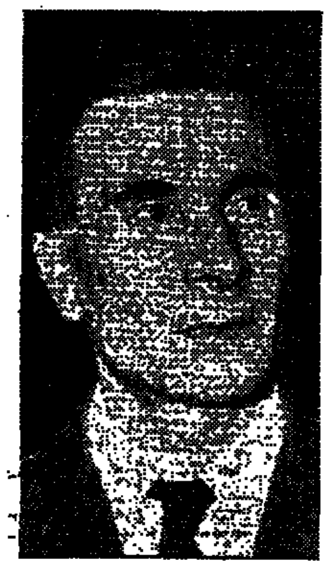

דינו בוצאטי: המלחמה הגואלת פורצת תמיד במקום אחר, ואילו אתה מת לבד, הרחק מן הזורקורים, בחדר עלוב של בית־מלון

המוות, כלום אפשר להתחקות אחר עקבותיו ולעמוד על סוד מהותו? אפשר שחוויית המוות אינה מציאות מוחשית או שכלית שאפשר לתארה באופן אובייקטיווי, אלא יישות עקיפלאית הנרקמת רק בדמיונו של האדם המהרהר בעתידו ובגורלו. אם אמנם אלה פני הדברים, רק משל או אגדה יכולים לשוות לחוויה זו צורה. זאת על כל פנים, הדרך שבחר בה דינו בוצאטי בספרו "מדבר הטטרים", המגולל את סיפור חייו של הקצין דרוגו הנשלח לשרת במצודה נידחת בקרבת הגבול.

המצודה היא מבנה אפור וקודר, מוקף רכסי צוקים משלגים שמעמק מדברי מבקיע דרכו ביניהם ומשתרע עד קצה האופק. במצודה, העומדת בשממונה זה ימים רבים, מתהלכת השמועה שיבוא יום והאויב לא ידוע יפרוץ את כחותיו במדבר וינסה לכבשה. כל החיילים ממתינים בדריכות ליום המיוחל.

מרגע בואו אל המצודה מבקש דרוגו לעזבה ולשוב אל העיר. לכאורה, אין דבר קל מזה. אך כאשר הוא גומר אומר בנפשו להסתלק, מראה מסתורי ופלאי שנשקף אליו ממרחקי המדבר עוצר בעדו. מה מסמלת ההוויה השובה אותו בקסמיה? מהי משמעות החיים העמוקים ששבו ועצרו מבבכי נשמתו הוא לא הבינם?

דרוגו נשאר איפוא במצודה. הימים נקפו ועמם חלפו ועברו גם ימי נעוריו של דרוגו. רק מקץ שנים רבות הוא יוצא את המקום הניזה לחופשה כדי לבקר בעיר הולדתו. ואולם העיר המקבלת את פניו ממלאה את לבו במרירות: הכול השתנה ברבות הזמן, גזו הדברים שאהב ביתר העתרן מארם, אמו הלכה לעולמה, ידידיו משכבר הימים התעשרו או נסעו, החיים חלפו על פניו והשאירו אותו מאחור. בעל כורחו שב דרוגו אל המצודה, אל המתנה שאין לה קץ. והנה, יום אחד, כאשר דומה, כי נתבדו כל התקוות, פורצת המלחמה. הטטרים, שעד אותו הרגע הצטיירו בעיני

החיילים כיצורים מיתולוגיים, הופכים פתאום לאויב של ממש, המתפרס לאורכו של קו הגבול ומאיים על המצודה. היום הגדול בא, אך דרוגו אינו יכול לקחת בו חלק. הוא זקן חולה ומפקדו ממהר לפנותו מן המצודה ולהחזירו אל העורף. עתה הכול ברור: המאורע הגדול שדרוגו פילל לו כל חייו, המחזה המסתורי שהניעו להישאר במקום ולכלות את חייו בצפייה — אותו רגע לא היה אלא המוות.

במלים אחרות, אומר בוצאטי שהאדם הוא שמקרב את קצו, שכן אין הוא מסתפק בחייו שבהווה: אצה לו הדרך להגיע אל אחרית הימים, אל תור הזהב שלעתיד לבוא, המתגלה לו בסופו של דבר כאחרית ימיו. והנה, כאשר אחרי ככלות הכול מתרגש עליו המוות, רק בעצמו עליו לתלות את האשם על שכילה את חייו בצפייה המתמדת ליום רב־מעללים ועטוי תהילה שיחרוג משגרת יומו. דרוגו מגלה מאוחר מדי שהמלחמה הגואלת פורצת תמיד במקום אחר, ואילו אתה מת לבד, הרחק מן הזורקורים, בחדר עלוב של בית־מלון.

רק אל נוכח פני המוות מתגלה לו לאדם אומץ הלב האמיתי, האין זהו ההעוה בשהוזקרב. אלא השלמה עם העובדה שהמוות הוא אירוע לא פחות שגרתי, לא פחות אפור ושבעי מן הרצף הרגיל של כל ימי חייו.

האומנם נמנה בוצאטי עם "גדולי הסופרים האיטלקים בני זמננו", כפי שכתוב על כריכת התרגום העברי של הספר? נדמה שפיראנדלו, סבבו, מוראוויה, מוראנטה, קאסאני ופאווזה ראויים יותר ממנו לתרגום לעברית. ייחודו של בוצאטי הוא שכתב כאן על הדבר הקשה מכל, על המוות. הדרך היחידה להתמודד עם המוות היא הבריחה ממנו. אך הדרך היחידה לברוח ממנו היא להרהר בו ולכתוב עליו, לכתוב עליו סיפור.

ראוי לציין את תרגומה של מרים שוסטרמן שהוא לרוב מדויק והדוק, אבל לא תמיד היתה הצדקה להגבהת לשונו הפשוטה של המקור, ויש בכך כדי להוציא את מגעתו המאופק והטרי־הומוריה של הסופר.

ריח של מרחקים

שלג באשקלון, סיפורים ורשימות מסע, מאת אהוד יורם ספריית פועלים תשמ"ז, 165 עמודים

מאת אסתר אטינגר

אהוד יורם הוא כינויו הספרותי של אריה וינברג, שנולד ביפו ב־1902, ומת בתל אביב ב־1984. סיפוריו הוזו מתפרסמים בכתבי־עת שונים במשך שנות השלושים והארבעים ואף נאספו בשני קבצים. "שלג באשקלון" הוא ספרו השלישי, הכולל גם רשימות מסע. עם פרטים ביוגרפיים של סופר "יליד", הרשומים על העטיפה האחורית של הקובץ, קשה לנחש שרוב הסיפורים, שבעה במספר, יאורעו בכל כך הרבה דמויות שמודרשיקן חופן לא מכאן.

אהוד יורם בוחר לנטוע את גיבוריו בקרקע לא להם. גורם להם לנדוד ומעצב את גורלם כתואם לאותה תלישות. תוך כדי קריאה עלו אצלי כהד רחוק דבריו של פרופ' שמעון הלקין המנוח על דמות "התלוש" ועל הנהייה לאקזוטיקה שאפיינו את הספרות החדשה המתהווה בארץ. אותו "שלג באשקלון", שם הקובץ הלקוח מאחד הסיפורים, הוא סמל לאיזו הוויה קרה ודוקה שלא מכאן, המועתקת לנוף העיר הדרומית. "לא יכולת לשתף את הבנים והנכדים והנינים בזיכרונות העיירה או העיר או הכפר מהם הגיעו למישור הפלשתי החם. לא יכולת להעביר לכאן את השלג, הגדרות הקטאים... לא יכולת להסביר להם את הרבולוציות" (עמ' 64).

נראה לי שדמויותיו של אהוד יורם הן העילה העיקרית של הסיפורים הללו הן מעניינות יותר מן העלילה. אך אין הן מגיעות לעיצוב שלם ומפותח אלא זרועות בסיפורים הקצרים בהזיסות רבה, מצופפות זו אל זו כאשר בכל אחת מהן כמעט־גרעין של תבנות האירועים היכול להתפתח למרכז של נובלה או אפילו לרומאן. העלילה לעיתים באה כדי להדביק את הדמויות זו

לזו ולהציג אותן. אהוד יורם מתעניין בגיבורים שלו, באופיים ובמעשיהם ואילו העלילה היא תירוץ לתצוגה של אנשים.

כך בסיפור הראשון "תערוכה", סיפורן של שתי אחיות תאומות ומשפחותיהן המספר הלוך ושוב תוך כדי הכנות לתערוכת ציורים. אחת האחיות מספרת את תולדותיהם המפותלות של האנשים הקרובים, תסבוכת של אישיות וחיים בארץ ובחוץ לארץ, עניינים של גורל הדגש. האחידות במקום ובזמן (התערוכה), היא רקע לפרישת הגורלות הטראגיים, והגיבורים כתרוצצים ונעקרים ואינם מוצאים את מקומם. רוב הדמויות בסיפור זה ובאחרים, נושאות בתוכן איזה שבר — שבר של היתנתקות מאהבה, ממקום, מתקופה או מאיזה אידיאל.

בסיפור "דבליות" מופיעות שלוש נשים קשישות היושבות בפאריס, כל אחת מהן צבעונית ומיוחדת ונושאת אחריה שובל של ביוגרפיה מעוגת שהתרחשה במקום ובזמן אחרים. שוב, המושך בסיפור הוא גיבורותיו ובמידה פחותה העלילה שיש לו, למרות הסיום "הבלשי". מה שנשאר הן הרושם והסקרנות שמעוררות הדמויות. המספר נוכח בצורה שקטה כמעט בכל הסיפורים וגם כשהוא נדרש לפעול הוא נשאר "ליד הקיר", אינו מתערב ממש האינו כלי־יודע.

הסיפור הטוב בקובץ הוא "הבוכת הבית", המבוסס על אירועים ממשיים ועל דמויות אמיתיות. זהו סיפורם של לורנס אוליפנט ואשתו אליס, הנוצרים־ציונים שבאו לארץ במאה שעברה ובנו את ביתם על הכרמל. הם אספו סביבם

חבורה מוזרה, ופעלו לאור תורה דתית משלהם. הסיפור, המסופר לסירוגין על ידי המספר ועל ידי אחת מבנות חבורתו של אוליפנט המנהלת יומן, כולל דרמה של אהבה־שנאה־קנאה־ידידות, ויש בו מתח עלילתי. דווקא בסיפור מעין דוקומנטרי זה, מצליח אהוד יורם לגבש עלילה מרתקת, לתת למציאות עיצוב אמנותי משכנע, ואילו הסיפורים הבדיוניים, למרות הניסיון לשוות להם אמינות ריאליסטית — לא תמיד משכנעים.

חלקו השני של הקובץ כולל רשימות מסע של המחבר, שגם מהן ניכר שהיה איש העולם הירבה לנסוע ולשהות במקומות שונים. אלה רשימות חינניות ממסעות, בעיקר באירופה, בצרפת ובספרד, במרכזי תרבות ואף בשבילים נידחים בפרובינציה, ובהם תיאורי אנשים, בתים ואווירה. ניכרת התעניינותו של המחבר בתרבות המערבית, בשרידי העבר שלה הבונים אותותיהם בהווה, עם אותה תשוקת מסעות רווחית־סקרנות הנוהה במידה רבה אחרי הגילויים הספרותיים של המקומות. הוא הולך בעקבות ספרי זכרונות מיוחדים, לוקאליים, או מקומות שיש להם נגיעה וקשר לסופרים כאלפונס דודה, רודולף הוכהום, ג'ויס והמינגווי. אותו ריח של מרחקים המציין את יצירתו של יורם דמויותיו, מצוי אף בסגנונו שהוא ברור ומלוטש ושומר על איפוק וריחוק מסוימים, במשפטים קצרים בעברית הדורה אך שוטפת תקינה.

"שלג באשקלון" הוא קובץ שאינו הולך בזרם המרכזי הנטרף של הספרות העברית בת־זמננו. אין בסיפורים שבבות ודברים הרי משמעות וסמלים, זו לעתים סיבה טובה לסימפטיה דווקא.

עשרה רבי־מכר

1. עת הזמיר, חיים באר, עם עובד
2. שורשי אוויר, רות אלמוג, הספרייה
3. כל הזמן אשתו, לאה רבין, עידנים / ידיעות־אחרונות
4. מלאך הקסם של דבה (ויל־ריס), גתני מרדור־סביה, עם עובד
5. בן אוזני ראש הממשלה (עפ"י סדרת הטלוויזיה), ג'ונתן לין ואנתוני ג'יי, עידנים / ידיעות אחרונות
6. יש כתנא, דפי בצר ויורם אפשטיין, משרד הביטחון
7. אמא אווזה וילדיה, נוסח עברי: אורי סלע, מודן
8. ספר יוסף, יואל הופמן, כתר
9. צפון הרוחות, ג'ון ג'ייקס, לילך
10. מבוכה מבפי, רות מיקים, סידקים

ה"בום" הספרותי התחיל, בימים האחרונים קלטו חנויות הספרים כארבעים ספרים חדשים. מה שלא נמכר מוחזר להוצאות הספרים. ברשתות סטימצקי יש מבצעי הנחות גדולים, שגם ההוצאות שותפות להן. ספרי ילדים נמכרים כמעט ללא הבחנה בגלל ההנחות. ספרים לא חדשים כ"אפיקורוס בעל כורחו", "ציפורי צל" ו"הזמן הצהוב" נמצאים בתנופה מתמדת. מרכיב נוסף בשוק הספרים הבוטנגוש הוא העובדה שמחירי הספרים יצאו בשנה האחרונה מפיקוח. הסקר, המקיף הפעם את ערי הלוויין של תל־אביב, נעשה על פי החנויות הבאות: דורון, חובבי ציון 7, פתח־תקווה. אטמוספירה, מרכז מסחרי, קריאנ. הרצל, סוקולוב 57, רמת השרון. עם הספר, וייצמן, כפר־סבא. ש. ג. י., כצנלסון 55, גבעתיים. פתוח, ביאליק 36, רמת גן. סטימצקי, הרצל 4, נתניה. ספרי, החלוץ 16, חיפה. כתר, רעננה.

צבי סקל

ההמלצה שלנו

1. קדיש ושירים אחרים, אלן גינזברג, עברית: נתן זך, עם עובד, מבחר
2. הטבלה המחזורית, פרימו לוי, מאיטלקית: עמנואל בארי, הספרייה, חבם
3. אכזבי האהבות, נובלה וסיפורים, ישראל המאירי, זמורה ביתן, מודן
4. דיוויד קופרפילד, צ'רלס דיקנס, מאנגלית: מאיר וילסקי, זמורה־ביתן, משובב

עורך: בני ציפר

מעולם הספרות והאמנות / רות אלמוג

פטריק מודיאנו: "לא צריך להיות מאוד איטליגנטי כדי להיות סופר"

בראיון שערך השבועון הצרפתי "נובל אובזרווטר" עם הסופר פטריק מודיאנו לרגל צאת ספרו החדש "הפחתת העונש" אומר המחבר: "מוזר, הספר הזה התחלתי לכתוב אותו לפני זמן רב, עוד קודם שכתבתי את הרומאן הראשון שלי..." מדובר הפעם ברומאן אוטוביוגראפי ומבקר ה"נובל אובזרווטר" אומר כי סוף סוף אפשר יהיה לקבל כמה תשובות, להבהיר כמה חידות העולות מספריו הקודמים כמו "שדרות הטבעת", "רחוב אבות", "כיכר אטואל" ואחרים.

ולא היא, דומה שהאמת על פטריק, שהוא גיבור הספר, הופכת את מודיאנו־הסופר לחידתי יותר מתמיד. הספר מתרכז בזיכרונו של פטריק־האוטוש בן ה־12, העלילה מסופרת בגוף ראשון ובצורה מקוטעת, ואינה מבהירה כלל את דמויות ההורים — האם השחקנית והאב היהודי שניצל מגירוש למחנות על ידי גנגסטר זעיר.

בראיון נשאל מודיאנו אם אין הוא מוטרד מתחיית המגמות בצרפת, הוא משיב כי תקופתם של דה־גול ופומפידו היתה תקופת שגשוג, גם בתחום התרבותי. אז האמינו בקדמה. כמו אז הרומאן החדש. היתה זו, הוא אומר, תקופה באווירה האופטימיסטית. עכשיו הוא סבור שאנשים מפוחדים. עולות מצוקות ישנות ועמהן צומחות תופעות כמו לה פן.

אכן, מודיאנו מוטרד מן המצב. אשר לסופרים, הוא טוען כי אין צורך להיות מאוד אינטליגנטי כדי להיות סופר. הוא מצטט את פוקנר שאמר כי כתיבת רומאן אינה פעילות שכלית. זו פעילות לא אקטיבית לדבריו. סופר צריך להניח לעצמו לצוף על פני השטח של הדברים. בתבונה יש צד אקטיווי, אליטי ואילו במעשה של כתיבת רומאן יש צורך בציפה. זו מעין הויה, סהרוריות. לדעתו, סופר הוא בראש ובראשונה נוזופאת.

Remise de peine
par Patrick Modiano
Seuil

מודיאנו: סופר בנודופאט

האיטלקים והשואה

איך אירע שיהדות איטליה שרדה ברובה ולא הושמדה בשואה כיהדות פולין או הונגריה? על שאלה זו משיב ספרה המצוין של סוזאן צוקוטי "האיטלקים והשואה". הי תשובה על השאלה, אומרת צוקוטי, נעוצה באופיה של הקהילה היהודית באיטליה ובאיטליה עצמה.

היהודים חיו באיטליה למן ימי הקיסרות הרומית, ואם כי יצאו את הגיטאות רק במאה ה־19, הם נטמעו במהירות בחיים האיטלקיים. הם נטלו חלק בחיים הכלכליים, הפוליטיים, בצבא ובתרבות. לפיכך לא נטרדו היהודים משלוותם עם עלות מוסוליני לשלטון, אלא כשהתקרב להיטלר ופרסם סדרה של חוקי־גזע ב־1938. אלא שהחוקים לא היו פופולריים ולא נכפו באלימות.

הסיוט של יהודי איטליה החל רק כשהגרמנים השתלטו על איטליה ב־1943. אבל גם אז עדיין יכלו יהודים להימלט ולמצוא מקלט, מפני שחלק ניכר מבני העם האיטלקי היו נכונים לסייע בידם, גם במחיר של סיכון חייהם.

הספר יצא בהוצאת פיטר האלבאן ובאותה הוצאה ראה אור גם ספרו של דן סגרה "זיכרונותיו של יהודי ברמזל", אוטוביוגרפיה המאשרת נקודות רבות שבעלה צוקוטי בספרה. סגרה היה בר־מזל בכך שעזב את איטליה לפני המלחמה והתיישב בארץ־ישראל. לאיטליה הוא חזר כחייל בריטי. לפרקי איטליה שלו צליל אלגי, במעט למפרווי, כותב מבקר "אובזרוואר".

The Italians and the Holocaust by Susan Zuccotti. Peter Halban
Memoirs of a Fortunate Jew by Dan Vittorio Segre. Peter Halban

ספרים־כוכבים

בראש רשימת רבי המכר בצרפת, או כפי שהם מכונים על ידי ה"נובל אובזרווטור" "הספרים־הכוכבים", עד כה עדיין מזה שבועות רבים הרומאן של מאהר בן ג'אלון "הלילה הקדוש" בהוצאת "סיי". אחריו — על פי הסדר הבא: "מצר הנסיכה המתה" מאת קניזה מוראד, "האליל" מאת רובר מריל, "הילד הוולד" מאת רנה לאן קלה, "כאלוהים" מאת אלן אבטיר. "רמי הרג את פאלומינו מולארד" יצירת המופת של מריו ורגאס־לוסה. עורך ה"נובל אובזרווטר" מבליץ השבוע על שלושה ספרים: "בריה" מאת ג'ויס קארול אוטס, "כל חיי יהיו שקר" של אבייר כדראייה ו"ניצחון המנוצחים" מאת ז'אן ציגלר.

נשים אמניות

האומנם אמנותן של הנשים כה ירודה עד כי נשכחה מלבו נוטי הזר מסילה בכך ספק. לדעתה נשכחו נשים ציירות מפני שתולדות האמנות סולפו, משום שכותבי תולדות אלה לא האמינו שנשים מסוגלות ליצור אמנות חשובה.

כאן ימיקרים דווח על נשים אמניות. פליניוס הזכיר כמה נשים שעבדו ביוון, ואזארי הזכיר כמה ציירות מתקופת הרנסאנס; ואילו במאה ה־19 יש כבר דיווחים רבים על נשים ציירות. אבל, למרות הכל, עדיין אין מציגים תערוכות מקיפות של ציור־נשים. רוב הספרים על נשים ציירות ראו אור בעשור האחרון. ומבין אלה אפשר הטוב ביותר הוא זה של ג'רמן גריר "מכשול הגוע" (1979).

נשים לא יכלו בעבר ללמוד באקדמיות, כן נאסר עליהן ללמוד אנטומיה באמצעות מודלים חיים. באופן זה נמנעה מהן האפשרות לצייר בז'אנרים חשובים של הציור הדתי. רוב הנשים הציירות הפסלות היו קרובות משפחה של ציירים ופסלים בז'אנרים הנחותים של ציור דיוקן וטבע דומם. כביטוין אל המסורה הגברית של האמנות אירעה בדיוק באותה נקודה במאה ה־19 שבה נהרסה המסורת האקדמית על ידי תיאוריות חדשות והתנגדויות שבצדן המהפיכה הגדולה באמנות.

ספרה של ננסי הלר "נשים אמניות: היסטוריה מאוירת" מוכיח כי באמנות הנשים מתקשרות תכונות המוגדרות דרך כלל כנשיות: עדינות וקישוטיות. אבל יש יוצאות מן הכלל כמו ארטמיזיה ג'נטילסקי, בת המאה ה־17, שציירה מחזות דת גדולי־ממדים ובהם גיבורות רבות־עוצמה מן המקרא. יהודית שלה מתוארת כשהיא כורתת את ראשו של הולופרנס כאחת הקצביות.

מחצית ספרה של ננסי הלר מוקדש לאמניות בנות המאה ה־20 ועוסק בתרומתן לכל "איזם" אפשרי בקטלוג המודרני.

Women Artists – An Illustrated History by Nancy Heller Virago.

המשפחה הראשונה מתחת לרקיע

קונפוציוס: יוחסין

קונפוציוס חי חיים צנועים ורק מאות אחדות לאחר מותו נעשו כתביו לאידיאולוגיה הרשמית של סין. מכאן ואילך נודעו צאצאיו כ"המשפחה הראשונה מתחת לרקיע", כלומר: רמי מעלה אף מן המלכים וראש השבט נתכנה "דוכס יאנשנג".

קונג דמאו בת השבעים, שספרה "ביתו של קונפוציוס" ראה אור עתה זה בתרגום אנגלי, היא בתו של הדוכס ה־76 במספר בשושלתו של קונפוציוס. בספרה היא מספרת בפרטי פרטים את הסיפור יוצא הדופן של הווילת קונג, שנבנתה ב־1038 באתר מקום מגוריו המשוער של קונפוציוס. במות אביה ב־1919 התאמנו 64 נושאי ארון המתים במשך חודש ימים קודם להלוויה, כדי להבטיח שמכד המים המוצג על הארון לא תישפך אף לא טיפה אחת. במשתה שלאחר הלוויה הסעמניות השתתפו עשרת אלפי איש.

הזנה של משפחת קונג בא לה מתרומות בעיקר. היה לה צבא פרטי והיתה לה הזכות לגזור דין מוות. הילדים שחיו בווילת קונג חיו באופן ספרטני. קונג דמאו, אחותה, ואחיה הקטן, יורש התואר, היו עסוקים בלימוד ארבעת ספרי הקונפוציאניזם. החיים היו רווסים בטקסים ובתגבבים. אם הילדים, שהיתה פילגש, הורעלה על ידי האשה החוקית של האב, הגבירה טאו, שזרמה ביותר לאלמנת הקיסר האגבורית. נשים היו הקרבנות העיקריים של סין הפיאודלית ולעתים קרובות היו קורבנותיהן של נשים אחרות.

ב־1911, בפרוץ המהפיכה, ירדה הווילת קונג מגבסיה, אבל עדיין נהגו בה בכבוד רב, וכך נהגו בה גם היפאנים בעת הכיבוש. בזמן המהפיכה התרבותית נגרם נזק קל לקבר של קונפוציוס, אבל חפצי קודש רבים ניצלו על ידי איכרי הסביבה המעריצים את קונפוציוס וצאצאיו עד היום. (אובזרווו).

The House of Confucius
by Kong Demao
Hodder

תערוכות / איתמר לוי

סיוט תרבותי / לא מותק / הסינים מכים שנית / דת עממית / הזיותיו של טרוריסט

במוזיאון ישראל בירושלים מציג אסף ברמבום כחמישה עשר הדפסי עץ גדולי־מידות בשחור לבן. עבודותיו של ברמבום מנותקות במפגיע מהמסגרות התרבותיות שבזמנו; הוא מציב כנגדן בחירה הולסית וברורה בעמדה תרבותית מבוססת. עולמו של ברמבום משלב אקספרסיוניזם מסויים והכבד והסימבוליזם המעבים התרושות יוםיומיות והופכן למעמדים ארכיטיפיים. זה עולם של תרבות אירופית שהספרות והדת נוכחות בו לצד הציור.

העבודות מאוכלסות נשמות רגוזות, ילדים מרושעים ונשים גדולות ומפלצתיות, בתוך עולם חשוך וקודר. ברמבום מפליא להשתמש בשחור־לבן כדמות ורקע המתחלפים לסירוגין והוא שומר בזהירות על העין על טריות הרישום, כך שהרפים מבגישים את הנקשות של טכניקת ההדפס עם הקלות הבאילו מקרית של רישום חי.

אי אפשר להעריך את עבודתו של ברמבום בלי ללכת לתערוכה עצמה שכן שיא כוחם של ההדפסים הוא באווירה הרצינית, בשתיקה שהם יוצרים סביבם ובכוח המוקרן מהן.

גם את ציוריה של סמדר כהן בגלריה "שרה לוי" בתל־אביב, יש לראות כדי להעריך נכונה את תחושת החכמות שהם יוצרים. על־ידי ההמון הקטנים מצוירים בצבעים עזים, בעיקר באדום, כחול וזהוב, דימויים הלקוחים מהציור הצרפתי המקובן של שנות השלושים, דימויים שעברו בשנות הארבעים והחמישים לציור הישראלי — כד ופרחים, צלחת פירות, צדודית סכינאטית, עין פקוחה. הדימויים המשוכשים מופיעים למעשה כאלכנסים דקורטיביים ולא כתוכן, כתירוץ המאפשר לציירת לחלק את הכד לכתמים צבעוניים המעובים במשיכות קצרות וצפופות במכחול קשה וגרוס.

לא כל ציוריה של סמדר כהן טובים אך הטובים שבהם יוצרים על ידי הטקסטורה התקיפה והמאופקת שלהם נוכחות עם אופי עצמאי חזק, לא מותק של אף אחד ולא פרובוקטיביות.

בגלריה בגורשוב מוצגות "העבודות הסיניות" של נורית דוד. בעבודות, שציירו לפני כחמש שנים, מופיעים קטעים דימויים מחוברות תעמולה סיניות, פועלים עמלים, נשים בשדות אורז, ילדים בעלי עיניים מלוכסנות ושיניים בולטות, הדיוקן עצמי כסינית המהווה, בציורן טקסטים הנלווים לציורים, מפתח לפיזרם. בעבודות משתלבים סמלים אישיים, דימויים מתולדות האמנות ודימויים מהקשר תרבותי, למעין סבך של אלגוריות.

בציוריה של נורית דוד המוצגים כעת במוזיאון ישראל נוצר בתוך המורכבות הזו מעין סדר צלול המאפשר חוויה רגשית ופתוחה, בנמוד לקריאה האינטלקטואלית של הציור. אף בעבודות הסיניות טרם הצטללה המורכבות הזו והשפה האנלוגית מנותקת מהצליל הרגשי של העבודות.

שיא כוחם של הציורים אינו בתכניהם אלא בתכונות הרכה והחולנית־מקומה המוקרנת. מהרישום ומהחתמה בריוו אפורה וצהובה עבודה על יריעות הפלסטיק הלבנות.

בתערוה לירושלים, שם מציג ג'אנו דק שלוש תערוכות במקביל. מה שנשמע כמבצע במשקל כבד הופך בידיו של ג'אנו למעין מעשה להטוטים זריז, שכן עיקר כוחו של העבודות הוא בתנועת־הכפים שלהן. בבית האמנים מוצג הכותל המערבי — קיר ענק של ארגזי פירות צבועים צהוב ושחור ולידם קופת צדקה. בגלריה סדנת האמנים בתל־פיות בנה ג'אנו את קבר רחל מקרשים, קרטון ושברי ארגזים. הקבר, בחצי הגודל הטבעי, צבוע בכחול והוא ממלא כמעט את חלל הגלריה. בתוך החדר כמה אבודים "קדושים", כולל מודל מוקטן של הפסל / קבר, ועל הקירות ציורים של קברי רבנים וצדיקים במריחות צבע מהירות. בגלריה גימל מוצגות עבודות נייר ובהן פורטרטים של רבנים. בעבודות אלו מגיעה לשיאה הווירטואוזיות של ג'אנו בהנחת המכחול בטבעיות התנועה והדיוק.

מי שמשוכנע במחויבותו של ג'אנו לנושאים הדתיים ימצא בעבודות ביטוי למעין אמונה פולקלוריסטית, יהדות של מקובלים, צדיקים ספרדיים וקדושים עממיים, המוצגת מצד האסתטיקה שלה ולא מצד חוויית האמת הדתי או תוכן הטקסטים. הדגש הוא על הארכיטקטורה, העיטור הצבע או הדיוק שנהפך לפוסטר.

בעיני, הנושאים הדתיים־פולקלוריסטיים פחות מעניינים, ועיקר העניין הוא כאמור בתבונת הכפיים, בפשטות וביעילות הבנייה והציור, ובעיקר בשימוש המוצדק בחומרים עניים. היום, כשהפורמליזם של "דלות החומר" הפך את השימוש בחומרים העניים לגנדרנות מאנייריסטית, מצליח ג'אנו להשתמש באופן מוצלח בחומרים אלה. בדומה לפסלים כנחום טבת ופיליפ רנצר משתמש ג'אנו בחומרים הדלים לבניית אובייקטים חדשים, מעין בריקולאז' או פעולת מיחזור.

בגלריה של המולקה לאמנות בבצלאל מוצגים כתריסר דפים של דוד גבע, מיעוטם רישומי הכנה בעיפרון ורובם סיפור מצויר ללא מלים בדיו וקולאז' על ניירות פלסטיק שקופה. דוד גבע, בדומה לקריקטוריסט עמוס בידרמן ולגרפיקאי דוד טרטקובר, ראוי להתייחסות כאמן לכל דבר. קו הרישום שלו מקורי וחסכני. חלוקת הדף לאזורים מלאת חיים והיא מעניינת הן כקומפוזיציה שלמה והן כקומפוזיציה פונקציונלית המפעילה כל אזור מחלוקה בנפרד. השימוש המאופק בצבע, שנועד במקרו לענות על אילוצי הדפוס, יוצר רקע מינימליסטי להכנים הפרועים. בעיקרים הזיותיו או זיכרונותיו המינים הרצחניים של טרוריסט בכלאו.

בעבודתו של גבע יש שילוב מרתק בין ארכיים פרוע, גם לעתים, לבין גיחוך מאופק או קריצה שבדרך אגב. בשיחה השבועית שלו במקומונים הוא יוצר מעין "אנטי קומיק", סדרה שבניגוד לאיור של הקומיק הקלאסי, מציגה את פניו של הקורין, מרחיקה בכך את התוכן המסופר אל הרקע ומתמקדת במפגש הישיר בין המספר / הצייר לבאזין / הצופה. כך נוצר דוקא דרך המדיום האנונימי של העיתון מפגש ישיר עם הצופה, והתערוכה הנוכחית מאפשרת התקרבות נוספת, כמעט אל מאחורי הקלעים.

אסף ברמבום: חיתוך עץ

שבוע של ספרים / דן דאור

באר: קלות ועיפות

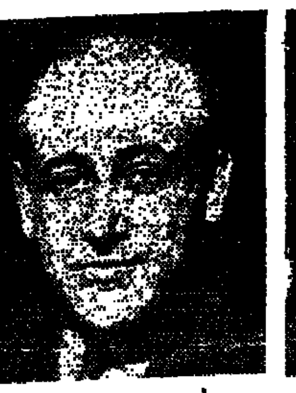
צלאן: שירים וקלטת

הורביץ: הנאה אהבתית

מקור

עת הזמיר, רומאן
מאת חיים באר
עיצוב העטיפה: שמעון זנדהאוזר
צילום העטיפה: אבי גנור
עם עובד, ספריה לעם, 1987. 560 עמודים

קשה באור להגיב תגובה ראשונה מהירה על ספר שככל הנראה כל הארץ כבר הספיקה לקרוא ולהתפעל כמנו. וגם לא כדאי אלא אם חושבים עליו אחרת ואני לא. הספר אכנם שמן, אבל נקרא בקלות ובעיפות. וידיו של באר רב לו בתיאור המאבק האידיאלוגי במחנה הדתי (מאבק שלולא איים על קיומנו לא היה בו עניין כלל ליהודי שהתנגנות הרעיונית בין חסידי הרבנים ריינס, קוק, הזוננפלד וכו' נראית לו רלוונטית לקיומו הרבה פחות מאשר המחלוקת בין קונג וג'יאנג. הייתי מעז אפילו לחלוק על דעתו של מר פרס ולטעון שיש פילוסופים יותר מעניינים מהרמב"ם).

הספר שופע בסיפורים משעשעים ובציטטות באלפות. (סימנתי אותם בספר, כדרכי, ומצאתי יותר משלושים משפטים שחשבתי לבזור מביניהם, אילו רציתי לכתוב על הספר סקירה). זה ספר אישי, כפי שנרמז מהמשחק על גבירץ, רכלבסקי ובאר, דמו עבה, שבינתיים נשחק עד דק בעיתונות ובטלוויזיה. ואפילו אם דמותו של גבירץ יוצאת חוורת למדי, אולי אין זה אלא משום שבכתיבת הדברים הרוסופניים ואלה, נזהר חיים באר שלא להיות חושפני להביך.

ויסד. הקברן הנפלא שלו, זה שלא שואל מאין באנו אלא יודע לאן אנחנו הולכים. אולי לא דומה לחברה קדישא כביסיתי (וגם כביסיתם של אחרים ככל הנראה, שכן באר כותב "אם ברומאן שלי אספר עליך. לא יאבינו שיש במנגא קברן כזה") אבל הוא המצאה ספרותית נאה ביותר. גם הזילותית האחת, שנתנה לגבירץ צ'אנס לברוח מ'ניחוחה של שבת כלכתא המכאנת להסתלק, אותה תערוכת מעיקה של הכיצות הזעה ושכבגויות פשסידות האנוריות ודקבון המעיים המבולאים, הניצאים על משבי הבפיזות", היא אולי מהבאה מגוזמת לחילוניות, כשם שהרסיוניות לבצרות אולי לא תמיד משכנעות בעומקן.

אבל אלה עניינים שמקומם בתוכניות הטלוויזיה "תביעות קטנות", ואם כישהו היה מוצא לנבון להעמיד את הספר ליד "תמול שלשום" ו"ימי צקלג". למשל, הייתי אומר "בחופץ לב".

איני יודע איך אפשר לתרגם את השיר. אבל אולי מוטב היה לצרף לשירים תרגום מילולי בספר זה. ובצדו פירוש מינימלי, כי כפי שהם, אין אלה שירים עבריים, ותועלתם להבנת המקור מעטה. ב"שיח בשולי השירים" שהוסיף אורנר לספר יש לעשות זאת עניין.

ציפור כלואה, שירים

מאת יאיר הורביץ
ציורים מאת משה קופרמן
סימן קריאה, הקיבוץ המאוחד, 1987. 47 עמודים

"תולדות הגוף כמוהן כבית. / את משוטטת בחלל הכתלים/ כציפור בטביה, / משננת את מוצאי האור. / דליפת או סתימת צינור / כפגמים בגידי דם או עורקים פקקים/, מצמצמים בך את המרחב./ וכך, יושבת על בדילי המרפסת / את חשה את הרוח, / אשר במוקדם או במאוחר/ תהיי שייכת לה ולא תחושי."

לא שלום עשה הרכים להסתכל בשחור. כשם שיוזו הידוע של סטיוונס, אלא שמונה עשרה הוואריאציות על דרך אחת להסתכל בציפור כללית. "היית ציפור על ארן חולה, / ובעודך, לעראית עין, צופה צפיה סתמית / רוקמת מסלול של כתמי אור, / כמו אמרת להזהיב את מידות החדר." כף תנים אסורה אל גופה ה"מרושש מתנועה", ציפור ודרור שאיבדה את חירותה, "אסירת מעוניך, מבקשת מזונך, / רק הולמך עוד מגביה בוקיצך לברך על בוקר." ציפור נפש, כמובן, (אם כי הורביץ משודר אנין מכדי להשתמש במלה גסה כמו "נפש". נדמה לי שבכל הספר יש רק "משאת נפשך" אחת.) "המקום בגופו של אדם שהוא נוח להיפגע ולהתוכל" כדברי אבן שושן, אלא שאצל הורביץ לא קנה הגרון נפגע, אלא האוויוים, העלייה או הפרוזדור של הלב.

ואמנם שמו האנגלי של קובץ נוגע־ללב זה הוא "אטריאל פילאטר", או "פרפור פרוזדורים" כשמו של השער השני בספר, שבו משנה הורביץ מהלך ועובר להתמונות מבית החולים. "רופאה ואחות מוליכות מיטה. / ובחדר אני עצמי/ הופך סיוט / בתד לומם של שלושה חולים." ב"שעת הבקורים" זו של חודש אייר" עושה הורביץ, המולים בחודש "בין שירת ציפור לגוף יגע", שימוש מרענן ודגיש במטפורה שחוקה למדי ומוציא מכנה "שיר הרישי" שקשה היה להאמין שעוד יש בה.

הרישומים באפורים כהים על אפור בהיר. ואריאציות על קו חופשי וסגור מאחורי פסים, רפפות, חלונות, תריסים, שבכות, שריגים, הולמים יפה את השירים ועוזרים לעשות את הספר למקור של הנאה אסתטית.

שירה

דבר מה יהיה, מבחר שירים
מאת פאול צלאן
מגרמנית: בן־ציון אורגר
עורך: מנחם ריבנר
ספריית פועלים, 1987. 128 עמודים

לספר מצורפת קסטה, ובה צלאן קורא משיריו, ובגללה כדאי לאוהבי שירה לקנות את הספר. הקריאה ברורה מאוד, ועתרת לפסק את השירים, שהרבה מהם לא קליט. התרגום, למרבה הצער, לא עוזר הרבה, ספק אם מי שאינו קורא גרמנית (המקור מובא מול עמוד, לשבחה הגדול של ההוצאה) יוכל להבין הרבה, שלא לדבר על הנאה.

הדיון בתרגום שירה הוא עניין חיוני וחביב על מתרגמים, אבל זה הוא עסק פרטני ואפרטי ואולי מייגע לאחרים, ואסתפק בהערות קצרות. הטעות הגסה ביותר שמצאתי זה בשיר "קורונה", המסתיים ב"אס איסט צייט" (הגיע הזמן, כפי שאמנם מתורגם בשורה לפני האחרונה) שהמתרגם בחר משום מה לעברית "יש זמן" מה שלא רק לא נכון אלא גם "דופק" את השיר לגמרי.

אבל הצרה אינה טעויות (שאין הרבה) אלא חוסר רגישות לנגה שמייחד כל שיר. שורות פשוטות כמו "אאוסמיינר האנד נימסט דו די גרזה, כלומר: די איסט ניכט וייס, ניכט רוט, ניכט בלאו — דוך נימסט דו זי." הופכת לעברית צפורה: "את מידי לוקחת הפרח הגדול: אינו לבן, אינו אדום, אינו כחול — אך את נוטלה אותו." ולעומת זאת "בבריקקה"? שיר קשה ביותר לתרגום אבל מובן בגרמנית, יוצא בעברית תמוה להולכין.

צלאן מחלק את השורות כדי לבודד את התחילית "גה" הכבגיית בגרמנית זמן עבר, ואחר כך הוא מוסיף לה את המלה הלטינית או האידית שפירושה "לברוך": "גה־זוגט" "גה־בנדייט", "גה־בנדשט". בעברית. לעומת זאת לא ברור כלל מה קורה, למה "בו־ארך" ואחריו "בע־בעגשט", שלא לדבר על חילופי הזמן בשביל "דר" "ש־תית אתה" ואחר כך "מבו־רכה".

הצבים נרות נשמה, שירים

מאת ש. שפרה
ציור העטיפה: שלמה ויתקין
עם עובד, 1987. 123 עמודים

רומזי, התמוז השומרי, מת בקיץ, הקיץ חלף, "איננו בערות / אשת בין השמשות / — ילדה בין השמשות...", "...חוזרי/ כמעט כלה בפעם / המשישים/", וסתיו בא, "באור/ צלול", עת הצבים "הצבים נרות/ נשמה ברכם/, ארבל אשה מבכה/ אשה מבקרת בצערים/, ולבכותה... בער/ מבערה... סלע/, בולת שער מוכל/. במים יודע סוד קסמו מזיר כמעט/ בפיוטי פליק/ וצבים ברכם/ ארבל".

החלוקה לשורות עצבנית, מטרידה, יוצרת מתח, מדגישה את מה שנראה בעיני כציטוט הניגודים המרכזי המפרה את הספר: סתיו שהוא אביב, מעבר דות הטבע במסורת התיכון, אבל פרדוקס באמונתנו האמונות על אביב־משודרים בארצות הצפון, מאנגליה ועד יפן.

הצבים הם נרות נשמה (ליופי של תמוז הקבור באדמה): "שרוע לא השאירו סדק/ צר להביט/ ואפילו לא/ חי לסתיר יופי/ כזה") אבל הם גם הסימן הראשון ש"כשיו יפרצו פרחים/ אדמה רוויה כל הבצלים", באביב על אשה בשלה.

"שבוע שבועיים שנה, הוא נושק/ לה לילה על להיה, חוץ מימי/ מריבה, זה האות/ המוסכם. שנתיים שלוש ארבע חופן/ כתפה נכף ידו לילה לילה חוץ מימי/מריבה, זה האות המוסכם. מוקף/ הזמן הוא בכלל לא טורח לבודק/ אם עודנה שם/ בעל דודתי שמחה/ הוא איש של הפנגות." אשה שילדים אין לה ולא יהיו, ורק האומץ להעלות ברעתה את המוות, ולרדת לכורגנו, ה"ארץ לבלי שוב" של השומרים. "משרי כורגנוני היותי לא אתענג/ בזיק מחמד לא אבשק עולל על/ לחיו...", ולשוב ולומר "תודה מוזהרת/ על הפעורף".

תגובות

התחביר חי וקיים

ב־11 בדצמבר התפרסמה במוסף "תרבות וספרות" רשימה של משה זינגר, שבה דוחה את התחביר, וב־18 בינואר — תגובה של ד"ר עידית דורון, שבו טענה שהתחביר בחוץ. שניהם צדקו, אבל דיברו על שני דברים שונים, ואי־ההבנה נובעת מדו־משמעות של המונח תחביר: זינגר התכוון לתורת התחביר הנלמדת בבתי הספר שלנו, ואילו דורון מתכוונת לתחביר כתופעה בארגון הלשון, כלומר מבנה המשפט.

תורת התחביר הנלמדת אצלנו באמת מיושנת ואינה הולמת את הלשון שהיא אמורה לתאר. למשל, ב"עיקרי התחביר העברי" מאת י. כהט ומ. רוזן, הנפוץ בבתי הספר, כתוב בעמ' 25: "המשפט הוא פעלי, אם נשוא פועל מסוים, היינו בעבר, בעתיד או בצווי". משום מה נשכח כאן הפועל בהווה, אף על פי שבדוגמאות למשפט הפעלי בעמ' 26 מובאים שלושה משפטים שהנשוא בהם בצורת הבינוני והמסוגים כמשפטים פעליים. אבל כנראה זו סתם רשלנות, כמו הקביעה בעמ' 25: "במשפט פעלי משמש הפועל תמיד כנשוא" (צ"ל "כנשוא").

אבל כל המינוח (הלקוח מן הדקדוק הערבי של ימי הביניים) אינו הולם את השיטה הבלשנית. לפועל "היה" יש עבר, עתיד וצווי, וכנראה היתה לו פעם גם צורת בינוני, המופיעה פעם אחת במקרא (שמות ט, ג), אבל כבר במקרא אינה בשימוש. דבר דומה קרה ברוסית, שבה השימוש בהווה של הפועל המקביל מוגבל מאוד. השכל הישר דורש, שנגדיר את המשפט "השמש" כמשפט פעלי, אשר בו הפועל מופיע "בצורת אפס", והפקידה, זו בצורת האפס הן בעבר והבעתיד, להיות "אוגד" בין הנושא ובין תכונה המיוחסת לו. בלשון ימינו התפתחה צורה פעלית חדשה להבעת ההווה של האוגד, והיא "מהווה", כגון "התנהגותו מהווה פגיעה בטעם הטוב".

מה שדרוש הוא לא ביטול התחביר (דבר שאינו אפשרי) ולא שמירה על התחביר הנלמד בספרי הלימוד המקובלים, אלא ספרי לימוד הבנויים על גישות חדישות. אין צורך להתחיל מחדש בתיאור התחביר של לשוננו הכתובה והמדוברת, כי כבר קיימת ספרות ענפה עליו לפי שיטות עכשוויות. צריך רק לעבד את החומר הזה בצורה התואמת את תפיסתו של ילד בבית הספר. אפשר שאז יהפוך התחביר ללימוד חביב על התלמידים ויתרום לפיתוח שכלם וטעמם הלשוני.

פרופ' חיים רבין

* * *

מונח לפני מאמר הסנגוריה של הד"ר עידית דורון על תחביר הלשון העברית, שהבא כתגובה על דברי השלילה של משה זינגר. אצא רק נגד שתיים מטענותיה:

האחת, שאין להסיק מעברית עתיקה, לדוגמה: "ויולד לאהרון את נדב"; והשנייה, שאין לצפות מתלמיד שישפר את לשונו עקב לימוד התחביר, כשם שאין לצפות ממנו שישפר את ראייתו לאחר לימוד מבנה העין.

מי שפוסל אסמכתא מקראית בגלל עתיקותה, נוטל את היסוד שעליו מבוססים כל כללי הלשון המופיעים בכל ספרי הדקדוק והתחביר. ובקשר לדוגמה ממבנה העין, מה יש כאן להשוות? לעינינו יש מבנה אנטומי אחיד וברור, אבל מה נעשה לו לתחביר העברי, אשר מבניו וכליו משתנים מספר לספר, עד כדי כך שכמעט ולא תמצא כלל אחד שיש עליו איחוד הסכמה?

וכאן המקום להמשך ברעיונו של זינגר בכמה דוגמאות נוספות: עקרונית למעשה לא קיים שום כלל תקף שלפיו אפשר לזהות אף את החלקים העיקריים במשפט העברי שהם: נושא, נשוא ומושא, ובמקרים רבים אף הגיון לא יעזור.

לאחר כל זאת, מובן שהמורים ימשיכו בשלהם — ללמד, ולעשות ספרים אין קץ. כי במקום לבדוק את העובדות הלשוניות, ולהגיע למסקנות המתבקשות, הם פשוט ממשיכים לצטט את הכללים של קודמיהם, תוך התעלמות מהאמת הפשוטה, שהלשון העברית גמישה חופשית, ואינה מוכנה להיכבל בכבלים ובזיקים של כל אותם בלשנים.

אלכסנדר ברג

* * *

משה זינגר כתב כאן לפני שבועיים על גלגולם של ביטויים מתוקנים ושימושם בפי הבריות בהוראה שונה. הכותב מזכיר שם, בתוך השאר, ביטויים כגון "בשן ועין", "איתרע מזלו" (נשבר מזלו) וכדוגמה: "אדם שאיתרע מזלו והתעשר" וכו'. כלומר, היום משתמשים בביטויים שלא במובנם המקורי.

נשאלת השאלה אם גלגולם של ביטויים לפעמים או בורות פשוטה של הדוברים. יש שמשתמשים בניבים ובביטויים בלא לדעת את משמעם, מה גם שהם יוצאים משום מה משובשים כדי גיחוך. הדוגמאות רבות:

שר משרי הממשלה הבכירים דיבר לאחרונה בטלוויזיה והבטיח שיעשה ימים כלילות. כוונתו היתה לא היתה שהוא יישן גם ביום כשם שהוא ישן בלילה.

רבים הטועים באמרם: "המקרה מדיר שינה מעיניו". והרי מובן, שאין כאן לא נדר ולא שבועה אלא פשוט נדודי שינה. הכותב רצה לומר: "מדיר" או "מנדד" שינה מעיניו. ראה במסכת מועד קטן כה. ע"ב: "נשים (שלן שמאלית) ליללות כימים". אומר הפירוש: בהספד, על ששם לילות כימים בתורה".

וכן אלה המשתמשים ב"שמיכות פוך" (פוך הפלנית) במקום להזכיר בשמיכת פלומה או בשמיכות מוך.

חן חן למשה זינגר על שעורר בעיה שבעקבותיה אולי יפתחו המצטטים ויבדקו את פשרם של ביטויים וניבים.

ד"ר רפאל לוי

יש חנויות ספרים בקריית־שמונה

הכותרת שנתן צבי סקל למדורו "עשרה רבי מכר" ב־1 בינואר היתה "אין חנות ספרים בקריית־שמונה". אם כוונתו היתה להפיץ בכך רוח מיליטנטית משהו במוסף הספרות של "הארץ", מלאכתו צלחה בידו. וקוראי העיתון הנידו בוודאי את ראשם בצער בחושבם על תושבי קריית־שמונה המסכנים, שאין בעירם חנות ספרים אחת לרפואה. ואולי אין להם גם זמן לקריאה כי הרי מבלים הם את רוב זמנם מול המנגל...

מה לעשות והמציאות אחרת. ובעירנו יש לפחות שלוש חנויות ספרים המוכרות לי.

רו"ח בני לויתן

גלריה גורדון

במכירה הפומבית שהתקיימה ב־4.1.88 הושגו המחירים הבאים:

ארדון	שמן	$44,000
ארדון	שמן	$50,600
בויס	אקוורל	$7,920
בק	שמן	$9,900
ברגנר	שמן	$7,150
גוטמן	גואש	$4,840
דלוני	גואש	$13,750
זריצקי	אקוורל	$8,800
זריצקי	שמן	$13,750
טיכו	אקוורל	$6,600
ינקו	שמן	$6,380
לנסקי	שמן	$5,500
עובדיהו	שמן	$4,840
פיקאסו	רישום	$26,400
פיקאסו	תחריט	$8,600
פסקין	רישום	$6,600
קאלדר	גואש	$5,720
רובין	שמן	$33,000
רובין	שמן	$30,800
ריבק	שמן	$7,150

המכירה הפומבית הבאה שתיערך על ידי גלריה גורדון תתקיים באביב 1988. אספנים וסוחרים אשר ברשותם יצירות בעלות איכות ומעוניינים למכרן יוכלו לצרף אותן למכירה זו. קבלת עבודות עד לתאריך 28.2.88. נא לפנות לגלריה לקביעת פגישה.

גלריה גורדון
בן־יהודה 95, ת"א 63401. טל. 240323, 244862

הזמנה להציע הצעות לרכישת דירה

מוזמנות בזה הצעות לרכישת דירה בת ארבעה חדרים בקומה ג' ברחוב שמעוני 4, ירושלים (גוש 30121 חלקה 20/25, 19, 26, 25). שטח הדירה הרשום הינו 103 ממ"ר.

הצעות לרכישת הדירה, בציון המחיר ותנאי התשלום, יש להגיש בכתב לח"מ לא יאוחר מיום 31.1.88.

הח"מ שומרת לעצמה את הזכות לקבל הצעות גם לאחר המועד הנ"ל, וכן לנהל מו"מ עם כל מציע או כל גורם אחר, ואין היא מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא. דיני המכרזים אינם חלים על הזמנה זו.

הח"מ לא תשלם דמי תיווך.
תוקף המכירה ותנאיה כפופים לאישור בית המשפט.

קבלת פרטים נוספים ותיאום מועד לביקור בדירה יעשו ע"י פניה טלפונית לח"מ, טל. 02-630259, 02-668699, בשעות העבודה בבוקר.

צ. ארגוב, עו"ד
ת.ד. 7676 ירושלים 91076
בשם מנהל עזבון המנוח ב.ב. ניומן ז"ל

יהושע אורנשטיין, הוצאת ספרים "יבנה" בע"מ
תל־אביב רחוב מזא"ה 4, טלפון 297856

ספרים חדשים

● גבולות ישראל

עבר־הווה־עתיד
היבטים גיאוגרפיים־מדיניים
מאת פרופ' משה ברוור

ספר ראשון מסוגו הבוחן בהרחבה, מנקודת ראות גיאוגרפית היסטורית ומדינית, את דרך התהוותם של גבולות ארץ ישראל ושל מדינת ישראל, את תכונותיהם של גבולות אלו ואת השלכותיהם על השטחים דרכם הם עוברים ועל תושביהם. תוכנו של הספר ומסקנותיו מבוססים על מחקרים בגיאוגרפיה של גבולות, במיוחד בגבולותיה של מדינת ישראל. הספר מלווה מפות ותמונות.

● ציפורי ארץ־ישראל כרך ה'

מאת ראובן ענבר

הכרך החדש משלים סדרה של ארבעה כרכים. כל חמשת הכרכים פורשים יריעה רחבה מעולמן המגוון והמקסים של חלק מציפורי ארץ־ישראל. הספר מלווה צילומים מקוריים.
נמצאים למכירה:
ציפורי ארץ־ישראל, כרכים א'־ד'

● **יופיעו בימים הקרובים**
אטלס ומדריך תל־אביב והסביבה
אטלס ומדריך ערי השרון
במהדורות חדשות ומעודכנות,
בעריכת **פרופ' מ. ברוור, ג. מכליס**
נמצאים למכירה מאותם מחברים:
אטלס ומדריך ירושלים והסביבה
אטלס ומדריך חיפה והסביבה

להשיג בהוצאה ובחנויות הספרים בארץ

صورة عن الأصل

صكزا عن الأصل

רק פתרון מדיני

ד"ר סנה: מסקנות פסימיות

בראיון ראשון בטלוויזיה, לאחר שפרש מראשות המנהל האזרחי בשטחים, אין תא"ל (מיל') אפרים סנה, מחדש חידושים מופלגים. הדברים שהוא אומר חוזרים, נאמרים, נכתבים מדי יום. אבל הפעם באות המסקנות הפסימיות מפיו של מי שהיה עד לפני מספר שבועות, קרוב לאנשים ולאירועים שם: מי שמכיר את ההליכים, ההפניות, ההכוונות הפועלים בשטח, ומי שלקח על עצמו את התפקיד כפייה־טובה. כשהוא מלא כוונות טובות, וראה בו, אם איני טועה, מעין שליחות, כאשר רצון עז לשנות את פני הדברים מפעם בו. הנה מתברר, שהמשימה הוא לדעה, והתוצאה בשטח היא הרת סכנות.

אפרים סנה הוא בעל כושר ניסות, והשיבנו צלולה ובהירה: בתשובה לשאלותיו של ויקטור נחמיאס (המרואיין מן השטחים באורח עיניי וישיר, ומתגלה ככתב אמיץ־לב וללא פניות, הוא מגדיר את חנא סגיורה כמי שמשתייך על מחנה המתונים, והנטייה להעמיד אותו לדין, נראית בעיני סנה כטעות. גם הוא, כרבים אחרים, סובר שלסגיורה אין תומכים רבים. סנה מתרה ואומר, שהן המנהיגות המסורתית והן אש"ף איבדו את השליטה בשטח, ההתפרעויות יוצאות עכשיו מסקטורים שאינם מוכרים כמאוהדים של אש"ף (לדוגמה — האוניברסיטאות), וכך, גם בהעדר תכנון מלמעלה, כל ניצוץ עלול להדליק מחדש בעירה גדולה. לדעתו, תושבי השטחים אינם יכולים — גם בגלל שגיאות שנעשו בעבר — לטפח מנהיגות. וישראל בתגובותיה — כמו במקרה סגיורה — דוחפת את המתונים היחידים שנותרו לפליטה, לידי הקיצוניים, והתוצאה היא שנאלץ לדבר עם זורקי האבנים והקיצוניים.

המסקנה של סנה, כמו של אחרים לפניו, ניצים ויונים כאחד, בין שהיו קרובים לנעשה בשטחים ובין שהגיעו למסקנתם בכוח ההיגיון, היא — שהבעייה מדינית, ורק פתרון מדיני עשוי לפתור אותה. ואני תוהה כיצד קורה, שאנשים בעלי הגיון ושכל ישר, חוזרים וטוענים, שהפתרון היחיד הוא מדיני, והליכוד, ויצחק שמיר בראשה, אינם שומעים אינם רואים, ואינם יודעים מה מתחולל מתחת לאפם, הם פועלים תמיד באיחור זמן ניכר, מודבבים מאחורי האירועים ומגיעים על־פי־הרוב לפתרונות הגרועים ביותר.

חריגה מן המוסכמות ההסברתיות

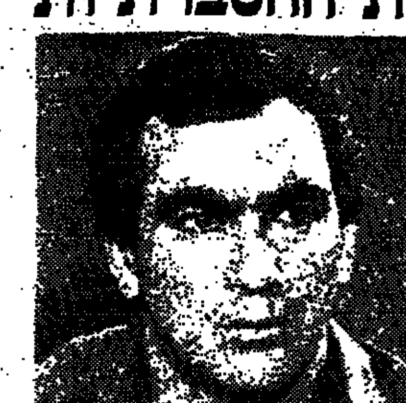
נסים משעל: אם לשפוט על פי כתבתו

שני סורי צנחנים צעירים, משני צידיו של כביש בעזה, וביניהם, בתוך, מהלך לו פעוט, שאולי איבד את דרכו, ומביט בסקרנות ובתמהון לעבר המצלמות. תמונה מקרית, אבל על רקע התמונות הויזואליות שמביא ניסים משעל — מבחר ממה שמוקרן בימים אלה ברשתות הטלוויזיה האמריקאית — הופכת התמונה סמלית. כלומר, ישראל החמושה, האלימה, הכוחנית, שבתוך נקלע לו, שלא באשמתו, פעוט ערבי מסכן וחסר־ישע.

אם לשפוט לפי כתבתו של משעל, ולפי מה שאנו קוראים ושומעים, ישראל מצטיירת כיום בארה"ב — ולא רק שם — כמדינה שמתחוללת בה דרמה אלימה של דם, והרג ופיס מפשע. לעומת הכובשים היהודים, האלימים, ניצבים הערבים הנשלטים־המדוכאים, כשבידיהם רק אבנים, להגן על נפשם מידי השליטים הרצחניים, המושחים, שיכורי־הכוח. אין ספק, זו דרך בטוחה ליצור דעת קהל עוינת, לפרות האהדה הבסיסית לישראל.

גם בקרב הקהילה היהודית באמריקה שורה מבוכה רבה, במיוחד בקרב היהודים המשתייכים על חוגים ליברליים. הללו נותנים ביטוי מר לביקורת קשה על ישראל, ודומה שגם בבאמנות המסורתית שלהם חל שבר עמוק. וגם אם זו סיטואציה שהסברים מילוליים אינם מסוגלים להתמודד בה עם התמונות, בכל זאת התחושה היא, שההסברה שלנו לקוייה וחסרה, כמו איבדה כיוון. ואפילו יבואו ד־ סברו את אזנינו, שאין בהסברה כדי לשנות מצב נתון, עדיין ישראל היית לעצמה. הסברה רצינית ומתוחכמת פי כמה. הנובעת מחשיבה חדשה ואחרת; הסברה החורגת מן המוסכמות שהיו נקוטות במשרד החוץ, ויש לנסות כיוונים שונים ומקוריים של הצגת ה"קייס" שלנו.

הצלם של התמונות

מעידים לי שבטור הטלוויזיה שלי (1.1.88) "תמונות שמילים יכולות לקלקל" על הכתבה של מוטי קירשנבאום, לא הוזכר שמו, של האיש, שהיה אחראי לתמונות המרשימות — הלא הוא הצלם עזרא שמאלי. ואכן בדרך כלל נגרם עוול לצלמים ולעורכים, ששמם אינו מופיע במאמרי ביקורת והם משתבחים מלב, ואני מקווה. שלפחות הפעם תיקנתי את המעוות.

אישיות חצוייה

באר: אינו מצטנע

מי שלא קרא עדיין את ספרו החדש של חיים באר "עת הזמיר", נקלע ב"סוף ציטוט", שלא באשמתו, לגודש של פרטים חסרי־פשר על דמויות ומצבים בספר, לניתוחים פסיכולוגיים והסברים לעניינים שלא ברורה מהותם, והכל בתשובה לשאלות מפורטות של ירון לונדון. הראיון ב"סוף ציטוט" פיגר אחרי שניים ממוספי יום ששי האחרון, בהם הופיעו ראיונות מפורטים עם חיים באר, וקשה היה לחדש, לכן גם הצטייר הראיון ב"סוף ציטוט", כמין לעיסה על דברים שחוזרו ונאמרו, והספיקו אפילו להישחק בזמן הקצר שעבר מאז יום ששי. ירון לונדון אומר, שבאר, בהבדל ממספרים אחרים, המהססים לגלות את תעלומותיהם, מקל על המראיין. אך דווקא משום כך היה על לונדון לנסות ולהקשות עליו, לשאול אותו לא רק על הספר, אלא גם על עצמו. ואינני מתכוונת לעניינים אישיים־אינטימיים, — שבלאו הכי עלו על הפרק, כמו אמונה באלוהים, חבישת כיפה ואמונה מתוך כפייה גדולה, נושא סבוך וקשה להפיסתם של לא־מאמינים. באר מצטער על ש"בתקופה הבבעניה" שלו, החליף את שם משפחתו מרבלבסקי לבאר. לונדון יכול היה לשאול אותו על סודי העדיפויות שלו בעולם הספרות והתרבות, ואפילו לדעת מה הוא קורא, ומי השפיע על כתיבתו, לבד את יחסו לביקורת. אבל לונדון מנסה, כנראה, להוכיח לבאר ולצופים, שהוא אכן קרא את הספר: "האם גם אתה מפקפק אם קראתי," הוא שואל תוהה. וכאילו כדי להוכיח שקרא, מעמיס לונדון על הצופים, פרטי פרטים, וקשה מאוד לעקוב אחר הדיון בין השניים ולעמוד על צפונותיו של "עת הזמיר".

באר עצמו, מצטייר כמי שאינו מעמיד פנים, ואין הוא משחק [illegible] טבע וכמו מכיר בערכו, אבל באותה שעה אינו יהיר, מוכן לחשוף את עצמו ואת התלבטויותיו ("שיעבדתי ביודעין את הדברים היקרים לי" — קרי, אשתו וילדיו). הוא גם רואה בספרו החדש מיסמך מפיס פי כמה מאשר הסוד שלו בעתון; ויש לו, דומה, גם אמונה בעצמו כסופר: הוא מקווה ש"עת הזמיר", יצטרף ל"תמול שלשום" של עגנון, ול"ימי צקלג" של יזהר, כמין טריפטיכון המשקף תהליכים שהתרחשו בארץ הזאת מאז תחילת ימי העלייה השנייה.

הדיבוב האנגלי

רמתם של הסרטים שהטלוויזיה משדרת עלתה באחרונה. אבל כנראה שתמיד יש עוד מה לשפר. צופים, שחיכו הציפו ל"זכרונות", סרטו הנפלא של פליני, נחלו אכזבה מרה. הדיבוב האנגלי פגם בסרט, קלקל את האווירה המיוחדת שלו. ואפילו הרס לרבים את ההנאה הטובטות, ובאמת, אם סרט שהשפה בה חשובה בו, מדוע דווקא עותק עם דיבוב אנגלי?

דה־הומאניזציה של הרפואה

עמוס כרמלי, הוא כתב־שטח מיומן, ללא יומרות התחכמויות, היודע גם כיצד להציג את הצלמות שלו, ולדווח ישירות, ללא כל הצטעצעויות. אולי זו הסיבה, שהכתבה שלו על מה שמתחולל בבית חולים רמב"ם בחיפה, בית חולים אחד מני רבים, מבשרת על דה־הומאניזציה של הרפואה, כפי שמגדיר זאת אחד הרופאים. אנו צופים בחולים העוברים תהליך משפיל ומבזה, פשוטו כמשמעו, ומאבדים לאיטם — לנגד עינינו ממש — את צלם האדם שלהם; אנו צופים בצוות רפואי העובד בתנאים לא־אנושיים וראוי לציל"שים: במכשור מיושן; במכונות הנשמה שאינן פועלות; בחדרים דולפי מים; בשמיכות קרועות. המערכת אינה עומדת במינימום הנדרש, ודי להסתכל בפניהם הנואשות של החולים ובני משפחותיהם, ובפרצופם המודאג של חברי הצוות הרפואי, המנסה לעשות ככל האפשר בתנאים בלתי־אפשריים. כדי לדעת שתהליך הדה־הומאניזציה נמצא בעיצומו, והוא גם צובר מיום ליום תאוצה מסוכנת. והכל בגלל שלושה מליון שקל, החסרים לבית חולים רמב"ם, עד לסיום שנת התקציב בעוד שלושה חודשים. אל מול כל זאת ניצבת שרת הבריאות, שושנה ארבלי־אלמוזלינו, חסרת אונים ורזומה, ומסתפקת בינתיים בשליחות מבריקים. היא מאיימת, אך אינה מציאה לפועל דבר וחצי־דבר; עוסקת בעניינים אחרים בלהיטות רבה פי כמה מאשר בענייני משרדה. שרי ממשלה וח"כים מגלים גם הם פרצוף אטום ואדיש. ענייניהם שלהם מובטחים והם זוכים לטיפול רפואי מועדף. ואם שואלים מאין יילקח הכסף, הרי עצם השאלה היא בחזקת חוצפה. אם יש לאוצר המדינה כשני מיליון שקל עבור השמירה על השר שרון וכספים עבור עוד עניינים אחרים באותה דרגת חשיבות, אפשר לדרוש שימצאו את הכספים עבור חולים בבתי חולים ממשלתיים.

מה זול יותר?

מכל מקרי התקיפה המינית של נשים שהסתיימו ברצח אכזרי, הרצח של ד"ר מרים וילמובסקי מזעזע ומפחיד ביותר; מזעזע — אולי גם מפני שהשידור בטלוויזיה סיפק לנו את האימה לפרטיה. מפחיד — גם מפני שהמשטרה אינה מצליחה לפענח את מרבית המקרים, והאנסים הרוצחים מהלכים חופשי ברחובות, צדים חשוכים. ראש עיריית תל אביב יפו, מוצא מקום לגלות חוש הומור מפותח, ומתבדח על חשבון הפשעים הנוראיים האלה. באירוע רב־קהל הוא אומר — לאחר שבאו אליו בטענות על שרחובותיה הקטנים של העיר מהווים כיום כר פעולה נרחב לאנסים וחוטפי ארנקים והם גם חשוכים ומפחידים — שזול יותר לתלות אנסים, מאשר לספק תאורה באותם לרחובות. הקהל צוחק בהלפה, כמובן.

אני מקווה שצ'יץ צפה "בשידור חוקר", והוא אינו מבודח עוד, והדבר אינו טובה עליו כל כך; ולפני שהוא מציב עמודי תלייה וגרדומים בככרות ראוי שיעשה משהו גם למען תאורה נאותה.

והערה נוספת: כאשר מדברים באשה בת שישים ושמונה, מיד מוסיפים, כאילו אין אנו מסוגלים לחשוב, את התואר הנלבב "קשישה". גם אם הרופאה ד"ר מרים וילמובסקי היתה אשה רבת מרץ ופעילה. תואר זה נוסף, בדרך כלל, לנשים באוסה, נרצחות, נדרסות או שנגנב מהן משהו. ואם כך, מדוע לא "ראש הממשלה הקשיש", או "יו"ר הכנסת הקשיש" וכו'?

ציפיות מוגזמות

אני מנסה להבהיר לעצמי מדוע כאשר אני צופה לעתים ב"שבת שלום", תכניתם של אליעזר שטרום ואברום בורג, אני חשה חוסר סבלנות, ומה מעצבן אותי בשניים אלה, שהם בעצם כל מה שאנו מצפים מיהודים דתיים. הרי השניים הם מעין שרידים אחרונים של המפד"ל, ילדים טובים ירושלים, המנסים בכל כוחם להיות מתונים ומתקדמים, בריבעותיים. ואולי דווקא זו הסיבה שהתכנית אינה לרוחי: נהנפים מן השניים שביעות רצון עצמית, התייפיפות, נועם הגובל בתמימות ורצון להשביע את רצון כולם, בלי לחרוג מקונסנזוס שאינו קיים עוד. כל התכונות הללו שאני מונה, הרי הם בעצם מה שאנו מבקשים, אבל באווירה הכללית הנוכחית, המקטבת, הזולכת, אנשים צעירים שיש בפיהם תשובות רבות משאלות הם מלאי סיפוק עצמי — אינם לרוחי. ומי יודע, אולי האשמה אינה רק בהם. אלא כאמור, באווירה הכללית ובציפיות המוגזמות שלנו.

אגד התנועה של המדינה

לכל מקום, בכל שעה משתלם לך בכל דרך

לנוחותך רשימת קווי אוטובוסים ולוחות זמנים למגוון יעדים בין עירוניים:*

מ \ אל	קרית שמונה	חיפה	תל־אביב	ירושלים	באר־שבע	אילת
קרית שמונה ←		500 ,501 ,505 *05.45–20.15 כל 30 דקות בערך	841 ,842 ,845 *05.45 – 19:30 כל 30–45 ד' בערך	963 06.00 ,08.15 ,12:30 14.00 ,15.00 ,16.00	דרך תל־אביב או דרך חיפה	דרך תל־אביב
נהריה ←	דרך עכו	270 ,271 ,962 04.35–22.30 כל 15 ד' בערך	971 06.30	962 06.30 פעם ביום	דרך חיפה או דרך תל־אביב	* דרך חיפה או דרך תל־אביב
נצרת ←	דרך צומת גולני השתמש בקו 431	331/2 ,341 ,431 04.30–21.30 כל 15 ד' בערך	823 ,824 *05.30–19.35 כל 30 דקות	952 ,955 07.15 ,14.15 פעמיים ביום	דרך תל־אביב	דרך תל־אביב
טבריה ←	841 ,541 07.00–(22:30) כל שעה בערך	430 ,431 05.40–20.00 כל 30–40 ד' בערך	830 ,841 06.00–20.00 כל 30–45 ד' בערך	961 ,963 06.45–(18.00) כל 60–80 ד' בערך	דרך תל־אביב	דרך תל־אביב
חיפה ←	500 ,501 ,502 05.20–21.00 כל 30–40 ד' בערך		900 ,901 ,921 05.35–23.00 כל 15–20 ד' בערך	940 ,945 ,947 05.40–20.00 כל 30–50 ד' בערך	995 06.15–16.00 7 יציאות ביום	991 08.30 ,23.00 פעמיים ביום
עפולה ←	841 ,842 (07.30)–(21.30) כל 30–60 ד' בערך	301/2 ,434 ועוד 05.45–21.30 כל 20–30 ד' בערך	820/1/3/4 ,830 ,842 *05.25–(20.30) כל 20–30 ד' בערך	952 ,953 ,955 (07.00) ,(07.45) ,(14.45) אפשר גם דרך בית־שאן	דרך תל־אביב	דרך תל־אביב
חדרה ←	841 ,842 (06.45)–(20.50) כל 30–60 ד' בערך	921 ,945 ,922 ,223 05.40–(23.50) כל 20–30 ד' בערך	מספר קוים רב 05.20–23.10 כל 15–20 ד' בערך	945 (06.50)–(19.00) 6 יציאות ביום	מצומת אולגה ראה 995 מחיפה או דרך תל־אביב	991 09.00 ,23.25 פעמיים ביום
נתניה ←	מצומת נתניה הקוים המגיעים מתל־אביב	922 ,947 ,995 06.00–(21.20) כל 30–60 ד' בערך	600/1 ,605 ,641 05.35–22.30 כל 10–20 ד' בערך	947 ,428 06.10–20.30 כל 30–60 ד' בערך	995 *(06.55)–(16.40) 7 יציאות ביום	991 09.15 ,23.35 פעמיים ביום
צומת השרון ←	841 *(07.15)–(20.40) כל 60 ד' בערך	921 ,945 ,947 ,995 (06.00)–(23.40) כל 15–30 ד' בערך	921 ,841 ,641 *05.35–23.15 כל 15 ד' בערך	945 ,947 ,428 *(06.15)–(20.45) כל 30–60 ד' בערך	995	מנתניה או תל־אביב
צומת רעננה ←	841 *(07.00)–(20.30) כל 60 ד' בערך	921 ,945/7 ,995 (05.50)–(23.30) כל 15–30 ד' בערך	מס' רב של קוים 05.00–23.40 כל 15 ד' בערך	428 ,945 ,947 06.30–21.00 כל 30–45 ד' בערך	995	דרך תל־אביב
תל־אביב ←	841 ,842 ,845 *06.00–20.00 כל 30–60 ד' בערך	900 ,901 ,921 05.20–23.00 כל 15–20 ד' בערך		405 05.45–23.30 כל 10 ד' בערך	369 ,370 ,371 05.30–23.00 כל 10–20 ד' בערך	393 ,394 06.00–17.00 כל שעה+חצות
ירושלים ←	963 *07.00 ,08.20 ,09.00 11.00 ,13.00 ,14.45	940 ,945 ,947 *06.00–20.00 כל 30–50 ד' בערך	405 05.50–23.35 כל 10–15 ד' בערך		440 ,443 ,445 ,446 *06.00–20.30 כל 30–45 ד' בערך	444 07.00 ,10.30 14.00 ,17.00
רחובות ←	דרך תל־אביב	דרך תל־אביב	200/1 ,211 ,274 ,301 05.00–(23.15) כל 15–20 ד' בערך	434 ,435 ,436 05.35–17.20 9 יציאות ביום	351 ,371 (06.00)–(23.20) כל 30 ד' בערך	393 (06.25) או דרך תל־אביב
צומת מלאכי ←	דרך תל־אביב	995 *(07.10)–(18.10) כל שעתיים בערך	369 ,371 ,310 ,301 (06.00)–(23.20) כל 15–20 ד' בערך	445 ,437 ,446 *(06.20)–(20.50) כל 20–30 ד' בערך	369 ,371 ,446 ,995 *(06.00)–(23.40) כל 15–20 ד' בערך	393 ,394 06.40–17.40 כל שעה+01:00
אשקלון ←	דרך תל־אביב	992 08.00 או דרך תל־אביב	300 ,301 ,310 ,311 *05.30–22.30 כל 15–30 ד' בערך	437 *06.00–18.30 כל 40–60 ד' בערך	363 05.45–19.45 12 יציאות ביום	דרך באר־שבע או צומת מלאכי
באר־שבע ←	דרך חיפה או דרך תל־אביב	995 *06.30–17.30 כל שעה בערך	369 ,370 ,371 *05.30–22.30 כל 30–45 ד' בערך	440 ,443 ,445 ,446 *06.15–20.00 כל 30–45 ד' בערך		392 ,393 ,394 07.30–18.30 כל שעה+01.30
אילת ←	דרך תל־אביב	991 08.30–23.30 2 פעמים ביום	394 05.00–17.00 כל שעה+24.30	444 07.00 ,10.30 14.00 ,17.00	392 ,393 ,394 *05.00–17.00 כל שעה+24.30	

הטבלה נכונה לימים א'־ה', ומעודכנת לינואר 1988. המידע הינו בסיסי ואינו מקיף את כל קווי "אגד". קבלת מידע נוסף ולוחות זמנים מדויקים בלשכות המודיעין בכל תחנות אגד, במרכזי המידע וב"דפי זהב".

מרכזי מידע לציבור

תל־אביב — טל' 03-432777 בימים א'־ה' מ־6.30־20.30, בימי שישי/ערבי חג מ־6.30־15.00, במוצ"ש/חג מ־16.00־22.00.
ירושלים — טל' 02-304304 בימים א'־ה' מ־7.00־19.00, בימי שישי/ערבי חג מ־7.00־16.00, במוצ"ש — ממוצאי שבת עד 22.00
באר־שבע — טל' 057-74341 בימים א'־ה' מ־9.00־16.00, בימי שישי/ערבי חג מ־9.00־14.00.
חיפה — טל' 04-549121 בימים א'־ה' מ־07.00־19.00, בימי שישי / ערבי חג מ־07.00־14.00
הערות: ■ לוחות הזמנים משתנים לפי עונות השנה ■ מידע לימי שישי/שבת/חג וחול המועד - במרכזי המידע.
■ דפי לוחות זמנים מפורטים ועדכניים ניתן לקבל בלשכות המודיעין בתחנות אגד.

הסבר לשימוש בטבלה

מ־מקום (טבריה) ← אל מקום (ירושלים)
961 ,963 ← מספרי קווי אוטובוסים.
*06.45–(16.45) ← שעות פעילות.
כל 60–80 ד' בערך ← תדירות הנסיעות.

* כוכבית, פירושה שביום א' השרות מתחיל מוקדם יותר.
( ) סוגריים, פירושם שהזמנים משוערים, היות ומדובר בקווי מעבר.

דרכון

מכתבים למערכת הארץ

מהם קוליפורמים

רשימתה של הדה בושס "אקפוק־אליפסה — חלק שני" ("הארץ" 8.1.88) משקפת את המבוכה בנושא הפיקוח הסאניטארי על המזון, ומעידה על ערעור האמון ביעילותו של פיקוח זה במניעת מחלות מידבקות. העלול להביא לערעור האמון גם באמצעים אחרים של הרפואה המונעת, כגון באמצעים למלחמה בזיהום האוויר או אף — ביעילותם של המומלצים למלחמה במחלות האיידס.

מן הראוי, איפוא להבהיר שבקטריולוגיה ורפואה מונעת הן מדע מדוייק, ואין בהן מקום לחילוקי דיעות ולפירושים מנוגדים; ואין הנושא של זיהום המזון בקוליפורמים חריג מכלל זה; גם בו קיים קונצנזוס כללי בין כל אנשי המקצוע.

בשם קוליפורמים מכנים קבוצה של חיידקים, שעמהם נמנה גם חיידק, בדרך כלל, בלתי־מזיק, הקרוי אשריכה קולי או גם — חיידק קולי. חיידק זה חי במעיים הגסים של האדם, ומופרש מהם יחד עם הצואה. מציאותו במי־השתייה או במזון מעידה על זיהום המים או המזון בחומר צואתי.

מי־שתייה או מזון מזוהמים בחומר צואתי מהווים סכנה פוטנציאלית של הדבקה במחלות מעיים מידבקות, הנגרמות על ידי חיידקים פאתוגניים (מולידי־מחלות), החיים במעיים ומופרשים גם הם בצואה, כגון טיפוס הבטן, דיזנטריה (שלשלת) וכולירה. חיידקים אלא קשה מאד לגלות במישרים במזון או במים, אולם היותם בצואה מעורר חשד של מציאותם של חיידקים אלה. פיתוחן של שיטות בקטריולוגיות לבדיקת הזיהום הצואתי של מי השתייה והמזון, ויישומן בפיקוח הסאניטארי על מצרכים אלה הביאו לצמצום דראסטי בשכיחותן של מחלות המעיים המידבקות, שהטילו את חתיתן על האנושות עד לראשית המאה שלנו.

אולם יש לזכור כי זיהום צואתי של המזון מעיד רק על סכנה פוטנציאלית של הדבקה במחלות מעיים ושסכנה זו לא תמומש, כל עוד החומר הצואתי מוצאו מאנשים, שלא חלו במחלות אלה.

אין איפוא, שום סתירה בין הממצאים, שנתגלו על ידי ה"כלבוטק", כי החומוס שנבדק על ידיהם, מכיל כמות קוליפורמים העולה עשרות ומאות מונים על זו המותרת לפי התקנים המחייבים, לבין העובדה, שעד כה לא נתגלו מגיפות של מחלות מעיים בקרב האוכלוסיה, שעליה מסתמכת הביקורת של הפרופסור רוזמילביץ' על המסקנות המפוסלות וחומוס זה למאכל. ייתכן שפרופסור רוזמילביץ' צודק, שהתקן הסאניטארי הקיים הוא חמור מדי, ושיש מקום להקל בו, לאור ההתמעטות של מחלות המעיים המידבקות בקרב האוכלוסיה. אם כך, עליו לומר זאת במפורש, ולא לעורר מבוכה בקרב הציבור ולערער את אמונו בתקינות הסאניטאריות, הבאות לשמור על בריאות הציבור ולהגן עליו מפני מחלות מידבקות. וכל עוד תקנים קיימים, יש לשמור עליהם.

תל־אביב ד"ר ת. ש. ברמוב

מדוע מספר הביקורים אצל רופא גבוה?

תחת הכותרת האירונית "הסנבזות" אומר מר שטרסלר ("הארץ" 4.5.1) "ארבלי אלמוזלינו ניצחה ולא יגבו דמי ביקור אצל רופא... ואנחנו נמשיך להיות הראשונים בעולם מבחינת מספר הביקורים אצל רופא."

גם בארצות שאין בהם תשלום בעד ביקור כמו בריטניה, ארצות סקנדינביה, קנדה וכו' מספר הביקורים הממוצע נמוך מאשר אצלנו.

סיבות רבות למספר הגבוה יחסית של הביקורים אצלנו.

ברישום הסטטיסטי ביומן הרופאים נכללים גם ביקורים לשאלות ותשובות לבדיקות. בארצות אחרות נעשה הדבר בשיחה טלפונית עם אחות המרפאה. ביקורים אלה מהווים כ־15 אחוז של הרישום הסטטיסטי אצל הרופאים.

בארץ, חייבים החולים הכרוניים לבוא אחת לחודש לקבל את המרשם לתרופתם, בחו"ל מתפקת להם התרופה אחת לשלושה חודשים.

לדאבוננו, אחוז החולים הכרוניים והנכים בארצנו גבוה יותר מפאת ניצולי השואה, נפגעי המלחמות, הזקנה, התאונות למיניהן.

לפי הסטטיסטיקה, בארצות החמות התחלואה גבוהה מאשר בארצות הקרות.

מוטב לא להביא דוגמאות מהרפואה בארה"ב, שהיא לקויה, פגומה בגלל האופי המסחרי שבה ועם זה יקרה מכל הארצות האחרות. ההוצאה לרפואה עולה על־9% מהתל"ג לעומת 6% בבריטניה, שבה שרות רפואי מלא חינם לכל אזרחי המדינה והיא אשר צריכה לשמש לנו לדוגמא.

ירושלים אליעזר יצב

זיהוי פיליפינים: לא טביעת עין

במכתבכם הנ"ל ציינתם "איך קובעים מי ישלם ומי לא? לפי טביעת העין של איש משטרת הגבולות" — קביעה זו הינה מאוד לא מדוייקת.

ברצוני להבהיר כי משטרת ישראל, הממונה על שערי הכניסה לארץ, פועלת עפ"י נוהלים והנחיות של משרד הפנים הכוללים קריטריונים רבים המנוסים אותה במגבלות כלפי הנשאים להיכנס, אך בשום פנים ואופן אין היא פועלת לפי טביעת העין של איש משטרת הגבולות בלבד כפי שהנכם מציינים. בכל מקרה שההוראות אינה ברורה מתקיים בירור יסודי של נציג משרד הפנים שמקבל החלטה סופית.

משטרת הגבולות גם אינה מעורבת בהחלטה לגבי ההפקדה, כפי שמשתמע מכתבתכם.

רפ"ק אורית דקה
דוברת מחוז המרכז
במשטרת ישראל